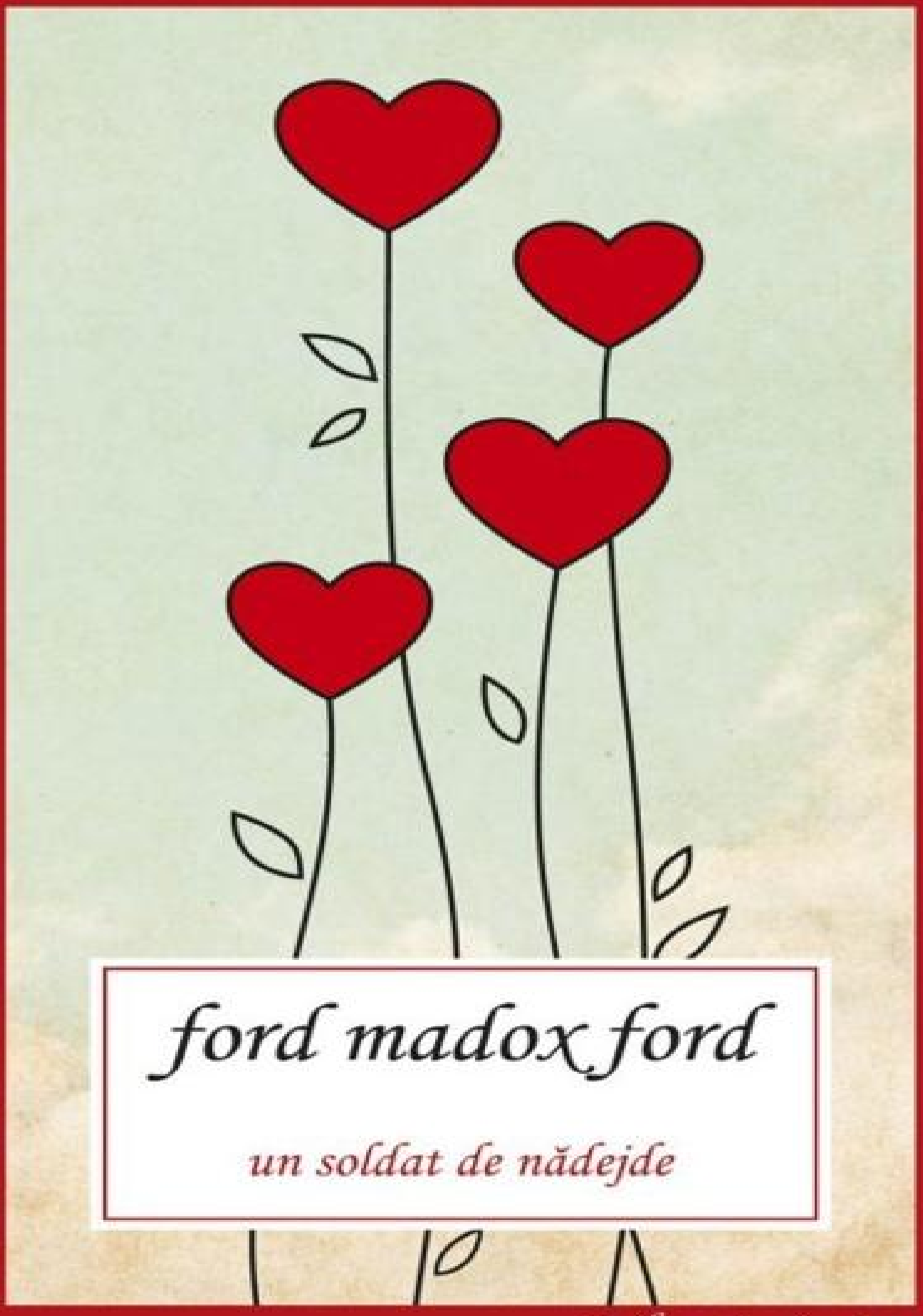

ford madox ford

un soldat de nădejde

Iubiri de altădată

Ford Madox Ford

Un soldat de nădejde

Traducere din limba engleză de

Florenţa Simion

Editura ALLFA

2012

Un soldat de nădejde

Ford Madox Ford

Copyright © 2012 Editura ALLFA

Editura ALLFA:

Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,

sector 6, cod 060512 – Bucureşti

Tel.: 021 402 26 00; Fax: 021 402 26 10

Departamentul distribuţie:

Tel.: 021 402 26 30; 021 402 26 33

Comenzi la: comenzi@all.ro, www.all.ro

ISBN ePub: 978-973-724-556-4

ISBN PDF: 978-973-724-532-8

ISBN Print: 978-973-724-453-6

Redactor: Ioana Opaiţ

Tehnoredactare : Liviu Stoica

Corectură : Anca Tach

Design copertă : Alexandru Novac

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepseşte penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

ford madox ford

Ford Madox Ford (1837-1939) a fost un autor de romane, poet și redactor britanic. Ford s-a implicat în propaganda britanică de război și a lucrat pentru Biroul Propagandei de Război împreună cu alți savanți și scriitori cunoscuți ai vremii, printre care John Galshworthy. S-a înrolat în armată la 41 de ani și a fost trimis să lupte în Franța. Experiențele sale pe câmpul de luptă i-au inspirat tetralogia Parade's End (Sfârșitul paradei , 1924-1928). Cea mai cunoscută operă a sa rămâne romanul The Good Soldier (Un soldat de nădejde , 1915), pe care prestigioasa revistă The Observer l-a inclus în lista celor o sută cele mai bune romane ale tuturor timpurilor.

partea I

Aceasta e cea mai tristă poveste pe care mi-a fost dat s-o aud vreodată. Ne cunoşteam cu familia Ashburnham din timpul celor nouă vacanţe petrecute în Nauheim şi eram foarte apropiaţi – sau, mai degrabă, ca să îţi dai seama cât de buni prieteni eram, îmi vine să spun că ne potriveam ca o mănuşă. Soţia mea şi cu mine îi cunoşteam pe căpitan şi pe nevasta lui mai bine decât pe oricine altcineva, şi totuşi, din alt punct de vedere, nu ştiam absolut nimic despre ei. Poţi avea acest tip de relaţie numai cu nişte englezi, despre care nici până astăzi nu am aflat absolut nimic, deşi m-am străduit să pun cap la cap tot ce ar putea reconstitui această nefericită poveste. Până acum şase luni nici nu pusesem piciorul în Anglia şi, fără doar şi poate, în viaţa mea nu sondasem abisurile sufletului englezesc. Cunoscusem doar pojghiţa amăgitoare de la suprafaţă.

Nu vreau să spun că nu cunoşteam destui englezi. Pentru că, vrând-nevrând, trăiam în Europa şi eram – nu dinadins – nişte americani tihniţi, ceea ce e cam totuna cu a spune că nu prea eram americani, ne-am trezit aruncaţi în societatea englezilor de condiţie bună. Parisul devenise casa noastră. La începutul iernii ne retrăgeam undeva între Nisa şi Bordighera, iar între iulie şi septembrie eram tot timpul la Nauheim. Cu siguranţă vei pricepe din fraza anterioară că unul dintre noi avea, cum se zice, „probleme cu inima“ şi, dacă o să-ţi mai spun şi că soţia mea a murit, vei deduce că ea era cea suferindă.

Căpitanul Ashburnham avea şi el „probleme cu inima“. Numai că dacă lui îi era de ajuns să stea o lună la Nauheim ca să se înzdrăvenească pentru tot restul anului, cele două luni pe care noi le petreceam acolo abia dacă o ajutau pe biata Florence să rămână în viaţă de la un an la altul. Cauza bolii lui de inimă era, mai mult sau mai puţin, jocul de polo sau, în general, practicarea excesivă a sporturilor în tinereţe. În schimb, biata mea Florence îşi distrusese sănătatea din cauza unei furtuni pe mare, petrecute în timpul primei noastre călătorii spre Europa, iar motivul imperativ pentru care eram întemniţaţi pe acel continent erau ordinele medicilor, care ne avertizaseră că până şi o scurtă traversare a Canalului Mânecii putea însemna sfârşitul pentru biata femeie.

Când i-am cunoscut, căpitanul Ashburnham avea treizeci şi trei de ani şi tocmai se întorsese din India, ţară în care nu avea să mai pună vreodată

piciorul deoarece, bolnav fiind, fusese lăsat la vatră; doamna Leonora Ashburnham avea treizeci şi unu. Eu aveam treizeci şi şase de ani, iar biata Florence treizeci. Acum Florence ar fi avut treizeci şi nouă de ani, iar căpitanul Ashburnham patruzeci şi doi; eu am patruzeci şi cinci de ani, iar Leonora patruzeci. Trebuie să înţelegi, deci, că prietenia noastră a fost cea a unor oameni aflaţi la începutul vârstei mature, întrucât toţi aveam firi foarte liniştite, iar soţii Ashburnham erau, mai ales, aşa cum obişnuiesc englezii să spună, „de condiţie foarte bună“.

Presupun că bănuieşti deja că descindeau direct din acel Ashburnham care l-a însoţit pe Carol I pe eşafod, dar, exact aşa cum te-ai aştepta din partea englezilor din clasa lor socială, probabil că niciodată nu ar fi lăsat să se vadă acest lucru. Doamna Ashburnham era o Powys; Florence se trăgea din familia Hurlbird din Stanford, statul Connecticut, unde, după cum ştii, oamenii sunt chiar mai de modă veche decât ar putea fi vreodată englezii din Cranford[1]. În ce mă priveşte, eu fac parte din familia Dowell din Philadelphia, statul Philadelphia, unde – fapt dovedit istoriceşte – poţi găsi mai multe familii engleze vechi decât în şase comitate din Anglia laolaltă. Şi, ce-i drept, port cu mine – ca şi cum ar fi unica ancoră ce mă leagă în mod invizibil de orice loc de pe glob – titlurile de proprietate ale fermei mele, care se întindea odată pe câteva cvartale din actualele străzi Chestnut şi Walnut. Titlurile mele de proprietate sunt din wampum şi i-au fost înmânate de o căpetenie indiană primului Dowell, care a plecat din oraşul Farnham din Surrey ca însoţitor al lui William Penn[2]. Cât despre Florence, la fel ca mulţi alţi locuitori din Connecticut, familia ei se trăgea din apropiere de Fordingbridge, care este locul de baştină al celor din neamul Ashburnham. De altfel, de aici şi scriu.

Probabil că te întrebi de ce scriu. Să ştii însă că am multe motive. Nu-i deloc ceva neobişnuit ca oamenii care au fost martori la jefuirea unui oraş sau la distrugerea unui popor să vrea să pună pe hârtie ceea ce au văzut, pentru binele moştenitorilor necunoscuţi, ori pentru generaţiile nespus de îndepărtate; sau, pur şi simplu, pentru a-şi scoate din minte imaginile care îi bântuie.

Cineva spunea odată că moartea de cancer a unui şoarece este echivalentul prădării Romei de către goţi, iar eu vă jur că destrămarea micului nostru

cerc a fost un eveniment la fel de neconceput. Dacă ne-ai fi văzut pe toţi stând împreună, să zicem, la o măsuţă în faţa clubului din Homburg, bându-ne ceaiul de după-amiază şi uitându-ne la minigolf, ai fi zis că suntem o fortăreaţă inexpugnabilă. Eram, dacă vrei, ca o corabie imensă care pluteşte pe mare cu pânzele albe larg întinse, părând cea mai mândră şi mai sigură dintre toate lucrurile frumoase şi sigure pe care Dumnezeu i-a îngăduit omului să le conceapă. Unde în altă parte să cauţi adăpost? Unde să găseşti un loc mai bun?

Trăinicie? Stabilitate? Nu-mi vine să cred că s-au dus. Nu pot să cred că toată viaţa noastră îndelungată şi liniştită, ca un menuet, a fost spulberată în patru zile infernale, după nouă ani şi şase săptămâni. Pe cuvânt de onoare, intimitatea noastră chiar era ca un menuet, pur şi simplu pentru că în orice clipă, în orice împrejurare, ştiam încotro ne îndreptam, unde aveam să ne aşezăm, ce masă aveam să alegem cu toţii; puteam să ne ridicăm şi să plecăm toţi patru dintr-odată, fără ca vreunul dintre noi să facă vreun semn, mereu pe muzica orchestrei din Kur, întodeauna stând în lumina soarelui călduţ sau, când ploua, în adăposturi discrete. Nu, chiar nu se poate ca totul să se fi dus. Un menuet de la cour nu poate fi distrus. Partitura poate fi închisă, clavecinul la fel: şobolanii pot roade panglicile de satin alb ascunse în scrinuri şi prin şifoniere. Gloata poate să prade palatul Versailles; Trianonul se poate prăbuşi, dar menuetul, fără urmă de îndoială, menuetul însuşi va continua să danseze fără încetare, înălţându-se către cele mai îndepărtate stele; cu siguranţă că la fel se învârte încă şi menuetul nostru de la băile din Hesa. Să nu existe oare niciun colţ de rai în care vechile şi minunatele dansuri, vechile şi minunatele prietenii să trăiască încă? Să nu existe oare nicio Nirvana pătrunsă de sunetele fantomatice ale instrumentelor de mult ajunse praf şi pulbere, însă ale căror suflete fragile şi tremurătoare sunt nepieritoare?

Ba nu, martor mi-e Dumnezeu, totul e minciună! Noi nu dansam niciun menuet; eram într-o temniţă – o temniţă plină de isterici urlători, legaţi fedeleş, ca nu cumva zbieretele lor să depăşească în putere zgomotul făcut de roţile trăsurii noastre, în timp ce ne plimbam pe potecile umbrite din pădurea Taunus.

Şi totuşi, jur pe sfântul nume al Creatorului meu, totul era aievea. Soarele strălucea cu adevărat; muzica era aievea şi aievea era clipocitul apelor ce ţâşneau din boturile delfinilor de piatră. Căci, dacă eu credeam că suntem patru oameni care împărtăşesc aceleaşi gusturi, aceleaşi dorinţe, care se mişcă – sau mai degrabă nu, nu se mişcă –, că suntem fiinţe care stau în aceleaşi locuri în înţelegere deplină, oare nu acesta era adevărul? Dacă timp de nouă ani întregi am avut un măr frumos, putred însă din rădăcină, iar putreziciunea lui mi s-a dezvăluit abia în ultimele patru zile din cei nouă ani şi şase luni, nu-i oare adevărat când afirm că timp de nouă ani am avut un măr fumos? Atunci, la fel se poate spune despre Edward Ashburnham, despre Leonora, soţia lui, şi despre biata, draga mea Florence. Şi, dacă te gândeşti mai bine, nu ţi se pare cam ciudat faptul că putreziciunea fizică a doi dintre cei patru stâlpi ai sălaşului nostru pătrat nu mi-a părut niciodată a fi o ameninţare pentru trăinicia lui? Şi nici măcar acum nu-mi pare o ameninţare, chiar dacă doi dintre ei au pus mâinile pe piept. Nu ştiu...

Nu ştiu nimic, n-am nicio umbră de cunoştinţă despre sufletele oamenilor. Nu ştiu decât că sunt singur, înspăimântător de singur. Pentru mine, nicio vatră nu va mai fi de-acum semn de întâlniri prieteneşti. Niciun fumoar nu va mai fi populat decât de oameni ipocriţi, printre fuioare de fum. Dar, pentru Dumnezeu, atunci ce ştiu eu altceva decât ce se petrece în casele oamenilor sau în fumoare, căci în asemenea locuri mi-am petrecut întreaga viaţă? Căldura căminului! – Ei bine, acolo se afla Florence: în toţi cei doisprezece ani scurşi de la furtuna care părea să-i fi slăbit inima în mod irecuperabil, nu cred că am pierdut-o din ochi măcar un minut; doar când era cuibărită în pat, iar eu mă aflam probabil jos, stând de vorbă cu câte un prieten pe holuri ori prin vreun fumoar, sau făcându-mi plimbarea de seară în timp ce îmi fumam trabucul înainte de culcare. Ştii, eu nu o condang pe Florence. Dar cum oare putuse ea să ştie tot ceea ce ştia? De unde aflase? Şi încă atât de bine! Doamne! Nu mi se pare că ar fi avut timp. Probabil că se întâmpla pe când îmi făceam băile, exerciţiile suedeze, când mi se făcea manichiura. Având în vedere că duceam o viaţă de infirmieră sârguincioasă şi istovită, trebuia să fac ceva ca să mă menţin în formă. Sigur atunci se întâmpla! Şi totuşi, nici aşa nu avea destul timp să poarte acele conversaţii extrem de lungi şi pline de înţelepciune lumească, pe care Leonora mi le-a povestit după moartea lor. Şi oare cum aş fi putut să îmi închipui că în timpul plimbărilor noastre obligatorii prin Nauheim şi prin vecinătate ea îşi

mai găsea timp şi pentru negocierile interminabile pe care le ducea între Edward Ashburnham şi soţia lui? Şi nu e de necrezut că în tot acel timp Edward şi Leonora nu-şi vorbeau niciodată când erau singuri? Ce să mai crezi despre oameni?

Îţi jur, cei doi formau un cuplu model. El îi era cât se poate de devotat, însă fără să pară îngâmfat. Era atât de pus la punct, cu ochii lui albaştri atât de oneşti, ba chiar având o uşoară urmă de prostie, plin de atâta căldură şi bunătate sufletească! Iar ea – atât de înaltă, arătând absolut minunat în şa, atât de frumoasă! Da, Leonora era extrem de frumoasă şi atât de incredibil de reală, încât părea prea bună ca să fie adevărată. Vreau să spun că, în general, oamenii nu sunt copleşiţi cu toate darurile, ba încă şi la superlativ. Să fie cea mai importantă familie din ţinut, să aibă cu adevărat aerul că fac parte din familia cea mai importantă, să fie bogaţi într-un mod atât de potrivit; să aibă maniere perfecte – până şi uşoara tuşă de insolenţă care pare necesară. Să aibă toate astea, să fie toate astea! Nu, era mult prea frumos ca să fie adevărat. Şi totuşi, chiar în dimineaţa asta, pe când stăteam de vorbă despre cele petrecute, ea mi-a mărturisit:

„Am încercat cândva să-mi iau un amant, însă mi s-a făcut o asemenea greaţă, m-am simţit atât de vlăguită, încât a trebuit să-l izgonesc.“ A fost cel mai uluitor lucru pe care l-am auzit vreodată. Iar ea a continuat să-mi povestească: „Eram în braţele unui bărbat. Un tip atât de drăguţ, atât de plăcut! Iar eu îmi spuneam cu îndârjire, îmi şuieram printre dinţi, cum se scrie în romane – şi chiar ţineam dinţii încleştaţi: «Acum o să merg până la capăt şi, măcar o dată în viaţă, chiar o să mă distrez de minune – măcar o dată în viaţă!» Eram în întuneric, într-o trăsură, ne întorceam de la un bal vânătoresc. Am avut de străbătut optsprezece kilometri! Şi deodată amărăciunea sărăciei fără capăt, a prefăcătoriei fără de sfârşit, m-a ars asemenea unor tăciuni încinşi şi a stricat totul. Da, am fost nevoită atunci să-mi dau seama că mă distrugeam chiar în clipele în care mă simţeam bine. Atunci am izbucnit în lacrimi şi am plâns fără încetare tot drumul, cale de optsprezece kilometri. Încearcă numai să-ţi închipui că mă vezi plângând! Şi gândeşte-te numai că eu mi-am bătut joc de omul acela atât de drăguţ. Nu m-am purtat deloc frumos, aşa-i?“

Nu ştiu, nu ştiu; oare ultima ei remarcă era demnă de o femeie uşoară? Sau poate că, în fundul sufletului, aşa gândesc toate femeile, fie ele de condiţie bună sau nu? Poate că ele chiar aşa gândesc mereu în privinţa asta? Cine ştie?

Dar dacă nu ştim nici măcar acum, în această clipă, în acest moment, în acest moment de decădere a civilizaţiei în care ne aflăm, după toate predicile cohortelor de moralişti şi după toate învăţăturile pe care mamele le dau fiicelor, de când e lumea... dar poate că asta orice mamă îşi învaţă fiica, nu prin cuvinte, ci cu ochii sau vorbindu-i cu sufletul. Şi dacă nici măcar atât nu ştim, atunci ce ştim cu adevărat şi de ce ne aflăm aici?

Am întrebat-o pe doamna Ashburnham dacă îi povestise despre asta lui Florence şi ce reacţie avusese soţia mea, iar răspunsul ei a fost: „Florence nu a zis absolut nimic. Ce era să spună? Nu era nimic de spus. În sărăcia apăsătoare în care ne înnămoliserăm, încercând să păstrăm aparenţele, şi în felul în care am sărăcit – ştii la ce mă refer –, orice femeie ar fi fost îndreptăţită să-şi ia un amant şi să accepte cadouri. Florence a povestit odată despre o situaţie foarte asemănătoare – era puţin cam prea bine-crescută, prea americancă pentru a vorbi despre mine – că era împrejurarea perfectă să te laşi dusă de val şi că femeia putea acţiona foarte bine sub impulsul momentului. A spus asta folosind o expresie americană, evident, însă acesta era sensul. Cred că a zis ceva de genul: «Depinde de ea dacă se bagă sau nu…»“

Nu vreau să credeţi cumva că îl consider pe Teddy Ashburnham o brută. Nu cred că era. Cine ştie, poate că toţi bărbaţii sunt aşa. Căci, aşa cum spuneam, oare ce ştiu eu cu adevărat până şi despre fumoare? Unii povestesc pe acolo nişte lucruri incredibil de vulgare, atât de vulgare, încât ţi se face greaţă. Şi cu toate astea, s-ar simţi jigniţi dacă li s-ar sugera cumva că nu sunt genul de bărbat cu care ai avea încredere să îţi laşi soţia. Ba e chiar foarte probabil să se simtă cu adevărat jigniţi – mă rog, dacă oricine poate rămâne singur cu oricine. Numai că bărbaţii de genul ăsta sunt mai mult decât încântaţi să asculte ori să povestească asemenea anecdote vulgare, sunt mai încântaţi de ele decât de orice altceva pe lume. Vânează fără pic de chef, se îmbracă fără vlagă, iau cina în silă, lucrează fără pic de entuziasm şi se plictisesc de moarte când vine vorba să poarte o discuţie de

trei minute despre absolut orice; însă în clipa în care încep conversaţiile fără perdea, încep să râdă, se animă deodată şi se trântesc în scaune. Şi atunci, dacă asemenea povestiri li se par atât de plăcute, cum e posibil să se simtă jigniţi – în toată puterea cuvântului – dacă le insinuezi că ar putea atenta la onoarea soţiei tale? Dar repet: Edward părea cel mai imaculat cu putinţă; un magistrat excelent, un soldat de primă clasă, unul dintre cei mai buni moşieri, după cum se spune, din regiunea engleză Hampshire. Veghea conştiinicios asupra săracilor şi a beţivilor. Şi, în toţi cei nouă ani de când îl cunoşteam, a istorisit numai lucruri care puteau fi publicate direct în paginile ziarului The Field. Nici măcar nu-i plăcea să asculte vulgarităţi: începea să se foiască, se ridica şi ieşea să îşi cumpere trabucuri sau orice altceva. S-ar fi zis că era exact genul de bărbat pe mâna căruia ai avea încredere să-ţi laşi soţia. Eu am avut încredere în soţia mea şi totul a fost o nebunie. Cu toate acestea, sunt din nou în încurcătură. Dacă bietul Edward era primejdios pentru că se exprima cast – şi se spune că asta e mereu piatra de încercare a libertinilor –, atunci ce să cred despre mine? Întrucât declar în mod solemn că nici măcar n-am încercat vreodată în viaţă să insinuez ceva vulgar în conversaţii, dar, mai mult decât atât, garantez că gândurile îmi sunt curate şi că duc o viaţă absolut castă. Şi atunci, ce înseamnă asta? Să fie totul numai o nebunie, o bătaie de joc? Să nu fiu eu cu nimic mai presus de un eunuc? Sau bărbatul adevărat, bărbatul în toată puterea cuvântului, nu e altceva decât un armăsar în călduri, care tânjeşte neîncetat la nevasta vecinului?

Nu ştiu. Şi nimic nu ne poate călăuzi. Iar dacă într-un domeniu atât de elementar precum morala sexului totul pluteşte într-o negură atât de deasă, ce anume ne poate arăta calea cea dreaptă în cazul moralei mai subtile a tuturor contactelor personale, a asocierilor, a activităţilor? Sau ar trebui să acţionăm doar mânaţi de impulsuri? Nimic nu e clar.

1 Cranford – roman al scriitoarei britanice Elizabeth Gaskell, în care este prezentată viaţa foarte provincială şi încărcată de prejudecăţi a locuitorilor orășelului englezesc fictiv Cranford.

2 William Penn (1644-1718) – antreprenor, filosof şi quaker englez, fondatorul provinciei americane (ulterior al statului) Pennsylvania.

II

Nu ştiu cum e mai bine să fac – dacă e mai bine să-mi dau silinţa să povestesc totul de la început, ca şi cum ar fi chiar o poveste; sau dacă să o povestesc din perspectiva timpului care a trecut, aşa cum am auzit-o de la Leonora sau de la Edward însuşi.

Deci, îmi voi închipui că pentru vreo două săptămâni stau lângă foc, într-un conac de ţară, având alături un suflet plin de compasiune. Şi voi vorbi încetişor, în timp ce valurile mării răsună în depărtare, iar deasupra noastră tăvălugul întunecat al vântului lustruieşte stelele strălucitoare. Din când în când ne ridicăm amândoi, ne îndreptăm spre uşă, admirăm luna minunată şi exclamăm: „Ia te uită, e aproape la fel de luminoasă ca în Provenţa!“ Pe urmă ne-am aşeza iar la gura focului, oftând uşor, pentru că nu suntem în Provenţa, unde până şi poveştile cele mai triste sună vesel. Spre exemplu, tragica poveste a lui Peire Vidal. Acum doi ani, Florence şi cu mine călătoream de la Biarritz către Las Tours, un loc aflat în Munţii Negri. Acolo, în inima unei văi întortocheate, se înalţă o imensă culme ascuţită, pe care s-au construit patru castele: Las Tours, adică Turnurile. Iar măreţul mistral se năpustea cu o asemenea forţă asupra văii aflate pe drumul care leagă Franţa de Provenţa, încât frunzele argintii ale măslinilor păreau plete unduind în vânt, în timp ce tufele de rozmarin se strecurau printre stâncile vrâstate cu fier, ca să nu fie smulse din rădăcini.

Sigur că biata mea Florence voise să meargă la Las Tours. Gândiţi-vă că, deşi îşi datora personalitatea veselă oraşului Stamford din Connecticut, îşi făcuse totuşi studiile universitare la Poughkeepsie[3]. Nici nu îmi pot închipui cum a reuşit să absolve tocmai ea, care era atât de ciudată, atât de vorbăreaţă! Cu privirea aceea pierdută, care nu era însă nici pe departe romantică – vreau să spun că nu arăta ca şi cum ar fi rătăcit printre reverii romantice sau că ar fi privit prin tine, căci abia dacă se uita la oameni! –, cu o mână ridicată, ca şi cum ar fi vrut să reducă la tăcere orice obiecţie, orice comentariu, indiferent în ce privinţă, ea începea să vorbească. Vorbea despre Wilhelm Taciturnul, despre Gustave cel Vorbăreţ, despre moda pariziană, despre felul în care se îmbrăcau săracii la 1337, despre Fantin-

Latour, despre trenul de lux Paris-Lyon-Mediterannée sau despre cât ar fi sau nu de bine să coborâm la Tarascon şi să traversăm Ronul peste podul suspendat, fără încetare zgâlţâit de vânturi, ca să mai admirăm o dată Beaucaire-ul.

Evident că nu ne-am mai întors vreodată să admirăm din nou Beaucaire-ul – frumosul Beaucaire, cu turnul său alb, înalt şi triunghiular, părând la fel de subţire ca un ac şi tot atât de înalt precum clădirea Flatiron care se înalţă între Fifth Avenue şi Broadway. Beaucaire-ul, cu zidurile sale cenuşii care încununează culmea, împrejmuit cale de un acru şi jumătate de irişi albaştri, întinşi sub pinii mediteraneeni. O, cât de minunat e pinul mediteranean!...

Nu, niciodată nu ne-am mai întors acolo. Nici la Heidelberg, nici la Hamelin, nici la Viena, nici la Monte Maggiore, nici măcar la Carcassonne. Sigur că ne făceam planuri să ne întoarcem, dar îmi vine să cred că Florence înregistra tot ce o interesa dintr-o singură privire. Avea un ochi incredibil de pătrunzător.

Din păcate, mie îmi lipseşte această calitate, de aceea lumea e plină de locuri în care vreau să mă întorc: oraşe înecate în lumina orbitoare a soarelui; pini mediteraneeni profilaţi pe fundalul azuriu al cerului; colţuri de frontoane sculptate şi zugrăvite cu cerbi şi flori stacojii, dar şi frontoane în trepte, cu un mic sfânt în vârf; palazzi roz şi cenuşii sau oraşe zăvorâte între ziduri, la vreun kilomteru şi jumătate depărtare de mare, pe ţărmurile Mediteranei, de la Leghorn până la Napoli. Nu am văzut niciunul dintre aceste locuri decât o singură dată, aşa că lumea îmi pare o îngrămădeală de pete de culoare aşternute pe o pânză imensă. Poate că dacă lucrurile ar fi stat altfel, acum aş avea şi eu ceva de care să mă agăţ.

Oare până acum nu am făcut altceva decât să bat câmpii? Nu ştiu, chiar nu ştiu. Tu, ascultătorule, stai în faţa mea. Dar eşti tăcut. Nu îmi spui niciun cuvânt. Oricum, încerc să te fac să înţelegi ce viaţă am dus împreună cu Florence şi cum era ea. Ei bine, era strălucitoare; era toată numai un dans. Ai fi zis că dansează pe pavajele castelelor, pe mare, ai fi zis că dansează fără oprire prin saloanele modistelor şi peste plajele Rivierei, ca o rază tremurătoare şi veselă reflectându-se din apă pe un tavan. Iar rolul meu pe lume era să ţin în viaţă acea scânteiere. Şi mi-era aproape tot la fel de greu

ca şi cum aş fi încercat să prind în mâini acea oglindire jucăuşă. Iar treaba asta durase ani de zile.

Mătuşile lui Florence spuneau mereu că sunt probabil cel mai leneş bărbat din Philadelphia. Ele nu fuseseră niciodată la Philadelphia şi se mîndreau că sunt din New England. Vezi tu, primul lucru pe care mi l-au spus când am vizitat-o pe Florence în vechiul conac în stil colonial, cuibărit sub ulmii înalţi cu frunze rare, prima oară nu m-au întrebat ce mai fac, ci cu ce mă ocup. Numai că eu nu mă ocupam cu nimic. Probabil că ar fi fost cazul să fac şi eu ceva, însă nu aveam nicio tragere de inimă. De ce se ocupă oamenii cu diferite lucruri? Eu pur şi simplu am apărut şi mi-am dorit-o pe Florence. Mai întâi îmi făcusem apariţia la un ceai, unde se discuta despre Browning sau ceva asemănător, organizat pe Fourteenth Street, care pe vremea aceea încă era zonă rezidenţială. Nu îmi amintesc de ce mă dusesem la New York; nu ştiu de ce am ajuns la acel ceai. Habar n-am nici de ce trebuia să se ducă Florence la ciudăţenia aceea care avea aerul unui concurs de ortografie. Nici măcar atunci nu era deloc genul de loc în care te-ai fi aşteptat să întâlneşti o licenţiată de la Poughkeepsie. Presupun că Florence voia să ridice nivelul cultural al gloatelor din Stuyvesant şi o făcea cu aerul că descinsese într-o mahala. Într-o mahala intelectuală, căci asta şi era. Întotdeauna se străduia să lase lumea ceva mai cultivată decât o găsea. Draga de ea, am auzit-o ţinându-i din oră în oră prelegeri lui Teddy Ashburnham despre deosebirile dintre un Franz Hals şi un Wouvermans sau despre motivul pentru care statuile premiceniene au formă cubică şi proeminenţe în vârf. Mă întreb ce credea el despre toate astea? Poate că-i era chiar recunoscător.

Eu unul îi eram recunoscător. Pentru că – înţelegi tu – mă străduiam din greu să o fac pe biata mea Florence să se rezume la subiecte precum descoperirile de la Cnosos sau spiritualitatea mentală a lui Walter Pater. Trebuia să mă străduiesc, înţelegi, căci altfel putea să moară. Fusesem înştiinţat la modul cel mai solemn cu putinţă că dacă se entuziasmează în legătură cu ceva sau dacă se emoţionează prea mult, atunci inimioara ei încetează să mai bată. Timp de doisprezece ani am fost nevoit să stau cu urechile ciulite la orice cuvinţel pe care îl spunea cineva, în orice conversaţie, şi să deviez subiectul de la ceea ce englezii numesc „chestii“: iubire, sărăcie, crime, religie şi tot tacâmul. Da, primul doctor care a

îngrijit-o când a fost luată de pe vapor la Le Havre m-a asigurat că aşa trebuie să procedez. Doamne Dumnezeule, oare toţi indivizii ăştia sunt nişte idioţi patentaţi ori fac parte dintr-un fel de organizaţie francmasonică întinsă de la un capăt la altul al lumii?... Asta îmi aduce aminte de Peire Vidal.

Pentru că, evident, povestea lui este ancorată în cultură, iar eu trebuia să o îndrum spre subiecte culturale, dar şi pentru că, în acelaşi timp, povestea e foarte amuzantă, iar ea nu avea voie să râdă, şi e plină de dragoste, iar ea nu trebuia să se gândească la dragoste. Cunoşti povestea? Castelana din Las Tours ale Celor Patru Castele era Blanche „nu ştiu cum“, căreia, în semn de mare apreciere, i se spunea La Louve – „Lupoaica“. Iar trubadurul Peire Vidal îi făcea curte, însă ea nici nu voia să audă de el. Prin urmare, în semn de omagiu – de ce ciudăţenii sunt în stare bărbaţii când sunt îndrăgostiţi! –, Vidal s-a înfăşurat în piei de lup şi s-a îndreptat spre Munţii Negri. Însă păstorii din munţi şi câinii lor au crezut că e un lup adevărat, aşa că a fost sfâşiat de colţii animalelor şi cotonogit de bâte. Pe urmă l-au dus înapoi la Las Tours, însă pe Lupoaică toată aventura lui a lăsat-o rece. Trubadurul s-a pus pe picioare, însă bărbatul castelanei a mustrat-o zdravăn. Vezi tu, Vidal era un mare poet şi nu se cuvenea să te arăţi nepăsător faţă de un mare poet.

Peire Vidal s-a autodeclarat mai târziu împărat al Ierusalimului sau al altui ţinut, iar soţul a trebuit să îngenuncheze şi să îi sărute piciorul, deşi Lupoaica nu a procedat la fel. După aceea trubadurul a plecat într-o barcă cu vâsle, împreună cu trei însoţitori, ca să scape Sfântul Mormânt de păgâni. S-au lovit însă de o stâncă, iar soţul a fost nevoit să cheltuiască o avere ca să-l aducă acasă. Iar Peire Vidal se tăvălea prin patul castelanei, în timp ce soţul ei, un războinic nemilos, a mustrat-o din nou că nu se poartă curteneşte cu el, aşa cum se cade să te porţi cu marii poeţi. Eu cred însă că La Louve era cea mai feroce dintre ei. Oricum, asta e tot. Nu-i o poveste pe cinste?

Nici nu îţi poţi închipui câte ciudăţenii de modă veche aveau mătuşile lui Florence – domnişoarele Hurlbird –, sau unchiul ei. Tare mai era simpatic omul ăsta, unchiul John. Era slab, blând şi avea o „problemă cardiacă“ din cauza căreia avea să trăiască la fel ca Florence. El nu locuia în Stamford; casa lui era în Waterbury, unde se produc ceasuri. Avea acolo o fabricuţă căreia, în ciudatul nostru stil american, îi schimba scopul aproape de la an la

an. Timp de vreo nouă luni producea nasturi de os. Apoi, brusc, începea să fabrice nasturi de alamă pentru livrelele vizitiilor. După care se apuca să producă nişte capace decorate pentru cutiile de bomboane. De fapt, bătrânul domn, cu inima lui slăbită care îi dădea mereu palpitaţii, ar fi dorit ca în fabrica lui să nu se mai producă nimic. Omul voia să iasă la pensie. Şi aşa a şi făcut când a împlinit şaptezeci de ani. Însă era atât de neliniştit că toate puşlamalele din oraş aveau să se ţină după el strigând „Uite-l pe cel mai leneş individ din Waterbury!“, încât i-a venit ideea să facă o călătorie în jurul lumii. Iar Florence şi un tânăr pe nume Jimmy l-au însoţit. Din ce mi-a povestit Florence, cred că rolul lui Jimmy pe lângă domnul Hurlbird era de a înlătura din discuţie subiectele prea animate. De exemplu, trebuia să-l ţină departe de discuţiile politice, întrucât bătrânul domn era un democrat înverşunat într-o vreme în care puteai înconjura globul dând numai peste republicani. Deci, cum spuneam, au făcut înconjurul lumii.

Cred că o mică anecdotă ar fi cea mai potrivită ca să-ţi faci o idee despre cum era bătrânul domn. Căci s-ar putea să fie important să înţelegi cum era omul acesta, care a avut o mare influenţă în formarea caracterului bietei mele soţii.

Chiar înainte de a pleca din San Francisco înspre Mările Sudului, bătrânul domn Hurlbird şi-a spus că trebuie să ia la el nişte mici cadouri pe care să le ofere celor pe care avea să-i întâlnească în călătoria sa. Şi atunci i-a venit ideea să ia portocale – deoarece California este ţinutul portocalelor – şi scaune pliante confortabile. Aşa că a cumpărat nu ştiu câte lăzi de portocale din soiul acela minunat de California şi nişte scaune pliante, împachetate într-o ladă pe care o ţinea la el în cabină. Cred că încărcase nava pe jumătate cu portocale.

Aşa că fiecăruia dintre cei aflaţi la bordul vapoarelor cu aburi în care au călătorit, chiar şi celor cu care doar se saluta în trecere, le dăruia în fiecare dimineaţă câte o portocală. Şi a avut portocale cât timp a durat călătoria lor în jurul măreţei noastre planete. Pe când se aflau la Capul Nord, dragul de el a văzut în depărtare lumina unui far. „Ia te uită“, şi-a spus atunci, „cred că oamenii de acolo trebuie să se simtă foarte singuri. Ia să le dau eu nişte portocale!“ Aşa că a încărcat portocale într-o barcă şi a vâslit chiar el până la farul profilat la orizont. Iar scaunele pliante le-a oferit tuturor doamnelor

pe care le-a cunoscut şi care i-au plăcut sau doamnelor care păreau obosite şi bolnave. În felul ăsta, ţinut departe de propria inimă, cu nepoata lângă el, a făcut înconjurul lumii...

Nu bătea pe nimeni la cap cu problema lui de inimă. Nici nu ţi-ai fi dat seama că e ceva în neregulă cu ea. Singurul lucru pe care l-a făcut a fost să o lase prin testament laboratorului de medicină din Waterbury, în folosul ştiinţei, deoarece o considera o inimă absolut extraordinară. Însă – culmea ironiei – după ce a fost răpus de o bronşită, la vârsta de optzeci şi patru de ani, cu cinci zile înaintea bietei Florence, s-a descoperit că repectivul organ nu avea nicio problemă. Cu siguranţă avea palpitaţii şi şuiera destul de mult încât să-i păcălească pe doctori, dar se pare că faptul acesta se datora unei forme mai ciudate a plămânilor. În ce mă priveşte, nu mă pricep mai deloc la lucruri de genul acesta.

Eu i-am moştenit averea pentru că Florence s-a stins la cinci zile după el. Tare aş fi vrut să nu-i fiu moştenitor, căci treaba respectivă mi-a adus multe griji. A trebuit să plec la Waterbury chiar după moartea lui Florence, pentru că dragul de el lăsase o mulţime de moşteniri caritabile şi trebuia să numesc administratori, iar mie nu-mi plăcea ca problemele astea să nu fie rezolvate cum se cuvine.

Da, a fost o mare bătaie de cap. Şi doar ce pusesem cât de cât totul în ordine, când am primit acea telegramă extraordinară de la Ashburnham, în care mă implora să mă întorc ca să stăm de vorbă. Apoi, imediat după aceasta, a venit una şi de la Leonora, în care scria: „Da, chiar te rog să vii. Ai putea fi de mare ajutor.“ Atunci am avut impresia că el trimisese telegrama înainte să se consulte cu ea, după care o anunţase. Şi, într-adevăr, în linii mari, cam asta s-a şi întâmplat, cu deosebirea că el îi spusese de fapt fetei, iar aceasta îi informase soţia. Totuşi, am ajuns prea târziu ca să mai pot fi de vreun ajutor, dacă aş fi putut ajuta cu adevărat. Atunci am simţit pentru prima dată ce înseamnă viaţa în Anglia. Era uimitor. Copleşitor. N-o să uit niciodată armăsarul cu coama lucioasă pe care Edward îl mâna lângă mine; nici mişcările animalului, trapul lui înalt, pielea ca mătasea. Şi liniştea! Obrajii noştri roşii! Şi casa, conacul acela minunat şi vechi.

Se afla în apropiere de Branshaw Teleragh; am ajuns venind dinspre ţinuturile pustii, bătute de vânturi, din New Forest. Credeţi-mă, a fost

absolut uimitor să ajung acolo, venind de la Waterbury. Atunci mi s-a înfiripat în minte gândul – căci, după cum vă amintiţi, Teddy Ashburnham îmi telegrafiase „să vin şi să stau de vorbă“ cu el – că e de necrezut că într-un astfel de loc şi unor asemenea oameni li s-ar putea întâmpla ceva cu adevărat foarte grav. Crede-mă, locul acela era întruchiparea păcii. Iar Leonora, frumoasă şi zâmbitoare, cu chipul încadrat de buclele ei blonde, ne aştepta pe treapta de sus a casei, având în spate majordomul, un valet şi o servitoare. M-a întâmpinat doar cu un „Mă bucur tare mult că ai venit“, ca şi cum aş fi făcut o simplă vizită la prânz, venind dintr-un orăşel aflat la şaisprezece kilometri depărtare, nu o călătorie de la celălalt capăt al lumii, chemat de două telegrame urgente.

Cred că atunci când am ajuns, fata era la plimbare cu ogarii. Iar nefericitul de lângă mine se zvârcolea în chinuri. În chinuri absolute, disperate şi atât de cumplite, încât minţii omului nu îi e dat să şi le închipuie.

3 Poughkeepsie este sediul Universităţii Vassar, fondată în 1861. Instituţia de învăţământ este privată, prestigioasă și foarte selectivă.

III

În august 1904 ne copleşise o vară foarte fierbinte, iar Florence începuse băile de o lună. Nu ştiu cum e să fii pacient într-un asemenea loc. În viaţa mea nu am fost pacient nicăieri. Îmi vine să cred că bolnavii ajung să se simtă ca acasă, ca şi cum ar fi prins rădăcini acolo. Am impresia că le plac infirmierele care se ocupă de băi, le plac chipurile lor zâmbitoare, aerul lor autoritar şi ceaşafurile albe. Însă în ce mă priveşte, când mă aflam la Nauheim mă simţeam – cum să spun? – ca şi cum aş fi gol, aşa cum te simţi gol pe malul mării sau în orice spaţiu vast, deschis. Nu aveam nicio legătură acolo, nicio amintire. Când se află la el acasă, orice om ajunge să dezvolte un fel de mici atracţii, ai zice înnăscute, care par să îi îndrepte paşii către un fotoliu anume, care lasă impresia că-l cuprinde într-o îmbrăţişare afectuoasă, ori către o stradă care pare mai prietenoasă, spre deosebire de altele, care îi dau impresia că ar fi mai morocănoase. Şi, te rog să mă crezi, un astfel de sentiment reprezintă o parte esenţială în viaţă. O ştiu prea bine, căci am hoinărit din staţiune în staţiune atâta amar de vreme. Iar oamenii din astfel de locuri sunt prea sofisticaţi. Dumnezeu ştie că nu am fost niciodată o persoană neglijentă. Cu toate acestea, ce senzaţie aveam în timp ce Florence era la baia de dimineaţă, iar eu stăteam pe treptele curăţate cu grijă de la Englischer Hof, studiind arborii aranjaţi cu grijă în hârdaie pe pietrişul amenajat cu grijă, pe lângă care persoane îmbrăcate cu grijă păşeau cu o voioşie atent calculată, la o oră atent calculată, printre copacii înalţi din grădina publică, luând-o spre dreapta; piatra roşiatică a clădirii băilor – sau poate că arătau ca nişte cabane albe, cu grinzi de lemn? Pe cinstea mea că am uitat, deşi am fost de atâtea ori acolo. Asta îţi poate sugera cât de mult mă obişnuisem cu împrejurimile. Aş putea găsi drumul legat la ochi spre încăperile cu apă fierbinte, spre duşuri, spre fântâna din centrul patrulaterului din care ţâşneşte apa ruginie. Da, mi-aş putea găsi drumul şi legat la ochi. Cunosc distanţele cu precizie. Faci o sută optzeci şi şapte de paşi de la hotelul Regina, apoi o iei la stânga în unghi drept şi mergi patru sute douăzeci de paşi până la fântână. De la Englischer Hof, pornind de pe trotuar, erau nouăzeci şi şapte de paşi şi apoi tot patru sute douăzeci, doar că de data asta spre stânga.

Înţelegi acum de ce, cum nu aveam nimic de făcut pe lume – dar absolut nimic! –, luasem obiceiul să îmi număr paşii. Mă duceam pe jos la băi împreună cu Florence. Şi, evident, ea mă răsfăţa cu conversaţia ei. După cum am spus, era absolut incredibil din ce putea ea să facă un subiect de conversaţie. Avea pasul uşor, îşi coafa frumos părul şi purta haine foarte frumoase, dar şi foarte scumpe. Bineînţeles că avea banii ei, iar asta nu ar fi trebuit să mă deranjeze. Să ştii însă că nu-mi pot aminti nici măcar o singură rochie de-a ei. Ba da, îmi amintesc doar una, o rochie foarte simplă, albastră, cu model chinezesc, cu fusta foarte amplă şi bufantă la umeri. Părul îi era arămiu, iar tocurile pantofilor atât de înalte, încât aproape se împiedica de vîrfurile degetelor. Iar când ajungea la uşa clădirii băilor şi cei de acolo îi deschideau, se întorcea şi îmi arunca un zâmbet cochet, astfel încât obrazul părea că îi mângâie umărul.

Parcă îmi amintesc că la rochia aceea purta o enormă pălărie Leghorn, cam ca Pălăria de paie a lui Rubens, doar că foarte albă. Cred că pălăria era legată lejer cu o eşarfă din acelaşi material ca şi rochia. Ştia tare bine cum să-şi pună în valoare ochii albaştri. La gât purta un şirag simplu de mărgele din coral roz. Iar tenul ei era de o netezime şi de o limpezime perfecte...

Da, aşa mi-o amintesc cel mai clar, în rochia aceea, cu pălăria aceea, privindu-mă peste umăr, cu ochii aruncând scântei albastre de opal întunecat.

Dar, la dracu'! Pentru cine se îmbrăca aşa? Pentru infirmierele de la băi? Pentru trecători? Habar n-am. Sigur nu pentru mine, pentru că niciodată în viaţa ei, în nicio împrejurare şi nicăieri nu-mi mai zâmbise vreodată în felul ăsta, uşor zeflemitor, provocator. Ah, femeia era cu adevărat o enigmă, dar, dacă stai să te gândeşti, orice femeie e o enigmă. Eu însă tocmai mi-am amintit că în urmă cu ceva timp am început o frază şi încă nu am terminat-o... Vorbeam despre senzaţia pe care o aveam în fiecare dimineaţă, când mă opream puţin pe treptele hotelului în care locuiam, înainte să plec să o iau pe Florence de la băi. Dichisit cum eram, punctual, cu părul pieptănat cu atenţie, oarecum stânjenit pentru că păream mai degrabă mititel în comparaţie cu englezii deşiraţi, cu americanii zvelţi, nemţii corpolenţi şi obezele evreice rusoaice, rămâneam pur şi simplu pe loc câteva clipe, lovind cu o ţigară în tabacheră şi observând lumea scăldată în soare. Urma

să vină însă o zi în care avea să se termine cu singurătatea în care făceam aceste gesturi. Prin urmare, vă puteţi închipui ce a însemnat pentru mine apariţia soţilor Ashburnham. Am uitat o mulţime de lucruri, însă nu o să îmi iasă vreodată din minte felul în care arăta sala de mese a hotelului Excelsior în acea seară – şi în multe, multe altele. Din mintea mea s-au şters castele şi oraşe întregi pe care nu le-am vizitat decât o dată în viaţă, nu însă şi încăperea aceea albă, împodobită cu ghirlande de fructe şi flori din hârtie creponată, nici ferestrele înalte, numărul mare al meselor, paravanul negru care ascundea uşa, pe ale cărui panouri erau pictaţi trei cocori aurii luându-şi zborul; nici palmierul din centrul încăperii, paşii furişaţi ai chelnerului, eleganţa costisitoare şi rece, atitudinea celor care veneau să ia masa acolo în fiecare seară, mina serioasă pe care o arborau, de parcă mâncarea pe care urma să o consume ar fi făcut parte din tratamentul prescris de medicii de la băi, şi atitudinea lor sobră, care încerca parcă să înăbuşe orice urmă de plăcere a mesei. Nu, lucrurile astea nu le voi uita cu uşurinţă. Iar într-o seară, în amurg, l-am zărit pe Edward Ashburnham făcându-şi apariţia din spatele paravanului cu cocori. Şeful de sală, un bărbat cu faţă cenuşie – oare în ce unghere, în ce cotloane ascunse prin măruntaiele pământului capătă oamenii feţele astea pământii? –, s-a îndreptat spre el cu aerul linguşitor şi laş, tipic pentru astfel de oameni şi a întins o ureche cenuşie şi mare spre el, aşteptându-l să-şi şoptească numele. Era, în general, o încercare neplăcută prin care erau nevoiţi să treacă nou-veniţii, însă Edward Ashburnham a suportat-o ca un englez şi ca un gentleman. Am văzut cum de pe buze i-a ieşit un cuvânt format din trei silabe – aminteşte-ţi că tot ce aveam de făcut pe lume era să observ asemenea fleacuri – şi mi-am dat seama de îndată că trebuie să fie Edward Ashburnham, căpitanul regimentului 14 de husari, din Branshaw House, Branshaw Teleragh. Ştiam toate astea pentru că în fiecare seară, înainte de cină, în vreme ce stăteam să aştept în hol, aveam, datorită amabilităţii domnului Schontz, proprietarul hotelului, prilejul de a răsfoi rapoartele de poliţie pe care fiecare oaspete era dator să le completeze atunci când închiria camera.

Şeful de sală l-a condus de îndată spre o masă liberă, aflată la trei mese de a mea; fusese ocupată până atunci de familia Greenfall din Falls River, New Jersey, care tocmai plecase. Mi s-a părut că nu e deloc o masă bună pentru nou-veniţi, căci razele soarelui aflat la asfinţit băteau direct în ea şi mi se părea că aceeaşi idee îi trecuse prin minte căpitanului Ashburnham în

aceeaşi clipă. Însă pe chipul lui nu se putea citi nimic, potrivit minunatului fel de a fi al englezilor. Nimic. Nici bucurie, nici disperare; nici speranţă, nici teamă; nici pictiseală, nici satisfacţie. Dădea impresia că nici nu observase că mai sunt şi alţi oameni în încăperea aglomerată; ai fi zis că se plimbă prin junglă. Niciodată nu mai văzusem o expresie atât de perfectă a feţei şi nici nu voi mai vedea aşa ceva în toată viaţa mea. Pe chipul lui se citeau în acelaşi timp aroganţa şi lipsa de aroganţă, modestia şi lipsa de modestie. Avea părul frumos, incredibil de bine aranjat, într-un val care pornea de la tâmpla stângă către cea dreaptă; tenul uşor ars de soare era absolut uniform, fără diferenţe de nuanţă, până la linia părului; mustaţa blondă îi era ţeapănă ca o periuţă de dinţi şi sunt cât se poate de convins că îşi îngroşase puţin smochingul deasupra omoplaţilor, ca să pară că are o foarte uşoară gârbovire. Un astfel de lucru se potrivea perfect cu felul lui de a fi; era exact genul de lucru la care s-ar fi gândit el. Harnaşamente, zăbale pentru cai, cizme; de unde se poate cumpăra cel mai bun săpun, cel mai bun coniac, numele tipului care a urcat pe stâncile din Khyber călare pe o mârţoagă; puterea unei lovituri de numărul trei în golf, dacă este dată înaintea uneia de numărul patru...; martor mi-e cerul că nu l-am mai auzit niciodată vorbind despre altceva. A, ba da, mi-a zis odată că mi-aş putea cumpăra cravatele preferate, de un albastru special, de la o firmă de la Arcada Burlington, mai ieftin decât de la negustorii mei din New York. Şi de atunci mi-am cumpărat întotdeauna cravatele de la firma respectivă. Altfel, de mult mi-ar fi zburat din minte numele Arcada Burlington. Mă întreb cum o fi arătând. N-am fost niciodată acolo, dar îmi închipui două rânduri imense de coloane, precum cele din Forul Roman, printre care Edward Ashburnham se plimbă cu paşi mari. Însă probabil că nu arată nici pe departe aşa. Cu altă ocazie, m-a sfătuit să cumpăr acţiuni Caledonian, pentru că urma să le crească preţul. Aşa am şi făcut, iar acţiunile au crescut. Însă nu am nici cea mai vagă idee despre cum ajunsese el în posesia acestei informaţii. S-ar fi zis că îi picase drept din cer.

Asta e tot ceea ce ştiam despre el până acum o lună; ba nu, îi mai ştiam şi valizele şi cutiile, toate din piele de porc şi marcate cu iniţialele lui, E.F.A. Avea cutii pentru arme, cutii pentru gulere, pentru cămăşi, pentru scrisori, cutii cu câte patru sticluţe de medicamente şi cutii pentru pălării şi căşti. Cred că sacrificase o întreagă turmă de porci rasa Gadarene ca să-şi facă setul de valize. Şi dacă mă duceam în camera lui, îl găseam în picioare, fără

haină sau vestă, cu dunga perfectă a pantalonilor eleganţi etalată de sus până la călcâiul pantofului, uitându-se cu un aer gânditor la una dintre cutiile sale pe care doar ce o deschidea, după ce închisese alta.

Dumnezeule mare, oare ce-or fi găsit toate la el? Pot să jur că doar atât era de capul lui, pe dinăuntru şi pe dinafară; deşi se zicea că e un soldat de nădejde. Însă Leonora îl adora cu o pasiune vecină cu agonia şi, în acelaşi timp, îl ura cu o agonie amară ca marea. Cum de putea el să trezească vreun sentiment în inima cuiva?

Şi despre ce putea să le vorbească, atunci când erau singuri? A, sigur că da, abia acum am avut revelaţia. Pentru că toţi soldaţii de nădejde sunt sentimentali – toţi soldaţii de soiul lui. Pe de o parte, pentru că profesia lor e plină de cuvinte precum „curaj“, „loialitate“, „onoare“, „statornicie“. Şi ţi-ai făcut o impresie greşită despre Edward Ashburnham dacă te-am lăsat să crezi că nu a vorbit absolut niciodată, în cei nouă ani de când îl cunoşteam, despre „lucruri mai serioase“, cum le-ar fi numit el. Chiar şi înainte de momentul final, în care şi-a deschis sufletul în faţa mea, uneori mai lăsa să-i scape noaptea, foarte târziu, câte o afirmaţie din care se putea întrezări o părticică din felul sentimental în care vedea el lumea. Zicea câteodată că tovărăşia unei femei de calitate te poate mântui sau că faptul de fi statornic este cea mai mare dintre virtuţi. Evident că spunea toate astea foarte băţos, dar ca şi cum o astfel de afirmaţie nu suporta nicio urmă de îndoială.

Statornicie! Nu-i aşa că-i o idee ciudată? Şi mai trebuie să vă dezvălui că bietul Edward citea foarte mult; rămânea pierdut cu orele în romane sentimentale, de genul celor în care secretarele se mărită cu marchizi, iar guvernantele cu conţi. De regulă, în asemenea cărţi, iubirea adevărată îşi urma cursul foarte lin. Îi mai plăcea şi un anumit tip de poezie, după cum citea cu plăcere cele mai triste poveşti de dragoste. Am văzut cum i se umplu ochii de lacrimi citind despre câte o despărţire disperată. Şi iubea, cu un jind plin de sentimentalism, copiii, puii de animale şi, în general, pe toţi cei slabi.

Aşa că, după cum vezi, avea subiecte despre care să stea la taclale cu o femeie, dacă mai pun la socoteală şi lucrurile de bun-simţ pe care le cunoştea despre harnaşamente, ca şi experienţele lui – tot sentimentale – avute ca magistrat al comitatului său; dacă mă gândesc şi la credinţa lui

profundă şi plină de optimism că femeia pe care o curta la un moment dat era, în sfârşit, cea căreia îi fusese destinat să-i rămână pe veci fidel... Da, îmi închipui cum conversaţia lui devenea cu adevărat interesantă când nu era niciun bărbat prin preajmă care să îl facă să se simtă stânjenit. Iar atunci când şi-a deşertat pentru ultima dată sacul în faţa mea – când totul se sfârşise, pe când biata fată se îndrepta spre fatalul Brindisi, iar el încerca să mă convingă pe mine, dar şi pe sine însuşi, că nu ţinuse niciodată la ea –, atunci am observat de-a dreptul uluit cât de literar şi cu câtă justeţe se putea exprima. Vorbea cam ca într-o carte bună, una nici pe departe sentimentală. Vezi tu, cred că nu mă privea cu adevărat ca pe un bărbat. Probabil mă considera mai aproape de o femeie sau de un avocat. Oricum, în noaptea aceea de coşmar şi-a pus sufletul pe masă. Iar a doua zi m-a luat cu el la tribunal, unde l-am văzut cum, foarte calm şi cu atenţia celui care se ocupă de rezolvarea unor probleme profesionale, a început să consolideze un verdict de nevinovăţie pentru o amărâtă, fata unuia dintre chiriaşii lui, care fusese acuzată că şi-a omorât copilul. Cheltuise două sute de lire ca să o apere... Ei bine, aşa era Edward Ashburnham.

Am uitat să îţi vorbesc despre ochii lui. Erau albaştri, cam ca părţile laterale ale anumitor cutii de chibrituri. Dacă te uitai în ei cu atenţie, puteai să-ţi dai seama că privirea lui e cât se poate de cinstită, cât se poate de simplă, cât se poate de stupidă. Însă tenul lui cărămiziu, care nu suferea nicio schimbare până la pleoape, dădea ochilor o expresie ciudată, poate chiar sinistră, ca şi cum te-ai fi uitat la un mozaic din porţelan albastru turnat într-unul roz. Iar când omul ăsta intra într-o încăpere, atrăgea toate privirile femeilor cu aceeaşi uşurinţă cu care un iluzionist face scamatorii cu bilele de biliard. Era extraordinar. Ştii cum fac tipii ăştia pe scenă, când aruncă şaisprezece bile deodată şi toate cad în buzunarele pe care le au în toate părţile, pe umeri, pe călcâie, pe partea dinăuntru a mânecilor, fără ca ei să se clintească din loc, fără să mişte un deget. Da, chiar aşa era şi el. Avea un glas mai degrabă aspru şi răguşit.

Iar acum stătea în picioare lângă masă. Eu eram aşezat cu spatele la paravan şi îl priveam, când, deodată, am văzut în privirea lui aproape imobilă două expresii cât se poate de diferite. Cum naiba puteau face aşa ceva ochii ăia albaştri cu privire fixă, care nici măcar nu clipeau? Nici măcar nu îşi clintise ochii de la paravanul la care se uita, peste umărul meu. Iar privirea

lui era cum nu se poate mai deschisă, mai senină şi mai liniştită. Poate că îşi ridicase puţin pleoapele şi, eventual, îşi mişcase şi buzele, ca şi cum ar fi zis: „Ai apărut, dragă!“ Expresia pe care o luaseră era una de mândrie, de satisfacţie, de posesiune. La mult timp după asta, aceeaşi expresie i-a apărut pe faţă pe când se uita la câmpiile scăldate în soare din Branshaw, spunându-mi: „Toate astea sunt pământurile mele!“

Iar apoi expresia i-a devenit mai directă, mai dură, dacă se poate aşa ceva, şi mai îndrăzneaţă. Cântărea ceva din priviri. Odată, pe când ne aflam la Wiesbaden, iar el juca un meci de polo împotriva echipei Bonner Hussaren, i-am văzut aceeaşi expresie în ochi, cântărind posibilităţile, cercetând terenul. Căpitanul german, Contele Baron Idigon von Lelöffel, se îndrepta spre poarta lor într-un galop uşor, într-un fel înşelător, tipic nemţesc. Ceilalţi jucători erau răspândiţi pe tot terenul. Totul s-a petrecut foarte repede. Ashburnham se afla foarte aproape de noi, la nici cinci metri, aşa că l-am auzit când îşi spunea: „Da, se poate face!“ Şi a făcut-o. Dumnezeule mare! Şi-a făcut poneiul să se învârtă, cu picioarele răşchirate, ca o mâţă care se aruncă de pe acoperiş.

Ei, da, exact aceeaşi privire am văzut-o în ochii lui; acum am impresia că l-am auzit mormăind în barbă: „Se poate face.“

M-am răsucit şi eu şi am văzut-o atunci pe Leonora, înaltă, cu un zâmbet cuceritor şi plin de veselie. Iar lângă ea, micuţă şi drăgălaşă, strălucitoare ca o rază de soare scânteind pe mare, se afla soţia mea.

Amărâtul! Când te gândeşti că în momentul acela căuta combinaţia perfectă şi că îşi spunea în sinea lui: „Da, se poate.“ Era ca un om aflat pe un vulcan în erupţie, spunându-şi că se poate arunca în el ca să dea foc unei căpiţe de fân. Să fi fost nebunie? Predestinare? Cine naiba ştie?

Doamna Ashburnham părea în acea clipă mai veselă decât am văzut-o vreodată de atunci încoace. Există anumite tipuri sociale de englezi – în general cei mai amabili, după ce petrec mult timp pe la băi – cărora li se pare absolut esenţial să se arate cât mai însufleţiţi atunci când fac cunoştinţă cu compatrioţii mei. De multe ori am văzut lucrul acesta. Evident, mai întâi ei trebuie să-i fi acceptat pe americani. Însă etapa asta, englezii par că-şi spun: „Ei, dar femeile astea sunt foarte spirituale. Doar nu le vom lăsă să ne

depăşească.“ Şi, o vreme, cu siguranţă nu se lasă depăşiţi. Însă pe urmă această stare de spirit dispare. La fel s-a întâmplat şi cu Leonora. Cel puţin până când m-a văzut şi pe mine. Începuse – şi poate că asta m-a făcut să am impresia că e un pic insolentă, căci niciodată după aceea n-a mai făcut aşa ceva – să spună cu voce tare, de la o oarecare depărtare: „Teddy, nu rămâne la masa aia înghesuită! Hai să ne aşezăm lângă oamenii aceştia drăguţi!“

A fost o replică extraordinară. Absolut extraordinară. Nu mi-ar trece în viaţa mea prin minte să spun despre nişte străini că sunt drăguţi. E clar însă că ea adoptase o anumită linie de conduită, în care eu – şi nimeni altcineva dintre cei prezenţi, căci şi ea citise lista de oaspeţi – eram pus mai presus decât mulţi indivizi de treabă, dar absolut obişnuiţi. Aşa că s-a aşezat făcând ceva caz la o masă de lângă noi, care era rezervată pentru familia Guggenheimer. A rămas acolo, absolut surdă la toate obiecţiile şefului de sală, cu chipul lui de berbec sur. Bietul om îşi făcea şi el datoria, cu sârguinţă. Ştia că la sfârşitul acelei luni şi jumătate petrecute acolo, în care scoseseră sufletul din el, cei din familia Guggenheimer îi vor da doi dolari şi jumătate, bombănind nemulţumiţi pe seama bacşişului pe care erau nevoiţi să îl lase. Omul mai ştia că Teddy Ashburnham şi soţia lui nu îl vor bate deloc la cap – cu excepţia simţămintelor pe care zâmbetele Leonorei le-ar fi putut trezi în sufletul lui, aparent neimpresionabil – cu toate că nu poţi şti niciodată ce se petrece cu adevărat dincolo de un plastron nu tocmai curat! Iar în fiecare săptămână Edward Ashburnham îi va da o valoroasă monedă englezească de aur. Cu toate acestea, omul se străduia, neînduplecat, să păstreze masa pentru familia Guggenheimer din Chicago. Tot circul a luat sfârşit când Florence a propus: „Ce-ar fi să mâncăm cu toţii din aceeaşi troacă? E o expresie cam neplăcută, folosită în New York. Sunt sigură însă că suntem cu toţii oameni de condiţie bună şi că putem pune patru scaune la masă, doar e rotundă.“

Căpitanul a gângurit apreciativ şi eu am observat cum nu se poate mai bine uşoara ezitare a doamnei Ashburnham – o clătinare uşoară şi rapidă, ca şi cum i s-ar fi împiedicat calul. Şi-a ascuns-o rapid, ridicându-se şi aşezându-se pe scaunul din faţa mea, dintr-o singură mişcare. Nu am avut niciodată impresia că Leonora arată cel mai bine în rochie de seară. Părea că e prea îngrijită, prea scoasă din cutie, fără nicio urmă de boţeală. Se îmbrăca mereu în negru şi umerii aveau o formă prea clasică. În corsajul său, părea

să iasă în evidență asemenea unui bust de marmură albă așezat într-o vază Wedgwood neagră.

Am ţinut mereu foarte mult la Leonora. Azi mi-aş pune bucuros toată viaţa la picioarele ei. Dar pot să jur că nu am simţit niciodată nici cea mai mică urmă de atracţie sexuală faţă de ea. Şi cred – ba nu, sunt sigur – că nici ea nu a simţit vreodată aşa ceva faţă de mine. În ce mă priveşte, cred că umerii ei albi m-au făcut să simt asta. Când mă uitam la ei, mi se părea că, dacă mi-aş lipi buzele de ei, i-aş simţi reci; nu reci ca gheaţa, nu lipsiţi de căldură omenească, ci mai degrabă călâi, ca apa. Aveam impresia că mi se răcesc buzele când mă uitam la umerii ei...

Nu, mereu mi s-a părut că Leonora arată cel mai bine în rochii albastre, făcute la comandă. Atunci, părul ei minunat nu era pus în umbră de umerii albi. Curbele anumitor femei îţi îndreaptă privirea spre gâtul lor, spre gene, către buze ori către sâni. Leonora părea să-ţi atragă mereu ochii spre încheietura mâinii. Iar aceasta arăta cel mai bine într-o mănuşă neagră sau de piele, împodobită întotdeauna cu o brăţară subţire de aur şi un lănţişor de care era prinsă o cheie foarte mică de la o cutiuţă de valori. Poate că în ea îşi încuiase inima şi sentimentele.

Oricum, s-a aşezat în faţa mea şi, pentru prima oară, a părut conştientă de existenţa mea. Deodată – intenţionat – m-a privit lung. Şi ea avea ochi de un albastru-întunecat, cu pleoape atât de arcuite, încât lăsau la vedere tot cercul irisului. Iar căutătura lor era cum nu se poate mai remarcabilă, mai emoţionantă, ca şi cum un far m-ar fi ţintuit pentru o clipă cu lumina lui. Mi s-a părut că în mintea ce se ascundea înapoia acestor ochi întrebările se perindau în goană. Aveam senzaţia că mintea întreabă, iar ochii răspund cu toată simplitatea unei femei care se pricepe la cai: „Se ţine bine; chinga îi e destul de lărgită, ca să poată mânca ovăzul. Nu-i cine ştie ce la greabăn.“ Şi tot aşa mai departe. La rândul lor, ochii întrebau: „Omul ăsta e de încredere în privinţa banilor? Va încerca să mă seducă? Şi-ar lăsa femeile să-i facă necazuri? Mai presus de toate, e genul care s-ar apuca să răspândească verzi şi uscate despre problemele mele?“

Şi dintr-odată, în sferele albastre, până atunci reci, uşor sfidătoare, aproape defensive, a apărut o expresie caldă şi tandră, de recunoaştere prietenească… O, ce privire cum nu se poate mai încântătoare şi

emoţionantă – şi aproape umilitoare. Era privirea unei mame adresate fiului ei, a unei surori unui frate. În ea se citea încredere, dispariţia oricăror bariere. Dumnezeule, s-a uitat la mine ca şi cum aş fi fost invalid, aşa cum s-ar uita orice femeie cu suflet la un amărât ţintuit într-un scaun cu rotile. Ei da, de atunci s-a purtat mereu cu mine ca şi cum eu aş fi fost bolnav, nu Florence. Da, ar fi venit la mine să îmi pună o pătură pe umeri în zilele mai friguroase. De aceea cred că ochii îi dăduseră un răspuns pozitiv. Sau poate totuşi nu era unul favorabil. Iar apoi Florence a spus: „Şi uite aşa, putem începe masa.“ Edward Ashburnham a gângurit din nou, dar Leonora s-a înfiorat puţin. Iar eu i-am întins coşuleţul nichelat, plin cu chifle. Avanti!...

IV

Aşa au început cei nouă ani de tihnă netulburată. Nota lor dominantă a fost o remarcabila lipsă de comunicare din partea soţilor Ashburnham, căreia noi i-am răspuns înlăturând din discuţii, aproape la fel de ciudat şi de mult ca ei, orice notă personală. Da, s-ar putea spune că relaţia noastră era caracterizată de un fel de acord de a lua totul ca fiind de la sine înţeles. Prezumţia de la care porniserăm era că suntem cu toţii „oameni de condiţie bună“. Consideram de la sine înţeles că tuturor ne place carnea de vită în sânge, dar nu în mod exagerat, că amândoi bărbaţii preferă un coniac bun după prânz; că femeile beau un vin de Rin foarte slab, îndoit cu apă de Faschingen şi altele de genul acesta. Tot de la sine înţeles era şi faptul că aveam o stare materială îndeajuns de bună încât să ne satisfacem orice dorinţă, în limite rezonabile, în ceea ce priveşte distracţiile potrivite cu statutul nostru – cum ar fi să închiriem cu ziua vehicule cu motor şi trăsuri ori să-i invităm pe ceilalţi la cină sau să cinăm cu ei, ba chiar cât de des ne-ar fi fost pe plac, dacă aveam chef să facem economii. De pildă, Florence luase obiceiul să citească ziarul Daily Telegraph, care îi era trimis în fiecare zi de la Londra. Ea fusese dintotdeauna pasionată de tot ce are legătură cu Anglia; în schimb, eu mă mulţumeam cu New York Herald Tribune, ediţia pariziană. Totuşi, când ne-am dat seama că şi soţii Ashburnham erau abonaţi la ziarul londonez, Leonora şi Florence au hotărât împreună ca una să renunţe la abonament într-un an, iar cealaltă în anul următor. La fel s-au petrecut lucrurile şi în cazul marelui Duce de Nasau-Schwerin, care venea în fiecare an la băi şi accepta câte o invitaţie la masă de la optsprezece dintre familiile aflate la băile din Kur. În schimb, el le oferea un dineu tuturor celor optsprezece familii la un loc. Şi, cum aceste mese erau destul de costisitoare (căci, în afară de marele duce, la ele erau invitate şi multe alte persoane din suita lui, precum şi orice membru al cabinetului diplomatic care se nimerea pe acolo), Florence şi Leonora se sfătuiseră şi se gândiseră că nu există niciun motiv pentru care noi să nu-l invităm împreună la cină. Şi aşa am şi făcut. Nu cred că Înălţimea Sa era deranjat de această economie; nici măcar nu cred că îşi dădea seama de ea. În orice caz, dineul nostru comun, oferit Înălţimii Sale Regale, s-a transformat treptat într-un eveniment anual. Într-adevăr a devenit tot mai mare, până când a

ajuns să îndeplinească într-un fel funcţia de închidere a sezonului, cel puţin în ceea ce ne privea pe noi. Nu vreau în niciun caz să sugerez că eram genul de persoane care aspiră să stea prin preajma „nobilimii“. Nu era deloc aşa, căci nu aveam asemenea pretenţii; eram doar „oameni de condiţie bună“. Numai că marele duce era un nobil simpatic şi amabil, cam ca răposatul rege Edward al VII-lea, şi era plăcut să-l auzi vorbind despre curse şi, foarte rar, pour la bonne bouche[4], despre nepotul său, Împăratul; la fel de plăcut era să-l vezi cum se opreşte din plimbare ca să se intereseze despre curele noastre ori să afle câţi bani am pariat pe vânătorul lui Lelöffel la acţiunile Frankfurt Welter.

Îmi dau însă cuvântul că habar n-am ce făceam cu timpul nostru. Ce fac oamenii cu timpul lor? Cum se poate să treacă pe lângă tine nouă ani şi să nu poţi arăta nimic din ceea ce ai făcut sau văzut în tot acest timp? Absolut nimic, să fiu bine înţeles. Nici măcar un suport de stilouri făcut din os, sculptat în forma unei piese de şah, cu o gaură în vârf, prin care se puteau vedea patru peisaje din Nauheim. La fel stăteau lucrurile şi cu experienţa pe care aş fi dobândit-o în cunoaşterea oamenilor: nimic, nimic, nimic. Pe legea mea, dacă aş fi luat la întrebări pe nepregătite, nu aş putea spune dacă femeia care vindea atât de scump violete la capătul drumului care duce spre gară mă înşela sau nu la preţ; nu aş putea spune dacă hamalul care ne căra cuferele în staţia de la Leghorn ne fura sau nu când ne anunţa că tariful obişnuit e de o liră pentru fiecare bagaj. Momentele de onestitate pe care le poţi întâlni pe lume sunt la fel de extraordinare ca şi cele necinstite. După patruzeci şi cinci de ani de ani petrecuţi printre oameni de aceeaşi condiţie, ar fi cazul să poţi pricepe câte ceva despre fiinţele umane. Însă eu nu pot.

Cred că starea asta de fapt poate fi pusă pe seama obiceiului modern şi civilizat, al obiceiului englezesc, de a lua totul ca de la sine înţeles. Am observat destul de mult timp cum stau lucrurile, astfel încât ştiu ce lucru bizar şi subtil este, ştiu că acest obicei nu ne părăseşte niciodată în ceea ce priveşte lucrurile cu adevărat valoroase.

Atenţie, nu spun că modul ăsta de viaţă nu e cel mai de dorit pe lume, că standardele pe care le ridică nu sunt aproape nerezonabil de înalte. Sigur ţi se face greaţă – dacă mâncarea asta nu îţi este deloc pe plac – când eşti nevoit să înghiţi în fiecare zi câteva bucăţi de cauciuc subţire, călduţ şi roz,

după cum nu-i deloc de dorit să fii nevoit să bei coniac când ai prefera să îţi bucuri spiritul cu un pahar de lichior Kümmel dulce şi călduţ. Şi tare mai e rău să fii nevoit să faci o baie rece dimineaţa, când tot ce-ţi doreşti este o baie fiebinte seara. Ba până şi credinţa strămoşilor tăi, în străfundurile fiinţei tale, este puţin răscolită dacă trebuie să consideri de la sine înţeles că aparţii ritului episcopal[5], când tu eşti de fapt un quaker[6] de modă veche din Philadelphia.

Dar acestea trebuie făcute, sunt cocoşul pe care toată societatea trebuie să i-l jertfească lui Asclepios.[7]

Iar faptul cel mai ciudat dintre toate este că tot acest set de reguli se aplică oricui: tuturor celor întâlniţi în hoteluri, în trenuri, poate ceva mai puţin pe vapoare, deşi, în cele din urmă, chiar şi în privinţa acestora. Faci cunoştinţă cu un bărbat sau cu o femeie şi, luându-te după sunete aproape neauzite şi intime, după mişcări aproape minuscule, îţi dai seama pe loc dacă oamenii aceştia sunt de condiţie bună sau nu. Cu alte cuvinte, ştii dacă o să treacă rigid prin tot ce presupune această condiţie bună, începând cu carnea de vită în sânge şi până la anglicanism. Nu are importanţă dacă sunt scunzi sau înalţi; dacă au glasul subţiratic ca al unei marionete sau tunător ca de taur; nu are nicio importanţă dacă sunt nemţi, austrieci, francezi, spanioli sau brazilieni; ei vor fi nemţii ori brazilienii care fac o baie rece în fiecare dimineaţă şi care se învârt, cum s-ar spune, în cercuri diplomatice.

Totuşi, neajunsul – o să-l spun, dă-l naibii –, pacostea cea mai mare este că, dacă totul e luat ca de la sine înţeles, nu ajungi niciodată să vezi dincolo de etichete.

Am la îndemână un exemplu mai degrabă neobişnuit. Nu îmi aduc aminte dacă se întâmpla în primul nostru an – primul nostru an la Nauheim, pentru că ar fi fost cam al patrulea de când eu şi Florence eram căsătoriţi –, dar se întîmpla cu siguranţă în primul an sau în al doilea. Asta poate da seamă atât despre caracterul extraordinar al discuţiei noastre, cât şi despre iuţeala cu care ne împrieteniserăm unii cu alţii. Pe de o parte, părea că porniserăm la drum spontan, fără să ne pregătim mai deloc, aşa încât s-ar fi zis că până atunci făcuserăm nenumărate drumeţii împreună. Iar relaţia noastră părea atât de profundă...

Însă locul spre care ne îndreptam era unul dintre acelea în care, cu siguranţă, Florence a vrut să ne ducă aproape de la început; înclin să cred asta, aşa încât ai presupune că trebuia să ne ducă acolo chiar de la începutul prieteniei noastre. Florence era un adevărat expert ca ghid în expediţiile arheologice şi nimic nu îi plăcea mai mult decât să plimbe oamenii printre ruine şi să le arate fereastra de la care cineva a fost martor la uciderea altcuiva. A făcut asta o singură dată, dar într-un mod absolut magnific. Înarmată doar cu ghidul Baedecker, putea găsi orice monument vechi la fel de uşor ca şi cum s-ar fi aflat într-un oraş american în care clădirile sunt pătrate şi străzile numerotate, astfel încât poţi ajunge fără nicio bătaie de cap de la strada 24 la strada 30.

Întâmplarea face ca la vreo cincizeci de minute de mers faţă de Nauheim să se afle vechiul oraş M., străjuit de un turn ascuţit din bazalt, înconjurat de un drum triplu care ajunge aproape de vârful lui, ca o eşarfă. Deasupra oraşului se află un castel – nu unul pătrăţos, precum Windsor-ul, ci cu frontoane din ardezie şi turnuri înalte, pe care se înalţă semeţi cocoşii auriţi ai giruetelor; este castelul Sfintei Elisabeta a Ungariei. Are dezavantajul de a se afla în Prusia, iar prin ţara aceasta nu a fost niciodată plăcut să călătoreşti. Cu toate acestea, e foarte vechi; în plus, în împrejurimi se află o mulţime de biserici cu două clopotniţe, iar castelul iese în evidenţă asemenea unei piramide, în verdea vale a Lahnului. Am impresia că soţii Ashburnham nu ţineau neapărat să meargă acolo şi nici eu nu voiam cu tot dinadinsul să mă duc. Însă, înţelegi, nici nu aveam vreun temei să ne împotrivim. Excursiile de trei, patru ori pe săptămână făceau parte din cură. Prin urmare, cu toţii i-am fost recunoscători lui Florence pentru că ne dădea energia să le facem. Evident, ea avea un motiv personal să meargă în aceste excursii. În perioada aceea, se apucase să îl educe pe căpitanul Ashburnham – fără îndoială, pour le bon motif! Îi spunea mereu Leonorei: „Pur şi simplu nu pricep cum de poţi trăi cu el, atât de ignorant!“ Şi Leonora îmi păruse întotdeauna o persoană foarte educată. În orice caz, cunoştea deja toate lucrurile despre care vorbea Florence. Poate că se documenta în Baedecker dimineaţa, înainte ca soţia mea să se trezească. Nu vreau să spun că Leonora şi-ar fi etalat vreodată cunoştinţele pe care le avea, însă, dacă Florence începea să ne spună povestea lui Ludwig cel Îndrăzneţ – care dorise să aibă trei neveste în acelaşi timp (dorinţă prin care se deosebea de Henric al VIII-lea, care îşi dorise să le aibă una după alta, ceea ce iscase

multe încurcături) –, dacă Florence, cum ziceam, se apuca să vorbească despre asta, atunci Leonora dădea din cap într-un fel care o tulbura plăcut pe biata mea soţie.

Ea obişnuia să exclame: „Bine, dacă ştiai, de ce nu i-ai spus şi căpitanului Ashburnham? Sunt sigură că i se pare interesant!“ Atunci Leonora îşi privea gânditoare soţul şi replica: „Ştii, mă tem că s-ar putea răni la mână – cea cu care ţine frâiele cailor“ Iar bietul Ashburnham roşea şi mormăia: „Nu-i nimic. Nu-ţi bate capul cu mine.“

Mi se pare că ironia soţiei lui îl îngrijora zdravăn pe bietul Teddy, pentru că într-o seară, în fumoar, m-a întrebat cu un aer serios dacă eu cred că un cap plin cu prea multe informaţii l-ar putea face să-şi piardă din repeziciune când joacă polo. I se părea că tipii culţi sunt de obicei cam stângaci când încalecă. L-am liniştit cât de bine am putut. I-am spus că e improbabil să înveţe atât de multe încât să-şi compromită echilibrul. Pe vremea aceea, fără urmă de îndoială, căpitanului îi plăcea, faptul că Florence îi dădea lecţii. Ea o făcea cam de trei, patru ori pe săptămână, sub privirile aprobatoare ale Leonorei şi ale mele. Bine, nu era nimic sistematic. Mai degrabă învăţau în salturi. Florence lumina unul dintre locurile cufundate în beznă, iar în urma ei, lumea devenea ceva mai uşoară. Îi spunea povestea lui Hamlet, îi explica forma unei simfonii, fredonându-i prima şi a doua temă, şi tot aşa; îi explica deosebirile dintre arminieni[8] şi erastieni[9] sau îi ţinea o scurtă prelegere de istorie despre începuturile Statelor Unite. Şi făcea toate astea într-un mod bine calculat pentru a atrage atenţia unui tânăr. „Aţi citit-o cumva pe doamna Markham? Ei, bine, uite ce scrie...“

Însă excursia noastră la M. a fost mai de amploare, mult mai bine pusă la punct. În arhivele castelului din oraşul respectiv se afla un document despre care Florence credea că ne va educa pe toţi. Biata Florence se în grijora că, în ce priveşte cultura, nu putea niciodată să o întreacă pe Leonora. Habar n-am ce ştia sau nu Leonora, dar era mereu pe fază de fiecare dată când Florence venea cu o nouă informaţie. Iar uneori lăsa impresia că ar cunoaşte în amănunt lucrurile pe care Florence părea că abia le aflase. Nu pot defini această senzaţie, dar e ceva aproape fizic. Aţi văzut vreodată un câine de aport care se repede în joacă la un ogar? Amândoi aleargă pe câmpul înverzit, aproape umăr la umăr, şi, deodată, jucăuş, câinele de aport se

preface că vrea să îl muşte. Iar în clipa aceea ogarul se face pur şi simplu nevăzut. Nu l-ai văzut grăbind pasul ori străduindu-se să alerge mai repede; şi totuşi, e deja la doi metri de botul căscat al celuilalt câine. La fel se întâmpla şi cu cele două femei în ce priveşte cultura.

Dar de data asta mi-am dat seama că se petrece ceva. Cu câteva zile în urmă, o găsisem pe Florence citind cărţi precum Istoria papilor a lui Ranke, Renaşterea lui Simmons, Dezvoltarea republicii ducale de Motley şi Conversaţiile cu Dumnezeu ale lui Luther.

Trebuie să mărturisesc că, până să rămân cu gura căscată, m-am bucurat pe deplin de mica noastră expediţie. Îmi place să iau trenul de la ora două şi patruzeci de minute; îmi place legănarea înceată şi lină al trenurilor mari, cele mai bune din lume! Îmi place să văd cum defilează ţinutul verde dincolo de ferestrele imaculate. Deşi, fără îndoială, ţinutul nu este cu adevărat verde. Soarele străluceşte, pământul este sângeriu, apoi liliachiu, apoi roşu şi verde şi iar roşu. Boii care trag la jug au pielea în nuanţe de cafeniu viu, lucios, negru şi chiar negru-purpuriu; ţăranii poartă veşminte alb cu negru, aducând aminte de penajul coţofenelor; coţofenele însele se adună peste tot. Sau portul ţărăncilor dintr-un alt câmp, pe care sunt presărate mici căpiţe de fân, care vor deveni cenuşii-verzui în soare şi violete la umbră – ţărăncile poartă bluze stacojii împodobite cu panglici verde-smarald, şi fuste purpurii sau albe, şi corsaje de catifea neagră. Totuşi, impresia dominantă e că străbaţi câmpii de un verde-strălucitor, care alunecă de o parte şi de alta, către pădurile purpurii de brad, către turnurile de bazalt, spre pădurile imense. Iar de-a lungul pârâurilor se întrezăresc tufe de creţuşcă şi cirezi de vite.

Îmi amintesc că în acea zi am văzut cum o vacă maronie a luat în coarne una bălţată, albă cu negru, aruncând-o drept în mijlocul unui pârâiaş. Am izbucnit în râs. Însă Florence împărţea informaţii atât de absorbită, iar Leonora o asculta cu atâta atenţie, încât nimeni nu m-a băgat în seamă. Cât despre mine, eram încântat să iau o pauză; mă gândeam cu bucurie că, pentru moment, Florence e în afara oricărui pericol, pentru că vorbea despre Ludwig cel Îndrăzneţ (cred că despre el vorbea, însă nu sunt istoric), despre Ludwig de Hesa cel Îndrăzneţ, care a vrut să aibă trei neveste în acelaşi timp şi fusese un mecena pentru Luther – sau cam aşa ceva! Eram atât de

încântat să am puţin răgaz – căci Florence nu avea cum să facă ceva ca să devină prea agitată ori ca să aibă palpitaţii –, încât incidentul cu vaca m-a binedispus cu adevărat. Toată ziua am chicotit, de fiecare dată când îmi aminteam de el. Căci e nemaipomenit de amuzant să vezi o vacă bălţată aterizând pe spate în mijlocul unui râu. Exact genul de mişcare pe care nu te-ai aştepta s-o vezi la o vacă.

Poate că ar fi trebuit să îmi fie milă de bietul animal, dar nu mi-a fost. Eram pus pe distracţie. E tare plăcut să-ţi defileze prin faţa ochilor oraşe spectaculoase, cu castele ascuţite şi o mulţime de turle duble. În lumina soarelui, din oraş fulgeră licăriri de la ferestre, dinspre firmele aurite ale spiţeriilor, dinspre steagurile grupurilor universitare, sus în munţi; dinspre coifurile soldăţeilor caraghioşi care îşi mişcă picioruşele băţoase, îmbrăcate în pantaloni albi de in. Şi mi-a plăcut tare mult când am coborât în spectaculoasa gară prusacă, plină cu ornamente fasonate, de bronz, şi cu picturi înfăţişând ţărani, flori şi vaci. Mi-a plăcut să o văd pe Florence târguindu-se plină de însufleţire cu vizitiul unei droşti străvechi, trasă de două mârţoage slăbănoage. Sigur că eu vorbeam germana mult mai bine decât Florence, cu toate că nu m-am putut dezbăra niciodată de accentul olandez de Pennsylvania, pe care l-am căpătat încă din copilărie. În cele din urmă, pentru cinci mărci, fără vreun bacşiş, am ajuns triumfal la castel. Acolo am fost la muzeu, unde am admirat paravane de fier pentru şeminee, sticlărie veche, săbii de demult şi tot felul de invenţii din timpurile trecute. Apoi am urcat pe scări spiralate până în sala cavalerilor, marea sală pictată în care reformatorul Luther şi prietenii lui se întâlniseră pentru prima oară, sub protecţia nobilului care avea trei neveste simultan, aliatul regelui care a ţinut şase neveste una după alta (aceste informaţii nu prea mă pasionează, însă au o anumită relevanţă în povestea mea). Am vizitat capele, săli de muzică, urcând foarte sus, până am ajuns la o încăpere veche şi mare, plină de tiparniţe, ale cărei ferestre erau toate oblonite. Acolo, Florence parcă a intrat în priză. I-a cerut custodelui obosit şi plictisit să deschidă ferestrele, aşa încât razele strălucitoare ale soarelui s-au strecurat asemenea unor suliţe aproape palpabile în sala cea veche şi întunecată. Florence ne-a explicat că acela fusese dormitorul lui Luther şi că patul lui se aflase exact acolo unde bătea lumina soarelui. De fapt cred că se înşela, iar Luther se oprise acolo doar cât să ia prânzul, ca să scape de urmăritori. Dar fără îndoială că putea fi dormitorul lui, dacă se lăsa convins să rămână acolo peste noapte. După

aceea, surdă la protestele custodelui, Florence a mai deschis un oblon şi s-a dus cu pas săltat către o vitrină mare de sticlă.

„Uitaţi-vă aici“, a exclamat veselă, triumfătoare şi îndrăzneaţă, arătându-ne o bucată de hârtie care părea o jumătate de scrisoare şi pe care abia se vedeau câteva trăsături de peniţă aproape şterse, o hîrtie care putea fi lista cheltuielilor noastre zilnice. Eu eram în culmea bucuriei văzând-o atât de fericită, de triumfătoare şi de îndrăzneaţă. Căpitanul Ashburnham şi-a sprijinit mâna de cutia de sticlă. „Acesta e Protestul.“ Apoi, pe când noi ne puneam uimirea în scenă, ea a continuat: „Nu ştiaţi că de aceea ne numim protestanţi? Aceasta este schiţa Protestului pe care l-au elaborat. Se pot vedea semnăturile lui Martin Luther, a lui Martin Bucer, şi cea a lui Zwingli, şi cea a lui Ludwig cel Îndrăzneţ...“

Poate că am mai greşit eu câteva nume, dar sunt sigur că i-a menţionat pe Luther şi Bucer. Ea radia de încântare şi eu mă bucuram. Se simţea mai bine şi nu era în pericol. Apoi, privindu-l în ochi pe căpitanul Ashburnham, a continuat: „Datorită acestei hârtii eşti onest, sobru, harnic, chibzuit şi cu o viaţă curată. Dacă n-ar fi fost hârtiuţa asta, ai fi ca irlandezii, ca italienii sau ca polonezii, dar mai ales ca irlandezii...“

Şi a atins cu un deget încheietura mîinii căpitanului Ashburnham.

Deodată, am simţit că ceva primejdios, înspăimântător şi malefic pândea ascuns în faldurile acelei zile. Nu ştiu cum să îl definesc şi nu îl pot compara cu nimic. Nu era ca şi cum un şarpe şi-ar scoate capul dintr-o gaură. Mai degrabă aş zice că inima mi-a stat în loc pentru o clipă. S-ar fi zis că dintr-un moment în altul aveam s-o luăm cu toţii la fugă, ţipând din răsputeri, fiecare în altă direcţie, ferindu-ne capetele. Ştiu că pe chipul lui Ashburnham se citea o panică absolută. Eu eram pradă unei spaime îngrozitoare; mi-am dat apoi seama că durerea care îmi muşca încheietura mâinii stângi se datora strânsorii Leonorei.

„Nu mai rezist“, a zis cu o înverşunare incredibilă în glas, „trebuie să ies de aici.“ Eram îngrozit la culme. Pentru o clipă mi-a trecut prin minte, deşi nu am avut deloc vreme să mă gândesc la asta, că probabil era înnebunită de gelozie – geloasă tocmai pe Florence şi pe căpitanul Ashburnham, dintre toate persoanele din lume! Am luat-o la fugă amândoi, cuprinşi de panică.

Am coborât fără să ne oprim scările în spirală, am traversat vasta sală a cavalerilor până când am ajuns la o terasă micuţă, de pe care puteai vedea Lahnul, valea cea largă şi câmpia imensă în care se pierdea.

„Nu înţelegi?“ m-a întrebat Leonora, „Chiar nu înţelegi ce se întâmplă?“

Panica mi-a oprit iar inima în loc. Am mormăit, m-am bâlbâit, nici nu ştiu cum am reuşit să bâigui: „Nu! Ce se întâmplă? Ce Dumnezeu se întâmplă?“

Ea m-a privit drept în ochi şi, pentru o clipă, am avut senzaţia că irisurile ei albastre devin imense, copleşind totul, ca un val albastru care mă izola de restul lumii. Ştiu că pare absurd, însă chiar aşa m-am simţit.

„Nu înţelegi?“ a continuat cu o amărăciune cumplită, cu glasul îndurerat. Nu pricepi că asta e întreaga cauză a acestei mizerii, că de aici vine toată nefericirea lumii? Şi osânda eternă a mea, a ta şi a lor...“

Nu îmi amintesc ce a spus mai departe. Eram mult prea îngrozit, mult prea buimac. Cred că mă gândeam să fug după ajutoare – poate după un doctor sau după căpitanul Ashburnham. Ori poate că avea nevoie de îngrijirea plină de tandreţe a lui Florence, cu toate că, fără îndoială, pentru inima soţiei mele aşa ceva nu era deloc indicat. Dar când mi-am revenit, ea spunea: „Unde sunt toate fiinţele strălucitoare, fericite şi neprihănite din lumea asta? Unde-i fericirea? Doar citim despre ea în cărţi!“

Apoi a scuturat din cap, făcând în acelaşi timp o mişcare ciudată, ca şi cum ar fi încercat să-şi înfigă mâinile în păr. Ochii aproape că îi ieşiseră din orbite, iar pe chip avea expresia cuiva care priveşte în străfundurile iadului şi îi vede grozăviile. Pe urmă, totul a încetat brusc. Într-un mod absolut uluitor, a redevenit doamna Ashburnham. Chipul îi era senin, isteţ şi bine definit, iar buclele aurii îi încadrau minunat chipul. Nările îi fremătau oarecum dispreţuitor. Părea să contemple cu interes o şatră de ţigani care trecea peste un podeţ aflat sub noi.

„Nu ştii“, m-a întrebat cu vocea ei puternică şi clară, „că sunt catolică irlandeză?“

4 Cea mai bună sau interesantă parte a unei întâlniri, povestiri, manifestări etc. (fr. în original).

5 Biserica Episcopală Protestantă a Statelor Unite ale Americii – congregație protestantă de descendență anglicană.

6 Adept al unei orientări protestante puritane, înființată în Anglia la jumătatea secolului al XVII-lea.

7 Aluzie la sfârşitul filosofului Socrate, relatat de Platon. Ultimele cuvinte ale lui Socrate au fost „Îi sunt dator lui Asclepios [zeul grec al medicinei] un cocoș, să nu uitați să i-l dați.“

8 Adept al arminianismului, concepție religioasă care respinge doctrina calvinistă a predestinării absolute.

9 Adept al erastianismului, doctrină potrivit căreia statul trebuie să aibă autoritate asupra Bisericii în problemele religioase.

V

În viaţa mea nu m-am simţit mai uşurat decât la auzul acelor cuvinte. Cred că îmi spuneau mai multe despre mine decât mi-aş fi putut da singur seama vreodată. Nu cred că până atunci îmi dorisem foarte mult vreun lucru, în afară de Florence. Sigur, aveam pofte, eram plin de nerăbdări... Uneori, când eram mai mulţi la masă şi se servea caviar, eram copleşit de nerăbdare la gândul că, atunci când tava avea să ajungă şi la mine, nu va mai rămâne destul ca să pot lua o porţie zdravănă. Eram de-a dreptul exagerat de agitat când era vorba să prindem trenurile. Compania feroviară belgiană are obiceiul ticălos să facă trenurile franceze să piardă legăturile la Bruxelles, fapt care mă umple mereu de furie. Le-am scris despre asta celor de la The Times, însă nu mi-au publicat niciodată scrisorile; cele pe care le adresam ediţiei franceze a ziarului New York Herald Tribune erau mereu publicate, însă când le vedeam tipărite, nu mi se păreau deloc satisfăcătoare. Asta era o nebunie de-a mea.

O nebunie pe care acum abia dacă o conştientizez. Pot doar să o înţeleg din punct de vedere intelectual. Vezi tu, pe vremea aceea eram interesat de oamenii cu „probleme cardiace“. De Florence, de Edward Ashburnham, sau poate că Leonora mă interesa mai mult. Nu mă refer la iubire. Numai că amândoi aveam aceeaşi profesie, cel puţin din punctul meu de vedere. Profesia noastră era aceea de a ne menţine pacienţii în viaţă.

Habar nu ai cât de captivantă poate deveni o asemenea slujbă. Aşa cum fierarul crede că toată arta lumii se rezumă la ciocanul lui, tot aşa cum brutarul crede că lumea se învârte în jurul chiflelor pe care le scoate el dimineaţa din cuptor, la fel cum toţi diriginţii de poştă au impresia că sunt unicii păstrători al societăţii – şi, fără umbră de îndoială, iluziile acestea ne sunt necesare ca să ne putem duce viaţa –, tot astfel eu şi – cred – Leonora ne închipuiam că lumea ar trebui organizată în aşa fel încât inima pacienţilor noştri să fie ţinută în viaţă. Nici nu ştii cât de captivantă poate fi o astfel de slujbă, cât de imbecile par acţiunile prinţilor, ale republicilor sau primăriilor, privite din unghiul grijilor noastre. O porţiune de drum mai hurducăită sub roţi, vreo două, trei gropi care ne zguduiau erau de ajuns ca

să încep să mă plâng Leonorei de prinţul Cutare ori de Marele Duce ori de Oraşul Liber al cărui teritoriu îl străbăteam. Cârteam ca un agent de bursă ale cărui conversaţii telefonice sunt bruiate de clopotele unei biserici din oraş. Mă apucam să vorbesc despre supravieţuirea drumurilor medievale, despre impozitele care cu siguranţă erau mari. Apropo, problema cu pierderea legăturilor feriboturilor de la Calais la Bruxelles era că adesea călătoria cea mai scurtă pe mare este de o importanţă crucială pentru cei care suferă de inimă. Acum în Europa sunt două staţiuni balneare speciale, Nauheim şi Spa, iar ca să ajungi la ele din Anglia, dacă o iei pe la Calais ca să scurtezi drumul pe mare, trebuie să schimbi trenul la Bruxelles. Iar trenurile belgiene nu le aşteaptă nici măcar o câtime de secundă pe cele dinspre Calais sau de la Paris. Şi chiar dacă trenul francez ajunge la timp, trebuie să alergi – gândiţi-vă numai, un bolnav de inimă care aleargă! – pe culoarele necunoscute ale gării din Bruxelles şi să te caţări din mers pe scările înalte ale trenului deja în mişcare. Iar dacă pierzi legătura, ai de aşteptat cinci, şase ore... Nu dormeam nopţi întregi, blestemând o asemenea ticăloşie. Soţia mea alerga – cu toate că m-a înşelat în fel şi chip, nu a încercat niciodată să mă facă să cred că e lipsită de curaj. Numai că după ce ajungeam în expresul nemţesc se lăsa pe spate, ţinându-se cu o mână de coaste şi închizând ochii. Ei bine, da, era o actriţă excelentă. Iar eu muream de îngrijorare. Muream, pe cinstea mea! Căci Florence era pentru mine atât o soţie, cât şi o stăpână neprihănită – aşa văd eu lucrurile –, iar ocupaţia, cariera şi ambiţia mea erau să o ţin în viaţă. Nu se întâmplă prea des ca aceste lucruri să se regăsească în acelaşi corp. Iar Leonora era o bună actriţă. O, pe Jupiter, era tare iscusită! Îţi spun că putea să mă asculte o oră întreagă în timp ce îi înşiram planurile pe care le urzeam ca să trăim într-o lume lipsită de neplăceri. Ce-i drept, uneori remarcam că, în timp ce mă asculta, avea un aer un pic distrat, ca şi când ar fi fost o mamă care îşi ţine copilul pe genunchi sau, mai bine zis, ca şi când eu aş fi fost bolnavul.

Trebuie să înţelegi că inima lui Edward era cât se poate de sănătoasă; el renunţase la slujbă şi plecase din India, străbătând jumătate de lume numai ca să se afle la Nauheim împreună cu o femeie care chiar avea „probleme cardiace“. Într-atât de sentimental era idiotul ăsta. Căci, înţelegi, cei doi soţi chiar fuseseră nevoiţi să trăiască în India, să facă economii, să închirieze casa din Branshaw Teleragh.

Evident că pe atunci încă nu auzisem de cazul Kilsyte. Ei bine, Ashburnham sărutase o servitoare într-un tren şi numai mila Domnului, buna funcţionare a reţelelor de comunicaţie şi simpatia a ceea ce s-ar putea numi tribunalul din Hampshire făcuseră ca nenorocitul să nu petreacă ani de zile închis în temniţa din Winchester. Abia spre sfârşitul mărturisirilor Leonorei am auzit despre acest caz.

Totuşi, numai când mă gândesc la nefericitul ăla... Eu, care cu siguranţă am acest drept, vă rog să vă gândiţi la nefericitul ăla. E oare cu putinţă ca un individ atât de lipsit de noroc să fie chinuit de soarta oarbă şi de nepătruns? Căci nu ai cum să gândeşti altfel. Pur şi simplu nu ai cum. Eu am dreptul să o spun, întrucât a fost ani de zile amantul nevestei mele, pentru că el a ucis-o, pentru că a călcat în picioare tot farmecul din viaţa mea. Niciun preot nu are dreptul să îmi spună că nu trebuie să cer milă pentru el de la tine, cel care asculţi tăcut la gura focului, de la lume sau chiar de la Dumnezeu, care a pus în el atâtea dorinţe, atâta nebunie...

Bineînţeles că nu ar fi trebuit să aud de cazul Kilsyte. Nu cunoşteam niciunul dintre prietenii lor; pentru mine, ei erau oameni de condiţie bună – oameni norocoşi, care stăpâneau mulţi acri de pământ însorit într-un ţinut din sud. Pur şi simplu oameni de bine! Pe legea mea, uneori mă gândesc că ar fi fost mai bine pentru bietul de el ca acel caz să fie de genul celor de care nu ai cum să nu auzi, de felul celor despre care cameristele, curierii şi turiştii din Kur bârfesc ani de zile, până când şuşotelile sunt înăbuşite de regretul că încă se mai vorbeşte despre asta prin lume, pe ici, pe colo. Dacă ar fi petrecut şapte ani în închisoarea din Winchester sau oriunde te trimite justiţia oarbă şi de nepătruns pentru vina de a-ţi fi urmat înclinaţiile naturale, dar simţite la timpul nepotrivit, atunci ar fi venit un moment în care bârfitorii de pe terasa din Kursaal, gândindu-se la cariera lui ruinată, ar fi exclamat: „Săracul de el!“ Ar fi fost soldatul îndrăzneţ, nevoit să muşte din ţărână... Ar fi fost mai bine pentru el, amărâtul, dacă ar fi muşcat prea timpuriu ţărâna.

Ei da, putea fi de o mie de ori mai bine... Întrucât, în mod logic, cazul Kilsyte, care s-a petrecut chiar pe când începuse să o considere pe Leonora rece şi respingătoare, i-a lăsat un gust tare amar. După asta, nu s-a mai legat de servitoare.

Normal, s-a îndreptat către femeile din propria-i clasă socială. Leonora mi-a povestit că doamna Maidan – femeia după care venise la Nauheim tocmai din Burma – îl asigurase că el îi atrăsese atenţia jurându-i că atunci când sărutase servitoarea din tren fusese provocat să o facă. Eu aş zice mai degrabă că a fost împins de patima nebunească de a găsi o femeie care să îl satisfacă în cel mai înalt grad. Aş zice că a fost destul de sincer. Şi aşa să-mi ajute Dumnezeu, fusese sincer şi în iubirea pentru doamna Maidan. Era o femeie frumoasă, o brunetă minionă, cu gene lungi, la care Florence ajunsese să ţină foarte mult. Era sâsâită şi avea un zâmbet vesel. Am întâlnit-o foarte des în prima lună a prieteniei noastre, după care a murit, din cauza problemelor cardiace.

Dar, ştii, biata doamnă Maidan era tare drăguţă, tare tânără. Nu cred că avea mai mult de douăzeci şi trei de ani, iar soţul ei foarte tânăr, aflat undeva în Chitral, nu putea să aibă decât vreo douăzeci şi patru. Oamenii aceştia atât de tineri ar trebui lăsaţi în pace. Dar bineînţeles că Ashburnham nu a vrut să-i dea pace. Cred că nu era în stare. Până şi eu, după tot acest timp, sunt puţin îndrăgostit de amintirea ei. Nu mă pot abţine să zâmbesc când îmi aduc aminte brusc de ea – aşa cum ai zâmbi la gândul vreunui obiect înfăşurat cu grijă în lavandă şi pus la păstrare prin vreun şifonier, într-o casă veche pe care ai părăsit-o de mult. Era atât de... de supusă. Părea că e supusă până şi faţă de mine, care nu eram luat în seamă nici măcar de ţâncii de-o şchioapă. Da, e o poveste atât de tristă...

Nu, mi-e imposibil să nu îmi doresc ca Florence să o fi lăsat în pace, să o fi lăsat să îşi vadă de jocul ei de-a adulterul. Cred că asta făcea; era însă atât de copilăroasă, încât aveai impresia că nici măcar nu ştie să scrie cuvântul „adulter“. Nu, la ea era vorba de supunere faţă de ceea ce o deranja, faţă de forţa tulburătoare care îl împingea pe amărâtul ăla către distrugere. Şi nu cred că Florence a schimbat cu adevărat ceva. Dacă Ashburnham nu ar fi părăsit-o pe doamna Maidan în favoarea ei, atunci ar fi făcut-o pentru altă femeie. Însă de fapt habar n-am. Poate că biata de ea ar fi murit – oricum, zilele îi erau numărate –, numai că ar fi murit fără să îşi mai ude perna cu lacrimi, în timp ce Florence vorbea sub fereastră cu căpitanul Ashburnham despre Constituţia Statelor Unite. Da, totul ar fi avut un gust mai puţin amar dacă Florence ar fi lăsat-o să se stingă în pace...

Într-un fel, Leonora s-a purtat mai bine. Ea s-a mulţumit să o pălmuiască pe doamna Maidan – da, într-o criză incontrolabilă de furie, i-a tras o palmă peste obraz pe culoarul hotelului, chiar în faţa camerei lui Edward. Asta a dus la prietenia bruscă şi ciudată dintre Florence şi doamna Ashburnham. Căci, fără îndoială, era o prietenie tare ciudată. Pentru cineva care ne-ar fi privit din afară, nimic nu putea fi mai ciudat decât faptul că Leonora, care este întruchiparea mândriei, s-a putut împrieteni cu un cuplu de yankei nonşalanţi, pe care probabil nu îi considera mai presus de covorul pe care călca. V-aţi putea întreba de ce anume putea fi aşa de mândră. Ei bine, ea era o Powys şi se măritase cu un Ashburnham – presupun că asta îi dădea dreptul să dispreţuiască americanii nonşalanţi, cu condiţia să o facă fără ostentaţie. Nu ştiu ce anume l-ar putea face pe un om să se mândrească. Poate că ea se mândrea cu faptul că avea răbdare ori că îl scăpase pe soţul ei de tribunalul datornicilor. Poate că aşa şi era.

În orice caz, aşa a ajuns Florence să o cunoască. Înainte de cină, tocmai venea de după un paravan în holul hotelului, când a dat peste Leonora, care îşi încurcase cheia pe care o purta la brăţară în părul doamnei Maidan. Femeile nu au schimbat nicio vorbă. Doamna Maidan era livid㠄, purtând o urmă roşie pe obrazul stâng, iar cheia nu se dădea dusă din părul ei negru. Florence a fost cea care a desprins-o, pentru că Leonora era într-un asemenea hal, încât i s-ar fi făcut greaţă dacă ar fi atins-o pe doamna Maidan.

Nicio vorbă nu le-a ieşit de pe buze. Între patru ochi, ai ei şi ai doamnei Maidan, Leonora fusese în stare să o pălmuiască pe biata fată. Dar în clipa în care a apărut o persoană străină, şi-a revenit în mod admirabil. Iniţial rămăsese tăcută, dar apoi, când Florence a reuşit să desprindă cheia, a fost în stare să exclame „Vai, ce neîndemânatică sunt... tocmai încercam să-i aranjez pieptănul în păr doamnei Maidan...“

Însă doamna Maidan nu era o Powys măritată cu un Ashburnham; ci doar o biată O’Flaherty, iar soţul ei era un băieţandru provenit dintr-o familie de preoţi de ţară. Prin urmare, era imposibil să te înşeli asupra hohotelor de plâns în care izbucnise în timp ce se îndepărta neconsolată pe culoar. Numai că Leonora avea să-şi joace rolul în continuare. A deschis în mod ostentativ uşa camerei lui Ashburnham, pentru ca Florence să o audă adresându-i-se

soţului ei într-un mod intim şi amabil. L-a strigat pe nume, dar înăuntru nu era nici urmă de Edward.

Ai înţeles bine, Edward nu era acolo. Şi atunci, pentru prima şi ultima dată în cariera ei, Leonora s-a compromis, exclamând: „Ce înspăimântător!... Biata Maisie!...“

Şi-a dat seama imediat de spusele ei, însă, evident, era prea târziu. A fost o treabă tare ciudată.

Vreau să îmi exprim toată consideraţia faţă de Leonora. Ţin la ea foarte dintr-un anumit motiv, iar în această privinţă, care a dus, fără îndoială, la distrugerea cochiliei căsniciei mele, ea a făcut o greşeală. Nu cred – şi nici Leonora nu crede – că biata Maisie Maidan a fost amanta lui Edward. Inima ei era atât de slăbită, încât nu cred că ar fi supravieţuit unei îmbrăţişări pasionale. Mai clar decât atât nu pot să o spun şi cred că aşa e cel mai bine. Ea chiar era bolnavă, aşa cum ceilalţi doi pretindeau că sunt, din motive numai de ei ştiute. Bizar, nu? Ca una dintre farsele sinistre pe care providenţa le joacă oamenilor. Pe lângă asta, cred că, în orice altă ocazie, Leonora nu s-ar fi simţit prea vexată dacă doamna Maidan ar fi fost amanta soţului ei. Poate că ar fi fost o eliberare de gângurelile sentimentale pe care i le debita Edward doamnei şi de felul în care ea accepta supusă asemenea sunete. Nu, sigur nu ar fi fost vexată.

Numai că în clipa în care o pălmuise pe doamna Maidan, Leonora lovea de fapt un univers insuportabil, pentru că în după-amiaza aceea avusese o ceartă înfiorător de dureroasă cu Edward.

Ea pretindea că are dreptul să deschidă scrisorile soţului ei de fiecare dată când credea de cuviinţă. Îşi arogase acest drept întrucât afacerile lui Edward erau într-un asemenea hal, iar el o minţea atât de mult în privinţa lor, încât ea pretindea privilegiul de a dispune după plac de secretele lui. Într-adevăr, nu exista altă cale, pentru că bietul neghiob era mult prea ruşinat de scăpările lui ca să le mai poată recunoaşte. Era nevoită să scoată totul cu cleştele de la el.

Asta trebuie să fi fost o muncă foarte înălţătoare pentru ea. Însă în după-amiaza aceea, în timp ce Edward era în pat pentru ora şi jumătate de odihnă

prescrisă de medicii din Kur, ea deschisese o scrisoare pe care o crezuse trimisă de un anume colonel Hervey din Linlithgowshire, la care urma să locuiască în luna septembrie, însă ea nu îşi mai amintea dacă stabiliseră să ajungă acolo pe unsprezece sau pe optsprezece ale lunii. Scrisul cu care fusese notată adresa semăna ca două picături de apă cu acela al colonelului Hervey. Deci, pe moment, Leonorei nu îi trecuse nicio clipă prin minte să îl spioneze.

Numai că exact asta făcuse, de fapt. Şi astfel descoperise că Edward Ashburnham îi dădea trei sute de lire pe an unui şantajist de care nu auzise niciodată... Lovitura a fost îngrozitoare, mai rea decât moartea, pentru că ea îşi închipuia că terminase de lichidat datoriile soţului ei. Vezi tu, acestea fuseseră chiar destul de mari. Ceea ce îi distrusese cu adevărat fusese o aventură absolut banală petrecută la Monte Carlo, o aventură cu o scorpie cosmopolită despre care se ştia că e amanta unui mare duce rus şi care îi ceruse lui Edward o coroniţă de perle în valoare de douăzeci de mii de lire în schimbul favorurilor ei timp de o săptămână. El ar fi trebuit să joace mult ca să facă rost de banii ăştia, însă nu era un cartofor. Poate că pur şi simplu dăduse din întâmplare peste cele douăzeci de mii de lire şi peste banii deloc puţini, necesari ca să petreacă o săptămână într-un hotel, împreună cu frumoasa lui. Probabil că pe atunci avea un venit de vreo cinci sute de mii de dolari, dacă nu şi mai mult. Oricum, s-a dus la cazinou şi a pierdut patruzeci de mii de lire. Patruzeci de mii de lire bani peşin, împrumutaţi de la cămătari! Iar după asta a trebuit – căci patima i-o cerea – să se bucure de favorurile iubitei lui. Evident, după ce au negociat la sânge, le-a primit pentru o sumă mult mai mică decât cele douăzeci de mii de lire şi fără îndoială că aşa se putea întâmpla încă de la început. Aş zice chiar că zece mii de dolari au fost mai mult decât de ajuns. Totuşi, astfel s-a făcut o gaură destul de mare într-o avere de vreo sută de mii de lire, iar Leonora a fost cea care a trebuit să pună lucrurile în ordine; altfel, el ar fi alergat de la un cămătar la altul. Asta se petrecuse când abia îi descoperise infidelităţile – dacă vrei să le numeşti astfel. Pe asta însă a descoperit-o din surse publice. Dumnezeu ştie ce s-ar fi întâmplat dacă n-ar fi aflat-o dintr-o sursă publică. Cred că el i-ar fi ascuns totul până ar fi ajuns la sapă de lemn. Dar, cu ajutorul lui Dumnezeu, ea a reuşit să-i găsească pe cămătari, să afle sumele precise de care era nevoie, după care s-a întors în Anglia.

Într-adevăr, s-a dus valvârtej în Anglia, la avocatul lor, în timp ce Edward petrecea în braţele Circei[10] sale, în Antibes, unde se ascunseseră. El s-a săturat destul de repede de doamna în cauză, însă între timp Leonora luase nişte lecţii de afaceri atât de eficiente de la avocatul ei, încât schiţase o strategie la fel de clară ca cea al generalului Trochu ca să îi ţină pe prusaci departe de Paris, în 1870. Iar la început planul a fost la fel de eficient; cel puţin aşa părea.

Asta se întâmplase prin 1895, cu vreo nouă ani înainte de momentul despre care vorbesc – momentul în care Florence începuse să o controleze pe Leonora; căci asta s-a întâmplat... Ei bine, doamna Ashburnham îl obligase pur şi simplu pe Edward să îi transfere ei toate averile lui. Îl putea obliga să facă orice; în felul lui stângaci, senin şi haotic, era mai înspăimântat de ea decât de diavol. Avea şi o admiraţie neţărmurită faţă de ea şi ţinea la soţia lui atât cât poate ţine un bărbat la o femeie. Iar Leonora s-a folosit de toate acestea, purtându-se cu el exact cum te-ai purta cu o persoană a cărei avere este administrată de tribunalul datornicilor. Presupun că era cel mai bine pentru el.

Prin urmare, bineînţeles că ea nu a avut nicio clipă de răgaz în primii trei ani. Datoriile neaşteptate curgeau gârlă, iar nefericitul ăla bolnav nu-i uşura cu nimic situaţia. Ştii, pe lângă patima vânătorii de fuste, lui Ashburnham îi era incredibil de ruşine de propria persoană. Poate nu crezi, dar avea un respect atât de mare pentru castitatea imaginaţiei Leonorei, încât detesta şi se revolta la gândul că ea ar putea afla că lucrurile pe care el le făcuse se petreceau cu adevărat în lume. Aşa că se apăra înverşunat împotriva oricărei acuzaţii. Voia să păstreze neprihănirea gândurilor soţiei sale. Chiar el mi-a mărturtisit asta, în timpul lungilor plimbări pe care le-am făcut în ultimele zile, când fata aceea se afla în drum spre Brindisi.

Bineînţeles că în acei trei ani Leonora a trăit multe clipe de agitaţie. Şi atunci s-au certat cu adevărat.

Într-adevăr, s-au certat îngrozitor, iar faptul ăsta pare ieşit din comun. Ai crede că Leonora l-ar fi urât în linişte, şi că el ar fi izbucnit în lacrimi de pocăinţă. Nici vorbă însă de aşa ceva... În afară de patimile lui Edward şi de faptul că se simţea ruşinat din cauza lor, el nutrea şi o convingere de nestrămutat că trebuie să îşi îndeplinească îndatoririle pe care poziţia lui

socială le cerea; iar convingerea asta îl costa sume absolut nerezonabile. Sper că, vorbind despre datoriile lui, n-am lăsat deloc impresia că bietul Edward era un libertin promiscuu. Dimpotrivă, era un sentimental. Servitoarea din cazul Kilsyte era frumuşică, dar părea prea tristă. Cred că, atunci când a sărutat-o, el voia mai degrabă să îi ofere alinare. Iar dacă ea ar fi cedat avansurilor lui, pot pune pariu că ar fi instalat-o într-o o căsuţă în Portsmouth sau Winchester şi i-ar fi rămas credincios vreo patru, cinci ani. Chiar era în stare de aşa ceva.

Nu, singurele două idile care l-au costat bani au fost cea cu amanta Marelui Duce şi cea care făcea subiectul scrisorii de şantaj, deschise de Leonora. Cea din urmă fusese o legătură plină de pasiune cu o femeie de treabă. Se întâmplase după aventura cu amanta ducelui. Doamna era soţia unui alt ofiţer şi Leonora ştiuse totul despre această pasiune cât se poate de reală şi care durase câţiva ani. După cum vezi, înflăcărările bietului Edward au urmat o ascensiune logică. Începuse cu o servitoare, apoi trecuse la o curtezană şi, în cele din urmă, ajunsese la o femeie foarte de treabă, împotmolită într-o căsătorie nepotrivită. Soţul ei era un individ nesuferit, care, slujindu-se de nişte scrisori şi de alte câteva lucruri, începuse să-l şantajeze pe bietul Edward, storcându-i câte trei, patru sute de lire pe an, sub ameninţarea cu tribunalul pentru divorţ. Şi după această doamnă a venit Maisie Maidan, iar după ea o singură altă legătură şi, în cele din urmă, marea iubire a vieţii lui. Căsătoria cu Leonora fusese pusă la cale de părinţii lui şi, cu toate că el o admirase mereu nemărginit, nu susţinuse niciodată că ar simţi pentru ea ceva mai mult decât tandreţe, cu toate că avea nevoie disperată ca ea să îl sprijine moral...

Însă datoriile sale cele mai mari se datoraseră generozităţii potrivite statutului său social. Leonora spunea că Ashburnham le micşora mereu chiria arendaşilor şi le mai şi dădea de înţeles că reducerea era permanentă; se ocupa mereu de readucerea pe calea cea dreaptă a beţivanilor care veneau la el la tribunal; încerca mereu să le asigure prostituatelor o situaţie respectabilă; şi iubea copiii la nebunie. Nici nu ştiu câţi oameni maltrataţi a salvat şi câtora le-a asigurat o slujbă. Aşa mi-a spus Leonora, dar sunt sigur că a exagerat, iar numărul pare atât de absurd, încât nu îl voi nota aici. Toate aceste lucruri şi săvârşirea lor continuă constituiau ceea ce el credea că e datoria lui, iar asta includea şi imposibilele donaţii pe care le făcea către

spitale, către societăţile de cercetaşi, către cei care dădeau premii la târgurile de animale şi către societăţile ce luptau împotriva vivisecţiei...

Ei bine, Leonora a avut grijă ca majoritatea acestor obiceiuri să ia sfârşit. Dacă ar fi continuat în acelaşi ritm, nu ar fi reuşit să păstreze Conacul Branshaw, după ce banii se topiseră în buzunarele amantei ducelui. Ea a readus preţul chiriilor la valoarea iniţială; i-a scos pe beţivani din case şi a trimis tuturor organizaţiilor înştiinţări ca să-i anunţe că nu aveau să mai facă donaţii. A fost mai blândă cu copiii; a avut grijă de cei mai mulţi până la vârsta la care puteau să devină ucenici ori să îşi ia un serviciu. Vezi tu, ea nu avea copii.

Nu avea copii şi pentru asta se învinovăţea pe sine. Provenea dintr-o ramură săracă a familiei Powys şi fusese obligată să se mărite cu bietul ei Edward fără ca în contract să existe nicio stipulare potrivit căreia copiii rezultaţi din această căsătorie aveau să fie crescuţi ca buni catolici. Iar pentru Leonora asta însemna moarte spirituală. Ţi-am lăsat o impresie greşită dacă nu te-am făcut să înţelegei că Leonora avea o conştiinţă puternică şi rece, asemenea tuturor catolicilor englezi. (În ceea ce mă priveşte, nu mă pot împiedica să simt repulsie faţă de această religie. În străfundurile minţii mele, în ciuda Leonorei, pândeşte mereu un fior la gândul marii prostituate, Biserica Catolică, o groază care mi-a fost inculcată în liniştea micuţei case de întâlnire a quakerilor de pe Arch Street, din Philadelphia.) Aşa că pun o mare parte dintre greşelile pe care le-a făcut Leonora cu Edward pe seama religiei sale deosebit de englezeşti. Tot ce ar fi trebuit să facă pentru Edward era să îl lase să se afunde tot mai mult, până când s-ar fi transformat într-un vagabond cu aer de gentleman, care, cu puţin noroc, ar fi avut parte de ceva aventuri amoroase pe marginea şoselelor. În acest fel, nu ar mai fi făcut atât de mult rău şi ar fi fost şi mult mai puţin chinuit. În orice caz, Edward se pricepea de minune să aibă remuşcări. Însă conştiinţa de englez catolic a Leonorei, principiile ei rigide, răceala ei, până şi răbdarea pe care o avea, toate erau – şi nu mă pot împiedica să gândesc aşa – greşite în acest caz special. Îşi închipuia la modul serios şi foarte naiv că Biserica Romană dezaprobă divorţul. Credea, la modul foarte serios şi naiv, că biserica ei poate fi o instituţie într-atât de monstruoasă şi de imbecilă, încât să îi ceară să-şi asume imposibila sarcină de a-l transforma pe Edward Ashburnham într-un soţ fidel. Leonora avea un temperament nonconformist, cum ar

spune englezii. În Statele Unite, numim acest fel de a fi „conştiinţă de New England“, căci, fără umbră de îndoială, acest mod de a gândi le-a fost inculcat englezilor catolici. Toate secolele în care au trecut prin atât de multe chinuri – printr-o oprimare oarbă şi răuvoitoare, fără să poată avea acces la slujbele din instituţiile publice, rezistând ca o micuţă garnizoană asediată într-un ţinut ostil, fiind nevoită astfel să acţioneze cât se poate de formal –, toate acestea s-au combinat ca să joace o festă cumplit de distrugătoare. Şi presupun că papistaşii din Anglia sunt nonconformişti şi din punct de vedere tehnic.

Papistaşii din Europa sunt o gaşcă murdară, veselă şi lipsită de scrupule. Însă asta măcar le dă dreptul să fie oportunişti. Ei s-ar fi spălat una-două pe mâini de bietul Edward. (Iartă-mă că îţi vorbesc despre asemenea lucruri monstruoase într-un fel atât de frivol. Dar, dacă nu aş face aşa, m-ar copleşi emoţia şi aş izbucni în lacrimi.) La Milano, să zicem, sau la Paris, Leonora ar fi putut divorţa în şase luni, cu numai două sute de dolari, plătiţi acolo unde trebuie. Iar Edward ar fi fost aruncat de colo-colo până când ar fi devenit un vagabond de felul celor despre care am vorbit. Ori poate că s-ar fi însurat cu o ospătăriţă care i-ar fi făcut nişte scene de pomină în public, i-ar fi rupt mustăţile şi i-ar fi lăsat nişte cicatrice atât de vizibile pe faţă, încât Edward i-ar fi rămas credincios până la moarte. De aşa ceva avea el nevoie ca să fie mântuit...

Pentru că, pe lângă pasiunile şi ruşinea lui, ar fi avut parte de oribile scene în public, de ţipete, de violenţă fizică exacerbată: pe scurt, de publicitate. Da, ospătăriţa l-ar fi lecuit. Şi cu atât mai bine dacă ar fi fost şi beţivană, pentru că în felul ăsta ar fi fost ocupat să aibă grijă de ea.

Ştiu prea bine că am dreptate. Şi o ştiu datorită cazului Kilsyte. Ei bine, servitoarea pe care a sărutat-o atunci era bonă în familia mai-marelui nonconformist al comitatului, indiferent cum s-o fi numind postul ăsta. Iar domnul acela era aşa de hotărât să îl distrugă pe Edward, care era preşedintele comitetului local al partidului Tory sau cum i se spune, încât bietul om a avut parte de zile fripte. S-au făcut interpelări despre asta până şi în Camera Comunelor; s-a încercat retrogradarea magistraţilor din Hampshire; i s-a sugerat ministrului de război că Edward nu e persoana cea

mai potrivită să se afle în armata regală. Da, a încasat de toate, şi încă din plin.

Rezultatul îl cunoşti. S-a lecuit să umble după fuste prin clasele de jos, fapt care i-a părut Leonorei o adevărată binecuvântare. Nu o revolta la fel de tare ca el să aibă aventuri – căci sunt, totuşi, aventuri – cu persoane precum doamna Maidan, în loc de o servitoare la bucătărie.

În mod confuz, Leonora se simţea aproape mulţumită când a ajuns la Nauheim, în seara aceea...

Ajunsese să pună lucrurile aproape cu totul în ordine după anii îndelungaţi de economie la sânge în locuri precum Chitral şi Burma, unde viaţa e mai ieftină în comparaţie cu nivelul de trai al unui nobil de ţară, şi, în plus, legăturile amoroase sunt normale şi necostisitoare. Aşa încât, când doamna Maidan şi-a făcut apariţia – iar legătura cu ea probabil că a făcut ceva vâlvă, din cauza tinereţii celor doi soţi –, Leonora pur şi simplu se resemnase să se întoarcă acasă. Cu mari eforturi şi ducându-şi traiul de pe o zi pe alta, închiriind Branshaw Teleragh şi mai vânzând câte un tablou sau o relicvă de-a lui Carol I, ea reuşise – biata de ea nu avusese nici măcar o rochie mai de doamne-ajută în toţi anii ăştia –, reuşise, aşa a crezut, să îşi readucă soţul la situaţia financiară avută înainte s-o întâlnească pe amanta marelui duce. Evident, şi Edward îi dăduse o mână de ajutor în problemele financiare. Era un tip plăcut de mulţi. Foarte prezentabil, mereu gata să-ţi împrumute tăietorul lui de trabucuri – acel gen de om. Aşa că, din când în când, vreun finanţist pe care îl întâlnea îi dădea câte un pont bun, solid, profitabil. Iar Leonora nu se temea niciodată să îşi asume câteva riscuri; papistaşilor englezi nu prea le e frică să rişte, habar n-am de ce.

Aşa că toate investiţiile ei s-au dovedit profitabile, iar Edward era cu adevărat pregătit să redeschidă conacul Branshaw şi să îşi reia poziţia socială în comitat. De aceea, Leonora o acceptase pe Maisie Maidan cu resemnare, aproape cu uşurare. Îi plăcea cu adevărat biata copilă; trebuia să îi placă şi ei cineva. Şi, în orice caz, simţea că poate avea încredere în Maisie, putea avea încredere că nu îl va uşura pe Edward de câteva mii pe săptămână, pentru că Maisie refuzase să primească până şi un inel de tinichea de la el. Ce-i drept, Edward era încântat de fata asta şi o lăuda într-un fel pe care ea nu îl mai întâlnise până atunci. Însă şi asta reprezenta o

uşurare. Cred că ar fi primit-o cu braţele deschise dacă ea ar fi fost iubirea vieţii lui. Aşa, ar fi putut şi Lenora să se odihnească.

Nici că s-ar fi putut găsi ceva mai bun decât biata doamnă Maidan; era atât de bolnavă, încât nu putea fi dusă în călătorii costisitoare... Leonora însăşi a plătit cheltuielile lui Maisie la Nauheim. I-a trimis bani tinerelului ei soţ, pentru că Maisie n-ar fi acceptat niciodată una ca asta; însă bietul om era absolut paralizat de teamă. Sărmanul!

Îmi închipui că în călătoria din India spre casă Leonora era cum nu se poate mai fericită. Edward era complet absorbit de fata aceea; era aproape ca un tată cu fiica lui, agitându-se de colo-colo cu pături, medicamente şi multe altele, de la o punte la alta. Se purta însă cu mare atenţie, ca să nu trezească deloc bănuielile celorlalţi pasageri. Iar Leonora ajunsese să se poarte ca o mamă cu doamna Maidan. Aşa încât totul arăta foarte bine – cuplul bogat şi binevoitor care o salvează pe săraca fată muribundă, cu ochi negri. Iar atitudinea Leonorei faţă de doamna Maidan era, fără îndoială, dictată în parte de vina pe care o simţea pentru palma pe care i-o dăduse. Lovise un copil obraznic care furase ciocolată într-un moment nepotrivit. Cu siguranţă era un moment nepotrivit, pentru că, în clipa în care deschisese scrisoarea de şantaj de la ofiţerul ofensat, toate vechile spaime se năpustiseră din nou asupra Leonorei. I se părea că drumul ei i se redeschide iarăşi în faţă, nesfârşit; şi-a închipuit că Edward îi ascunde mii şi mii de alte lucruri, că o să fie nevoie să ipotecheze din nou, să amaneteze alte brăţări, că o să mai vină şi alte grozăvii. Avusese o după-amiază înfiorătoare. Evident că situaţia creată putea să îi împingă la divorţ, iar ea dorea la fel de mult ca şi Edward să evite scandalul; prin urmare, şi-a dat seama că trebuie să plătească în continuare. Şi nu asta o deranja. Puteau găsi de undeva trei sute de lire pe an. Însă era oripilată de spaima că mai puteau apărea şi alte obligaţii.

Nu mai avusese de ani buni o conversaţie adevărată cu Edward; vorbeau numai despre trenurile care trebuia luate şi despre angajarea servitorilor. Însă în după-amiaza aceea trebuia să discute cu el. Iar Edward se purta la fel ca de obicei. Era ca şi cum ar fi deschis o carte după zece ani şi ar fi găsit în ea aceleaşi cuvinte. Edward avea aceleaşi motive. Nu dorea să îi spună nimic despre cazul respctiv pentru că nu voia să îi murdărească spiritul cu ideea că pot exista ofiţeri şantajişti; în plus, el voia să păstreze neatinsă

amintirea vechii lui iubite. Doamna nu era deloc de aceeaşi teapă cu soţul ei. Şi apoi i-a jurat, de o sută de ori, că nu mai era nimic pe lume care să-i fie împotrivă. Însă ea nu l-a crezut.

O făcuse de prea multe ori – şi, pentru prima oară, ea nu avea dreptate, aşa că el s-a purtat ca un om în care chiar poţi avea deplină încredere. S-a dus imediat la poştă şi a stat acolo câteva ore, scriind o telegramă codată avocatului său, prin care îl ruga să ameninţe că va emite imediat un mandat împotriva tipului care îl hărţuia. A spus ulterior că dacă încercările de intimidare continuau, era prea dur pentru biata Leonora. Fusese, cu adevărat, ultima situaţie neplăcută prin care trecuse şi era gata să se ducă personal la tribunalul pentru divorţuri şi să stea de vorbă cu cei de acolo dacă şantajistul începea să se poarte mai rău. Ar fi ţinut piept oricărui lucru: scandalului, ziarelor, întregului afurisit de spectacol. Exact aşa a spus...

Făcuse însă greşeala să nu-i spună soţiei unde se duce. Iar cum Leonora îl văzuse ducându-se în camera lui ca să-şi codeze telegrama, după care, două ore mai târziu, o zărise pe Maisie ieşind din camera lui, îşi închipuise că în cele două ore pe care ea le petrecuse într-o agonie tăcută, Edward o ţinuse pe Maisie Maidan în braţe, iar asta i se păruse prea mult. De fapt, Maisie se dusese în camera lui Edward în parte din sărăcie, în parte din mândrie şi în parte din pură inocenţă. În primul rând, nu îşi putea permite o cameristă; se abţinea cât putea să le dea comisioane servitorilor de la hotel, căci fiecare bănuţ era important pentru ea şi se temea că va trebui să plătească bacşişuri prea mari la sfârşitul şederii sale. Edward îi împrumutase una dintre fascinantele lui casete, în care avea cincisprezece feluri de foarfeci; ea îl văzuse de la fereastră plecând la poştă, aşa că profitase de ocazie să îi înapoieze caseta. Nu vedea de ce nu ar trebui să facă asta, deşi simţea o oarecare remuşcare la gândul că sărutase perna pe care dormea. Aşa se petrecuse totul.

Însă Leonora şi-a dat seama, fără umbră de îndoială, că incidentul îi oferise lui Florence un ascendent asupra ei. Incidentul îi dezvăluise lui Florence anumite lucruri, aşa că Florence era unica fiinţă din lume care îşi putea da seama că soţii Ashburnham nu erau chiar oameni de condiţie bună, fără nimic de ascuns. Aşa că s-a hotărât pe loc nu atât să o facă pe Florence prietena ei intimă – lucru similar oarecum cu plata unei sume pentru şantaj

–, cât să o ţină sub observaţie până când avea să-i demonstreze că nu nutreşte nici urmă de gelozie faţă de biata Maisie. Din acest motiv a intrat în sala de mese braţ la braţ cu soţia mea. De aceea s-a aşezat cu atâta hotărâre la masa noastră. Şi, ce-i drept, în seara aceea nu s-a dezlipit nicio clipă de noi, cu excepţia câtorva momente în care s-a dus la doamna Maidan în cameră, ca să-i ceară iertare şi, de asemenea, ca să o roage să îi îngăduie lui Edward să o ducă în seara aceea, în văzul lumii, la plimbare prin grădini. A propus asta chiar ea când Maisie ni s-a alăturat cu un aer mai degrabă melancolic în holul în care ne aflam: „Edward, ridică-te şi du-o pe Maisie la cazinou. Eu vreau să vorbesc cu doamna Dowell despre familiile din Connecticut care se trag din Fordingbridge.“ Tocmai descoperise că Florence provenea dintr-o familie care stăpânise Branshaw Teleragh timp de două secole, înainte ca Ashburnhamii să se stabilească acolo. Iar apoi a rămas cu mine în hol, multă vreme după ce Florence mersese la culcare, ca eu să fiu martor la felul vesel în care îi primeşte pe cei doi. Se putea preface de minune.

Acum îmi amintesc clar în ce zi am fost în oraşul M., deoarece a fost chiar ziua în care s-a stins biata doamnă Maidan. Când ne-am întors, ea murise deja; înfricoşător, dacă stai să te gândeşti la tot ce înseamnă asta...

În orice caz, uşurarea pe care am simţit-o când Leonora mi-a spus că e catolică irlandeză poate spune destule despre cât de mult ţineam la cei doi. Ţineam atât de mult la ei, încât nici până azi nu mă pot gândi la Edward fără să oftez. Nu cred că mai puteam continua prietenia cu ei. Eram mult prea obosit. Şi cred cu adevărat că dacă Leonora ar fi pus izbucnirea ei pe seama geloziei sale pe Florence, atunci m-aş fi repezit la Florence în culmea furiei. Gelozia ar fi fost o boală incurabilă. Dar răutăţile prosteşti ale soţiei mele la adresa irlandezilor şi catolicilor puteau fi scuzate, iar eu m-am îndeletnicit timp de aproape două minute cu asta.

În timp ce vorbeam, ea m-a ţintuit lung cu privirea, într-un fel destul de straniu. În cele din urmă, am încheiat astfel: „Te rog să accepţi situaţia. Îţi mărturisesc că mie nu îmi place religia ta, dar tu îmi placi foarte mult. Nu mă jenez deloc să spun că nu m-am ataşat niciodată atât de mult de cineva şi cred că nimeni n-a ţinut la mine atât de mult pe cât ţii tu.“ „Da, ţin foarte mult la tine“, mi-a răspuns ea. „Atât de mult, încât să afirm că mi-aş dori ca

toţi bărbaţii să-ţi semene. Dar mai trebuie luaţi în calcul şi alţii.“ Se gândea, de fapt, la biata Maisie. A cules o floare de muşeţel de pe zidul care ne venea până la piept. A frământat-o un timp între degete, apoi a aruncat-o peste coama zidului. „Of, eu accept situaţia“, a spus în cele din urmă, „dacă poţi s-o accepţi şi tu.“

10 Vrăjitoare menţionată în Iliada lui Homer. Circe a încercat să îl seducă pe Ulise folosindu-se de o poţiune magică, pentru a-l determina să rămână pe insula ei.

VI

Îmi aduc aminte că am început să râd când am auzit expresia „a accepta situaţia“, pe care ea o repetase cu un aer mult prea grav. I-am spus cam aşa: „Nu asta vreau să spun. Mă refer la faptul că eu trebuie să-mi revendic libertatea pe care o am ca cetăţean american, liber de a crede ce vreau despre coreligionarii tăi. Şi presupun că şi Florence trebuie să aibă libertatea de a crede ce vrea şi de a afirma ceea ce îi îngăduie regulile politeţii.“ „Ar face bine“, mi-a răspuns Leonora, „să nu rostească vreun cuvânt împotriva alor mei sau a religiei mele.“

Atunci mi s-a părut că în glasul ei se simte o duritate neobişnuită, aproape ameninţătoare. Mai că aş fi zis că încerca să îi transmită lui Florence, prin intermediul meu, că avea să o păţească rău dacă făcea ceva scandalos. Într-adevăr, îmi aduc aminte că m-am gândit atunci că Leonora o avertiza voalat pe Florence, folosindu-mă pe mine drept intermediar:

„Poţi să mă jigneşti în fel şi chip; poţi să-mi iei tot ce am, dar, având în vedere ce ar putea declanşa cuvintele tale, nu cumva să îndrăzneşti să scoţi vreun sunet împotriva credinţei care mă face să devin preşul tău de şters pe picioare.“

Însă, cu siguranţă, după cum vedeam eu lucrurile, Lenora nu voia să spună una ca asta. Oricât de diferite le-ar fi credinţele, oamenii de condiţie bună nu îi ameninţă pe ceilalţi. Prin urmare, m-am gândit că vorbele Leonorei înseamnă doar „Ar fi mai bine ca Florence să nu spună absolut nimic împotriva coreligionarilor mei, deoarece sunt foarte sensibilă faţă de acest subiect“.

Aşa i-am şi prezentat lucrurile lui Florence peste câteva momente, când ea şi Edward au coborât din turn. Şi vreau să înţelegi că, din acel moment şi până după moartea lui Edward, a acelei fete şi a lui Florence, n-am mai avut nici cea mai mică idee, nici măcar umbra unei bănuieli că, aşa cum se zice, ar fi ceva în neregulă. Apoi, vreme de cinci minute am avut impresia că Leonora ar putea fi geloasă; dar pe urmă ea nu m-a mai lăsat niciodată să

întrezăresc ceva dincolo de faţada ei strălucitoare. Cum oare să-mi fi dat seama?

Pe atunci, de altfel, nu eram decât un infirmier. Şi ce şanse aş fi avut împotriva celor trei jucători înveteraţi, care se înţeleseseră să-şi ascundă cărţile de mine? Ce şanse? Erau trei contra unu – şi m-au făcut fericit. O, Doamne, m-au făcut atât de fericit, încât îmi vine să cred că nici măcar în rai, unde nu e nici întristare, nici suspin, nu m-aş putea simţi la fel. Şi ce-ar fi putut ei face mai bine, sau ce-ar fi putut face ca să înrăutățească situația? Nu ştiu...

Cred că în tot acest timp am fost un soţ încornorat, iar Leonora a fost codoaşa bărbatului ei. Asta a fost crucea pe care a trebuit să o poarte pe drumul calvarului vieţii ei...

Te întrebi poate cum e să fii un soţ înşelat. Jur pe ceruri că nu ştiu. Pur şi simplu nu simt nimic. Nu e iadul pe pământ, dar cu siguranţă nu e neapărat nici raiul. Presupun, deci, că e un stadiu intermediar. Oare cum e numit locul ăla? A, da, limbul. Nu, mi-e imposibil să simt ceva în privinţa asta. Ei doi au murit; au ajuns în faţa Judecătorului lor şi sper ca El să-şi reverse mila Sa asupra lor. Nu e treaba mea să mă gândesc la asta. Eu trebuie doar să spun, la fel ca cei de aceeaşi religie cu a Leonorei: Requiem aeternam dona eis, Domine, et lux perpetua luceat eis. In memoria aeterna erit… Însă cine au fost ei? Cei drepţi? Cei nedrepţi? Numai Dumnezeu ştie! Cred că amândoi erau nişte bieţi nenorociţi, târându-se pe această lume în întunericul unei mânii veşnice. E groaznic…

Şi la fel de groaznică e vedenia judecăţii lor, aşa cum mi se arată uneori în faţa ochilor, în miez de noapte. Probabil că sunt influenţat de cine ştie ce tablou pe care l-am văzut în cine ştie ce locuri. Dar pe o câmpie nemărginită, suspendate în aer, am impresia că văd trei fiinţe, două dintre ele înlănţuite într-o îmbrăţişare strânsă, în timp ce a treia e înfiorător de singură. Imaginea judecăţii pe care o am în minte e în alb şi negru, cam ca o gravură, însă nu îmi dau seama dacă e o gravură după o fotografie. Câmpia cea nemărginită este mâna Domnului, întinzându-se pe mii de kilometri, cu un spaţiu imens deasupra şi dedesubtul ei. Ei sunt în ochii Domnului, iar Florence e singură… Şi ştii ce? La gândul acestei singurătăţi cumplite mă cuprinde o dorinţă copleşitoare să fug către ea şi să o alin. Înţelege-mă, nu

se poate să îngrijeşti un om vreme de doisprezece ani şi să nu vrei să-l ocroteşti, chiar dacă eşti plin de o ură nemărginită faţă de el, chiar dacă se află în mâna Domnului. Noaptea însă, când îmi apare această vedenie a judecăţii, ştiu că mă abţin să alerg spre ea. Pentru că o urăsc pe Florence. Atât de mare e ura mea faţă de ea, încât nu aş cruţa-o de singurătatea veşnică. Nu trebuia să facă tot ce a făcut. Era o americancă din New England. Nu era contaminată de patimile fierbinţi ale acestor europeni. L-a distrus pe imbecilul ăla de Edward – şi mă rog la Dumnezeu ca el să-şi fi găsit în sfârşit pacea în braţele acelei sărmane fete! Fără îndoială că Maisie Maidan se va reuni cu soţul ei, iar Leonora va străluci ca o aurora boreală luminoasă şi senină, ca un arhanghel al Domnului. Cât despre mine… Ei bine, poate se va găsi şi pentru mine un lift ca să fug… Însă Florence…

Nu trebuia să facă asta Nu trebuia s-o facă. S-a coborât prea mult. L-a distrus pe bietul Edward din pură vanitate; s-a amestecat între el şi Leonora dintr-un pur şi imbecil spirit de vizitator al ţinutului; îţi dai seama că, deşi era amanta lui Edward, încerca fără contenire să îl împace cu soţia lui? Îi tot trăncănea Leonorei despre iertare, tratând subiectul dintr-o senină perspectivă americană. Iar Leonora se purta cu ea ca şi cu o târfă, căci asta şi era. Într-o dimineaţă, în zori, i-a şi spus lui Florence: „Vii la mine drept din patul lui şi-mi spui că acolo e locul meu de drept. Ştiu prea bine, mersi.“

Dar nici măcar asta nu a oprit-o pe Florence. O ţinea una şi bună că ambiţia ei este să lase lumea ceva mai frumoasă la sfârşitul scurtei sale vieţi şi că l-ar părăsi bucuroasă pe Edward, pe care credea că îl adusese pe calea cea dreaptă, dacă Leonora i-ar da măcar o şansă. Spunea că el are nevoie de tandreţe mai mult decât de orice altceva.

Iar Leonora se pare că i-a răspuns – căci ani de zile a înghiţit această jignire – cam aşa ceva: „Da, ai renunţa la el şi aţi continua să vă scrieţi în secret şi să comiteţi adulter în camere închiriate. Vă ştiu eu pe amândoi. Nu. Prefer ca lucrurile să rămână aşa cum sunt acum.“

Jumătate din timp, Florence ignora remarcile Leonorei. Le-ar fi considerat mult prea nedemne de o doamnă. Iar în cealaltă jumătate a timpului, încerca să o convingă pe Leonora că iubirea ei pentru Edward e pur spirituală, din cauza problemelor ei cardicace. Odată a şi întrebat-o: „Dacă ai putut să o

crezi pe Maisie Maidan, aşa cum ai spus, atunci de ce nu mă crezi şi pe mine?“

În momentul acela, Leonora îşi aranja părul în faţa oglinzii, în dormitorul ei. S-a întors şi s-a uitat la Florence – căreia de obicei nu-i arunca nici măcar umbra unei priviri –, s-a uitat la ea calm, cu răceală, şi i-a spus: „Să nu mai îndrăzneşti să rosteşti vreodată numele doamnei Maidan. Tu ai ucis-o. Tu şi cu mine, amândouă am ucis-o. Sunt la fel de ticăloasă ca tine. Nu-mi place să mi se amintească asta.“

Florence s-a lansat imediat într-o bolboroseală despre cum ar putea ea să rănească o persoană pe care abia dacă o cunoştea, o persoană pe care încercase s-o salveze de Edward, plină de cele mai bune intenţii, datorate eforturilor ei de a face ca lumea să devină ceva mai bună. Asta îşi închipuise. Chiar crezuse că... Dar Leonora i-a dat replica liniştită: „Foarte bine, atunci să spunem că am omorât-o eu şi că e un subiect dureros. Nimănui nu-i place să creadă că a omorât pe cineva. Evident că nu. N-ar fi trebuit s-o aduc din India.“

Exact aşa gândea Leonora. A spus-o puţin cam prea pe faţă, însă era mereu iscusită când venea vorba de trântit lucrurile verde în faţă.

Iată, deci, ce s-a întâmplat în ziua în care noi am mers în excursie în vechiul oraş M.

Leonora, care se simţea plină de milă şi de regret faţă de doamna Maidan, se dusese ţintă în camera bietei copile imediat ce ne-am întors la hotel. Nu voia decât să o aline. Prima oară nu a găsit pe măsuţa rotundă, acoperită cu o faţă de masă de catifea roşie, decât o scrisoare care îi era adresată. În ea scria cam aşa: „O, doamnă Ashburnham, cum aţi putut face una ca asta? Am avut atâta încredere în dumneavoastră! Nu mi-aţi vorbit niciodată despre mine şi Edward, însă v-am acordat încredere. Cum aţi putut să mă cumpăraţi de la soţul meu? Tocmai am auzit ce aţi făcut în hol, unde Edward şi doamna aceea americancă stăteau de vorbă. Aţi plătit ca să vin aici. O, cum aţi putut? Cum aţi putut? Mă întorc chiar acum la Bunny...“ Bunny era soţul doamnei Maidan.

Leonora mi-a povestit că, în timp ce citea scrisoarea, a avut deodată senzaţia, fără să se uite în jurul ei, că acea cameră de hotel era absolut pustie, că nu erau hârtii pe masă, nici haine pe umeraşe, că se lăsase o linişte nefirească – o linişte, mi-a explicat, ca şi cum în acea cameră s-ar fi aflat ceva ce absoarbe toate sunetele. I-a trebuit un serios efort de voinţă ca să poată ignora acest sentiment, în timp ce citea post-scriptumul.

„Nu ştiam că vreţi să faceţi din mine o adulteră“, începeau ultimele rânduri. Biata fată nu prea era cultă. „Nu a fost drept de la dumneavoastră şi eu n-am vrut niciodată să fiu aşa ceva. Şi l-am auzit pe Edward zicându-mi «biet şoricel» când vorbea cu americanca. Mereu îmi spunea «şoricel» când eram doar noi doi şi eu nu mă supăram. Dar, dacă mi-a zis aşa de faţă cu ea, cred că nu mă mai iubeşte. O, doamnă Ashburnham, cunoşteaţi lumea, iar eu nu ştiam nimic. Am crezut că e în regulă dacă dumneavoastră credeţi că poate să fie aşa şi m-am gândit că nu m-aţi fi adus dacă n-aţi fi crezut că e în regulă. Nu trebuia să faceţi una ca asta; mai ales că am fost şi la aceeaşi mănăstire...“

Leonora mi-a spus că a ţipat când a citit ultimul rând.

Abia atunci a observat că toate cuferele lui Maisie erau împachetate, aşa că a plecat să o caute peste tot prin hotel. Directorul a informat-o că doamna Maidan îşi plătise nota şi se dusese la gară să se intereseze la biroul de călătorii ce modalităţi de călătorie poate alege ca să se întoarcă fără nicio întârziere la Chitral. Omul avea impresia că o văzuse întorcându-se, însă nu era foarte sigur. Nimeni din hotel nu îi dădea cine ştie ce atenţie bietei copile. Cu siguranţă că, plimbându-se singură prin hotel, fata se aşezase în spatele vreunui paravan, în timp ce Florence şi Edward se aflau de cealaltă parte. Nu am auzit nici atunci, nici după aceea ce se întâmplase între cei doi. Bănuiesc că Florence era abia la începutul procesului de distrugere a bietului Edward, căci îi spusese câteva cuvinte, în chip de avertisment prietenesc, referitoare la ravagiile pe care le-ar putea produce în sufletul fetei. Iar Edward, în modul lui sentimental, o asigurase că între ei doi nu e nimic; că Maisie e doar un biet şoricel căruia soţia lui îi plătise şederea la Nauheim. Iar asta fusese de ajuns.

Totul fusese pus la cale foarte eficient. Din ce în ce mai panicată şi mai roasă de remuşcări amare, Leonora a căutat prin toate zonele publice ale

hotelului – în sala de mese, în hol, în camera de corespondenţă, în seră. Dumnezeu ştie de ce e nevoie de o seră într-un hotel deschis doar din mai până în octombrie. Dar chiar aveau o seră acolo. Pe urmă, Leonora a fugit – da, chiar a luat-o la fugă pe scări – ca să vadă dacă Maisie nu se întorsese în camera ei. Era absolut hotărâtă să o ia pe biata copilă din locul acela îngrozitor. Totul i se părea mai mult decât abominabil. Nu vreau să spun că locul acela o deranja şi pe ea. Leonora era mereu Leonora. Însă dreptatea cerea ca ea să joace rolul de mamă pentru copila care fusese la aceeaşi mănăstire ca ea. S-a gândit că situaţia ajunsese în acel punct. Voia să ni-l lase pe Edward, mie şi lui Florence şi să îşi dedice tot timpul asigurându-i fetei atmosfera iubitoare de care avea nevoie, până când ar fi putut-o reda soţului ei. Bineînţeles, era mult prea târziu.

Când intrase prima dată, nu aruncase nicio privire prin camera lui Maisie. Acum însă, de îndată ce a intrat, a zărit ieşindu-se de cealaltă parte a patului două picioare mici, încălţate în botine cu tocuri. Maisie murise încercând să închidă un geamantan enorm, de piele. Murise într-o poziţie atât de grotescă, încât trupuşorul îi alunecase în geamantanul care se închisese peste ea, ca fălcile unui aligator imens. Avea cheia în mână. Părul ei negru, ca al unei japoneze, se desfăcuse, acoperindu-i corpul şi faţa.

Leonora a ridicat-o – era uşoară ca o pană – şi a întins-o pe pat, cu părul desfăcut. Pe chip îi rămăsese un zâmbet, de parcă ar fi înscris un gol într-un meci de hochei. Cred că-ţi dai seama că nu se sinucisese. Pur şi simplu inima i se oprise. Eu am văzut-o; genele lungi îi atingeau obrajii, avea un surâs pe faţă şi catafalcul îi era plin de flori. Un crin alb îi fusese pus în mână şi lungile stamine ale florilor îi ajungeau la umăr. Ai fi zis că e o mireasă în licărirea lumânărilor presărate peste tot în jurul ei, iar cele două călugăriţe care îngenunchează la picioarele ei, cu chipurile ascunse de bonetele albe, păreau două lebede venite să o poarte departe, într-un ţinut al iubirii şi al bunătăţii, aflat dincolo de marginile depărtărilor. Leonora mi-a arătat-o. N-a vrut să-i lase pe ceilalţi s-o vadă. Ştii, voia să cruţe sentimentele bietului Edward, care nu suporta vederea unui cadavru. Şi, din moment ce nu l-a lăsat niciodată să aibă umbra vreunei bănuieli că Maisie îi scrisese ei, el şi-a închipuit că moartea fusese absolut naturală. De altfel, şi-a revenit destul de repede. Într-adevăr, aceasta a fost singura lui aventură în legătură cu care nu a avut niciodată prea mari remuşcări.

partea a II-a

I

Doamna Maidan s-a stins din viaţă în 4 august 1904. După aceea, timpul s-a scurs într-o linişte de vis până în 4 august 1913. Coincidenţa celor două date e bizară, însă nu îmi dau seama dacă este şi sinistră, ca una dintre acele glume nemiloase pe care le datorăm crudei providenţe şi pe care le numim coincidenţe. Poate că, de fapt, numai mintea superstiţioasă a lui Florence a împins-o să facă anumite lucruri, ca şi cum ar fi fost hipnotizată. Dar cu siguranţă că, pentru ea, data de 4 august a avut mereu o importanţă specială. În primul rând, se născuse la aceeaşi dată, în 1899, a plecat împreună cu unchiul ei în călătoria în jurul lumii, însoţiţi de un tânăr numit Jimmy. Însă asta nu era o coincidenţă. Unchiul ei, convenabil de bătrân şi care credea că e bolnav de inimă, îi oferea această călătorie, în felul lui delicat, ca un cadou cu ocazia majoratului ei. Apoi, în 4 august 1900, ea s-a lăsat în voia unei patimi care, fără umbră de îndoială, i-a marcat toată viaţa, ca şi pe a mea. Nu avea noroc. Poate că în dimineaţa aceea îşi făcea un cadou pentru ziua de naştere... În 4 august 1901 s-a căsătorit cu mine şi am pornit spre Europa pe un vânt puternic, în furtuna care i-a slăbit inima. E clar că şi atunci şi-a făcut un cadou cu ocazia zilei de naştere – şi-a oferit sieşi viaţa mea chinuită. Acum îmi dau seama că nu ţi-am povestit nimic despre căsătoria noastră. Iată cum a fost: după cum ţi-am mai spus, am cunoscut-o pe Florence la familia Stuyvesant, pe Fourteenth Street. Și, din acea clipă, am hotărât cu toată încăpățânarea unei firi slabe că, dacă nu o puteam avea, atunci trebuie măcar să apuc să ma însor cu ea. Nu aveam nicio ocupaţie, nici măcar nu făceam afaceri. Pur şi simplu locuiam în Stamford, într-un hotel nenorocit, şi îmi petreceam toate zilele în casă ori pe veranda domnişoarelor Hurlbird. Într-un mod ciudat şi încăpăţânat, domnişoarele Hurlbird nu îmi agreau prezenţa. Însă le stânjeneau manierele naţionale care se cereau respectate în asemenea ocazii. Florence avea propriul salon. Putea invita acolo pe oricine voia; în felul acesta am pătruns în apartamentul ei. Deşi eram întruchiparea timidităţii, în clipele acelea semănam cu un pui de găină hotărât traverseze şoseaua, în calea unui automobil. Intram în camera drăguţă, micuţă şi demodată a lui Florence, îmi scoateam pălăria şi mă aşezam.

Fără discuţie, ea avea şi alţi pretendenţi – tineri din New England, bine făcuţi, care ziua munceau în New York, petrecându-şi doar nopţile în orăşelul lor natal. Iar seara veneau la Florence aproape la fel de hotărâţi ca şi mine. Trebuie să spun că domnişoarele Hurlbird îi primeau cu aceeaşi neplăcere pe care o manifestau faţă de mine...

Tare ciudate erau femeile astea două. Aproape că îţi venea să crezi că fac parte dintr-o veche familie aflată sub povara unui blestem, căci erau atât de bine-crescute, de corecte şi oftau atât de mult. Din vreme în vreme, în ochii lor zăream lacrimi. La început, curtea pe care i-o făceam lui Florence nu cred că a avut cine ştie ce succes. Probabil din pricină că se petrecea aproape numai ziua, în după-amiezele fierbinţi, când norii de praf învăluiau totul ca o ceaţă, ridicându-se până la vârfurile ulmilor cu frunze rare. Cred că noaptea e momentul potrivit pentru dulcile manifestări de iubire, nu după-amiezile de iulie din Connecticut, când orice fel de intimitate este un gând aproape scandalizant. Dar, deşi în acest răstimp nu am putut nici măcar să o sărut pe Florence, ea mi-a îngăduit cu uşurinţă ca, în răstimpul a două săptămâni, să îi descopăr dorinţele simple. Iar eu i le puteam satisface...

Voia să se mărite cu un om care să aibă timp liber; îşi dorea să locuiască în Europa. Voia ca viitorul soţ să aibă un accent englezesc, un venit de cincizeci de mii de dolari pe an din proprietăţile sale şi nicio intenţie de a-şi mări acest venit. În plus – iar la asta a făcut doar o aluzie vagă –, nu voia ca în căsnicia ei să existe prea multă pasiune. Ştii, americanii pot concepe asemenea uniuni fără să clipească.

Mi-a dezvăluit treptat toate aceste informaţii, în şuvoaie de conversaţii vesele; le-a aruncat în comentariile făcute în timp ce se uita la o vedere a podului Rialto din Veneţia. În alt moment, pe când îmi făcea o descriere fascinantă a castelului Balmoral, a afirmat că pentru ea, soţul ideal ar fi cel care ar putea-o prezenta la curtea Marii Britanii. Din câte ştiu, petrecuse două luni în Marea Britanie – şapte săptămâni călătorind de la Stratford la Strathpeffer şi o săptămână ca oaspete cu plată la o familie engleză de viţă, lângă Ledbury, familia Bagshawe, scăpătată, dar încă măreaţă. Ar mai fi rămas încă două luni în acea oază de linişte, însă nişte evenimente neplăcute, legate, după cât se pare, de afacerile unchiului ei, îi obligaseră să

se întoarcă fără întârziere la Stamford. Tânărul acela, Jimmy, a rămas în Europa, pentru a-şi îmbunătăţi cunoştinţele despre acest continent, lucru care i-a reuşit din plin, căci ulterior el ne-a fost de mare folos.

Însă cel mai important – şi nici vorbă să mă înşel în această privinţă – era că Florence era cât se poate de hotărâtă – o hotărâre rece şi calmă – să nu se uite la niciun bărbat care nu îi putea oferi o locuinţă în Europa. Acesta fusese efectul experienţei trăite într-o casă cu adevărat englezească. Voia ca, atunci când se va mărita, să petreacă un an la Paris, după care soţul ei să cumpere o proprietate în apropiere de Fordingbridge, locul de unde plecaseră cei din familia Hurlbird, în 1688. Bazându-se pe această origine, voia să îşi reia locul cuvenit în rândurile nobilimii engleze de ţară. Era un lucru deja stabilit.

Pe atunci mă simţeam plasat foarte sus auzind toate aceste lucruri, întrucât nu îmi puteam închipui că ar exista vreun alt om, dintre toţi cunoscuţii ei din Stamford, care să se poată plia cerinţelor ei. Cei mai mulţi nu erau nici pe departe la fel de înstăriţi ca mine, iar cei bogaţi nu erau genul care să renunţe la atracţia Wall Street-ului nici măcar în schimbul imensei fascinaţii pe care o exercita Florence. Dar în iulie nu s-a întâmplat nimic. După cât se pare, la 1 august Florence şi-a anunţat mătuşile că vrea să se mărite cu mine.

Mie nu îmi spusese nimic, însă atitudinea mătuşilor era clară, întrucât în după-amiaza aceea domnişoara Florence Hurlbird, cea mai în vârstă dintre ele, mi-a tăiat calea pe când mă îndreptam către camera de zi a lui Florence şi, tulburată, m-a condus în salon. A fost o întrevedere ciudată, petrecută în încăperea demodată din perioada colonială, mirosind a levănţică, în care portretul generalului Braddock trona printre mobilele cu picioare fusiforme, siluete şi miniaturi. Cum să-ţi spun, cele două bătrâne doamne treceau prin chinurile iadului, însă nu puteau întreba făţiş absolut nimic. Aproape că îşi frângeau mâinile, întrebându-mă în acelaşi timp dacă nu cumva mă gândisem la posibilitatea ca eu şi fata să avem temperamente diferite. Te asigur că erau aproape afectuoase, poate chiar îngrijorate pentru mine, ca şi cum Florence ar fi fost mult prea zburdalnică pentru mine, un om dintr-o bucată şi serios.

Căci, spuneau ele, descoperiseră că sunt un om dintr-o bucată şi serios. Probabil pentru că afirmasem odată, în treacăt, că îl prefer pe generalul Braddock generalului Washington. Cei din familia Hurlbird fuseseră de partea învinşilor în Războiul de Independenţă şi, din acest motiv, sărăciseră considerabil şi fuseseră persecutaţi. Iar domnişoarele Hurlbird nu puteau uita asta.

Totuşi, s-au cutremurat la gândul că eu şi Florence urma să ne clădim o viaţă în Europa, Amândouă au început să se vaite când au aflat că eu speram să îi ofer aşa ceva nepoatei lor. Probabil reacţia aceasta se datora în parte părerii femeilor cum că Europa este un hău de nedreptăţi, unde neglijenţa e la ordinea zilei. Credeau, de altfel, că ţara mamă este cum nu se poate mai erastiană. Și protestau la modul extrem...

Aproape au afirmat că printre sfintele taine se numără şi căsătoria; însă nici domnişoara Florence, nici domnişoara Emily nu s-au simţit în stare să pronunţe acest cuvânt. Şi aproape că reuşiseră să-mi spună că, la începutul tinereţii ei, viaţa lui Florence fusese caracterizată de flirturi sau cam aşa ceva.

Îmi amintesc că am pus capăt interogatoriului zicându-le: „Nu-mi pasă. Chiar dacă Florence ar fi jefuit o bancă, tot o să mă însor cu ea şi o s-o duc în Europa.“

Auzind asta, domnişoarei Emily i-a scăpat un vaiet şi a leşinat. Însă domnişoara Florence, fără să ţină seama de starea surorii ei, s-a aruncat de gâtul meu şi a început să strige: „Nu face una ca asta, John! N-o face! Eşti un tânăr de treabă!“ Şi, în timp ce eu ieşeam din salon ca să o trimit pe Florence în ajutorul mătuşii sale, a adăugat: „Ar trebui să-ţi spunem mai multe. Dar e copila surorii noastre dragi.“

Îmi aduc aminte că Florence m-a primit palidă ca moartea, exclamând: „Cotoroanţele alea bătrâne m-au vorbit de rău!“

Eu am liniştit-o spunându-i că nu e deloc aşa şi am grăbit-o să se ducă în camera mătuşilor ei, ciudat de întristate. Până în această clipă am uitat complet exclamaţia lui Florence. Atât de fumos s-a purtat cu mine, cu atât

de mult tact, încât, dacă m-aş fi gândit vreodată la vorbele ei, le-aş fi pus pe seama profundei afecţiuni pe care mi-o purta.

În seara aceea, când m-am dus la ea să o scot la o plimbare cu trăsura, Florence se făcuse nevăzută. Asta m-a făcut să nu mai pierd nicio clipă. M-am dus la New York şi am rezervat două cabine pe nava Pocahontas, care pleca în cursă pe data de patru a acelei luni. Pe urmă m-am întors la Stanford şi am stat de vorbă cu cei de acolo, care mi-au spus că Florence luase o trăsură până la gara Rye. Ajuns la gară, am aflat că se urcase într-o altă trăsură, îndreptându-se către Waterbury. Fără îndoială, se ducea la unchiul ei. Bătrânul m-a primit rece, cu un chip împietrit. Nu mi se permitea să o văd pe Florence. Nu se simţea bine; nu putea ieşi din camera ei. Şi din cuvintele care i-au scăpat la un moment dat – un ciudat citat din Biblie, pe care l-am uitat – am înţeles că familia pur şi simplu nu voia ca ea să se mărite vreodată.

Am făcut rost de îndată de numele celui mai apropiat pastor şi de o scară de frânghie. (Nici nu vă puteţi da seama cât de primitiv erau organizate lucrurile pe atunci în Statele Unite. Aş spune că probabil au rămas la fel până în ziua de azi.) Iar la ora unu noaptea, pe când ziua de 4 august abia mijea, mă aflam în dormitorul lui Florence. Eram atât de concentrat să-mi ating scopul, încât nu mi-a trecut nicio clipă prin minte că prezenţa mea acolo, la acea oră, nu era deloc potrivită. Doream doar să o trezesc. Ea însă nu dormea. Mă aştepta, rudele ei abia plecaseră din camera ei. M-a primit cu o îmbrăţişare atât de călduroasă... Ei bine, era pentru prima dată în viaţă când o femeie mă îmbrăţişa... şi ultima dată când o femeie m-a îmbrăţişat cu afecţiune... Presupun că ceea ce a urmat s-a întâmplat din vina mea. Oricum, eram atât de grăbit să încheiem căsătoria şi atât de înspăimântat că rudele ei m-ar fi putut găsi acolo, încât cred că am primit destul de absent efuziunile ei. Am ieşit din cameră şi am coborât pe scara de frânghie în mai puţin de un minut. M-a făcut să aştept la capătul scării foarte mult timp, şi cu siguranţă se făcuse aproape trei dimineaţa când am bătut la uşa pastorului. Acum mă gândesc că aşteptarea aceea a fost unicul semn pe care Florence mi l-a dat că ar fi avut vreun strop de conştiinţă, căci nu mi-e clar dacă faptul că mi s-a aruncat în braţe câteva secunde ar putea fi luat drept dovadă a acestei conştiinţe. Îmi închipui că dacă m-aş fi arătat afectuos în clipele acelea, poate că ea s-ar fi purtat ca o soţie cu mine sau poate că m-ar

fi respins total. Însă cum eu m-am purtat ca un gentleman tipic din Philadelphia, cred că ea a hotărât să mă distribuie în rolul infirmierei. Poate s-o fi gândit că n-o să mă deranjeze.

Din câte îmi dau seama, după aceea nu a mai avut nicio remuşcare. Era preocupată doar de bunul mers al planurilor ei, pentru că, înainte cu o clipă să coboare şi ea pe scară, mi-a cerut să urc din nou până în vârful acelui accesoriu grotesc, pe care mă căţăram ca o marionetă ascultătoare. Eram cum nu se poate mai calm. Ea m-a întrebat, cumva încrâncenată: „Sigur ne îmbarcăm la patru după-amiaza? Nu mă minţi în privinţa cabinelor pe care le-ai rezervat?“

Înţelegeam că abia aştepta să scape de rudele ei, care nu prea păreau în toate minţile, găsindu-i astfel o scuză pentru că mă crezuse în stare s-o mint. Prin urmare, i-am explicat cât se poate de clar că nimeni nu mă poate clinti din hotărârea de a pleca pe mare pe Pocahontas. Lumina lunii strălucea puternic, în timp ce eu, agăţat de scară, îi ascultam vorbele pe care mi le şoptea la ureche. Colinele care îmbrăţişau orăşelul Waterbury se ghiceau în jurul vilei, învăluite într-o linişte desăvârşită. Atunci mi-a răspuns, pe un ton aproape rece: „Voiam să fiu sigură, ca să-mi fac bagajele.“ După care a adăugat: „Să ştii că e posibil să fiu bolnavă. Cred că inima mea seamănă puţin cu cea a unchiului Hurlbird. Lucruri astea se moştenesc în aceeaşi familie.“

Eu am asigurat-o şoptit că Pocahontas e un vas cum nu se poate mai stabil...

Mă întreb acum ce gânduri i-or fi trecut prin minte în timpul celor două ore cât m-a lăsat să aştept la baza scării. Tare mult aş da să ştiu. Până când le voi afla, prefer să-mi închipui că nu avea niciun plan stabilit. Pot să jur că până atunci nu adusese nici măcar o dată vorba despre inima ei. Poate faptul că-l revăzuse pe unchiul Hurlbird îi dăduse ideea. Fără îndoială, mătuşa Emily, care venise după ea la Waterbury, o tocase la cap ore în şir cu ideea că orice discuţie mai aprinsă l-ar putea băga în mormânt pe bătrânul domn. Asta îi amintise de toate precauţiile împotriva emoţiilor cu care se înconjurase bătrânul şi neghiobul domn în timpul călătoriei în jurul lumii. Poate că asta îi dăduse ideea. Însă cred că avea ceva remuşcări şi în privinţa mea. Leonora mi-a zis că Florence îi vorbise despre ele – căci că Leonora ştia absolut tot despre cele petrecute, iar într-o zi chiar a îndrăznit să o

întrebe cum de putuse face un lucru atât de cumplit. Iar scuza ei a fost o pasiune care subjugase totul. Ei bine, mereu am zis că o pasiune de nestăpânit este o scuză tare bună pentru sentimente. Nu poţi lupta împotriva lor. Tot astfel, e o scuză excelentă şi pentru acţiuni îndrăzneţe. Ar fi putut fugi cu tipul acela înainte sau după ce s-a căsătorit cu mine. Iar dacă nu ar fi avut destui bani ca să se descurce, ar fi putut să se omoare ori să-i stoarcă pe ai ei, deşi, evident, nevoile lui Florence erau atât de mari, încât nu i-ar fi picat deloc bine ca soţul ei să fie un funcţionăraş în cine ştie ce magazin, căci asta ar fi făcut bătrânul Hurlbird din băiatul acela. Îl ura. Nu, nu prea cred că lui Florence îi poate fi acordată asemenea scuză.

Dumnezeu mai ştie! Era o nesăbuită înspăimântată şi plină de porniri bizare. Cred că pe vremea aceea chiar era îndrăgostită de imbecilul ăla. Cât despre el, fără îndoială că nu dădea doi bani pe ea. Biata fată... Oricum, după ce i-am dat toate asigurările că nava Pocahontas e foarte sigură, ea nu mi-a zis decât: „Va trebui să ai grijă de mine, cam la fel cum este îngrijit unchiul Hurlbird. O să-ţi arăt cum.“

Pe urmă a trecut pervazul ferestrei, ca şi cum ar fi coborât dintr-o barcă. Cred că în momentul acela tocmai îşi distrugea orice posibilitate de a se întoarce în urmă!

Nici vorbă că am avut parte de destule momente care ar fi putut să mă prevină. La opt dimineaţa, când ne-am întors la conacul familiei Hurlbird, unchiul şi mătuşile ei erau frânţi de oboseală. Florence avea un aer obraznic şi triumfător. Ne căsătoriserăm pe la patru dimineaţa şi petrecuserăm timpul într-o pădurice de la marginea oraşului, ascultând o mierlă imitând un motan. Asta mă face să cred că pentru Florence măritişul cu mine nu era o mare încântare. Eu nu fusesem în stare să îngaim ceva mai de soi decât diferite variaţii pe tema faptului că eram în culmea fericirii. Eram mult prea uluit. Ei bine, şi bătrânii Hurlbird erau prea uluiţit ca să mai poată spune ceva. Am luat micul dejun împreună cu ei, după care Florence s-a dus să-şi termine de făcut bagajele. Bătrânul Hulrbird s-a folosit de acest prilej ca să-mi citească o predică viguroasă, în stilul oratoric tipic american, despre primejdiile tăinuite în jungla Europei care le pândesc pe tinerele americance. Mi-a spus că Parisul mişună de şerpi ascunşi în iarbă, pe care el îi cunoaşte mult prea bine din propria experienţă amară. Şi a încheiat

declarând, aşa cum fac mereu bătrânii, dragii de ei, că nutreşte nădejdea că, într-o bună zi, toate americancele nu vor mai poseda un sex; ce-i drept, ei nu s-au exprimat aşa...

Am ajuns la vapor fix la unu şi jumătate, când începuse furtuna. Faptul ăsta i-a fost de mare ajutor lui Florence. Nu au trecut nici zece minute de când vasul părăsise cheiul de la Sandy Hook, când proaspăta mea soţie a coborât în cabina ei, unde a făcut o criză de inimă. O servitoare panicată a alergat să mă cheme, iar eu am coborât repede. Am primit instrucţiunile de rigoare despre cum să mă port cu soţia mea. Ea m-a instruit mai mult, cu toate că medicul de pe vapor mi-a sugerat, în mod discret, că ar fi preferabil să mă abţin de la manifestări afectuoase. Eram pregătit. Fără îndoială că musteam de remuşcări. Mă bântuia gândul că inima ei slabă era motivul pentru care familia Hurlbird nutrea dorinţa misterioasă ca draga lor fetiţă să rămână nemăritată. Logic, erau mult prea delicaţi ca să dea glas acestui motiv. Erau oameni de modă veche, din New England. Nu ar fi vrut să sugereze că un soţ nu trebuie să îşi sărute soţia pe ceafă. Nu le-ar fi plăcut să sugereze nici că ar putea face asta. Totuşi, mă tot întreb cum l-a convins Florence pe doctor – cum i-a convins pe toţi doctorii – să intre în jocul ei.

Sigur că a avut câteva palpitaţii, doar avea aceeaşi configuraţie a plămânilor ca şi unchiul Hurlbird. Şi, în timpul petrecut cu el, cred că auzise o mulţime de lucruri despre bolile de inimă, direct de la specialişti. În orice caz, m-a îmbrobodit cum nu se poate mai bine, cu ajutorul doctorilor şi al lui Jimmy, tipul acela îngrozitor de plictisitor. Oare ce o fi văzut la el? Era un individ lugubru, tăcut, posomorât. Nu avea pic de talent la pictură. Chipul îi era bolnăvicios de pământiu şi nu se bărbierea niciodată îndeajuns. Ne-am întâlnit cu el la Le Havre şi timp de doi ani s-a făcut util locuind în apartamentul nostru din Paris, chiar şi atunci când noi nu eram acolo. Pe atunci studia pictura la Academia Julien sau o instituţie asemănătoare...

Individul îşi ţinea mereu mâinile în buzunarele hainelor lui americane oribile, cu umeri pătraţi şi largi pe şolduri, iar în ochi i se citea mereu ceva ameninţător. În plus, era şi prea corpolent. Ei bine, da, eu arătam mult mai bine...

Şi presupun că Florence mă prefera pe mine. Mi-a şi dat câteva semne, de altfel. Mă gândesc că poate surâsul enigmatic pe care mi-l arunca peste

umăr atunci când intra la baie era un fel de invitaţie. Am vorbit deja despre asta. Aş zice că-mi spunea: „Eu intru aici. O să rămân goală, albă şi dreaptă... iar tu eşti un bărbat...“ Poate că asta voia să spună...

Nu, nu avea cum să rămână prea mult timp îndrăgostită de tipul ăla gălbejit şi buhăit ca un amoraş scorojit. Îmi dau seama că la vremea în care îl zărise pentru prima oară, spre nefericirea ei, omul era subţire, oacheş şi plin de graţie. Dar, tot trândăvind prin Paris, trăind din banii ei de buzunar şi din renta pe care i-o făcuse bătrânul Hurlbird ca să-l împiedice să se întoarcă în Statele Unite, ajunsese să facă o burtă ca a unui bărbat de patruzeci de ani, ca să nu mai vorbesc despre refluxul esofagian de care suferea. Doamne, cum m-au mai manipulat! Ei doi făceau toate regulile. Ţi-am povestit câte ceva despre ele, despre cum am fost nevoit, timp de unsprezece ani de zile, să deviez discuţiile de la subiecte precum iubirea, sărăcia, crimele şi altele de acest soi. Acum însă, întorcându-mă la ceea ce am scris, îmi dau seama că v-am indus în eroare neintenţionat susţinând că nu o scăpam niciodată din ochi pe Florence. Însă chiar aşa am crezut până acum. Dar dacă stau să mă gândesc, de fapt nu o vedeam în cea mai mare parte a timpului.

Vezi tu, tipul ăla îmi băgase în cap ideea că, mai presus de orice, Florence avea nevoie de somn şi intimitate. Nu trebuia să intru niciodată la ea în cameră fără să ciocănesc la uşă, pentru că altfel biata ei inimă ar fi tresărit primejdios de tare. Îmi spunea toate astea cu croncănitul lui de cioară cobitoare, aşa că ajunsesem să mi-o închipui pe Florence moartă – un cadavru livid, micuţ şi fragil – de câte zece ori pe zi. Consideram că a pătrunde în camera ei fără permisiunea lui Florence se află pe acelaşi plan cu jefuirea unei biserici. De fapt, mai degrabă aş fi jefuit o biserică. Nici vorbă că aş fi făcut-o, dacă aş fi fost convins că boala ei cere acest sacrilegiu. Prin urmare, la zece seara uşa se închidea în urma lui Florence, care întărea cu blândeţe, dar parcă reticentă, recomandările tipului ăluia; şi îmi ura noapte bună, de parcă ar fi fost cine ştie ce domniţă italiană din secolul XV, care îşi ia rămas-bun de la amorezul ei. Iar la zece dimineaţa se ivea din iatac proaspătă ca Venus răsărind din spumele mării, cum se povesteşte în legendele greceşti.

Îşi încuia uşa pentru că îi era frică de hoţi; la încheietură ţinea însă, prinsă cu un şnur, o micuţă maşinărie electrică; era de ajuns să apese pe un buton

şi ridica toată casa în picioare. Iar eu îmi făcusem rost de un topor – Dumnezeule mare, un topor! – cu care să sparg uşa, în caz că nu mi-ar fi răspuns după ce aş fi ciocănit de mai multe ori, cât puteam de tare. Planul era bine pus la punct, după cum vezi.

Singurul lucru care nu fusese foarte bine gândit era consecinţa supremă: faptul că eram legaţi de Europa. Insul acela îmi băgase aşa de bine şi de temeinic în cap spaima că Florence va muri dacă ar trebui să traverseze Canalul Mânecii, încât după câţiva ani, când ea şi-a manifestat dorinţa de a merge la Fordingbridge, i-am tăiat-o de îndată, cu un refuz absolut. Ăsta a fost reversul medaliei, a şi înspăimântat-o. Şi culmea e că toţi doctorii m-au susţinut. Am avut o grămadă de discuţii cu o grămadă de medici, oameni calmi, liniştiţi, care mă întrebau pe un ton cât mai rezonabil dacă avem vreun motiv anume să plecăm în Anglia. Şi cum noi chiar nu aveam niciun motiv special, toţi mi-au dat verdictul „Atunci, mai bine nu vă duceţi“. Presupun că erau destul de oneşti. Probabil îşi închipuiau că amintirea vasului cu aburi ar putea avea repercusiuni asupra nervilor lui Florence. Această interdicţie a fost de ajuns, alături de dorinţa conştientă de a ne ţine banii pe continent.

Cred că asta a zdruncinat-o rău pe Florence, întrucât trebuie să ştii că dorinţa ei cea mai mare – unica dorinţă a inimii ei, în rest foarte rece – era să se stabilească la Fordingbridge, ca o doamnă şi stăpână, în casa strămoşilor ei. Doar că Jimmy îi jucase o festă urâtă, căci îi trântise în nas poarta Canalului Mânecii; nici măcar în zilele în care cerul era senin ca sticla şi stâncile Angliei se vedeau de la Calais, scânteind ca un şirag de perle, nu aş fi lăsat-o să se apropie de un vapor, iar asta numai ca să-i salvez viaţa. Fără discuţie, a fost ceea ce a meritat.

Şi încă ironia era cum nu se poate mai mare, pentru că nu putea să declare că s-a vindecat, din moment ce asta ar fi însemnat sfârşitul distracţiei cu încuierea dormitorului. Şi cam pe când s-a săturat de Jimmy – iar asta se întâmpla în 1903 –, s-a încurcat cu Edward Ashburnham. Da, mare încurcătură a fost asta pentru ea, întrucât Edward ar fi putut-o duce la Fordingbridge şi, cu toate că nu îi putea dărui Conacul Branshaw, casa strămoşilor ei, deoarece acesta era legal al soţiei sale, ar fi fost totuşi posibil ca ea să se stabilească pe undeva prin apropiere, trăind ca o regină din banii

noştri şi cu ajutorul familiei Ashburnham. De îndată ce unchiul ei s-a convins că ea s-a liniştit cu mine – iar eu îi scriam cu cel mai mare entuziasm că soţia mea e un model de virtute şi fidelitate –, a trecut pe numele ei o parte foarte însemnată din averea lui, care lui oricum nu îi trebuia. Cred că aveam cam cincisprezece mii pe an, în lire englezeşti, deşi niciodată n-am ştiut cât anume din partea ei dispărea în buzunarele lui Jimmy. În orice caz, puteam fi mândria comitatului în Fordingbridge. Nu am ştiut niciodată cum de ea şi Edward au reuşit să scape de Jimmy. Am senzaţia că Edward i-a zburat hrăpăreţuluiăluia gras cei şase dinţi auriţi din faţă într-o dimineaţă, pe când eu mă duceam în Rue de la Paix să cumpăr nişte flori, lăsând-o pe Florence – şi apartamentul – în grija celor doi. Şi-a meritat soarta – e tot ce pot spune. Tipul era un şantajist nemernic şi sper ca Florence să nu îl întâlnească şi pe lumea cealaltă.

Dumnezeu mi-e martor că nici prin gând nu mi-ar fi trecut să îi despart pe cei doi dacă aş fi ştiut că se iubesc cu adevărat. Nu ştiu unde intervine morala publică a acestui caz şi fără îndoială că niciun bărbat nu poate şti cum ar reacţiona cu adevărat într-o astfel de situaţie. Eu sunt însă absolut încredinţat că i-aş fi unit, recurgând la metodele cele mai decente. Sunt sigur că le-aş fi oferit bani cu care să se întreţină şi m-aş fi consolat într-un fel sau altul. Pe urmă aş fi putut să îmi caut şi eu o tânără precum Maisie Maidan sau biata Nancy şi să îmi găsesc pacea alături de ea. Căci niciodată nu am avut parte de linişte cât am fost împreună cu Florence şi nu îmi vine deloc să cred că iubirea mea pentru ea a durat mai mult de un an sau doi. Soţia mea se transformase într-un obiect rar şi fragil, un lucru împovărător, dar foarte delicat. Mă simţeam de parcă mi s-ar fi pus în mână un ou cu coaja foarte subţire şi mi s-ar fi cerut să-l aduc în mână din Africa Ecuatorială până în Hoboken. Da, pentru mine ea devenise subiectul unui pariu, trofeul la care râvnesc atleţii, cununa de laur ca simbol al castităţii, înfrânării, abstinenţei şi voinţei inflexibile. Cred că pentru mine Florence nu avea valoarea unei soţii. Am impresia că nici măcar nu eram încântat de felul în care se îmbrăca.

Însă pasiunea ei pentru Jimmy nu era nici pe departe o pasiune şi, indiferent cât de nebunesc poate să ţi se pară ceea ce îţi voi spune, Florence se temea pentru viaţa ei. Da, îi era frică de mine. Să vă spun cum s-a ajuns la asta. Pe vremuri, avusesem un servitor de culoare, numit Julius, care se ocupa de

mine şi mă iubea ca pe ochii din cap. Când am plecat din Waterbury, îmbarcându-ne pe Pocahontas, Florence mi-a încredinţat o valijoară de piele, foarte importantă, foarte preţioasă pentru ea. Mi-a spus că viaţa ei depinde de acea valijoară, în care îşi ţine medicamentele pentru inimă. Iar eu, care am fost mereu tare neîndemânatic cu obiectele, i-am dat valijoara lui Julius, care, la cei şaizeci şi ceva de ani ai lui, era un bătrân cu părul aproape alb, foarte pitoresc. Florence a fost atât de impresionată de el, încât probabil îl considera mai degrabă ca pe un tată, şi a refuzat cu încăpăţânare să mă lase să îl iau cu noi la Paris. Prezenţa lui ar fi încurcat-o.

Julius s-a supărat atât de tare când a văzut că e abandonat, încât a dat de pământ cu preţioasa valiză. Eu am văzut negru în faţa ochilor. Eram pe feribot când i-am învineţit un ochi şi am ameninţat că îl strâng de gât. Şi cum un negru care nu se apără de lovituri e în stare să scoată nişte ţipete îngrozitoare şi înfăţişează un spectacol deplorabil, iar aceasta era prima criză cu care Florence se confrunta în noua ei condiţie de femeie măritată, soţia mea şi-a făcut o idee foarte pregnantă despre caracterul meu. Asta a întărit-o în hotărârea ei disperată de a-mi ascunde faptul că nu e ceea ce ea ar fi numit „o femeie pură“. Aceasta era, de fapt, principala cauza a ciudatului ei mod de a acţiona. Se temea să nu o omor...

În concluzie, cu prima ocazie care i s-a prezentat, la bordul pachebotului, s-a prefăcut că suferă un atac de cord. Poate că nici măcar nu era de învinuit. Să ne amintim că era din New England, iar oamenii de acolo nu le erau pe atunci atât de potrivnici negrilor ca acum. Pentru că, dacă ar fi locuit ceva mai către sud, spre Philadelphia, şi dacă ar fi provenit dintr-o familie veche, şi-ar fi dat seama că pentru mine nu era ceva atât de scandalos să-l lovesc pe Julius pe cât era pentru vărul ei, Reggie Hurlbird, să spună – aşa cum l-am auzit spunându-i valetului său englez – că l-ar bate la fund pentru doi cenţi. Pe lângă asta, valijoara cu medicamente nu avea pentru ea aceeaşi importanţă ca pentru mine, căci eu vedeam în ea simbolul existenţei unei soţii adorate. Pentru ea, nu era decât o minciună folositoare...

Acum ţi-am prezentat personajele cât am putut de clar: soţul – un neghiob incult, soţia – o senzuală fără inimă (pentru că eu am fost atât de prost, încât niciodată nu mi-am dat seama cum era ea sau nu cu adevărat) şi amantul şantajist. După care şi-a făcut apariţia şi celălalt amant...

Ei bine, Edward Ashburnham merita să-i fie iubit. Ţi-am spus oare ce om minunat era? Soldat de nădejde, moşier pe sprânceană, magistrat de o bunătate, grijă şi hărnicie extraordinare, om cunoscut publicului, integru, onest, imparţial şi de bună-credinţă. Cred că nu ţi-am vorbit deloc despre toate acestea. De fapt, adevărul e că nu am avut deloc habar că e aşa până când şi-a făcut apariţia biata fată, care era la fel de corectă, frumoasă şi integră ca el. Jur că exact aşa era. Cred că ar fi trebuit să îmi dau seama. Cred că, de fapt, acestea erau motivele pentru care îmi plăcea atât de mult de el... Dacă mă gândesc bine, îmi aduc aminte de o mie de dovezi de bunătate, de grijă faţă de cei inferiori lui, chiar şi în Europa. Cunosc două familii de calici din landul Hesa, murdari, urâţi, pe care omul acesta, dând dovadă de o răbdare nesfîrşită, i-a scos din mediul lor, le-a luat dosarele de la poliţie şi i-a învăţat să trăiască pe propriile picioare ori i-a trimis în răbdătoarea mea ţară. Răspândea bunătate în jur aproape fără să se gândească. Era de ajuns să vadă un copil plângând pe stradă, că ar fi făcut tot posibilul să se înţeleagă cu micuţul în limba lui necunoscută, luptându-se cu dicţionarul. Ei da, nu putea suporta să vadă un copil plângând. Poate că nu suporta nici să vadă o femeie fără să îi ofere alinarea farmecului său fizic. Cu toate acestea, ţineam atât de mult la el, aveam mai degrabă impresia că tot ce ţine de el e de la sine înţeles. Toate aceste lucruri mă făceau să mă simt în largul meu lângă el; aşa am ajuns să mă încred întru totul în el. Totuşi, aveam impresia că toţi gentlemenii englezi sunt ca el.

Într-o zi, i-a intrat în minte că şeful de sală de la hotelul Excelsior – omul cu chip şi mustăţi cenuşii – plânsese. În consecinţă, şi-a petrecut aproape toată săptămâna corespondând cu consulul britanic şi mergând acasă la el, ca să convingă nevasta chelnerului să vină de la Londra şi să îi aducă fetiţa, care era încă un bebeluş. Femeia fugise cu un elveţian, ajutor de bucătar. Şi dacă ea nu s-ar fi întors într-o săptămână, Edward s-ar fi dus chiar el la Londra să o aducă. Aşa era el. Aşa era Edward Ashburnham, iar eu am crezut că îşi face doar datoria, după cum îi impuneau poziţia şi rangul său. Poate chiar aşa şi era – dar mă rog la Dumnezeu să îmi dea şi mie puterea să îmi fac datoria la fel de bine. În ceea ce o priveşte pe biata fată, pot să afirm că nu mi-aş fi dat seama cât de admirabil era Edward, oricât de mult aş fi intuit acest lucru. Ea era atât de încântată de el, încât, deşi nici măcar acum nu pricep detaliile vieţii englezeşti, pot să îmi dau seama de multe. Fata a stat

la ei în timpul ultimei perioade pe care am petrecut-o cu toţii împreună la Nauheim.

Se numea Nancy Rufford; era unicul copil al singurei prietene a Leonorei, care era tutorele ei, cum s-ar spune. Locuia la familia Ashburnham încă de la vârsta de treisprezece ani, după ce, aşa cum umbla vorba, mama ei îşi luase viaţa din cauza chinurilor la care o supusese tatăl... Veselă poveste, nu?... Edward nu o numea decât „fata“, iar afecţiunea vizibilă pe care o nutreau unul faţă de celălalt era impresionantă. Ea i-ar fi sărutat până şi în rai picioarele Leonorei, căci pentru ea cei doi erau cel mai bun bărbat şi cea mai bună femeie de pe lume. Cred că în viaţa ei nu avusese vreun gând rău – biata fată...

Într-o zi, l-a ridicat Edward în slăvi în faţa mea aproape vreo oră, însă, aşa cum am spus, nu înţelegeam mai deloc ce se întâmplă. Am aflat atunci că el fusese decorat cu Medalia de Onoare şi că soldaţii lui îl iubeau ca pe nimeni altul. Regimentul lui era de nemaivăzut. Omul primise, în plus, şi medalia Societăţii Regale Umanitare, cu panglică. Asta însemna, după cât se pare, că sărise de două ori de pe puntea unui vas militar ca să salveze câţiva soldaţi englezi căzuţi peste bord în Marea Roşie sau cine mai ştie pe unde. Fusese propus de două ori pentru V.C.[11], indiferent ce-o mai fi însemnând şi asta, şi, cu toate că din cauza unor chichiţe nu primise niciodată acest ordin aparent atât de jinduit, îi fusese rezervat un loc special la încoronarea suveranului său. Sau poate că fusese vorba de un post printre gardienii Turnului Londrei? Din tot ce povestea fata despre el, ajunsese să pară o încrucişare între Lohengrin şi cavalerul Bayard. Poate chiar aşa şi era... Numai că era un om mult prea tăcut ca să se mândrească prea mult cu această latură a lui. Îmi amintesc că, la vremea aceea, m-am dus să îl întreb ce înseamnă Medalia de Onoare, iar el a mormăit: „E o chestie care li se acordă pe timp de război vânzătorilor de legume care aprovizionează cum trebuie armata cu cafea contrafăcută.“

Nu m-a convins deloc, aşa că în cele din urmă am întrebat-o pe Leonora. I-am pus întrebarea direct, introducând subiectul cu câteva remarci, precum cele pe care vi le-am relatat deja, despre cât de greu poate fi să cunoşti un om cu adevărat atunci când prietenia este tratată ca un fel de relaţie englezească. Am întrebat-o, deci, dacă nu i se pare că soţul ei e un om

minunat, cel puţin din punct de vedere al funcţiilor sale publice. Ea mi-a aruncat o privire ca şi cum abia s-ar fi trezit din somn, o privire care putea exprima surprindere, dacă pe Leonora o putea surprinde ceva. „Nu ştiai?“ m-a întrebat. „Dacă mă gândesc bine, în trei ţări n-ai să găseşti un om mai minunat, indiferent ce ţări ai alege.“ Un timp îndelungat m-a ţintuit cu privirea, după care a adăugat: „Ca să fiu corectă faţă de soţul meu, aş spune că om mai bun ca el nu se află pe lume. Pur şi simplu nu ar putea exista unul la fel de bun ca el.“

„În cazul acesta“, am exclamat eu, „trebuie să fie cu adevărat Lohengrin[12] şi Cidul întrupaţi în aceeaşi persoană, pentru că altceva nu mai contează.“

Ea m-a privit iar lung.

„Tu crezi că nimic altceva nu mai contează?“ m-a întrebat încet.

„Ei, şi tu“, am exclamat eu vesel, „doar n-o să-l acuzi acum că nu e un soţ bun ori că nu se se îngrijeşte cum trebuie de pupila ta?“

Atunci ea a început să vorbească rar, precum cineva care ascultă la ureche sunetele tăinuite în adâncul unei cochilii şi – să nu-ţi vină să crezi! – după toate cele întâmplate mi-a mărturisit că, după ce vorbiserăm, a avut o vagă presimţire a tragediei care avea să urmeze atât de curând, deşi fata trăia în casa lor de vreo opt ani şi mai bine.

„Nici prin gând nu-mi trece să afirm că n-ar fi soţul cel mai bun pe care şi-l poate dori o femeie sau că nu ţine deloc la fată.“

Eu am spus atunci ceva care suna cam aşa: „Ei bine, Leonora, bărbaţii observă astfel de lucruri mult mai mult decât femeile. Şi îngăduie-mi să-ţi mărturisesc că de când îl cunosc pe Edward, nu l-am văzut niciodată că s-ar uita după vreo femeie atunci când tu nu eşti de faţă. Nici măcar nu aruncă vreo privire spre altcineva. Altfel, aş fi băgat de seamă. Iar în ce te priveşte, vorbeşte despre tine de parcă ai fi un înger al Domnului.

„Da“, a zis ea, răspunzându-mi pe măsură, căci întotdeauna puteai conta pe Leonora să-ţi dea mereu răspunsuri pe măsură, „sunt foarte sigură că el vorbeşte mereu frumos despre mine.“

Pot să jur că jucase de multe ori scena asta, probabil că oamenii o complimentau mereu pentru fidelitatea şi adoraţia de care se bucură din partea soţului ei. Întrucât jumătate de lume – toți cei pe care îi cunoşteau Edward şi Leonora – credea că implicarea lui în cazul Kilsyte era o eroare grosolană a justiţiei, o conspiraţie a probelor false pusă la cale de adversarii nonconformişti[13]. Însă când mă gândesc ce prost am fost...

11 Abreviere a denumirii Victoria Cross, cea mai importantă distincţie militară britanică, acordată pentru curaj deosebit.

12 Personaj din literatura germană de tip arturian, cavaler al Sfântului Graal.

13 Protestanţi englezi care nu fac parte din Biserica Anglicană.

II

Să văd unde rămăsesem. A, da... discuţia aceea a avut loc în 4 august 1913. Îmi amintesc că le-am spus că îi cunoscusem exact în aceeaşi zi, cu nouă ani în urmă, aşa că mi se părea potrivit, ca şi cum aş fi ţinut un discurs la o aniversare, să declar cât de mult ţin la prietenul meu, Edward. Am afirmat sus şi tare că, deşi, în tot acest timp am fost cu toţii împreună în tot felul de locuri, niciodată nu am avut motiv să fiu nemulţumit de vreunul dintre ei. Și am adăugat că e un record neobișnuit pentru niște oameni care au petrecut atât de mult timp împreună, în atâtea locuri. Doar nu îţi închipuiai că noi ne întâlniserăm doar la Nauheim. Asta nu ar fi fost pe placul lui Florence.

Dacă mă uit prin jurnalul meu, observ că la 4 septembrie 1904 Edward a venit cu noi la Paris şi a rămas până pe 21 ale aceleiaşi luni. Ne-a mai făcut o vizită scurtă în acelaşi an, în decembrie, chiar în anul în care îi cunoscuserăm. Cred că în timpul acelei vizite l-a făcut pe conaşul Jimmy să-şi înghită dinţii. Şi am o mare bănuială că Florence îl chemase chiar în acest scop. În 1905, a venit la Paris de trei ori – o dată cu Leonora, care voia să-şi cumpere nişte rochii. În 1906, am fost şase săptămâni la Mentone, iar ei au petrecut o mare parte din timp cu noi, după care Edward a rămas o vreme la Paris, la noi, în drum spre Londra. Aşa mergeau lucrurile.

De fapt, bietul de el a trăit cu Florence într-un adevărat infern, în comparaţie cu care Leonora era de-a dreptul un bebeluş nevinovat. Cred că a avut tare multe de îndurat. Leonora voia să îl ţină legat de ea pentru – cum să spun? – pentru binele Bisericii ei, ca să demonstreze astfel că femeile catolice nu îşi pierd bărbaţii. Deocamdată mă opresc aici. Poate o să vorbesc altădată despre motivele ei. Însă Florence se agăţase de proprietarul casei strămoşilor ei. Fără îndoială că era şi un amant înflăcărat. Dar sunt convins că s-a săturat de ea după trei ani în care fuseseră împreună aproape tot timpul, şi din cauza stilului de viaţă în care îl târa ea.

Dacă Leonora doar pomenea într-o scrisoare că la ei stă o femeie, sau dacă ar fi menţionat măcar numele vreunei femei în vreo scrisoare adresată mie, atunci Florence îi trimitea disperată amărâtului ăluia o telegramă codată la

Branshaw, poruncindu-i să se ducă imediat la ea şi să o asigure de fidelitatea lui, sub ameninţarea că va divulga îndată şi în mod oribil totul. Bănuiesc că ar fi abandonat-o pe Florence şi ar fi aceptat primejdia dezvăluirilor. Numai că el avea de-a face cu Leonora, iar ea i-a spus foarte clar că, dacă la urechile mele ar ajunge fie şi a mia parte din adevărata situaţie, avea să se răzbune pe el în cel mai cumplit mod posibil. Iar Edward nu avea deloc o viaţă uşoară. Pe măsură ce trecea vremea, Florence îi cerea atenţie tot mai mult. Ar fi vrut să fie sărutată în orice moment al zilei. Şi doar declarându-i cât se poate de franc că o femeie divorţată nu ar putea niciodată să râvnească la o poziţie respectabilă în Hampshire, Edward a putut-o împiedica să îl urmeze, urcându-se în acelaşi tren cu el. Da, bietul de el nu ducea deloc o viaţă prea uşoară.

Asta şi pentru că Florence, dacă nu vă e cu supărare, începuse cu timpul să privească lucrurile într-un mod mai calm şi, în plus, copleşită de dorinţa ei de a vorbi, ajunsese într-un punct în care i se părea necesar să îmi mărturisească totul şi nimic mai puţin. Spunea că situaţia ei era mult prea insuportabilă în ceea ce mă priveşte.

Propusese chiar să îmi spună totul, să divorţeze şi să plece cu Edward în California... Nu cred că vorbea serios, pentru că asta ar fi însemnat moartea tuturor speranţelor de a se stabili în Conacul Branshaw. În plus, îi mai şi intrase în cap că Leonora, care se bucura de o sănătate înfloritoare, ar fi bolnavă de tuberculoză. Aşa că se ruga fără încetare de ea, de faţă cu mine, să meargă la doctor. Cu toate acestea, am impresia că bietul Edward chiar a crezut în hotărârea ei de a-l lua cu ea. Sigur că nu ar fi plecat, pentru că ţinea prea mult la soţia lui. Dar dacă Florence l-ar fi obligat să plece împreună, asta ar fi însemnat că eu aş fi aflat totul, iar peste el s-ar fi abătut răzbunarea Leonorei, care i-ar fi putut face rău în cel puţin zece-douăsprezece feluri. Iar Leonora m-a asigurat că ar fi recurs la toate metodele, căci era cum nu se poate mai hotărâtă să îmi cruţe sentimentele. Şi era perfect conştientă că, la momentul acela, pedeapsa cea mai grea pentru el era să refuze să îl mai vadă vreodată...

Ei bine, cred că am prezentat totul cât se poate de clar. Acum o să mă întorc la ziua de 4 august 1913, ultima zi a neştiinţei mele totale – şi, te asigur, a

fericirii mele netulburate –, căci venirea acelei fete nu făcuse decât să o sporească.

În 4 august mă aflam în holul hotelului împreună cu un englez mai degrabă odios, numit Bagshawe, care venise în cursul nopţii, mult prea târziu ca să mai poată lua cina. Leonora se dusese la culcare, iar eu îi aşteptam pe Florence, pe Edward şi pe fata aceea să se întoarcă de la un concert care avea loc la cazinou. Nu plecaseră împreună acolo. Îmi amintesc că Florence spusese mai întâi că va rămâne cu Leonora şi cu mine, iar Edward şi fata au plecat. Însă după aceea, Leonora i se adresase lui Florence, cu un calm desăvârşit: „Aş vrea să pleci cu ei doi. Mă gîndesc că fata ar trebui să pară că e însoţită când iese împreună cu Edward în locuri ca acestea. Cred că a venit timpul.“

Aşa că Florence a ieşit cu pasul ei uşor şi s-a dus după ei. Era înveşmântată din cap până în picioare în negru, pentru că ţinea doliu după nu ştiu ce rudă. Americanii se poartă mai strict în asemenea cazuri.

Noi am rămas în holul hotelului până aproape de ora zece, când Leonora a plecat la culcare. Ziua fusese caniculară, dar înăuntru era răcoare. Bărbatul acela, Bagshawe, citise până în acel moment ziarul în colţul opus al încăperii, însă la un moment dat a venit la mine, punându-mi o întrebare fără importanţă, în chip de pretext ca să facem cunoştinţă. Cred că m-a întrebat ceva despre taxele impuse persoanelor aflate în staţiune şi dacă nu cumva se putea sustrage de la acestea. Iată ce fel de om era.

Da, era un tip pe care nu puteai să îl uiţi, cu o ţinută militărească, mai degrabă exagerată; avea ochii bulbucaţi, evitând privirea interlocutorului, şi tenul palid care te trimitea cu gândul la vicii practicate în taină şi la o dorinţă stânjenitoare de a se băga pe sub pielea oamenilor, cu orice preţ... Un broscoi libidinos...

A început conversaţia spunându-mi că e din Ludlow Manor, de lângă Ledbury. Numele îmi părea vag cunoscut, deşi nu ştiam de unde să-l iau. Pe urmă a început să trăncănească despre comerţul cu hamei, despre hameiul de California, despre Los Angeles, în care petrecuse ceva timp. Căuta un subiect cu care să îmi câştige simpatia.

Apoi, dintr-odată, în lumina puternică a felinarelor de stradă, am zărit-o pe Florence alergând. Exact aşa a fost: am văzut-o pe soţia mea gonind, cu chipul mai palid ca moartea, apăsându-şi pieptul cu mâna, în dreptul inimii. Îţi spun că în clipa aceea mi-a stat inima în loc; nici măcar nu m-am putut clinti. Ea a intrat ca o furtună în hotel prin uşile batante. A aruncat o privire cercetătoare fotoliilor, măsuţelor împletite din trestie de zahăr şi ziarelor. M-a văzut, a deschis gura, ca şi cum ar fi vrut să spună ceva, după care l-a zărit şi pe bărbatul cu care stăteam de vorbă. În cipa aceea şi-a dus mâinile către faţă, făcând o mişcare de parcă ar fi vrut să-şi scoată ochii, şi a dispărut de îndată.

Eu nu eram în stare nici măcar să mişc un deget. Iar bărbatul acela a exclamat: „Pe Jupiter! Florry Hurlbird!“ Şi s-a întors spre mine, scoţând un sunet unsuros şi jenat, care se presupunea a fi un hohot de râs. Voia cu tot dinadinsul să se bage pe sub pielea mea. „Ştiţi cine e?“ m-a întrebat. „Ultima dată când am văzut-o pe fata asta, ieşea din camera unui tânăr pe nume Jimmy, la cinci dimineaţa, în casa mea din Ledbury. Aţi observat că m-a recunoscut.“

Stătea în picioare, privindu-mă de sus. Habar n-am ce expresie avea chipul meu. Oricum, a scos un fel de bolborosit din gâtlej, după care a îngăimat: „Aoleu...“

Au fost ultimele cuvinte pe care le-am auzit vreodată din partea domnului Bagshawe. După multă vreme, m-am ridicat cu greu din scaun şi am urcat în camera lui Florence. Pentru prima dată de când eram căsătoriţi, nu încuiase uşa. Zăcea pe pat, într-o postură decentă, nu ca doamna Maidan. În mâna dreaptă avea o fiolă mică, care, în mod normal, ar fi trebuit să conţină nitrat de amil. Asta se întâmpla în 4 august 1913.

partea a III-a

I

Ciudat e că din tot restul serii, cel mai pregnant îmi amintesc spusele Leonorei: „Sigur că ai putea să te căsătoreşti cu ea.“

Iar când am întrebat-o cu cine, mi-a răspuns: „Cu fata.“

Acesta este un lucru absolut uimitor din punctul meu de vedere, pentru că îmi dezvăluie o mulţime de lucruri în ce priveşte sufletul omului. Niciodată nu îmi trecuse prin cap, în mod conştient, să mă însor cu fata; nici măcar nu mă gândisem că aş fi putut ţine la ea. Probabil că vorbeam aiurea, ca cei care îşi revin după anestezie. E ca şi cum oamenii ar avea două personalităţi, iar una dintre ele nu ştie absolut nimic despre existenţa celeilalte. Prin mintea mea nu trecuse niciun gând, totuşi am afirmat un lucru absolut ciudat. Nu ştiu dacă analiza mea psihologică are vreo importanţă în această poveste. Aş zice mai degrabă că nu, sau că oricum am vorbit îndeajuns despre asta. Însă remarca mea bizară a avut o puternică influenţă asupra a ceea ce avea să se întâmple mai apoi. Vreau să spun că poate că Leonora nu mi-ar fi vorbit niciodată despre relaţia dintre Florence şi Edward dacă, la două ore după moartea soţiei mele, nu aş fi declarat: „Acum pot să mă însor cu fata.“

Drept care ei i s-a părut de la sine înţeles că şi eu suferisem exact ca şi ea sau cel puţin că tolerasem tot ceea ce se întâmplase. Prin urmare, acum o lună, la vreo săptămână după înmormântarea bietului Edward, în timp ce discutam despre cât urma să mai stau la Branshaw, mi-a spus în chipul cel mai natural, pe un ton gânditor: „Rămâi aici pentru totdeauna, dacă poţi.“ Şi apoi a a adăugat: „Pentru mine eşti un adevărat frate, un sfătuitor şi un sprijin. Eşti toată mângâierea pe care o am pe lume. Nu-i ciudat când te gândeşti că dacă soţia ta n-ar fi fost amanta soţului meu, noi doi nu ne-am afla acum aici?“

Aşa am aflat totul – verde în faţă, fără ocolişuri. Nu am rostit niciun cuvânt şi cred că nu am simţit absolut nimic; poate doar acel eu tainic şi inconştient care zace undeva în străfundurile mai tuturor oamenilor să fi simţit ceva. Cine ştie dacă nu cumva într-o zi, când voi fi inconştient ori cuprins de vreo

criză de somnambulism, mă voi ridica şi voi scuipa pe mormântul bietului Edward. Lucrul ăsta mi se pare absolut cu neputinţă; numai că nu am de unde şti. Nu, nu îmi amintesc să fi simţit vreo emoţie, cu excepţia sentimentelor pe care le ai uneori, atunci când auzi că doamna Cutărică se are foarte bine cu un anumit domn. Pentru curiozitatea mea, asta face ca lucrurile să pară brusc mai clare. M-am simţit de parcă atunci m-aş fi gândit la o seară vântoasă de noiembrie, în care acum, când prefir totul în minte, o mulţime de lucruri aparent inexplicabile s-ar fi clarificat. Însă atunci nu mă gândeam la asta. Îmi aduc aminte perfect. Stăteam destul de rigid într-un fotoliu cu braţe. Asta îmi amintesc. Era în amurg.

Conacul Branshaw se află într-o văioagă, înconjurat de pajişti şi străjuit de păduri de pini pe culmile dealurilor. Vântul puternic, venit de dincolo de păduri, urla deasupra noastră. Cu toate acestea, de la fereastră, priveliştea părea calmă, învăluită în cenuşiul serii. Nimic nu mişca. Numai vreo doi iepuri se alergau în partea opusă a pajiştii. Ne aflam în cabinetul Leonorei, aşteptând să ni se aducă ceaiul. Cum spuneam, eu eram aşezat în fotoliul adânc, în timp ce Leonora stătea în picioare lângă fereastră, răsucind distrată în toate părţile ghinda de lemn a jaluzelelor. Rămăsese cu privirea aţintită spre fereastră şi, din câte îmi amintesc, a zis: „Edward a murit doar de zece zile, şi totuşi au apărut iepuri pe pajişte.“

Ştiu că iepurii sunt o mare pacoste pentru iarba scurtă din Anglia. Apoi s-a întors spre mine şi mi-a spus direct, fără să îndulcească nimic, pentru că îmi aduc aminte perfect cuvintele ei: „Cred că Florence a făcut o tâmpenie când s-a sinucis.“

Mi-e peste poate să descriu extraordinarul sentiment de tihnă pe care cred că îl împărtăşeam amândoi în acele momente. Nu aşteptam niciun tren, nu aşteptam să ni se servească masa, pur şi simplu nu aveam nimic de aşteptat. Nimic. Pluteam într-o tăcere de necrezut, punctată doar de vaierul îndepărtat şi intermitent al vântului. Lumina cenuşie a înserării îşi arunca umbrele în încăperea mică, maronie. Aveam impresia că nimic altceva nu mai există pe lume. Ştiam că Leonora urma să îmi mărturisească totul. Cred – ba nu, aşa e – că datorită ciudatului ei bun-simţ englezesc, Leonora aşteptase să treacă o săptămână de la înmormântarea lui Edward înainte să dezvăluie ceva. Iar eu, ascultând de impulsul vag de a-i da o idee până unde

îşi putea permite să-mi facă aceste confidenţe, am întrebat-o aproape şoptit – şi îmi amintesc foarte exact aceste cuvinte: „Florence s-a sinucis? N-am ştiut.“

Pricepi că îi dădeam de înţeles că, dacă voia să vorbească, trebuia să îmi aducă la cunoştinţă mult mai multe lucruri decât crezuse că ar fi cazul.

În felul acesta am aflat că de fapt Florence îşi luase viaţa. Nici prin cap nu îmi trecuse una ca asta până atunci. Poate gândeşti că fusesem ciudat de nebănuitor; mă poţi chiar lua drept un imbecil. Gândeşte-te însă la felul în care stăteau lucrurile.

Într-o asemenea larmă, printre protestele și zgomotul mai multor oameni alergând laolaltă, dincolo de răceala profesională a hotelierilor, dincolo de obișnuitele reticențe ale unor „oameni de bine“, asemenea soților Ashburnham – în asemenea circumstanțe, un obiect minuscul atrage întotdeauna atenția și ațâță închipuirea. Atunci însă nimic nu putea să mă ducă în vreun fel cu gândul la ideea sinuciderii, iar vederea flaconului cu nitrat de amil pe care Florence îl ţinea în mână mă făcuse imediat să cred că inima îi cedase. Ştii, nitratul de amil este medicamentul care le este administrat celor care suferă de angină pectorală.

Văzând-o pe Florence alergând albă ca varul la faţă şi cu o mână la inimă, iar aproape imediat după aceea găsind-o zăcând pe pat, cu sticluţa pe care o ştiam prea bine încleştată în mână, a fost absolut firesc să-mi treacă prin minte ideea că îi cedase inima. M-am gândit că, aşa cum i se întâmplase de multe ori, plecase fără să îşi ia medicamentele la ea şi, simţind că se apropie o criză sau poate în timp ce se afla în grădină, se repezise înapoi să îşi ia nitratul, ca să-şi poată reveni cât mai repede. Şi la fel de inevitabil, m-am gândit că inima ei nu suportase efortul când o luase la fugă şi că îi plesnise în piept. De unde să ştiu că în atâţia ani de căsnicie sticluţa aceea nu cuprindea nici urmă de nitrat de amil, ci acid prusic? Era ceva absolut de neconceput.

Nici măcar Edward Ashburnham, care o cunoştea mai îndeaproape decât mine, nu avusese vreo umbră de bănuială cu privire la adevăr. Până şi el a crezut că boala ei de inimă a răpus-o. De fapt, îmi închipui că singurele persoane care şi-au dat seama că Florence s-a sinucis au fost Leonora,

Marele Duce, şeful poliţiei şi şeful hotelului. Îi pomenesc pe ultimii trei pentru că din acea noapte nu mi-a rămas în minte decât strălucirea rozalie a lămpilor electrice din holul hotelului. Iar chipurile celor trei pendulau de colo-colo în conştiinţa mea, ca nişte globuri plutitoare. Văd chipul bărbos, nobil şi binevoitor, ca al unui călugăr, al Marelui Duce; apoi faţa cu trăsături ascuţite, cu mustaţă de călăreţ, a şefului poliţiei şi cea rotundă şi goală, politicoasă, înfiptă într-un guler înalt, a lui Monsieur Schontz, proprietarul hotelului. Câteodată, unul dintre aceste capete apărea singur, alteori coiful cu vârf ascuţit al poliţistului se aţinea aproape de chelia consistentă a prinţului; pe urmă buclele unsuroase ale domnului Shontz se iţeau între cele două chipuri. Glasul blând şi foarte elegant al suveranului spunea Ja, ja, ja! şi fiecare cuvânt cădea ca nişte cocoloaşe moi de seu; vocea aspră a ofiţerului intervenea – Zum Befehl Durchlaucht[14] –, ca cinci focuri de revolver; iar glasul şoptit şi monoton al domnului Schontz se auzea ca al unui preot neîngrijit care îşi mormăie rugăciunile în colţul unui compartiment de tren. Aşa mi se păreau cu toţii.

Ei nici nu păreau să observe că exist; cred că nici măcar nu mi-au adresat vreo vorbă. Însă în timpul în care unul sau altul sau poate toţi trei la un loc s-au aflat acolo, au stat lângă mine ca şi cum, în calitatea mea de posesor titular al cadavrului, aveam dreptul să fiu prezent la discuţiile lor. Pe urmă au plecat cu toţii şi am rămas mult timp singur.

Mintea îmi era goală de orice gând. Nu mă gândeam la absolut nimic. Nu aveam nicio idee; toate forţele mă părăsiseră. Nu simţeam durere, nu aveam nicio dorinţă să fac ceva, nicio pornire să mă duc sus şi să mă prăbuşesc peste trupul soţiei mele. Zăream numai strălucirea rozalie, mesele din trestie de zahăr, palmierii, suporturile sferice pentru chibrituri, scrumierele adâncite. Pe urmă Leonora a venit la mine şi, după cât se pare, i-am spus acel lucru ciudat: „Acum pot să mă însor cu fata.“

Însă asta este absolut tot ce-mi amintesc din seara aceea, ca de altfel şi din următoarele trei sau patru zile. Pur şi simplu devenisem cataleptic. M-au pus în pat şi am rămas acolo; mi-au adus haine şi m-am îmbrăcat; m-au dus la un mormânt deschis şi am stat în picioare lângă el. Dacă m-ar fi dus pe malul unui râu sau dacă m-ar fi azvârlit sub roţile unui tren, m-aş fi înecat sau aş fi fost sfârtecat fără să reacţionez. Eram un mort viu.

Aşa îmi amintesc eu că s-au petrecut lucrurile.

Iată însă ce s-a întâmplat cu adevărat, căci ulterior am pus totul cap la cap. Am spus că Edward Ashburnham şi fata plecaseră în seara aceea la un concert la cazinou şi, aproape imediat după plecarea lor, Leonora o rugase pe Florence să se ducă după ei ca să o facă pe însoţitoarea pentru fată. Poate îţi aminteşti şi că Florence era în negru pentru că purta doliu după Jean Hurlbird, una dintre verişoarele ei. Era o noapte fără lună, iar fata purta o rochie crem de muselină, care trebuie să fi licărit printre copacii înalţi din parcul întunecat precum un peşte fosforescent într-un bol. Un far mai bun nici că se putea.

După cum s-a dovedit, Edward Ashburnham nu o dusese pe fată pe aleea dreaptă care duce la cazinou, ci o luaseră pe sub copacii întunecaţi din parc. Edward Ashburnham însuşi mi-a mărturisit asta, în timpul izbucnirii lui finale. Ţi-am spus că în clipele acelea a devenit al naibii de vorbăreţ. Iar eu nu l-am descusut. Nu aveam niciun motiv. Atunci nu făceam deloc vreo legătură între el şi nevasta mea. Omul însă vorbea ca un romancier prost. Sau mai degrabă ca unul foarte bun, în caz că rostul unui romancier este să ne facă să vedem lucrurile mai clar. Iar eu îţi mărturisesc că văd lucrurile la fel de clar ca şi cum aş fi cufundat într-un vis din care nu mă mai trezesc. Se pare că undeva, în apropierea cazinoului, el şi fata s-au aşezat pe o bancă. Luminile cazinoului ajungeau probabil până la ei printre trunchiurile copacilor, din moment ce, aşa cum mi-a povestit Edward, vedea foarte bine chipul drag al fetei, cu fruntea înaltă, gura neobişnuită, sprâncenele ridicate şi ochii care îi căutau privirea. În schimb, pentru Florence, care se furişase până aproape de ei, erau doar nişte siluete umbrite. Cred că Florence a mers tiptil după ei, luând-o prin iarba înaltă, până a ajuns la un copac care, îmi amintesc foarte bine, se afla chiar în spatele băncii pe care şedeau. Nu a fost deloc greu pentru o femeie care simte instinctiv ghimpele geloziei. Orchestra cazinoului cânta Marşul Rakoczy – Edward şi-a amintit până şi asta – şi, deşi muzica nu era atât de puternică la acea distanţă încât să acopere vocea lui Edward Ashburnham, se auzea destul de tare ca să estompeze, pe lângă zgomotele nopţii, toate foşnetele şi murmurele pe care le-ar fi putut produce picioarele sau rochia lui Florence în timp ce mergea prin iarba tunsă scurt. Nefericita a primit lovitura în plin. Trebuie să fi fost

oribil pentru ea. Oribil! Ce-i drept, presupun că merita din plin ceea ce a cerut.

În orice caz, asta era scena: copacii nemaipomenit de înalţi, majoritatea ulmi, înălţându-se cu frunzele foşnitoare în ceaţa întunecată în care s-ar zice că se învăluie copacii la lăsarea nopţii; siluetele celor doi pe bancă; razele de lumină prelingându-se dinspre cazinou şi femeia în negru care-i scrutează temătoare, ascunsă după copaci. E melodramatic, dar nu am ce să fac.

Pe urmă, se pare că ceva s-a întâmplat cu Edward Ashburnham. El mi-a jurat – şi nu am niciun motiv să nu îl cred – că până în clipa aceea nici nu îi trecuse prin cap că ar putea fi îndrăgostit de fată. Mi-a spus că o privea exact ca şi cum ar fi fost fiica lui. Fără îndoială că o iubea, însă dragostea lui era foarte profundă, foarte tandră şi liniştită. Îi fusese dor de ea când plecase la mănăstirea în care învăţa. Se bucurase atunci când ea se întorsese. Însă nu era conştient de vreun alt sentiment faţă de ea. Mi-a declarat că, dacă ar fi fost conştient de ceea ce se petrece, ar fi fugit de ea ca de ceva blestemat. Îşi dădea seama că, pentru Leonora, asta ar fi fost insulta supremă. Însă important era faptul că nu conştientizase deloc ceea ce se întâmplase. Străbătuse parcul întunecat împreună cu ea fără ca inima să-i palpite, fără să i se trezească dorinţa de a fi singur cu ea. Nu dorise decât să discute cu ea despre poneii de polo, despre rachetele de tenis, despre caracterul stareţei de la mănăstirea de unde plecase şi dacă ar fi trebuit să poarte alb sau albastru la o petrecere, după ce se întorceau acasă. Nici prin minte nu-i trecuse că nu vor vorbi despre lucrurile care fuseseră mereu subiect de conversaţie între ei; o clipă nu se gândise că tabuul care o apăra n-ar fi inviolabil. Şi dintr-odată... A avut mare grijă să mă asigure că în acel moment nu exista niciun motiv fizic care să-l împingă spre declaraţia aceea. Nu, pentru el asta nu avusese nicio legătură cu întunericul nopţii, cu faptul că se aflau în locul potrivit şi altele de felul ăsta. Dimpotrivă, părea să fi fost vorba numai despre efectul pe care îl avea ea asupra laturii morale a vieţii lui. Mi-a spus că nu se gândea absolut deloc să o îmbrăţişeze sau să îi atingă mâna. Mi-a jurat că nici măcar nu o ţinuse de mână. Mi-a povestit că stăteau fiecare la un capăt al băncii; el era uşor aplecat către ea, iar ea se uita drept la luminile cazinoului, cu chipul luminat de felinare. Expresia de pe faţa ei nu putea fi numită decât „bizară“. Ce-i drept, într-un alt moment,

el mi-a mărturisit că se gândea că ea e bucuroasă. Nici nu e greu să îţi închipui că era bucuroasă, pentru că în timpul acela habar nu avea ce se întâmplă cu adevărat. Fără discuţie, îl adora pe Edward Ashburnham. Din perspectiva ei, el era, aşa cum declara pe atunci, supremul model, eroul, atletul, părintele comitatului său, dătătorul de legi. Prin urmare, faptul că fusese brusc ridicată în slăvi, ba încă într-un mod atât de intim şi de copleşitor, trebuie să fi fost un motiv de mare bucurie, oricât de copleşitor. Se simţea ca şi cum un zeu i-ar fi lăudat lucrul de mână sau ca şi cum un rege ar fi lăudat-o pentru loialitatea ei. Rămăsese nemişcată şi îl asculta, zâmbitoare. Şi i se părea că toată amărăciunea îndurată în copilărie, groaza de colericul ei tată, văicărelile mamei sarcastice, toate erau răscumpărate. În cele din urmă, îşi primise răsplata. Pentru că, fără urmă de îndoială, dacă stai să te gândeşti, o fată învăluită brusc într-un şuvoi de pasiune de către un bărbat pe care ea îl consideră o combinaţie între un tată şi un preot poate considera că tot ce i se întâmplă reprezintă mai degrabă o răsplată pentru buna ei purtare. Nu vreau să spun că ar trebui să te gândeşti că el ar fi încercat să pună mâna pe ea. Cel puţin fata îl vedea profund ataşat de Leonora. La urechile ei nu ajunsese nici cea mai mică şoaptă despre aventurile lui. Edward îi vorbise mereu despre soţia sa în termenii cei mai politicoşi şi mai plini de afecţiune. O făcuse să creadă că pentru el Leonora e o fiinţă absolut impecabilă şi satisfăcătoare. Pentru ea, căsătoria lor părea unul dintre acele momente binecuvântate despre care se vorbeşte şi care sunt privite cu respect de Biserica ei.

Aşa că, în clipa în care el i-a declarat că nu ţine la nimeni mai mult pe lume decât la ea, normal că fata şi-a închipuit că e pe locul al doilea după Leonora şi, evident, a fost tare bucuroasă. S-ar fi zis că e un tată care îşi declară iubirea pentru fiica lui, ajunsă la vârsta măritişului, iar când Edward şi-a dat seama ce face, şi-a muşcat limba. El îi făcuse o mare bucurie şi ea avea să rămână foarte bucuroasă.

Cred că acesta este cel mai monstruos lucru pe care Edward Ashburnham l-a făcut vreodată. Însă mă simt atât de apropiat de toţi oamenii aceştia, că nu îmi vine să gândesc ceva rău despre ei. Mi-e imposibil să îl văd pe Edward Ashburnham altfel decât ca pe o fiinţă integră, leală şi onorabilă. Vreau să spun că aceasta va fi mereu părerea mea, în ciuda oricărui lucru. Din când în când, încerc să-mi umplu creierul cu un lucru reprobabil sau altul dintre

lucrurile pe care le-a făcut ca să îi izgonesc chipul din minte, ca şi cum ai împinge un pendul imens. Dar amintirea nenumăratelor acte de bunătate, a eficienţei lui, a faptului că nu vorbea pe nimeni de rău nu se dă deloc dusă. Era un om atât de bun.

Aşa că mă simt obligat să încerc să îi găsesc o scuză în privinţa asta, ca în nenumărate altele. Nu mă îndoiesc că încercarea de a corupe o tânără care abia a ieşit din mănăstire este un lucru absolut monstruos. Am însă impresia că lui Edward nici nu îi trecuse prin minte ideea că o corupe. Cred că pur şi simplu o iubea. Mi-a spus că aşa s-a întâmplat, iar eu unul îl cred; şi mai cred că ea e singura femeie pe care a iubit-o vreodată cu adevărat. El mi-a confirmat şi a făcut destule ca să o dovedească. Leonora mi-a confirmat şi ea că exact aşa stăteau lucrurile, iar ea îl cunoştea până în străfundurile sufletului.

Am devenit destul de cinic în ceea ce priveşte lucrurile astea; vreau să spun că mi-e cu neputinţă să cred că iubirea unui bărbat sau a unei femei poate dura o veşnicie. Or, cel puţin, mi-e imposibil să cred că o pasiune abia născută poate dăinui la nesfârşit. Din punctul meu de vedere, pentru un bărbat, iubirea pe care o simte faţă de o anumită femeie ţine mai degrabă de lărgirea experienţei. Cu fiecare femeie de care e atras un bărbat, perspectiva i se lărgeşte sau, dacă vreţi, cucereşte noi teritorii. O mişcare din sprânceană, tonul vocii, un gest mai ciudat care îi e caracteristic, toate aceste lucruri – căci din ele se naşte iubirea –, pot fi comparate cu obiectele întrezărite la orizont, care îl ispitesc pe bărbat să meargă mai departe, să exploreze. Vrea să afle ce se ascunde dincolo de sprâncenele ciudat îmbinate, ca şi cum ar dori să vadă lumea prin ochii umbriţi de ele. Vrea să audă cum glasul acela pronunță toate propozițiile, cum vorbește despre toate subiectele posibile; vrea să vadă gesturile ei speciale, schiţate în orice situaţie cu putinţă. Nu ştiu mare lucru despre instinctul sexual şi nici nu prea cred că are mare importanţă în cazul iubirii adevărate. Poate fi trezit de diferite nimicuri – de şiretul desfăcut al unui pantof, de o privire fugară –, așa încât cred că îl putem lăsa în afara discuţiei. Nu vreau să afirm că orice mare pasiune poate rezista fără dorinţa de a fi consumată. Asta mi se pare de-a dreptul o banalitate şi, de aceea, nu e ceva despre care să ai ce vorbi. E ceva care, dincolo de toate accidentele de parcurs, trebuie considerat de la sine înţeles, la fel cum în romane sau într-o biografie e de la sine înţeles că

personajele mănâncă în mod regulat. Însă adevărata ferocitate a dorinţei, adevărata arşiţă a patimii îndelungate, care ofileşte sufletul unui bărbat, stă în faptul că el tânjeşte să devină una cu femeia iubită. Tânjeşte să vadă totul prin ochii ei, să atingă totul simţind exact cum simte şi ea, să audă cu urechile ei, să se piardă pe sine, să fie învăluit de ea, sprijinit de ea. Pentru că, indiferent ce s-ar spune despre relaţia dintre sexe, nu există bărbat îndrăgostit de o femeie care să nu dorească să vină spre ea pentru a-şi regăsi curajul, pentru a scăpa de neputinţele sale. De aici izvorăşte cu adevărat dorinţa lui pentru ea. Suntem cu toţii atât de înfricoşaţi, atât de singuri, cu toţii avem nevoie să primim confirmare din partea celorlalţi ca să putem exista în ochii noştri. Prin urmare, dacă o asemenea iubire se împlineşte, atunci bărbatul primeşte ceea ce vrea. Va avea parte de suport moral, de încurajări, va scăpa de sentimentul singurătăţii, va avea confirmarea propriei valori. Numai că lucrurile acestea pălesc încetul cu încetul şi inevitabil, aşa cum se aleargă umbrele pe suprafaţa unui ceas solar. E trist, dar adevărat. Paginile cărţii încep să fie prea cunoscute; plimbarea pe la frumoasa cotitură a drumului va fi fost făcută de mult prea multe ori. Da, aceasta este cea mai tristă poveste. Totuşi, cred că în calea oricărui bărbat iese, în cele din urmă, o femeie... ba nu, m-am exprimat greşit. Pentru orice bărbat vine în sfârşit o vreme când femeia care îşi lasă amprenta asupra imaginaţiei lui ei o face pentru totdeauna. El nu va mai pleca în căutarea altor orizonturi; nu îşi va mai lua niciodată raniţa în spinare; va spune adio acestor momente. Va fi pierdut pentru ele. Cel puţin asta s-a întâmplat cu Edward şi cu biata fată. Chiar aşa a fost. Căci toate pasiunile lui – pentru amanta Marelui Duce, pentru doamna Basil, pentru doamna Maidan, pentru Florence, pentru oricine altcineva – nu au fost, literalmente, decât excursii de plăcere, puse în balanţă cu întrecerea lui finală cu moartea, pentru fată. Sunt absolut sigur de asta. Nu am de gând să fiu chiar atât de american încât să spun că iubirea adevărată cere mereu un sacrificiu, pentru că nu e aşa. Cred însă că o iubire care cere sacrificiul de sine e mai adevărată şi dăinuie mai mult. În cazul celorlalte femei, Edward pur şi simplu a intrat în joc şi le-a cucerit, exact aşa cum a făcut cu mingea de polo pe care i-a suflat-o de sub nas Baronului Conte von Lelöffel. Nu vreau să zic că nu şi-a făcut griji, că nu a slăbit tot alergând după celelalte femei; însă cu ea s-a chinuit până peste marginile închipuirii, până a ajuns în pragul morţii, numai ca să o poată lăsa în pace.

Iar în noaptea aceea, când i-a vorbit, sunt convins că nu se deda unui act de infamie. S-ar fi zis că iubirea pentru ea nu existase până atunci, că vorbele pe care le pronunţase, fără să-şi fi dat măcar seama că le spune, dăduseră naştere pasiunii pe măsură ce se răspândeau în văzduh. Înainte ca el să vorbească nu fusese nimic. După aceea, devenise adevărul absolut al vieţii lui.

E vremea acum să mă întorc la povestea mea.

Iar ea o urma pe Florence, care auzise acele cuvinte, ascunsă după copac. Pură coincidenţă, evident, însă am impresia că e foarte justificată. Faptele de la care se poate porni sunt că cei doi au plecat, că ea i-a urmat aproape de îndată la adăpostul întunericului şi că, la puţină vreme după aceasta, s-a întors în goană la hotel, lividă şi înşfăcându-şi rochia în dreptul inimii. Nu se poate să se fi sinucis doar din cauza lui Bagshawe. Chipul ei părea schimonosit de o suferinţă teribilă încă dinainte să mă fi zărit pe mine ori pe el. Aş zice însă că Bagshawe a exercitat o puternică influenţă în ceea ce priveşte sinuciderea ei. Leonora spune că ea avea de mulţi ani sticluţa în care pretindea că se află nitrat de amil, dar în care ţinea de fapt acidul prusic, şi că era absolut hotărâtă să îl folosească dacă eu aş fi descoperit vreodată natura relaţiei avute cu acel individ, Jimmy. Ştii, cred că principala ei trăsătură de caracter trebuie să fi fost trufia. E imposibil să fi fost alta; cred că trufia ne face să ne purtăm cum trebuie în lume – mă rog, dacă într-adevăr ne purtăm vreodată cum trebuie.

Dacă la mijloc ar fi fost doar relația lui Edward cu fata, poate că Florence ar fi îngăduit-o. Fără doar şi poate că i-ar fi făcut scene, l-ar fi amenințat, ar fi apelat la simţul umorului de care el dădea dovadă, i-ar fi amintit de promisiunile făcute. Însă apariţia domnului Bagshawe, precum şi faptul că era 4 august trebuie să fi fost o povară de neîndurat pentru mintea ei superstiţioasă. Înţelegi tu, două lucruri îşi dorea ea. Voia să fie o adevărată lady în Branshaw Teleragh. Şi nu voia să piardă respectul meu.

Adică voia să nu piardă respectul meu cât timp ar fi locuit cu mine. Bănuiesc că dacă l-ar fi convins pe Edward Ashburnham să fugă cu ea, ar fi renunţat fără nicio remuşcare la buna mea părere despre ea. Sau, cine ştie, poate că ar fi încercat să trezească în mine un alt fel de respect, pentru

măreţia pasiunii ei, privită din perspectiva jertfirii lumii întregi pentru iubire. Ar fi fost tipic pentru ea.

Cred că în toate căsniciile există un factor constant – dorinţa de a ascunde de persoana cu care trăieşti o anumită slăbiciune de caracter sau alta, pentru că e insuportabil să trăieşti zi de zi lângă o fiinţă care îţi cunoaşte cele mai mici meschinării. E de-a dreptul ucigător şi din cauza asta majoritatea căsătoriilor nu sfârşesc bine.

Eu, de pildă, sunt destul de lacom; îmi place să mănânc bine şi îmi lasă gura apă numai când aud pomenindu-se anumite mâncăruri. Dacă Florence mi-ar fi descoperit această taină, faptul acesta mi s-ar fi părut atât de insuportabil, încât n-aş fi fost deloc în stare să suport celelalte privaţiuni ale regimului de viaţă la care mă supunea ea. Dar pot să spun că nu mi-a aflat niciodată această taină.

Cu siguranţă nu a făcut niciodată aluzie la ea; probabil că n-a fost niciodată îndeajuns de interesată de mine.

Iar slăbiciunea ascunsă a lui Florence, cea pe care n-ar fi suportat ca eu să o descopăr, era chiar escapada ei din trecut cu individul numit Jimmy. Deoarece de acum înainte probabil nu voi mai pomeni numele lui Florence, mă voi opri acum puţin asupra transformării sale psihologice. Vreau să spun că nu i-ar fi păsat prea mult dacă aş fi aflat că ea şi Edward Ashburnham sunt amanţi. Cred că mai curând i-ar fi plăcut să aflu. Într-adevăr, în perioada aceea marea problemă a Leonorei era să o împiedice pe Florence să se dea în spectacol în faţa mea. La un moment dat, voia să alerge la mine, să mi se arunce la picioare şi să îmi declare, într-o tiradă pregătită cu grijă, exagerată şi îngrozitor de emoţionantă, că îl iubeşte pe el. În felul ăsta ar fi vrut să îmi demonstreze că e făcută din acelaşi aluat ca eroinele îndrăgostite despre care aminteşte istoria. Într-un alt moment, se gândea să vină dispreţuitoare la mine şi să îmi arunce în faţă că nu sunt nici pe departe bărbat şi că se întâmplase ceea ce trebuie să se întâmple când un bărbat adevărat îşi face apariţia. Voia să îmi spună toate astea în fraze reci, calme şi pline de sarcasm. Ideea asta o bântuia atunci când voia să o facă pe eroina de comedie franţuzească. E mai mult decât evident că juca teatru neîncetat.

Cu niciun chip nu voia însă ca eu să aflu de prima ei aventură, cea cu Jimmy. Până şi ea ajunsese să-şi dea seama cât de josnic e individul. Ştii cum e să ajungi să te înfiori la un moment dat din cauza cine ştie cărei acţiuni stupide – de obicei un lucru minor, o efuziune sentimentală sinceră – petrecute în prima tinereţe? Exact aşa se cutremura Florence la gândul că îi putuse ceda unei fiinţe atât de netrebnice. Nu ştiu dacă ar fi trebuit sau nu să se cutremure. Fusese greşeala bătânului ei unchi; nu ar fi trebuit să îi ia pe amândoi în călătoria în jurul lumii şi să mai şi rămână închis în cabina lui în cea mai mare parte a timpului. În orice caz, eu sunt convins că vederea domnului Bagshawe şi gândul că acesta – ea îi cunoştea personalitatea alunecoasă – avea aproape fără îndoială să îmi spună că o văzuse ieşind din camera lui Jimmy la cinci dimineaţa, în ziua de 4 august 1900, a fost faptul care a împins-o să îşi ia viaţa. Şi, ce-i drept, efectul acestei date a pus capac pentru ea, care era atât de superstiţioasă. Se născuse la 4 august; îşi începuse călătoria în jurul lumii la 4 august; devenise amanta unui nemernic la 4 august. Tot la 4 august se măritase cu mine şi tot 4 august era când a pierdut iubirea lui Edward, iar Bagshawe i-a ieşit în cale ca un semn rău, ca un rânjet pe chipul Sorţii. Asta a fost picătura care a umplut paharul. S-a dus în goană în camera ei, s-a aruncat pe pat cât mai teatral; doar era o femeie frumoasă, cu obrajii netezi, rozalii, cu păr lung şi gene care îşi aruncau umbrele pe obraji, ca o perdea minusculă. A înghiţit micuţa fiolă de acid prusic şi apoi s-a întins pe pat. Priveliştea era menită să fie cum nu se poate mai atrăgătoare şi mai bine aleasă; ochii ei priveau cu o expresie mirată spre becul electric care atârna din tavan sau, cine ştie, poate dincolo de el, către stelele de deasupra. În orice caz, astfel şi-a pierdut Florence viaţa.

Nici nu îţi dai seama ce lucru absolut de negândit a fost moartea ei pentru mine. Din momentul acela şi până acum nu m-am gândit niciodată la ea, nici cât să suspin o dată în amintirea ei. Bineînţeles, când eram nevoit să vorbesc despre ea cu Leonora sau acum, scriind aceste pagini, am încercat să o înţeleg, m-am gândit la ea, exact aşa cum s-ar gândi cineva la o problemă de algebră. Însă niciodată nu m-am gândit la ea decât ca să o studiez, nu ca să îmi amintesc de ea. Pur şi simplu existenţa ei mi s-a şters din minte, ca un ziar vechi de o zi.

Eram înfiorător de obosit. Şi cred că cele şapte sau zece zile în care am fost absent sufleteşte, pierdut practic într-o stare cataleptică, au reprezentat pur şi simplu odihna pe care sufletul meu epuizat o cerea după doisprezece ani de reprimare a instinctelor, după doisprezece ani în care făcusem pe pudelul bine dresat. Căci asta fusesem. Şi bănuiesc că şocul sau multiplele şocuri suferite mă aduseseră în acea stare. Nu sunt însă deloc dispus să pun sentimentele mele din acele clipe pe seama unei senzaţii atât de concrete precum un şoc. Căci mă simţeam incredibil de liniştit. S-ar fi zis că o raniţă insuportabil de grea, care îmi fusese atârnată de umeri, căzuse şi îmi eliberase umerii în care curelele intraseră până în carne, lăsându-mă amorţit, fără să mai simt vreo umbră de viaţă în mine. Îți spun că nu regretam nimic. Ce aveam de regretat? Am bănuiala că însuşi sufletul meu – dubla mea personalitate – înţelesese demult că Florence nu avea decât o personalitate de hârtie, că ea reprezenta o fiinţă umană, dotată cu inimă, sentimente, simpatii şi emoţii exact în aceeaşi măsură în care o bancnotă reprezintă o anumită cantitate de aur. Ştiu că această senzaţie a urcat la suprafaţa conştiinţei mele în clipa în care Bagshawe mi-a relatat că o văzuse ieşind din camera individului ăluia. Brusc, am avut impresia că nu e o fiinţă reală, ci doar o culegere de vorbe scoase din ghidurile de călătorie, din desenele schiţate de creatorii de modă. Probabil că, dacă această senzaţie n-ar fi pus stăpânire pe mine, aş fi alergat mai repede în camera ei şi poate că aş fi reuşit să o împiedic să bea acidul prusic. Numai că pur şi simplu nu am putut s-o fac; ar fi fost ca şi cum aş fi alergat după o bucată de hârtie, iar asta nu e o ocupaţie demnă de un adult.

Şi aşa cum a început, aşa s-a şi terminat totul. Nu îmi mai păsa dacă iese sau nu din camera ei. Pur şi simplu nu mă mai interesa. Florence încetase să mai conteze pentru mine.

Probabil că o să îmi spui că eram îndrăgostit de Nancy Ruffold şi că, din acest motiv, indiferenţa mea ar putea fi pusă sub semnul îndoielii. Ei bine, nu am nicio intenţie să evit discreditările. O iubeam pe Nancy Rufford tot atât de mult pe cât iubesc amintirea bietei copile, liniştit şi plin de tandreţe, în felul meu american. Nu m-am gândit niciodată la asta până când am auzit-o pe Leonora spunându-mi că de-acum aş putea să mă însor cu ea. Totuşi, din clipa aceea şi până când fetei i s-a întâmplat ceva mai rău decât moartea, nu prea cred că m-am mai gândit şi la altceva. Nu vreau să zic că

am suspinat sau că am tânjit după ea; voiam să mă căsătoresc cu ea la fel cum alţii vor să meargă la Carcasonne.

Cunoşti senzaţia? E cam ca atunci când simţi că trebuie să înlături din cale anumite piedici, să rezolvi anumite complicaţii neglijabile înainte de a pleca în călătorie spre un oraş care ţi s-a părut toată viaţa un fel de oraş de vis. Nu am dat cine ştie ce importanţă faptului că eram cu mult mai în vârstă decât ea. Aveam patruzeci şi cinci de ani, în timp ce ea, biata, abia împlinise douăzeci şi doi. Era însă mai matură şi mai liniştită decât o arăta vârsta ei. Părea înzestrată cu o sfinţenie ciudată, ca şi cum ar fi fost menită să-şi sfârşească zilele în mănăstire, cu chipul încadrat de un văl alb. Dar spusese de multe ori că îi lipseşte vocaţia; pur şi simplu nu avea nici cea mai mică dorinţă de a se călugări. Ei bine, cred că şi eu eram tot un fel de mănăstire; mi se părea cât se poate de potrivit ca ea să îmi facă mie legământ de fidelitate. Nu, chiar nu vedeam nicio piedică legată de vârstă. Aş cuteza să afirm că niciun bărbat nu se împiedică de aşa ceva şi eram foarte încrezător că, dacă mă pregătesc puţin, pot să fac o tânără fericită. Aş fi răsfăţat-o aşa cum puţine fete au fost răsfăţate vreodată; şi nu consideram că aş fi respingător. Nimeni nu poate să se vadă astfel, căci, dacă ajunge să aibă o asemenea impresie, atunci s-a sfârşit cu el. Însă, de îndată ce am ieşit din starea de catalepsie, cred că mi-am dat seama că problema mea – mă refer la ceea ce trebuia să fac ca să mă apropii mai mult de fată – era pur şi simplu să învăţ să trăiesc din nou. Timp de doisprezece ani îmi dusesem viaţa într-o atmosferă rarefiată; prin urmare, era nevoie să mă iau puţin la trântă cu viaţa adevărată, să mă pun cu oamenii de afaceri, să călătoresc un pic prin marile oraşe, să întreprind câteva acţiuni mai dure, mai masculine. Nu voiam să mă prezint în faţa lui Nancy Rufford ca o fată bătrână. Tocmai de asta, la numai două săptămâni după sinuciderea lui Florence, am plecat în Statele Unite.

14 „La ordin, Luminăția Ta“ (germ. în original).

II

Imediat după moartea lui Florence, Leonora a început să îi ţină din scurt pe Nancy Rufford şi pe Edward. Ghicise ce se întâmplase sub copacii de lângă cazinou. După ce am plecat, ei trei au mai rămas încă trei săptămâni la Nauheim şi Leonora mi-a spus că a fost perioada cea mai îngrozitoare din viaţa ei. Avea impresia, mi-a mărturisit ea, că se află într-un duel lung şi tăcut, purtat cu arme invizibile. Şi totul era mult mai greu din cauza inocenţei desăvârşite a fetei, pentru că Nancy încerca mereu să plece singură la plimbare cu Edward, aşa cum făcuse toată viaţa, de fiecare dată când venea acasă în vacanţe. Nu voia decât ca el să îi spună iar lucruri drăguţe.

După cum vezi, situaţia era tare complicată. Mai complicată de atât nu se putea. Prima complicaţie se datora faptului că Leonora şi Edward nu îşi vorbeau niciodată, cu excepţia momentelor în care erau şi alţii de faţă. În plus, aşa cum am amintit, comportarea lor era ireproşabilă. Pe urmă venea complicaţia provocată de completa inocenţă a fetei; în plus, atât Edward, cât şi Leonora chiar o priveau ca pe fiica lor. Sau poate ar fi mai clar dacă aş spune că o priveau ca şi cum ar fi fost fiica Leonorei. Iar Nancy era o fiinţă bizară; mi-e tare greu să ţi-o descriu.

Era înaltă şi izbitor de slabă; avea o gură schimonosită, o privire chinuită şi un extraordinar simţ al umorului. Aş putea spune că uneori era absolut grotescă, în timp ce alteori era incredibil de frumoasă. Avea cele mai negre şi mai grele plete pe care mi-a fost dat să le întâlnesc vreodată; mă întrebam mereu cum reuşeşte să îşi care mereu povara asta. Abia avea douăzeci şi unu de ani şi părea când mai bătrână ca lumea, când doar o copilă de şaisprezece ani. Într-un moment îţi vorbea despre vieţile sfinţilor, pentru ca în clipa imediat următoare să se tăvălească pe pajişte cu puiul de Saint-Bernard. Putea să călărească ore întregi în urma ogarilor, ca o menadă, dar era în stare şi să rămână nemişcată ceasuri la rând, înmuind batiste în oţet una după alta, când Leonora era chinuită de câte o migrenă. Pe scurt, era extrem de răbdătoare, dar se putea dovedi și exagerat de nerăbdătoare. Fără nicio îndoială că asta se datora educaţiei primite la mănăstire. Îmi amintesc

ce îmi povestea într-o scrisoare pe care mi-o trimisese pe când avea vreo şaisprezece ani: „De Corpus Christi[15] – sau poate era în timpul altei sărbători a sfinţilor, căci lucrurile astea nu îmi intră deloc în cap – „şcoala noastră a jucat hochei cu Roehampton. Şi când am văzut că noi pierdem, pentru că era jumătatea partidei şi scorul era deja trei la unu, ne-am dus toate în capelă şi ne-am rugat pentru victorie. Am învins cu cinci la trei.“ Îmi amintesc că în continuare mi-a descris un soi de saturnalii. Se pare că atunci când echipa celor cincisprezece sau unsprezece fete care câştigaseră a intrat în refectoriu pentru masa de prânz, toată şcoala a sărit pe mese strigând, dând cu scaunele de podea şi spărgând vesela, până în clipa în care maica stareţă a sunat dintr-un clopoţel. Evident, aceasta e tradiţia catolică: carnavalul se sfârşeşte într-o clipă, cât ai plesni din bici. Sigur că nu îmi place tradiţia asta, însă trebuie să spun că lui Nancy îi dădea – oricum, ea avea deja aşa ceva – un simţ al corectitudinii pe care nu l-am mai întâlnit atât de dezvoltat la nimeni altcineva. Era ca și cum, din când în când, o lamă de cuțit i s-ar fi ivit în priviri și ar fi vorbit cu glasul ei. Pentru mine era ceva absolut înspăimântător. Cred că mă temeam să trăiesc într-o lume în care standardele erau atât de înalte. Îmi aduc aminte că pe când avea vreo cincisprezece, şaisprezece ani, pregătindu-se să se întoarcă la mănăstire, i-am făcut cadou două lire. Ea mi-a mulţumit într-un mod ciudat de călduros, declarând că banii aceia îi pică foarte bine. Am întrebat-o de ce şi mi-a explicat că la şcoală regulamentul interzicea ca elevele să vorbească atunci când străbat grădina, mergând de la capelă spre refectoriu. Şi pentru că ei i se părea o regulă prostească şi arbitrară, o încălca în mod intenţionat în fiecare zi. Seara, copilele erau întrebate dacă au greşit în vreun fel în timpul zilei, iar Nancy mărturisea în fiecare seară că încălcase această regulă. Asta o costa de fiecare dată câte şase pence, reprezentând amenda pentru greşeala respectivă. Am întrebat-o într-o doară de ce mărturiseşte mereu, iar ea mi-a răspuns exact aşa: „Păi copilele Pruncului Sfânt trebuie să spună întotdeauna adevărul. E foarte enervant, însă trebuie s-o fac.“

Sunt sigur că toată copilăria ei nefericită care a marcat-o puternic, înainte de amestecul de carnavalesc şi disciplină care îi caracteriza viaţa la mănăstire, a făcut-o să fie şi mai bizară. Tatăl ei era un individ violent, maior într-un regiment de scoţieni – parcă aşa se numeşte. Nu era beţiv, însă avea un temperament vulcanic, iar primul lucru pe care Nancy şi-l amintea a fost că îşi văzuse tatăl dându-i un pumn atât de puternic mamei ei, încât femeia se

prăbuşise leşinată lângă masă. Fără discuţie, mama ei era o femeie agasantă, ca şi soldaţii de la regiment, de altfel, aşa că toată casa răsuna mereu de strigăte şi certuri. Doamna Rufford era prietena cea mai bună a Leonorei, iar Leonora putea fi uneori destul de de sarcastică. Deşi cred că domnului Rufford nu îi păsa de Leonora nici cât negru sub unghie. Maiorul îşi făcea apariţia la prânz, plin de nervi, aruncând înjurături, după o dimineaţă enervantă în care făcuse instrucţie cu soldaţii lui încăpăţânaţi, bătut de soarele arzător. Iar dacă doamna Rufford făcea cine ştie ce remarcă sarcastică, scandalul era gata. O dată, pe când avea vreo doisprezece ani, Nancy a încercat să intervină între părinţii ei, însă tatăl a lovit-o atât de tare în frunte, încât trei zile zăcuse inconştientă. Cu toate acestea, Nancy părea că îşi preferă tatăl în defavoarea mamei. Îşi amintea însă că el era şi bun cu ea, într-un fel necioplit. O dată sau de două ori, pe când era mică, el o îmbrăcase stângaci, nerăbdător, însă cu foarte multă tandreţe. Servitorii nu rămâneau mai deloc în casa lor şi uneori, timp de câteva zile, doamna Rufford era într-o asemenea stare, încât nu se putea ocupa de nimic. Cred că era alcoolică. Oricum, avea o limbă atât de ascuţită, că până şi Nancy se temea de ea, deoarece femeia râdea de orice dovadă de tandreţe, batjocorea orice manifestare de afecţiune. Nancy trebuie să fi fost un copil foarte emotiv.

Apoi, într-o zi, absolut din senin, la întoarcerea dintr-o plimbare pe care o făcuse la Fort William, Nancy fusese trimisă direct în Sud, la școala mănăstirii, împreună cu guvernanta ei, care era lividă. Nu se aştepta să meargă acolo decât peste două luni. În acea perioadă, mama ei a dispărut din viaţa fetei. După două săptămâni, Leonora a vizitat-o la mănăstire şi i-a spus că mama ei murise. Poate că aşa şi era. Oricum, până la sfârşit, n-am ştiut ce s-a întâmplat cu adevărat cu doamna Rufford. Leonora nu vorbea niciodată despre ea.

După aceea, maiorul Rufford a plecat în India, întorcându-se de acolo foarte rar, în vizite foarte scurte; iar Nancy a început treptat să se obişnuiască cu traiul la Branshaw Teleragh. Cred că de atunci încoace a dus o viaţă foarte fericită, până la sfârşit. Avea acolo câini, cai, servitori bătrâni, pădurea. Şi îi avea pe Edward şi pe Leonora, care o iubeau.

O cunoşteam încă de mică, pentru că venea mereu la familia Ashburnham în ultimele două săptămâni ale sejurului acestora la Nauheim, şi am văzut-o crescând. Era foarte veselă cu mine. Până să împlinească optsprezece ani, mă săruta mereu de bună dimineaţa şi de noapte bună. Ţopăia pe lângă mine, îmi aducea diferite lucruri şi râdea auzind poveştile mele despre viaţa din Philadelphia. Cred însă că în spatele veseliei ei se ascundeau nişte spaime. Îmi amintesc că într-o zi, pe când avea doar optsprezece ani, în timpul uneia dintre rarele vizite ale tatălui ei în Europa, stăteam amândoi în grădină, lângă fântâna pătată de cocleală. Leonora avea o migrenă şi noi îi aşteptam pe Edward şi pe Florence să se întoarcă de la băi. Nancy era minunat de frumoasă în dimineaţa aceea.

Vorbeam despre cât e de oportun să cumperi bilete la loterie – din punct de vedere moral, vreau să spun. Ea era înveşmântată din cap până în picioare în alb şi părea tare slabă şi fragilă. Începuse abia de puţin timp să poarte părul prins în coc, astfel încât gâtul ei purta încântătoarea amprentă a tinereţii şi prospeţimii. Câteva băltoace lăsate de ploaia din noaptea care trecuse îşi reflectau jucăuşe strălucirea pe gâtul ei, iar restul trăsăturilor îi erau scăldate în umbrele luminoase ale umbrelei albe de soare. Părul negru se întrezărea de sub pălăria albă şi largă de paie; gâtul foarte lung îi era uşor aplecat în faţă, iar sprâncenele un pic arcuite, ca şi cum ar fi râs de cine ştie ce frază demodată de-a mea, uitaseră de încruntarea obişnuită. Obrajii îi erau uşor îmbujoraţi şi ochii de un albastru intens erau luminoşi. Când mă gândesc că fiinţa aceea albă şi plină de viaţă, atât de asemănătoare unei sfinte şi unei lebede, când mă gândesc că... Era ca o pânză de corabie, atât de albă şi cu atâta hotărâre în mişcări. Şi când mă gândesc că niciodată nu va mai... Că nu va mai face niciodată nimic... Nu-mi vine să cred...

Să revin. Vorbeam despre cât de moral e să joci la loterie, când deodată, dinspre arcadele din spatele nostru s-a auzit glasul inconfundabil al tatălui ei, asemănător cu sirena de ceaţă a unui vas. Un bărbat înalt, de vreo cincizeci de ani, cu o ţinută foarte ţeapănă, se îndrepta spre noi împreună cu un baron italian care avea multe afaceri în Congoul belgian. Cred că vorbeau cum e mai bine să te porţi cu băştinaşii de acolo, pentru că l-am auzit pe maior spunând: „Spânzură-i pe toţi!“

Când mi-am întors iar privirea către Nancy, închisese ochii şi era mai albă la faţă decât rochia pe care o purta, pe care măcar se reflecta nuanţa rozalie a pietricelelor de pe alee. Era îngrozitor să o vezi aşa aşa, cu ochii închişi.

„O!“ a exclamat, iar mâna ei, care părea că bâjbâie, s-a oprit o secundă pe braţul meu. „Să nu vorbiţi niciodată despre asta! Promiteţi-mi că n-o să-i spuneţi niciodată tatălui meu. Face să se întoarcă visele acelea oribile...“ Pe urmă a deschis ochii şi i-a pironit drept într-ai mei. „Nădăjduieşti că sfinţii din ceruri“, mi-a zis, „te vor păzi de asemenea lucruri. Cred că nici cel mai păcătos om de pe lume n-ar merita să aibă asemenea vise.“

Am aflat că sărmanei fete i se îngăduia mereu să ţină o lumină aprinsă noaptea, chiar în dormitorul ei... Şi totuşi, nicio fetiţă nu s-ar fi jucat mai vesel şi mai iubitor cu un tată adorat. Îl apuca mereu de reverele hainei; îi punea tot felul de întrebări despre cum îşi petrecuse ziua, îi săruta creştetul capului. Era tare bine-crescută.

Nefericitul ăla a tresărit când a văzut-o, deşi ea făcuse tot ce putuse ca să nu îl facă să se simtă stânjenit. Poate că la mănăstire învăţase cum să facă aşa ceva. Numai un anumit ton pe care îl căpăta glasul lui când devenea prea arogant sau prea dogmatic o arunca în mijlocul spaimelor, iar asta se vedea numai când îl auzea pe neaşteptate. Asta se întâmpla pentru că în coşmarurile de care sfinţii din ceruri nu o păzeau, din cauza păcatelor ei, păreau a fi anunţate de tonul funest al tatălui ei. Glasul acesta precedase mereu apariţia tatălui la oribilele prânzuri de care avusese parte în copilărie...

Am amintit ceva mai devreme, în capitolul acesta, că Leonora mi-a povestit, în timpul care le mai rămăsese de stat la Nauheim după plecarea mea, că i se păruse că poartă un duel neîncetat cu arme invizibile, împotriva unor adversari tăcuţi. Aşa cum am spus, Nancy încerca mereu să plece la plimbare singură cu Edward, doar aşa făcea de ani întregi. Leonora considera că e de datoria ei să curme situaţia, dar îi era foarte greu. Nancy era obişnuită să facă lucrurile aşa cum dorea, iar ani şi ani de-a rândul obişnuise să plece singură cu Edward, vânând şobolani cu ajutorul şoricarilor, la vânătoare de iepuri, la pescuit de somoni în apropiere de Fordingbridge, în vizitele pe care îi plăcea lui Edward să le facă ori în turul pe care el îl făcea pe la chiriaşii lui. Iar când se aflau la Nauheim, meregeau

mereu seara doar ei doi la cazinou, cel puţin atunci când Florence nu îi acapara atenţia lui Edward. Faptul că Florence nu avusese nici cea mai mică urmă de gelozie faţă de ea dovedeşte foarte clar natura absolut inocentă a relaţiei dintre cei doi. Leonora obişnuia să se ducă la culcare la ora zece seara.

Nu ştiu cum a reuşit, însă în tot timpul în care au mai rămas la Nauheim, ea a făcut în aşa fel încât să nu îi lase niciodată împreună pe cei doi decât în plină zi, când se aflau în locuri foarte aglomerate. Dacă un protestant s-ar fi purtat aşa, cu siguranţă că ar fi făcut-o pe fată să intre la bănuieli. Însă catolicii, care se poartă mereu rezervat şi păstrează tăcerea asupra unor lucruri bizare, se descurcă mai bine în asemenea situaţii. Şi aş zice şi că au mai fost două lucruri care au înlesnit totul: moartea lui Florence şi faptul că starea lui Edward se înrăutăţea tot mai mult. Într-adevăr, părea că e foarte bolnav; avea umerii încovoiaţi, cearcăne adânci la ochi şi momente profunde de absenţă.

Leonora se descria pe sine pândindu-l la fel cum o pisică îndârjită pândeşte porumbelul care se plimbă pe alee. Şi veghea asta tăcută este specifică pentru o catolică, pentru oameni în stare să nutrească gânduri cu totul diferite de ale noastre, dar să le ţină pentru ei. Şi gândurile îi veneau întruna în minte. Unele dintre ele i s-au transmis şi lui Edward, fără ca între ei să se fi rostit vreun cuvânt. La început, i s-a părut că moartea lui Florence îl chinuia, umplându-l de remuşcări sau de durere. Dar, după zile întregi de pândă, după ce a făcut ca din întîmplare diferite afirmaţii despre Florence în faţa fetei, şi-a dat seama că el nu simţea nici durere, nici remuşcări. Habar nu avea că Florence se sinucisese, din moment ce ea nu îi scrisese nici măcar o tiradă în chip de adio. Lipsa celui mai mic bileţel de la ea era pentru el dovada clară că murise de inimă. Leonora însă nu i-a spus niciodată adevărul. Pur şi simplu i se păruse că aşa o făcea pe Florence să pară mai romantică.

Nu, Edward nu avea remuşcări. Îşi putea spune liniştit că, până cu două ore înainte de moartea ei, îi oferise lui Florence atenţia şi galanteria pe care ea le preţuia. Leonora înţelesese toate astea din privirea lui, din felul în care îşi ţinea umerii drepţi în faţa sciriului ei, din o mie şi unul de mici detalii. Când era şi fata cu ei, Leonora începea să vorbească dintr-odată despre Florence,

fără ca el să aibă nici cea mai mică tresărire; uneori nici măcar nu o auzea, în schimb şedea cu ochii roşii aţintiţi asupra feţei de masă. Începuse şi să bea mult: cantităţi zdravene de alcool, de cum începea seara şi până noaptea târziu, mult după ce ele se duceau la culcare.

Prin urmare, Leonora îi impusese fetei să se retragă la zece seara în camera ei, oricât de absurd i s-ar fi părut lui Nancy. I-a dat de înţeles că, din moment ce erau într-un fel de doliu după Florence, nu ar fi trebuit să meargă în locuri publice, precum cazinoul. Fata însă nu înţelegea de ce nu îi era permis să meargă la plimbare cu unchiul ei seara, prin parc. Nu ştiu ce explicaţie a inventat Leonora pentru asta; îmi închipui că o fi găsit vreo rugăciune de seară pe care să o spună ele două împreună pentru sufletul lui Florence. Apoi, într-o seară, după vreo două săptămâni, când fata s-a săturat de asemenea exerciţii de devoţiune şi a cerut iar să i se permită să meargă la plimbare cu Edward, iar Leonora era la capătul răbdării, el a făcut o dezvăluire. Abia se ridicase de la masă şi îşi ferea chipul.

În acel moment însă, el şi-a întors capul şi ochii injectaţi către soţia lui, ţintuind-o din priviri.

„Doctorul von Hauptmann“, i-a explicat fetei, „mi-a cerut să mă culc imediat după cină. Inima mea e din ce în ce mai slăbită.“

Câteva clipe nesfârşite a rămas cu ochii aţintiţi în cei ai Leonorei, uitându-se la ea cu un dispreţ enorm. Şi atunci ea a înţeles că astfel îi oferise nevesti-sii scuza de care avea nevoie pentru a-l ţine departe de fată, în timp ce îi reproşa din priviri că i-a trecut prin minte că el ar putea încerca să o corupă pe Nancy.

Apoi, fără să mai scoată un sunet, Edward s-a dus în camera lui şi a rămas acolo mult timp după ce fata s-a dus la culcare, citind din cartea de rugăciuni anglicană. Pe la zece şi jumătate, ea l-a auzit trecând pe lângă uşa ei, ducându-se afară. Peste două ore şi jumătate s-a întors împleticindu-se.

Ea a rumegat comportamentul lui până în ultima noapte a şederii la Nauheim când, dintr-odată, a acţionat. Tot la fel ca atunci, după cină, s-a uitat lung la el şi i-a zis: „Teddy, ce-ar fi să sari o dată peste recomandarea

doctorului şi să te duci cu Nancy la cazinou? Biata de ea n-a avut parte de o şedere prea plăcută.“

La rândul lui, a fixat-o îndelung cu privirea.

„Da, da“, a răspuns el într-un sfârşit.

Nancy a sărit de pe scaun şi l-a sărutat. Leonora mi-a povestit că acele două cuvinte i-au adus o uşurare cum nu mai simţise în toată viaţa ei, pentru că şi-a dat seama că Edward era pe cale să cedeze nervos nu din dorinţa de a pune mâna pe fată, ci din cauza hotărârii încăpăţânate de a se ţine departe de ea. Iar Leonora putea să mai slăbească un pic frâul vigilenţei.

A rămas totuşi trează, pândind din spatele jaluzelelor pe jumătate coborâte, scrutând cu privirea strada, noaptea şi copacii până când, într-un târziu, a auzit apropiindu-se tot mai mult vocea clară a lui Nancy, care spunea: „Chiar arătai ca un moş cu nasul ăla fals.“

În Kursaal avusese loc nu ştiu ce petrecere cu ocazia unei sărbători locale. Iar Edward i-a răspuns vesel, dar prefăcându-se îmbufnat: „Iar tu parcă erai Baba Cloanţa.“

Apoi silueta fetei scoasă în relief de becurile cu gaz s-a apropiat în paşi ca de dans, urmată de cea a lui Edward, mergând cam cocârjat lângă ea. Vorbeau exact cum o făceau mereu, încă de când fata împlinise şaptesprezece ani; pe acelaşi ton, făcând aceleaşi glume despre o cerşetoare bătrână care îi făcea mereu să râdă la Branshaw. Ceva mai târziu, fata a deschis uşa Leonorei în timp ce îl săruta pe Edward pe frunte, aşa cum făcea în fiecare noapte.

„Ne-am distrat de minune“, a ciripit ea. „Se simte mult mai bine. S-a întrecut la fugă cu mine pe douăzeci de metri pe drumul spre casă. De ce stai pe întuneric?“

Leonora l-a auzit pe Edward îndreptându-se către camera lui, însă pentru că fata nu se oprea din vorbă, nu îşi putea da seama dacă el plecase din nou sau nu. Mult mai târziu, gândindu-se că dacă se apucă iar să bea, trebuie să facă ceva să-l oprească, a deschis pentru prima oară, foarte încet, uşa dintre

dormitoarele lor, care nu fusese deschisă niciodată până atunci. Voia să vadă dacă el ieşise din nou. Edward stătea în genunchi lângă pat, cu chipul ascuns în cuvertură. În braţele întinse ţinea o miniatură a Fecioarei, o ilustraţie ţipătoare, în tonuri de stacojiu şi albastru intens pe care fata i-o dăduse în prima ei vacanţă de la mănăstire. Umerii i s-au scuturat convulsiv de trei ori şi, înainte ca ea să închidă uşa, l-a auzit hohotind sfâşietor. El nu era catolic, dar aşa se purta în acel moment.

În noaptea aceea, Leonora a dormit pentru prima dată fără să tresară în somn nici măcar o dată.

15 Sărbătoare catolică la şaizeci de zile după Paşti.

III

Leonora a făcut o cădere nervoasă chiar în ziua în care s-au întors la Branshaw Teleragh. Faptul că nicio suferință nu vine singură este pedeapsa impusă minților noastre ticăloase – urgia unui destin cumplit, dar drept. Nu, orice mare nenorocire, chiar dacă s-a dus, lasă în urma ei o dâră de dezastre, nefericire şi disperare. Căci Leonora se simţea uşurată atunci. Simțea că îl putea lăsa pe Edward singur în preajma fetei și știa că poate avea toată încrederea în Nancy. Iar în acel moment, în care a lăsat jos garda vigilenţei, mintea ei nu a mai putut ţine pasul. Poate că aici e partea cea mai tristă a acestei poveşti, căci e tare rău să vezi cum o minte clară începe să se clatine, iar mintea Leonorei exact asta a început să facă.

Trebuie să înţelegi că Leonora îl iubea pe Edward cu o patimă care se asemăna cu o ură chinuitoare. Trăise ani şi ani alături de el fără să îi adreseze nici măcar cel mai neînsemnat cuvânt de tandreţe. Nici nu ştiu cum a putut să reziste. La începutul relaţiei lor, ea fusese pur şi simplu măritată de părinţi cu el. Era una dintre cele şapte fiice ale unei familii de irlandezi care trăiau într-un mic conac sărăcăcios şi neîngrijit, în care ea se întorsese de la mănăstirea despre care am vorbit atât de des. Terminase şcoala abia de un an; avea doar nouăsprezece ani. E absolut cu neputinţă să îţi dai seama cât de lipsită de experienţă era pe atunci. Aproape că s-ar putea spune că nu vorbise niciodată cu un bărbat, cu excepţia preotului. De la mănăstire, ajunsese să îşi ducă viaţa între zidurile înalte ale conacului, care arătau chiar mai mult a lăcaş religios decât orice altă mănăstire. În el trăiau cele şapte surori, mama lor trudită şi tatăl neliniştit, în care chiriaşii trăgeau cu puşca de trei ori pe an, din spatele gardurilor. Măcar femeile din casă erau respectate de chiriaşi. O dată pe săptămână, fiecare dintre fete, din moment ce erau şapte, însoţită de mamă, pleca la plimbare într-o brişcă veche, trasă de un ponei foarte gras şi greoi. Mai făceau şi câte o vizită, însă atât de rar, încât Leonora m-a asigurat că în acel an, după întoarcerea de la mănăstire, intrase doar de trei ori în casa altcuiva. În restul timpului, cele şapte surori hoinăreau prin grădinile neîngrijite, printre arbuştii necurăţaţi, ori jucau tenis de câmp sau handbal în colţul făcut de un zid înalt ce mărginea grădina şi în care pomii se uscaseră de mult. Pictau acuarele,

brodau sau copiau versuri în albume. O dată pe săptămână mergeau la slujbă şi tot o dată la spovedanie, însoţite de o doică bătrână. Erau fericite, căci nu cunoscuseră altă viaţă.

Li se păruse culmea extravaganţei când într-o zi un fotograf de la oraş fusese adus şi le fotografiase pe toate şapte, în picioare, la umbra unui măr bătrân, al cărui trunchi zbârcit fusese invadat de licheni. Nu era însă nicio extravaganţă.

Cu trei săptămâni înainte, colonelul Powys îi scrisese colonelului Ashburnham: „Ce zici, Harry, n-ar putea Edward al tău să se însoare cu una dintre fiicele mele? Ar fi de-a dreptul o binecuvântare, căci am ajuns la fundul sacului şi, dacă una dintre fete se mărită, o s-o urmeze şi celelalte.“ Şi continua spunând că fetele lui erau înalte, frumoase, curate şi absolut pure. Îi amintise apoi colonelului Ashburnham de promisiunea pe care şi-o făcuseră în ziua în care se căsătoriseră amândoi, deşi în biserici diferite, din moment ce unul era anglican, iar celălalt catolic. În noaptea dinaintea ceremoniei îşi făgăduiseră că, atunci când va veni vremea, unul dintre fiii unuia se va însura cu una dintre fiicele celuilalt. Doamna Ashburnham fusese o Powys şi rămăsese prietena cea mai bună a doamnei Powys. Cele două cupluri îşi duseseră viaţa în diferite locuri din lume, aşa cum e soarta soldaţilor englezi, întâlnindu-se arareori, însă femeile purtaseră o corespondenţă susţinută. Îşi scriau despre lucruri mărunte, precum faptul că lui Edward sau fetelor celor mari începe să le dea dinţii sau despre cea mai bună metodă de a stopa un dres rupt. Şi chiar dacă se întâlneau rar, era îndeajuns ca fiecare să fie păstrată proaspătă în mintea celeilalte, poate cu ceva dificultăţi, dar având mereu destule despre care să vorbească şi o mulţime de amintiri. Apoi, când fiicele colonelului Powys începuseră să ajungă la vârsta la care erau nevoite să părăsească mănăstirea la care fuseseră trimise cu regularitate în anii în care tatăl lor fusese în serviciul activ, acesta s-a retras din armată, mânat de nevoia de a le face un rost. Din cine ştie ce motiv, familia Ashburnham nu cunoscuse până atunci niciuna dintre fetele Powys, deşi, de fiecare dată când părinţii se întâlneau la Londra, Edward Ashburnham era cu ei. Pe vremea aceea el avea douăzeci şi doi de ani şi cred că era la fel de pur ca Leonora. E ciudat cum de poate un tânăr să-şi păstreze inteligenţa nepătată în lumea asta.

Acest lucru se datora în parte educaţiei îngrijite pe care i-o dăduse mama lui, în parte faptului că şcoala în care învăţase la Winchester era deosebit de cuviincioasă, şi parţial aversiunii deosebite pe care o nutrea faţă de orice fel de limbaj vulgar sau de povestioare erotice. La Sandhurst pur şi simplu se ţinuse departe de asemenea lucruri. Îi mergea mintea la problemele militare, la matematică, la topografie şi, datorită unei întorsături bizare a minţii lui, şi la literatură. Până şi la douăzeci şi doi de ani petrecea ore întregi cufundat în lectura unui roman de Walter Scott sau în Cronicile din Froisart. Doamna Ashburnham se considera demnă de laudă pentru aceasta şi îi scria aproape în fiecare săptămână doamnei Powys ca să-i împărtăşească încântarea ei crescândă.

Pe urmă, într-o bună zi, pe când mergea pe Bond Street împreună cu fiul ei, întorcându-se de la Lord's, a observat că Edward şi-a întors brusc capul ca să se uite a doua oară după o fată bine îmbrăcată care trecuse pe lângă ei. Îi scrisese doamnei Powys şi despre asta, exprimându-şi o oarecare îngrijorare. În ceea ce-l priveşte pe Edward, gestul fusese unul absolut reflex. În acel moment era atât de preocupat din cauza presiunii la care îl supunea îndrumătorul său, încât mai mult ca sigur nu îşi dăduse seama ce face.

Însă această epistolă a doamnei Ashburnham, adresată doamnei Powys, fusese motivul pentru care colonelul Powys îi scrisese colonelului Ashburnham o misivă pe jumătate glumeaţă, pe jumătate rugătoare. Doamna Ashburnham îşi pusese soţul să răspundă pe un ton chiar un pic mai jucăuş, cum că domnul colonel Powys ar trebui să le dea o idee despre cum arată bunurile pe care le tot laudă. Aşa intrase în scenă fotograful. Am văzut şi eu fotografia celor şapte fete, toate înveşmântate în rochii albe, semănând foarte mult una cu alta – toate, cu excepţia Leonorei, care avea bărbia cam plină şi ochi cam tâmpi. Aş îndrăzni să spun că fotograful ar fi făcut-o pe Leonora să pară mai greoaie şi cam prostuţă, pentru că nu era deloc un bun meseriaş. Însă umbra întunecată a uneia dintre ramurile copacului i se lăsase peste faţă, care nu se vede mai deloc în poză. Apoi urmase o perioadă tare chinuitoare pentru colonelul Powys şi soţia lui. Doamna Ashburnham le scrisese declarându-le cu toată sinceritatea că nimic nu i-ar linişti mai mult temerile materne decât să îşi vadă fiul însurat cu una dintre domnişoarele Powys, dacă şi el ar manifesta o înclinaţie

pentru una dintre ele. Întrucât, adăugase ea, nu se putea gândi pentru Edward al ei decât la o căsătorie din dragoste. Însă bieţii soţi Powys erau nevoiţi să îşi cântărească cheltuielile la sânge, aşa încât simpla întâlnire a celor doi tineri era o încercare disperată.

Numai gândul la cheltuielile necesare pentru a-şi trimite una dintre fete din Irlanda, până la Branshaw, era înspăimântător pentru ei; în plus, pe oricine ar fi trimis, fata putea să nu îi fie pe plac lui Edward. Pe de altă parte, până şi cheltuielile pentru mai multă mâncare şi mai multe aşternuturi, în cazul unei vizite a familiei Ashburnham, îi îngrozeau la fel de mult. Însemna că urma să sufere de foame mult timp după aceea. Până la urmă, şi-au asumat totuşi riscurile şi toţi cei trei Ashburnham au venit în vizită la conacul singuratic. La ei, Edward putea să vâneze un pic, să pescuiască şi să se bucure puţin de un iureş feminin. Aş zice însă că fetele îi făcuseră o impresie mai puternică doamnei Powys decât lui Edward. Ei îi păreau foarte bine-crescute şi foarte de încredere. Într-adevăr, ele erau atât de bine-crescute, încât undeva în străfundurile sufletului Edward părea că le vede mai degrabă băieţi decât fete. Apoi, într-o seară, doamna Ashburnham a avut cu băiatul ei una dintre acele conversaţii pe care mamele englezoaice le poartă cu fiii lor englezi. Se pare că lucrurile s-au desfăşurat cam ca într-un tribunal în care se judecă infracţiuni, deşi habar n-am ce s-a petrecut cu adevărat. În consecinţă, a doua zi dimineaţa, colonelul Ashburnham ceruse mâna Leonorei în numele fiului său. Faptul îi consternase într-o oarecare măsură pe cei doi Powys, întrucât fata era a treia soră, iar Edward ar fi trebuit să se însoare cu cea mai mare. Doamna Powys, care avea un simţ foarte acut a ceea ce se face şi ce nu se face, fusese chiar pe punctul să respingă cererea. Dar soţul ei, colonelul, îi amintise că vizita îi costase şaizeci de lire, pentru că fuseseră nevoiţi să mai angajeze încă o servitoare, să ia un cal şi o trăsură şi să mai cumpere paturi, aşternuturi şi feţe de masă. Numai o căsătorie ar fi justificat toate aceste cheltuieli. Şi uite aşa, Edward şi Leonora deveniseră soţ şi soţie.

Nu ştiu dacă o analiză minuţioasă a drumului pe care l-au parcurs până la dezbinarea lor totală este necesară. Poate că da. Sunt însă multe lucruri pe care nu le înţeleg prea bine, despre care nu pot să-i pun întrebări Leonorei sau despre care Edward nu mi-a vorbit în viaţa lui. Nu ştiu dacă s-a pus vreodată problema ca el să o iubească... Bineînţeles că o considera cea mai

de dorit dintre cele şapte surori. Se încăpăţânase chiar să spună că dacă nu se căsătoreşte cu ea, nu se va căsători cu niciuna dintre surorile ei. Şi fără îndoială că înainte de căsătorie i-a ţinut nişte discursuri frumoase, inspirate de cărţile pe care le citise. Însă, atât cât îşi putuse analiza mai târziu sentimentele pe care le nutrea faţă de ea, s-ar zice că, din moment ce nu întâmpinase nicio rezistenţă, pur şi simplu luase fata cu el, liniştit, fără vreo urmă de emoție. Totul se întâmplase cu atâta vreme în urmă, încât, la sfârşitul scurtei sale vieţi, evenimentul îi părea un moment întunecat şi tulbure. Avea o admiraţie neţărmurită pentru Leonora.

O admira enorm pentru cinstea ei, pentru mintea ei nepervertită, pentru frumuseţea mădularelor, pentru eficienţa ei şi pentru tenul luminos, pentru părul auriu, pentru religia ei şi pentru simţul datoriei. Era mai mult decât încântat să se afişeze cu ea.

Însă nu simţea niciun fel de atracţie fizică faţă de ea. Sincer, cred că nu o putea iubi pentru că ea nu era niciodată atinsă de aripa tristeţii, iar ceea ce-l făcea pe el să se simtă cu adevărat bine era să ofere alinare unei femei suferind de o melancolie întunecată şi misterioasă. Nu fusese vreodată cazul Leonorei. La început, poate că ea fusese şi prea ascultătoare. Nu vreau să spun că fusese prea docilă, că se pleca în faţa lui în ceea ce priveşte felul de a gândi. Asta în niciun caz. Însă îi fusese dată lui, ca o preasupusă fecioară medievală; toată viaţa i se spusese că datoria de căpătâi a unei femei este să se supună, şi ea chiar asta făcea.

Însă în cazul ei admiraţia faţă de calităţile lui se transformase foarte repede într-o iubire înflăcărată. Lui nu începea niciodată să îi bată inima mai repede, în schimb ea – aşa cum am aflat – se transfigura cu totul când el se apropia din partea opusă a ringului de dans. Îl urmărea cu o privire plină de încredere, admiraţie, recunoştinţă şi iubire. În mare măsură, el era păstorul şi călăuza ei, îndrumându-i paşii într-o lume care, pentru o fată ieşită direct din mănăstire, era aproape paradisul pe pământ. Nu am nici cea mai vagă idee cum îşi duce viaţa soţia unui ofiţer englez. Dar sigur că avea parte de banchete, de conversaţii, de bărbaţi amabili care îi arătau destulă admiraţie şi de doamne drăguţe care o tratau ca pe un bebeluş. Confesorul ei încuviinţa acest mod de viaţă, Edward o lăsa să le ducă dulciuri fetelor de la mănăstirea în care învăţase, iar maica stareţă era încântată de soţul ei. Timp

de cinci, şase ani a fost fata cea mai fericită din lume. Abia după acest timp norii au început să se adune la orizont, aşa cum se spune. Pe atunci avea vreo douăzeci şi trei de ani, iar eficienţa ei plină de hotărâre probabil născuse în ea dorinţa de a prelua controlul. Începuse să observe că Edward era cam risipitor în generozitatea lui. Părinţii lui muriseră cam tot pe atunci şi, cu toate că ei doi hotărâseră că el îşi va continua cariera de soldat, Edward se ocupa îndeaproape de conducerea domeniului Branshaw cu ajutorul unui vechil. Oraşul Aldershot, nu era prea departe, aşa că petreceau acolo toate permisiile lui Edward.

Şi dintr-odată ea a început să observe că generozitatea lui era aproape incredibilă. Făcea donaţii prea mari pentru lucruri legate de armată; le acordase pensii mult prea generoase servitorilor tatălui său, mai vechi sau mai noi. Veniturile lor erau mari, însă din când în când se trezeau foarte strâmtoraţi. El începuse să se vorbească despre ipotecarea câtorva ferme, deşi nu a fost niciodată nevoie.

Ea a avut câteva încercări timide de a-l mustra. Tatăl ei, pe care îl vedea uneori, i-a spus că Edward e mult prea generos cu chiriaşii; soţiile celorlalţi ofiţeri o dojeneau în intimitate, căci donaţiile lui imense le dădeau bătăi mari de cap soţilor acestora, nevoiţi să ţină pasul cu el. Şi, culmea ironiei, prima ceartă dintre ei s-a produs din cauza dorinţei lui de a ridica o capelă catolică la Branshaw. El voia să o facă în cinstea Leonorei şi i-a propus un proiect foarte costisitor. Însă Leonora nu dorea aşa ceva, căci putea foarte bine să ia trăsura de câte ori voia să meargă până la cea mai apropiată biserică romano-catolică. Prin apropiere nu erau nici chiriaşi, nici servitori romano-catolici în afară de bătrâna ei doică, pe care însă putea mereu s-o ia cu ea. Avea suficienţi preoţi pe care să îi cheme la ea; şi nici măcar aceştia nu voiau o capelă extravagantă într-un loc în care ar fi părut mai degrabă dovada unei ostentaţii jignitoare, care ar fi iscat discordii. Iar în timpul în care locuiau la Branshaw puteau fără nicio problemă să facă slujba pentru Leonora şi bătrâna ei doică într-o aripă a casei special amenajată. Însă în privinţa asta, Edward era încăpăţânat ca un catâr. Se simţea cu adevărat îndurerat de lipsa de inimă de care dădea dovadă soţia lui, refuzând să primească omagiul lui public. I se părea că e lipsită de imaginaţie, că e rece şi dură. Nu prea ştiu ce rol au jucat preoţii ei în tragedia care a urmat; sunt sigur că au fost plini de bună-credinţă, dar au înţeles totul greşit. Dar cine

nu l-ar fi înţeles greşit pe Edward? Cred că el chiar s-a simţit foarte jignit că preotul care era confesorul Leonorei nu se străduia din greu să îl convertească. Căci a fost un timp în care era absolut pregătit să devină un catolic fervent.

Nu ştiu de ce nu l-au primit în rândul lor; însă oamenii ăştia dau dovadă de o înţelepciune bizară şi de un tact aşijderea. Poate s-au gândit că dacă Edward se converteşte atât de repede, îi va speria pe protestanţii care ar dori să se însoare cu fete catolice. Poate că îi citiseră în suflet mai mult decât putea vedea el şi se gândiseră că nu se va converti cu adevărat. În orice caz, ei şi Leonora l-au lăsat în pace, iar asta îl umilea enorm. Mi-a spus că, dacă soţia lui i-ar fi luat în serios aspiraţiile, totul s-ar fi schimbat. Eu aş zice însă că asta e o prostie. Oricum, prima lor ceartă dezastruoasă a fost provocată de această capelă. Pe vremea aceea, Edward nu se simţea prea bine; credea că are prea multe treburi de rezolvat la regiment, unde se ocupa de aprovizionarea cu alimente. Nici Leonora nu era în apele ei; începea să se teamă că mariajul lor ar putea fi sterp. Pe urmă, tatăl ei a venit de la Glasmoyle să stea la ei.

Din câte am auzit, pe atunci erau vremuri tulburi în Irlanda. Oricum, colonelul Powys îşi ridicase în cap chiriaşii, care ajunseseră să tragă cu puşca după el. Iar după ce vorbise cu vechilul lui Edward, îi intrase în cap că ginerele său îşi administrează proprietăţile dând dovadă de o generozitate nebunească faţă de propriii chiriaşi. Am auzit şi că din 1890 până la 1900 nu a fost deloc o perioadă bună pentru recolte. Grâul se vindea cu doar câţiva şilingi suta de kilograme, preţul cărnii era atât de scăzut, încât nu mai merita să creşti vite; toate comitatele Angliei erau distruse. În schimb, Edward le făcea mari reduceri arendaşilor lui.

Ca să fiu corect faţă de amândoi, trebuie să spun că Leonora a recunoscut ulterior că ea nu avea dreptate şi că Edward dăduse dovadă de idei mult mai vizionare ajutându-şi arendaşii, care erau oameni de treabă, să treacă peste o perioadă grea. La urma urmelor, nu toate veniturile lui proveneau din cultivarea pământului; primea sume considerabile şi din investiţiile în companiile de căi ferate. Numai că bătrânul colonel Powys avea o idee fixă şi, chiar dacă el însuşi nu discutase niciodată cu Edward despre acest subiect, o pisa la cap pe Leonora ori de câte ori avea ocazia. Avea ideea fixă

că Edward ar trebui să îşi dea afară toţi chiriaşii şi să aducă nişte fermieri din Scoţia. Aşa făcuseră ei în Essex. Era de părere că Edward se îndreaptă cu repeziciune spre faliment.

Asta o îngrijora foarte mult pe Leonora; ba chiar o îngrijora de moarte. Ajunsese să nu mai poată dormi nopţile. În colţul buzelor îi apăruseră riduri de îngrijorare, care, la rândul lor, îl speriau pe Edward. Nu vreau să zic că Leonora chiar ajunsese să stea de vorbă cu Edward despre chiriaşii lui, însă el a aflat până la urmă că cineva, probabil tatăl ei, discutase cu ea despre problema respectivă. Îşi dăduse seama de asta deoarece vechilul lui avea obiceiul să-şi facă apariţia în fiecare dimineaţă, pe la ora micului dejun, ca să îl pună la curent cu ceea ce se întâmpla pe moşie. Un fermier pe nume Mumford îşi plătea de trei ani chiria doar pe jumătate. Într-o dimineaţă, vechilul l-a anunţat pe Edward că Mumford nu avea să-şi poată plăti deloc chiria în acel an. Edward s-a gândit o clipă, după care a spus ceva de genul: „Ei, e un om bătrân, iar familia lui ia pământ în arendă de la noi de peste două sute de ani. Lasă-l să nu plătească.“

Atunci, Leonora – aminteşte-ţi că pe atunci avea toate motivele să fie foarte iritabilă şi nefericită – a lăsat să îi scape un sunet ca un geamăt exasperat. Auzindu-l, Edward, care ştia prea bine ce se petrece în mintea ei, s-a înfuriat groaznic. I-a spus pe un ton tăios: „Doar nu vrei să dau afară oameni care au făcut bani pentru noi vreme de sute de ani şi faţă de care avem responsabilităţi, şi să aduc în schimb o hoardă de fermieri scoţieni?“

Leonora mi-a povestit că o privise de-a dreptul cu ură, apoi se ridicase de la masă şi ieşise vertiginos din încăpere. Leonora înţelesese că probabil lucrurile mergeau cât se poate de rău dacă el ajunsese să facă o criză de furie în faţa unei a treia persoane. A fost pentru prima şi ultima oară în viaţă când el s-a lăsat pradă unei asemenea manifestări de furie. Vechilul, un om liniştit şi echilibrat, dintr-o familie care lucra pentru Ashburnham de peste un secol, a considerat că e de datoria lui să explice că Edward acţionează cum nu se poate mai bine în privinţa arendaşilor lui. Poate că fusese un pic prea generos, însă erau vremuri grele şi toată lumea ajunsese la strâmtoare, nu numai arendaşii, ci şi marii proprietari de pământuri. Lucrul cel mai important era ca pământul să nu rămână necultivat. Fermierii scoţieni secătuiau pământul şi îl lăsau să părăginească. Însă Edward avea nişte

arendaşi foarte buni, care făceau tot ce-i mai bine atât pentru el, cât şi pentru ei. La momentul acela, argumentele respective n-au convins-o mai deloc pe Leonora. Fără discuţie, mintea îi stătea mai mult la izbucnirea de furie a lui Edward. Ce-i drept, ea făcuse economii în ceea ce priveşte administrarea casei. Dăduse afară două servitoare şi nu mai angajase altele; cheltuise mult mai puţini bani pe rochii în acel an. Mâncărurile servite la dineurile pe care le dădeau fuseseră mult mai puţin îmbelşugate şi nu costaseră nici pe departe la fel de mult ca în anii precedenţi. Iar Edward începuse să observe o anumită duritate şi hotărâre în caracterul soţiei lui. Uneori avea impresia că simte cum în jurul lui se strânge o plasă în care vor fi nevoiţi să trăiască la fel ca una dintre familiile mai puţin avute din vecini. Şi, în felul acela misterios în care doi oameni care trăiesc împreună ajung să-şi ghicească gândurile fără să scoată vreun cuvânt, el înţelesese chiar înainte de izbucnirea lui că Leonora era îngrijorată din cauza felului în care el îşi administra proprietăţile. Acest lucru era absolut intolerabil pentru el. Şi se dispreţuia cumplit pentru că se lăsase orbit de furie şi îi vorbise aspru Leonorei de faţă cu vechilul. Ea îşi închipuia că îl lăsau nervii şi, pe vremea aceea, el trebuie să fi fost unul dintre cei mai nefericiţi oameni. Vezi tu, era un suflet curat, foarte curat, care credea că niciun bărbat nu îşi poate îndeplini îndatoririle în viaţă dacă nu este ajutat cu sinceritate şi din toată inima de femeia lângă care trăieşte. Şi începea să îşi dea seama, ca prin ceaţă, că în timp ce el voia să coopereze cu toată lumea, soţia lui era cât se poate de individualistă. Teoria lui – a unui bun stăpân feudal care face tot ce-i mai bun pentru cei care depind de el, în timp ce servitorii dau tot ce-i mai bun pentru stăpân – era tot ce putea fi mai străin de Leonora. Ea provenea dintr-o familie de mici proprietari de pământ irlandezi, ca o garnizoană ostilă stabilită într-un teritoriu jefuit. În plus, se gândea fără încetare la copiii pe care ar fi dorit să-i aibă. Nu ştiu de ce nu au avut copii – nu că aş crede că asta ar fi schimbat situaţia. Nepotrivirea dintre Edward şi Leonora era mult prea profundă. Poate că o să vă daţi seama de extraordinara naivitate de care dădea dovadă Edward Ashburnham dacă vă spun că atunci când s-a căsătorit – şi poate chiar vreo câţiva ani după aceea – el nu ştia cum se concep copiii. Nici Leonora nu ştia. Nu vreau să spun că situaţia asta a continuat la infinit, dar era adevărat. Aş presupune chiar că le-a influenţat enorm mentalitatea. În orice caz, cei doi nu au avut niciun copil. A fost voia Domnului.

Fără doar şi poate că Leonora crezuse şi ea că aceasta e voia Domnului, că e o pedeapsă misterioasă şi îngrozitoare trimisă de Atotputernic. La puţin timp înainte această perioadă, ea a descoperit că părinţii ei nu smulseseră de la familia lui Edward promisiunea ca toţi copiii pe care urma să îi aibă să fie crescuţi în religia catolică. Nici ea nu abordase vreodată subiectul ăsta nici cu tatăl ei, nici cu mama ei, nici cu soţul. În cele din urmă, când tatăl ei lăsase să-i scape câteva cuvinte din care ea îşi dăduse seama seama că aşa stau lucrurile, a încercat cu disperare să îi stoarcă lui Edward promisiunea aceasta. S-a lovit însă de o încăpăţânare la care nu se aşteptase. Edward nu avea nimic împotrivă ca fetele lui să fie catolice, însă trebuia ca băieţii să fie anglicani. Eu nu pricep ce importanţă au asemenea lucruri în societatea engleză. Dacă mă gândesc bine, mi se pare că toţi englezii sunt puţin ţicniţi când vine vorba de politică sau de religie. Iar la Edward totul era şi mai ciudat, pentru că el era cât se poate de doritor să devină catolic. Însă părea să îşi dorească să meargă el însuşi la Roma, şi totuşi să îşi educe băieţii în religia strămoşilor lor. Nu pare prea logic, însă aş îndrăzni să spun că nu e nici chiar atât de ilogic precum pare. Trebuie să precizez că Edward considera că poate dispune cum vrea de trupul şi sufletul lui. Însă loialitatea faţă de tradiţiile familiei sale nu-i permitea să-i despartă pe viitorii moştenitori sau beneficiari ai numelui său de credinţa strămoşilor lui. Cu fetele nu era chiar acelaşi lucru. Ele aveau să facă parte din alte familii şi să întâlnească alte circumstanţe. În plus, aşa se şi proceda. Numai că băieţilor trebuia să li se dea ocazia să aleagă şi de aceea era necesar în primul rând să aibă parte de o educaţie anglicană. Nimic nu l-ar fi putut abate de la această idee.

Leonora era însă în chinurile iadului. Aminteşte-ţi că ea credea cu tărie că vlăstarele pe care avea să le aducă pe lume erau în primejdie să fie duse pe căi doctrinare greşite, dacă nu chiar să aibă parte de osânda veşnică. Suferinţa ei era atât de îngrozitoare, încât nu se poate descrie. De alfel, nu a încercat să o descrie, însă mi-am dat seama ce simţise din tonul ei, când mi-a spus odată, aproape în treacăt: „Nu dormeam nopţi întregi. Încercările îndrumătorilor mei spirituali de a-mi oferi alinare nu mă ajutau cu nimic.“ Din tonul ei mi-am dat seama cât de lungi şi de înfiorătoare trebuie să îi fi părut acele nopţi şi cât de inutile îi erau sfaturile alinătoare pe care i le dădeau îndrumătorii ei spirituali. Cei din urmă păreau să privească lucrurile dintr-o perspectivă ceva mai calmă. Cu siguranţă i-au spus că nu trebuie în

niciun caz să creadă că păcătuieşte în vreun fel. Se pare că au certat-o ori au ameninţat-o, numai să o facă să iasă din ceea ce ei considerau a fi o stare morbidă. Trebuia să facă tot ce-i stătea în putere să îşi influenţeze viitorii copii nu manipulându-i, ci prin însuși felul ei de a fi. Au avertizat-o chiar că, dacă mai continuă să creadă că a păcătuit, atunci chiar comite un păcat. Cu toate acestea, ea continua să creadă că păcătuise.

Nici măcar nu îşi dădea seama, nu pricepea că omul pe care îl iubea cu patimă, dar pe care totuşi încerca să îl conducă cu o mână de fier, se înstrăina tot mai mult de ea. Edward părea să o considere rece nu numai din punct de vedere fizic şi mental, ci şi rea, diabolică. Erau zile în care mai că îl treceau fiorii când ea i se adresa. Iar Leonora pur şi simplu nu putea pricepe de ce el o credea rea şi diabolică. I se părea că e un fel de nebunie ca soţul ei să încerce să poarte povara soldaţilor lui, a regimentului său, a proprietăţilor lui şi a jumătate din ţara lui. Ei nu i se părea că, dacă încerca să îl facă să renunţe la ceea ce ei îi părea megalomanie, ar fi făcut ceva rău. Încerca să ţină situaţia sub control de dragul copiilor care nu se mai năşteau. Și, încetul cu încetul, comunicarea lor s-a rezumat la discuții aprinse: ar trebui sau nu Edward să se înscrie în cutare organizație? Ar trebui sau nu să-l aducă pe cutare beţivan pe calea cea dreaptă? Leonora pur şi simplu nu înţelegea.

În acea stare de încordare teribilă, din care nu părea să existe vreo cale de ieşire, cazul Kilsyte a venit mai degrabă o uşurare. Ironia sorții e că Edward nu ar fi sărutat-o în veacul vecilor pe bona aceea dacă nu s-ar fi căznit să îi facă plăcere Leonorei. Bonele nu călătoresc la clasa I, iar în ziua aceea Edward călătorea la clasa a treia, ca să îi arate soţiei lui că şi el e în stare să facă economii. Spuneam că acest incident a venit aproape ca o uşurare în starea de încordare care domnea între ei, pentru că i-a dat ocazia Leonorei să-l susţină din toată inima şi într-un mod cât se poate de loial. I-a dat, de fapt, ocazia să se poarte cu el exact aşa cum el credea că trebuie să se comporte o soţie faţă de soţ.

Vezi tu, Edward s-a trezit că împarte compartimentul de tren cu o tânără frumuşică, de vreo nouăsprezece ani. Iar frumoasa cu păr negru, obraji roşii şi ochi albaştri plângea pe tăcute. Edward stătea la locul lui, fără să se gândească la nimic. La un moment dat s-a aventurat să-i arunce bonei o

privire, iar atunci a văzut că două lacrimi mari i se prelingeau pe faţă, căzându-i în poală. A simţit îndată că trebuia să facă ceva ca să îi ofere alinare. Asta era menirea lui în viaţă. El însuşi era în culmea nefericirii şi i s-a părut cel mai natural lucru din lume să îşi înece amarul împreună cu fata aceea. Avea vederi foarte democratice; se pare că nicio clipă nu s-a gândit la faptul că între ei doi erau diferenţe însemnate din punct de vedere al poziţiei sociale. Aşa că a intrat în vorbă cu ea şi a aflat că iubitul ei fusese văzut la braţ cu Annie, care locuia la numărul 54. Edward s-a mutat atunci lângă ea. I-a spus că probabil zvonul era fals; că, la urma urmelor, un tânăr poate să se plimbe cu Annie de la numărul 54 fără ca asta să însemne nimic serios. Şi m-a asigurat că nutrea sentimente aproape părinteşti când a cuprins-o cu braţul pe după umeri şi a sărutat-o. Ea însă nu îşi uitase locul.

Mama ei, celelalte fete, profesoarele de la şcoală, tradiţia clasei ei sociale, toate îi susuraseră întreaga viaţă avertismente împotriva domnilor. Iar acum un domn o săruta. Aşa că a ţipat, s-a smucit de lângă el, a sărit în picioare şi a tras semnalul de alarmă.

Edward a scăpat binişor din povestea asta, fără să piardă stima opiniei publice, dar din punct de vedere mental, incidentul i-a făcut destul de rău.

IV

E tare greu să descrii toate faţetele personalităţii unui om. Mă întreb cât de bine m-am descurcat eu până acum cu Edward Ashburnham. Îmi vine să zic că nu am reuşit mai deloc. E îngrozitor de greu să îţi dai seama care sunt lucrurile cu adevărat importante. În cazul bietului Edward, să fi fost esenţial faptul că era bine făcut şi îngrijit, că mânca moderat şi că ducea o viaţă liniştită – cu alte cuvinte, că avea toate virtuţile considerate tipice pentru englezi? Sau, cel puţin, am reuşit oare să-ţi transmit că el era exact aşa, că avea toate aceste virtuţi? Căci chiar aşa era, chiar a avut toate aceste virtuţi, până în ultimele luni de viaţă. Ar putea să îi fie scrise şi ca epitaf, iar văduva lui cu siguranţă că aşa va face.

Mă întreb dacă ţi-am descris corect în ce fel îi era împărţită viaţa, cum îşi organiza timpul. Pentru că până în ultima zi a vieţii lui avusese destul de puţin timp pentru feluritele sale pasiuni. Am fost nevoit să scriu foarte mult despre pasiunile lui, însă trebuie să ţii seama – ar fi cazul ca eu să fiu în stare să te fac iei acest lucru în considerare – de faptul că se trezea în fiecare dimineaţă la şapte, făcea o baie rece, lua micul dejun la opt, mergea la regiment de la nouă la unu; până la ora ceaiului juca polo sau crichet, dacă era sezonul de crichet. Apoi, până la masa de seară, citea scrisorile trimise de vechilul lui ori se ocupa de rezolvarea problemelor administrative de la regiment. După cină, îşi petrecea vremea jucând cărţi sau biliard cu Leonora ori participând la diferite reuniuni sociale. Astfel şi-a petrecut cea mai mare parte a vieţii. Până la sfârşit şi-a înghesuit aventurile amoroase la ore ciudate sau în timpul evenimentelor sociale, al balurilor sau dineelor la care participa. Însă, tăcutule cititor, cred că nu te-am ajutat mai deloc să îţi dai seama de asta. În orice caz, sper că nu te-am făcut să crezi că Edward Ashburnham constituia un caz patologic, căci nu era deloc aşa. Era un om normal, un bărbat foarte sentimental. Sunt sigur că felul în care şi-a petrecut primii ani de viaţă, natura influenţei mamei sale, ignoranţa lui, laudele pe care le-a primit de la camarazii de arme, toate l-au influenţat foarte bine în adolescenţă, însă i-au făcut foarte mult rău mai târziu. Cu toate astea, toţi trebuie să ne obişnuim cu asemenea lucruri, şi fără îndoială că asta ne face foarte rău. Totuşi, felul în care Edward îşi trăia viaţa era cât se poate de

normal pentru un om blând, care munceşte din greu şi este cât se poate eficient din punct de vedere profesional.

Am fost mereu foarte preocupat de problema primei impresii, însă într-un mod academic. Vreau să spun că mă întreb din când în când dacă este potrivit sau nu ca, atunci când ai de-a face cu oameni, să te încrezi în prima impresie. Nu am avut niciodată de-a face decât cu chelnerii, cu servitoarele şi cu cei doi Ashburnham, din partea cărora nu am ştiut că ar trebui să mă aştept la vreo înşelătorie. Însă, dacă mă gândesc numai la chelneri şi la servitoare, observ că în general prima impresie este corectă. Dacă prima impresie pe care mi-o face un om este una de politeţe, amabilitate şi atenţie, atunci el tinde să mi-o confirme de-a lungul timpului. Totuşi, am angajat odată în casa din Paris o servitoare care părea încântătoare şi cinstită până în vârful unghiilor. Dar a furat de la Florence unul dintre inelele ei cu diamante. Ce-i drept, a făcut-o ca să îşi scape bărbatul de închisoare, prin urmare, aşa cum se spune adesea, era un caz special.

Până şi în scurta mea incursiune în viaţa de afaceri a americanilor, care a durat o parte din august şi aproape toată luna septembrie, mi-am dat seama că lucrul cel mai bun e să mă bazez pe prima impresie. M-am surprins de multe ori că înregistrez şi etichetez fiecare persoană cu care fac cunoştinţă, bazându-mă pe felul în care arată şi pe primele cuvinte pe care le pronunţă. Nu s-ar spune totuşi că am făcut cu adevărat afaceri în timpul şederii mele în Statele Unite, căci nu am făcut decât să-mi pun afacerile în ordine. Dacă nu aş fi făcut-o ca să mă pot însura cu fata, poate că aş fi încercat să mă apuc de ceva în ţara mea, pentru că acolo am avut parte de nişte experienţe vii şi amuzante. Mă simţeam ca şi cum aş fi nimerit dintr-un muzeu drept într-o zgomotoasă sală de bal mascat. În timpul petrecut cu Florence, mai că uitasem că pe lume există lucruri precum moda sau diferitele ocupaţii, lăcomia ori câştigul. De fapt, uitasem că pe lume există ceva numit dolar şi că acest dolar poate fi cât se poate de ispititor, dacă nu îl ai în buzunar. Mai uitasem şi că bârfa este ceva de mare importanţă. În privinţa asta, Philadelphia e cel mai uimitor loc în care mi-a fost dat să ajung vreodată. Nu mă aflam în oraş decât de o săptămână sau de cel mult zece zile şi nu făcusem mare lucru în materie de afaceri, însă de foarte multe ori toţi mă preveniseră în legătură cu toată lumea. Într-o zi, un bărbat pe care nu îl cunoşteam s-a postat în spatele fotoliului meu în holul hotelului şi mi-a

şoptit cu grijă la ureche să mă feresc de un alt bărbat, care stătea în picioare la bar şi pe care, de asemenea, nu îl cunoşteam absolut deloc. Nu ştiu ce îşi închipuiau ei că venisem să fac pe acolo – probabil să răscumpăr datoriile oraşului sau să pun mâna pe cine ştie ce cale ferată din est. Sau poate credeau că vreau să cumpăr un ziar, căci oamenii aceia erau fie politicieni, fie reporteri, ceea ce, evident, e cam acelaşi lucru. De fapt, averea mea din Philadelphia consta mai ales în proprietăţi imobiliare din partea mai demodată a oraşului, iar eu venisem acolo numai ca să mă asigur că toate casele sunt bine întreţinute şi uşile bine vopsite. În plus, voiam să-mi vizitez puţinele rude pe care le am în acel oraş. Aproape toate aveau o profesie şi erau relativ strâmtorate, din cauza marelui crah bancar din 1907 sau cam aşa ceva. Erau însă oameni foarte drăguţi. Ar fi fost chiar şi mai simpatici, dacă nu ar fi avut ideea fixă că împotriva lor conspira ceva dubios, pe care ei îl numeau „influenţe“. În orice caz, impresia pe care mi-a lăsat-o acest oraş este cea a odăilor de modă veche, mai degrabă de tip englezesc decât american, în care verişoarele mele, femei frumoase, dar măcinate de griji, vorbeau în principal despre mişcări misterioase care se pun la cale împotriva lor. Nu mi-am putut da seama deloc despre ce era vorba; poate aveau impresia că eu ştiu sau poate nu era nici urmă de vreo mişcare. Totul era secret, subtil şi ferecat cu şapte lacăte. Mai era şi un tânăr drăguţ, numit Carter, un fel de nepot de-al doilea, arătos, brunet, amabil, înalt şi modest. Din câte am înţeles, joacă şi crichet foarte bine. Era angajat la compania imobiliară care se ocupa de strângerea chiriilor de la chiriaşii mei. De aceea, el a fost cel care m-a dus să îmi văd proprietăţile şi am petrecut mult timp cu el şi cu o fată drăguţă, Mary, logodnica lui. La vremea aceea am făcut ceva ce cu siguranţă n-aş mai face acum, şi anume m-am interesat discret cu privire la caracterul lui. Şefii lui mi-au confirmat că e exact aşa cum pare: un om cinstit, harnic, mărinimos, prietenos şi gata să dea oricui o mână de ajutor. Cu toate astea, rudele lui – care, evident, erau şi ale mele – păreau să aibă, în mod tainic, un dinte împotriva lui. Eu mi-am închipuit că poate e amestecat în cine ştie ce caz de corupţie sau că măcar dusese pe calea pierzaniei câteva fecioare inocente şi încrezătoare. Am tot insistat acasă asupra acelui mister şi am descoperit doar că omul era democrat. Rudele mele erau majoritar republicane. Pentru aceşti oameni, ceea ce făcea întreaga chestiune să fie mai rea chiar mai întunecată şi mai misterioasă era faptul că tânărul Carter era ceea ce numeau un democrat de Vermont, fapt care era chiar cireaşa de pe tort. Eu habar n-am ce înseamnă asta. În orice

caz, cred că lui îi voi lăsa averea mea când voi muri, căci el şi tânăra care îi era logodnică mi-au lăsat o amintire plăcută. Să aibă parte amândoi de o soartă bună!

Am afirmat adineauri că, aşa cum gândesc acum, nimic nu mă va mai face vreodată să scormonesc cu privire la caracterul unui om care mi-a făcut o impresie bună la prima vedere. (Mica digresiune despre experienţele din Philadelphia a avut, de fapt, scopul să ajungă la asta.) Căci cine pe lumea asta ar putea înţelege cu adevărat caracterul cuiva? Cine pe lumea asta ştie cu adevărat ceva despre ce se află în sufletul altcuiva sau chiar în propriul suflet? Nu vreau să spun că nu îţi poţi face o părere generală despre reacţiile pe care le poate avea o persoană. Numai că nu poţi cunoaşte toate reacţiile pe care le poate avea cineva şi, atâta timp cât acest lucru nu e posibil, nici „caracterul“ nu e de vreun folos. Aşa au mers lucrurile, de pildă, cu camerista lui Florence de la Paris. Noi îi dădeam pe mână acelei fete cecuri în alb ca să plătească vânzătorii. Şi, un timp, am avut atât de multă încredere în ea. Apoi a furat un inel. Noi nu am fi crezut-o în stare de una ca asta; nici ea nu s-ar fi crezut în stare de aşa ceva. Nimic în caracterul ei nu prezicea aşa ceva. Prin urmare, poate că la fel au stat lucrurile şi cu Edward Ashburnham.

Sau poate că nu. De fapt, mai degrabă îmi vine să cred că nu. E greu să îţi dai seama. Aşa cum am spus, cazul Kilsyte a aplanat tensiunile existente pe atunci între el şi Leonora. Pe el l-a făcut să îşi dea seama că ea îi poate fi loială; iar ei i-a dat ocazia să îi demonstreze că are încredere în el. A acceptat fără urmă de dubiu declaraţia lui că, atunci când sărutase fata, nu voia decât să îi ofere o mângâiere părintească unui copil care plângea. Şi, într-adevăr, toţi cunoscuţii – inclusiv magistraţii – au văzut cazul în aceeaşi lumină. Orice s-ar spune, oameni se pot dovedi uneori plini de înţelegere... Totuşi, aşa cum am mai zis, cele întâmplate i-au făcut tare mult rău lui Edward.

Cel puţin asta era părerea lui. M-a asigurat că înaintea celor întâmplate, înainte ca avocaţii să iasă în faţă şi să-l acuze de toate intenţiile obscene pe care le poate imputa un avocat în asemenea cazuri, lui nici măcar nu îi trecuse prin minte că ar putea să o înşele pe Leonora. Însă în toată nebunia aceea – el susţinea că ideea îi venise din senin, în timp ce se afla în boxa

martorilor –, în mijlocul tuturor ceremoniilor pompoase de la tribunal, îşi amintise deodată de moliciunea trupului fetei, când o strânsese în braţe. Şi din clipa aceea, ea i se păruse ademenitoare, în timp ce Leonora îşi pierduse orice urmă de atracţie pentru el.

A început astfel să se complacă în reverii în care se apropia de fată cu mult mai mult tact şi ajungea mult mai departe. Uneori se mai gândea şi la alte femei, la cum să le facă prudent curte sau, mai bine zis, cum să le aducă alinare în aşa fel încât să le cucerească, bucurându-se de un final pasional. Asta era perspectiva lui. Se credea o victimă a justiţiei. Nu vreau să spun că se considera un fel de Dreyfus[16]. Practic, legea fusese blândă cu el. Judecătorul hotărâse că purtarea căpitanului Ashburnham se explică printr-o dorinţă prost pusă în practică de a linişti o persoană de sex opus şi îi dăduse o amendă de cinci şilingi pentru lipsa lui de tact sau de cunoaştere a lumii. Edward însă a susţinut că din acel moment au început să-i vină idei.

Eu nu cred asta, el însă chiar credea în propriile spuse. Avea pe atunci douăzeci şi şapte de ani, iar pentru soţia lui îşi pierduse afecţiunea; ruptura era inevitabilă. Între ei s-a petrecut o apropiere de moment, însă nu avea cum să dureze. Iar ceea ce a înrăutăţit foarte mult lucrurile a fost faptul că, în situaţia lor, Leonora a făcut tot ce-i stătea în putinţă să-i confirme bănuielile. Pentru că, în timp ce Edward o respecta şi îi era recunoscător, o simţea cu atât mai mult şi mai nesimţitoare în problemele care îi erau dragi lui: responsabilităţile, cariera, tradiţia lui. Dezamăgirea faţă de ea s-a transformat în cele din urmă în exasperare, sădindu-i în minte ideea că ar putea găsi o altă femeie care să îi ofere sprijinul moral de care avea nevoie, căci lui i-ar fi plăcut să fie considerat un fel de Lohengrin.

Mi-a povestit că pe vremea aceea începuse să se uite după femei, în căutarea uneia care l-ar fi putut ajuta. A găsit, şi nu doar una, pentru că multe femei din anturajul lui erau de acord cu acest bărbat atât de arătos şi de curtenitor: îndatoririle unui cavaler de tip feudal sunt feudale. I-ar fi plăcut să îşi petreacă zilele discutând cu una sau alta dintre aceste doamne, însă mereu apărea un obstacol: dacă ea era căsătorită, atunci soţul îi acapara cea mai mare parte a timpului. Pe de altă parte, dacă era o fată necăsătorită, nu putea să se întâlnească prea mult cu ea, de teamă să o compromită. Vezi tu, la momentul acela nu avea nici urmă de dorinţă să seducă vreo femeie.

Îşi dorea numai să aibă parte de sprijinul moral al unei femei, pentru că – descoperise el – nu putea discuta despre idealuri cu bărbaţii. Şi chiar nu cred că i-a trecut vreodată prin minte că ar putea să-şi ia o amantă. Pare bizar, însă cred că este foarte adevărat.

Am impresia că unul dintre preoţii Leonorei, un om de lume, i-a sugerat să îl ducă la Monte Carlo. Omul considera că Edward are nevoie de un pic de iresponsabilitate ca să poată fi potrivit pentru Leonora. Pe atunci, el lăsa impresia că e un pedant. Vreau să spun că, deşi juca polo şi era un dansator excelent, făcea sport numai ca să se menţină în formă şi dansa doar pentru că era o îndatorire socială şi, dacă tot o făcea, trebuia să danseze bine. Nu făcea nimic ca să se distreze în afară de ceea ce el considera a fi munca lui. După cum îşi dăduse seama preotul, asta avea să îl înstrăineze pe vecie de Leonora, nu pentru că ea ar fi fost prea doritoare să aibă parte de plăceri, ci pentru că nu manifesta nici urmă de simpatie pentru munca lui Edward. Pe de altă parte, ei îi plăcea să se distreze din când în când şi, după părerea preotului, dacă Leonora l-ar fi convins să se mai distreze şi el uneori, între ei doi atracţia ar fi putut renaşte. Ideea era bună, dar totul a ieşit pe dos.

De fapt, ideea asta a dus la intrarea în scenă a amantei Marelui Duce. Pentru orice alt individ mai puţin sentimental decât Edward, ar fi rămas fără importanţă. Lui însă i-a fost fatal, întrucât caracterul său nobil îl împingea să creadă că dacă se bucura de favorurile unei femei, asta o lega de el pe viaţă. Aşa funcţionau lucrurile în practică. Din punct de vedere psihologic, asta însemna că nu putea avea o amantă fără să se îndrăgostească nebuneşte de ea. Era un om serios; şi, în acest caz, a dat dovadă că făcuse o alegere foarte costisitoare. Ţiitoarea Marelui Duce – o dansatoare spaniolă care părea foarte pătimaşă – i-a atras atenţia lui Edward prin ocheadele pe care i le-a aruncat la un bal organizat în hotelul în care locuiau cu toţii. Edward era înalt, blond, frumos şi foarte bogat, din câte auzise ea, iar Leonora se ducea devreme la culcare. Nu îi păsa de dansurile în public, însă era uşurată să vadă că Edward părea să se simtă bine în compania câtorva fete drăguţe. Asta a însemnat sfârşitul lui Edward, pentru că pătimaşa dansatoare spaniolă nu îl voia decât pentru o noapte. El a dus-o în grădinile cufundate în întuneric şi, amintindu-şi brusc incidentul Kilsyte, a sărutat-o. A sărutat-o plin de patimă, chiar violent, cu toată pasiunea pe care şi-o ţinuse în frâu toată viaţa, deoarece Leonora era rece sau, oricum, mult prea bine-crescută.

Pentru La Dolciquita, izbucnirea aceasta a fost tare plăcută; în concluzie, el şi-a petrecut noaptea în patul ei.

Când pătimaşa fiinţă i-a adormit în sfârşit în braţe, el a descoperit că se îndrăgostise absolut nebuneşte de ea. Se mistuia de iubire ca o mirişte cuprinsă de flăcări. Nu se putea gândi la nimic altceva; nu mai putea trăi pentru nimic altceva. Numai că La Dolciquita era o fiinţă cu capul pe umeri şi fără urmă de sentimente. Voia doar să-şi satisfacă poftele, iar Edward îi plăcuse cu o seară în urmă. Dar noaptea trecuse, iar ea i-a spus cu răceală că, dacă vrea să o mai vadă, trebuie să o plătească. Era o tranzacţie comercială cât se poate de rezonabilă. Nu dădea nicio ceapă degerată pe Edward sau pe orice alt bărbat, iar el îi cerea să îşi rişte poziţia foarte profitabilă pe lângă Marele Duce. Dacă Edward îi putea oferi destui bani care să funcţioneze ca un fel de asigurare în caz de accident, atunci nu avea nimic împotrivă să îl placă iar pentru o perioadă care ar fi fost acoperită de poliţa ei. Ducele îi dădea cincizeci de mii de dolari pe an; Edward trebuia să îi plătească asigurarea pe doi ani ca să se bucure o lună de compania ei. Nu era cine ştie ce risc ca Marele Duce să afle şi nici nu era sigur că ar fi aruncat-o în stradă dacă ar fi aflat. E adevărat însă că exista un risc, pe care ea îl evalua la vreo douăzeci la sută. Vorbea cu Edward ca un avocat care are de vândut o proprietate – pe un ton cât se poate de calm şi de rece, fără nicio inflexiune în voce. Nu voia să fie aspră cu el, însă nu avea niciun motiv să fie amabilă. Era o femeie de afaceri plină de virtuţi, care se îngrijea de mama ei şi de două surori, fără a mai pune la socoteală că avea nevoie să pună ceva deoparte şi pentru bătrâneţe. Nu spera să o mai poată duce aşa decât vreo cinci ani. Avea douăzeci şi patru de ani şi spunea: „Noi, spanioloaicele, suntem îngrozitoare la treizeci de ani.“ Edward i-a jurat că o va întreţine toată viaţa dacă vine cu el şi încetează cu acele cuvinte oribile; ea s-a mulţumit să dea ușor din umeri, dispreţuitor. Din punctul de vedere al lui Edward, femeia aceea se lepădase de virtute pentru el, iar el se străduia să o convingă că e datoria lui să aibă grijă de ea, să o preţuiască şi să o iubească pentru tot restul vieţii. Avea să facă asta ca răsplată pentru sacrificiul ei. Iar în schimbul iubirii lui, ea avea să asculte mereu ceea ce el avea de povestit despre pământurile lui. Aşa vedea el lucrurile.

Dansatoarea a mai ridicat o dată din umăr, cu acelaşi gest, şi şi-a ridicat mâna stângă, ţinându-şi cotul lipit de corp.

„Enfin, mon ami“, i s-a adresat, „pune în mâna asta preţul pentru tiara din magazinul Forli, sau...“ Şi i-a întors spatele.

Edward parcă înnnebunise; pentru el, lumea se oprise în loc; palmierii de lângă marea albastră schiţau dansuri groteşti. Vezi tu, el credea în virtutea, tandreţea şi sprijinul moral al femeilor. Mai mult decât orice, voia să polemizeze cu La Dolciquita, să o ducă pe o insulă, unde să îi arate cât e de condangabil punctul ei de vedere şi cum îşi poate găsi salvarea numai în iubirea adevărată şi în sistemul feudal. Se gândea că ea fusese amanta lui pentru o noapte şi toate legile morale impuneau să îi fie în continuare amantă sau cel puţin o confidentă foarte înţelegătoare. Numai că apartamentele ei erau încuiate pentru el; femeia nu îşi făcea apariţia în hotel. Nimic: tăcere totală. Şi, ca să rupă tăcerea asta, el avea nevoie de douăzeci de mii de lire. Știi ce s-a întâmplat. Timp de o săptămână a fost pe punctul de a înnebuni; nu mai mânca nimic; avea ochii înfundaţi în orbite; se înfiora la atingerea Leonorei. Aş zice că nouăzeci la sută din ceea ce crezuse că e iubire pentru La Dolciquita era de fapt ruşinea la gândul că o înşelase pe Leonora. Se simţea ciudat de rău, înfiorător de rău, dar a pus totul pe seama iubirii. Bietul de el era de o naivitate incredibilă. Bea în neştire după ce Leonora se ducea la culcare şi pierdea timpul pe la mesele de joc. A ţinut-o aşa vreo două săptămâni. Numai Dumnezeu ştie ce s-ar fi putut întâmpla; era în stare să piardă tot, până la ultimul bănuţ.

Într-o noapte, după ce pierduse vreo patruzeci de mii de lire şi tot hotelul vuia pe tema asta, La Dolciquita a venit foarte calmă în camera lui. El era prea beat ca să o recunoască, iar ea s-a aşezat într-un fotoliu, ţuguindu-şi buzele şi ţinând la nas un flacon cu săruri, pentru că el băuse atât de mult, încât duhnea. De îndată ce Edward şi-a revenit destul ca să o înţeleagă, ea i-a spus: „Mon ami, mâine nu te mai duce să joci. Acum dormi şi după-amiază vino la mine.“

El a dormit până la prânz. Leonora aflase deja veştile de la o doamnă, soţia unui anume colonel Whelan. Doamna colonel Whelan pare să fi fost singura femeie cu picioarele pe pământ dintre cunoştinţele soţilor Ashburnham. Ea susţinuse cu tărie că purtarea şi înfăţişarea cu totul neobişnuite ale lui Edward trebuie să aibă legătură cu cine ştie ce harpie de muiere şi o sfătuise pe Leonora să plece imediat de acolo – lucru care l-ar fi putut trezi pe

Edward – şi să-şi consulte avocatul şi îndrumătorii spirituali. I-a zis chiar că e mai bine să plece încă din acea dimineaţă, căci o ceartă cu un bărbat în starea de spirit a lui Edward nu ar fi avut absolut niciun rost.

Şi, într-adevăr, Edward nici nu ştia că ea plecase. Cum s-a trezit, s-a şi dus să o vadă pe La Dolciquita, iar ea i-a servit prânzul în apartamentul ei. El i s-a aruncat la piept plângând, iar pentru o vreme femeia i-a suportat efuziunea. Era o femeie cu suflet bun. Pe urmă, după ce l-a liniştit dându-i să bea eau de mélisse, l-a întrebat: „Prietene, câţi bani mai ai? Cinci mii de dolari? Zece mii?“ Căci prin hotel umbla zvonul că Edward pierduse sume atât de mari, încât ar fi putut plăti cu ele, în fiecare noapte din acele două săptămâni, răscumpărarea a doi regi, iar ea îşi închipuia că probabil el ajunsese aproape de fundul sacului.

Calmantul îl liniştise pe Edward atât de mult, că în acel moment chiar avea capul pe umeri. În chip de răspuns, nu a făcut decât să mormăie: „Şi ce-i cu asta?“

„Ei bine“, i-a explicat ea, „decât să laşi zece mii de dolari la mesele de joc, mai bine mi-i dai mie. Pentru banii ăştia merg cu tine o săptămână în Antibes.“

Edward a mârâit: „Cinci mii.“

Ea a încercat să urce suma la şapte mii cinci sute, însă el a refuzat să mai dea vreun ban peste cele cinci mii şi plata hotelului în Antibes. Sedativul îl ajutase până în acea secundă, apoi s-a prăbuşit din nou. Trebuia să plece spre Antibes la ora trei; pur şi simplu trebuia. I-a lăsat Leonorei o scrisoare, anunţând-o că pleacă să navigheze pentru o săptămână cu iahtul familiei Clinton Morley.

Şederea în Antibes nu i-a făcut cine ştie ce plăcere. La Dolciquita nu era în stare să discute entuziast despre nimic altceva în afară de bani şi îl toca fără încetare, în fiecare ceas, cerându-i cadouri dintre cele mai costisitoare. Iar la sfârşitul săptămânii l-a dat frumuşel afară. El a mai rămas încă trei zile în Antibes. Se vindecase de ideea că ar avea vreo datorie – feudală sau de orice alt fel – faţă de La Dolciquita. Numai că sentimentalismul lui îl obliga să afişeze o posomorală byroniană, ca şi cum i s-ar fi înecat câteva corăbii.

Pe urmă, dintr-odată, i-a revenit pofta de mâncare şi şi-a amintit de Leonora. Când s-a întors la Monte Carlo, a găsit o telegramă de la ea, trimisă de la Londra, în care scria: „Întoarce-te cât de repede poţi!“ Nu înţelegea de ce ea plecase atât de precipitat, din moment ce credea că el plecase să navigheze cu familia Clinton Morley. Apoi a descoperit că ea părăsise hotelul înainte ca el să-i fi scris biletul. A avut parte de o călătorie infernală până acasă; era înspăimântat de moarte, iar Leonora nu i se păruse niciodată atât de atrăgătoare.

16 În 1894, Alfred Dreyfus, militar de origine evreiască, a fost condangat pe nedrept la închisoare pe viaţă pentru o presupusă transmitere a secretelor militare franceze către Ambasada Germaniei din Paris.

V

Am numit această istorie Cea Mai Tristă Poveste, nu Tragedia Ashburnham, tocmai pentru că e atât de tristă, pentru că nu a existat niciun curent care să îi târască pe protagonişti către un sfârşit rapid şi inevitabil. Nu există în ea nimic din măreţia care însoţeşte orice tragedie; nu există nici răzbunări, nici soartă. Au fost doar doi oameni cu suflet nobil, pentru că sunt convins că atât Edward, cât şi Leonora erau fiinţe nobile, doi oameni mărinimoşi, purtaţi în derivă de viaţă, ca vasele cuprinse de flăcări într-o lagună, provocând nenorociri, suferinţe sufleteşti, tulburări ale minţii şi moarte. Şi s-au distrus singuri, în mod constant. Şi pentru ce? În ce scop? Ce lecţie s-ar putea învăţa de aici? Nu pricep absolut nimic.

În povestea asta nu există nici măcar un personaj negativ, pentru că nici măcar maiorul Basil, soţul doamnei care l-a consolat apoi cu adevărat pe nefericitul Edward, nu a fost un adevărat ticălos. Era un ins delăsător, stângaci şi molâu, însă nu i-a făcut nimic lui Edward. Pe când se aflau împreună în aceeaşi garnizoană din Burma, el a împrumutat destul de mulţi bani de la Edward, deşi, din moment ce maiorul Basil nu avea niciun viciu, e greu de priceput de ce avea nevoie de ei. Colecţiona zăbale de cai de diferite tipuri, din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre, însă cum nici măcar de asta nu se ţinea cu cine ştie ce pasiune, nu avea de ce să aibă nevoie de sume prea mari ca să cumpere zăbala bidiviului de luptă al lui Ginghis-Han – dacă Ginghis-Han o fi avut un cal de luptă. Iar când zic că a împrumutat mulţi bani de la Edward nu înseamnă că a luat mai mult de o mie de lire în cei cinci ani cât a durat relaţia lor. Evident că nici Edward nu avea prea mulţi bani; Leonora se asigura de asta. Totuşi, avea la dispoziţie vreo cinci sute de lire pe an pentru micile lui plăceri – cheltuielile regimentului și haine elegante pentru soldații săi. Asta nu îi plăcea deloc Leonorei, care ar fi preferat să îşi cumpere nişte rochii ori să păstreze banii ca să poată răscumpăra o ipotecă. Totuşi, datorită corectitudinii ei, îşi dădea seama că, din moment ce administra o proprietate care producea trei mii de lire pe an cu scopul să o facă să producă din nou cinci mii de lire pe an, şi cum proprietatea asta îi aparţinea lui Edward în mod real, dacă nu şi legal,

era absolut rezonabil şi corect ca şi el să se bucure de o părticică din ea. Fără discuţie, avea o sarcină îngrozitor de grea.

Nu ştiu dacă am prezentat corect detaliile financiare. Sunt foarte bun la calcule, însă mintea mea face uneori confuzii între lire şi dolari şi uite aşa ajung la sume greşite. În orice caz, propunerea era următoarea:dacă pământul era lucrat cum trebuie, dacă chiriaşilor nu li se mai acordau reduceri şi dacă nu mai făceau donaţii şcolilor şi altor instituţii în perioada în care Edward se ocupase de moşia Branshaw, aceasta avea un profit de cinci mii pe an. De fapt, profitul era de cam patru mii pe an. (Vorbesc de lire, nu de dolari.) Excesele lui Edward cu muza spaniolă reduseseră acest venit la trei mii, suma maximă, fără corecţii. Iar Leonora voia să o ridice iarăşi la cinci mii.

Sigur că era prea tânără ca să se ocupe de asemenea lucruri; douăzeci şi patru de ani nu e o vârstă prea înaintată. Aşa că a acţionat cu înflăcărarea tipică a tinereţii, dar fără îndoială că, dacă ar fi cunoscut mai bine viaţa, s-ar fi arătat mai plină de compasiune. L-a scos pe Edward din încurcătură în mod remarcabil. Fusese nevoit să dea ochii cu ea într-un hotel londonez, după ce se întorsese spășit de la Monte Carlo. Nici nu apucase să mormăie câteva cuvinte de afecţiune, că ea i-a şi tăiat-o scurt: „Suntem aproape ruinaţi. Ai de gând să mă laşi să rezolv situaţia? Dacă nu, mă voi retrage la Hendon, cu partea mea de avere.“ (Hendon e o mănăstire unde ea se ducea din când în când, în căutarea unui refugiu, cum se procedează în unele cercuri catolice.) Iar bietul Edward nu ştia nimic, dar absolut nimic. Habar n-avea câţi bani „tocase“, cum zicea el, la mesele de joc. Din ce îşi amintea, probabil că suma se ridica la o jumătate de milion. Habar nu avea dacă ea ştia sau nu ceva despre La Dolciquita sau dacă îşi închipuia că plecase cu iahtul ori că rămăsese la Monte Carlo. Se simţea îngrozitor; nu îşi mai dorea decât să se vâre într-o gaură de şarpe şi să nu mai fie nevoit să scoată vreun cuvânt. Leonora nu l-a silit să vorbească şi a rămas şi ea tăcută.

Nu ştiu mare lucru despre procedurile legale englezeşti, adică nu pot da detalii tehnice despre felul în care l-au pus în imposibilitatea de a acționa. Ştiu însă că după două zile, fără să fi spus mai mult decât ţi-am relatat, Leonora şi avocatul ei au devenit mandatari – cred că aşa se zice – ai proprietăţilor lui Edward, ceea ce a însemnat sfârşitul domniei lui ca moşier

şi binefăcător al oamenilor lui. Pur şi simplu nu mai avea niciun cuvânt de spus, iar cele trei mii pe an au rămas la dispoziţia Leonorei, care l-a pus pe Edward să facă demersurile necesare ca să se transfere într-o secţiune a regimentului său, aflat în Burma – dacă mă exprim cum trebuie. Iar ea a discutat cam o săptămână cu vechilul lui Edward. I-a explicat că moşia trebuie să producă până la ultimul sfanţ. Înainte să plece în India, a închiriat Branshaw pe şapte ani, cu o mie de lire pe an. A vândut două tablouri de van Dyke şi nişte argintărie cu unsprezece mii de lire, iar din ipoteci a mai strâns douăzeci şi nouă de mii. Toţi banii ăştia au intrat în buzunarele amicilor lui Edward, care îi împrumutaseră bani la Monte Carlo. Prin urmare, trebuia să recupereze cele douăzeci şi nouă de mii, căci nu i se părea necesar să înlocuiască tablourile şi argintăria. Acestea erau doar zorzoane inutile, care gâdilau vanitatea unui Ashburnham. Edward a jelit două zile dispariţia strămoşilor lui, până când ea a ajuns să îşi dorească să nu fi făcut una ca asta. Însă tot nu a învăţat nimic şi singurul efect a fost că şi-a pierdut şi mai mult stima pentru el. Nu a înţeles nici că închirierea moşiei Branshaw îl făcea să se simtă murdar fizic, că din cauza asta se simţea la fel de rău ca şi cum femeia pe care o iubea ar fi devenit o prostituată. În felul acesta era afectat; eu aş zice însă că şi ea s-a simţit la fel de prost în privinţa dansatoarei spaniole.

Prin urmare, ea a preluat frâiele. Au petrecut opt ani în India şi în tot acest timp ea a insistat să se întreţină singuri; trebuia să trăiască din solda lui de căpitan şi din banii în plus pe care îi primea pentru că se afla pe front. Îi dădea cinci sute pe an pentru „mofturile lui de Ashburnham“ – cum le numea ea – şi considera că îi face un mare bine.

Şi, într-un fel, i-a făcut un mare bine, dar nu în stilul lui. Leonora îi cumpăra mereu obiecte scumpe, pentru care se abţinea de la alte lucruri. De pildă, v-am vorbit despre genţile de piele ale lui Edward. Ei bine, de fapt ele nu erau nici pe departe ale lui Edward; erau manifestările Leonorei. Lui îi plăcea eleganţa lor, însă, dacă ar fi fost să aleagă, ar fi preferat unele mai jerpelite. Ea nu şi-a dat niciodată seama de asta şi toate genţile de piele reprezentau modul ei de a-i mulţumi, pentru că Edward îi dăduse un pont pentru o mică speculaţie datorită căreia câştigase unsprezece mii de lire. Şi ea umbla cu lucruri jerpelite. Când se duceau pentru cure de sănătate într-un orăşel numit Simla, unde, din câte am auzit, vara e răcoare şi întâlneşti

mulţi oameni, ea îl lăsa pe el să se împăuneze, cum s-ar zice în State, pe un cal de o mie de dolari, împopoţonat în cele mai scumpe haine. Iar ea se retrăgea într-un „refugiu“. Cred că îi făcea foarte bine şi era şi foarte ieftin.

Probabil că şi sănătatea lui Edward mergea de minune, pentru că el se împăuna mai ales în faţa doamnei Basil, o femeie drăguţă care se purta foarte, foarte amabil cu el. Bănuiesc că i-a fost amantă, însă bineînţeles că nu am auzit asta de la Edward. Din câte mi-am dat seama, cred că relaţia lor era foarte romantică şi cât se poate de cuviincioasă – cel puţin din partea lui Edward. Se pare că ea era o femeie foarte bună la sufletşi amabilă, care făcea tot ceea ce dorea el. Nu vreau să spun că ar fi fost lipsită de caracter; pur şi simplu era de datoria ei să facă tot ce dorea Edward. Îmi închipui că în cei cinci ani de relaţie Edward şi-a dorit pasaje nesfârșite de afecțiune profundă, întreținută prin discuții îndelungate; din când în când, mai și „păcătuiau“, fapt ce-i dădea lui Edward ocazia să se simtă cuprins de remuşcări şi o scuză ca să-i mai împrumute maiorului încă cincizeci de lire. Nu cred însă că doamna Basil avea senzaţia că „păcătuieşte“; pur şi simplu îl compătimea şi îl iubea.

Vezi tu, Leonora şi Edward trebuie să fi avut ceva subiecte de discuţie în toţi acei ani. Nu poţi rămâne cufundat în muţenie când îţi împarţi viaţa cu cineva, decât dacă te tragi din nordul Angliei sau din statul Maine. Aşa că Leonora s-a gândit că ar înveseli atmosfera dacă i-ar arăta socotelile moşiei lui şi ar discuta cu el despre acestea. El nu avea prea multe de spus, căci se străduia să se poarte frumos. Însă domnul Mumford – fermierul care nu îşi plătea chiria – a fost cel care l-a aruncat pe Edward în braţele doamnei Basil. Ea a venit la el în amurg, într-o grădină din Burma, plină de flori şi de tot felul de plante. Iar el hăcuia toată vegetaţia nu cu bastonul, ci de-a dreptul cu sabia. Era în culmea furiei şi înjura într-un hal de necrezut.

Punând cap la cap spusele lui, ea s-a lămurit că un domn numit Mumford fusese dat afară din ferma lui şi că primise o căsuţă foarte modestă, pentru care nu plătea chirie, în care trăia cu zece şilingi pe săptămână, din mila unei societăţi de binefacere a fermierilor, la care se mai adăugau şapte şilingi care îi fuseseră alocaţi de mandatarii familiei Ashburnham. Edward tocmai descoperise asta, uitându-se prin registrele proprietăţii. Leonora le lăsase în camera lui, iar el începuse să le răsfoiască înainte să apuce să se

dezbrace de echipamentul de gală. Din acest motiv avea o sabie în mână. Leonora considera că dăduse dovadă de o mare generozitate permiţându-i bătrânului domn Mumford să locuiască fără chirie într-o căsuţă, dându-i pe deasupra şapte şilingi pe săptămână. Totuşi, doamna Basil nu văzuse niciodată un bărbat într-o asemenea stare ca Edward. Se îndrăgostise nebuneşte de el de ceva timp, iar el tânjea după compasiunea şi admiraţia ei cu o pasiune egală. Şi aşa au ajuns să vorbească despre sentimentele lor într-o grădină birmană, sub cerul de un albastru-pal, cu mănunchiuri de plante umede şi parfumate secerate la picioarele lor. Cred că un oarecare timp după aceea au păstrat aparenţele, deşi doamna Basil ascultase de atâtea ori poveştile despre proprietăţile lui Ashburnham, încât ajunsese să cunoască pe de rost numele tuturor câmpurilor. În sala în care îşi ţinea harnaşamentul, Edward agăţase o hartă uriaşă a pământurilor lui, iar pe maiorul Basil se pare că nu îl deranja asta. Probabil că în locurile mai puţin populate oamenii nu se simt deranjaţi de multe lucruri.

Poate că idila ar fi durat o veşnicie dacă maiorul nu ar fi fost înaintat la un grad numit colonel cu brevet, în mişcările de trupe care au precedat războiul cu burii. De aceea a fost mutat la alt post şi, în mod logic, doamna Basil nu a putut rămâne cu Edward. Presupun că el ar fi trebuit să plece în Transvaal şi cel mai bun lucru care i s-ar fi putut întâmpla ar fi fost moartea. Însă Leonora nu voia să îl lase să plece; auzise istorisiri îngrozitoare despre extravaganţele la care se dedau regimentele de husari în timpul războaielor, cum lăsau în urma lor savanele pline cutii de cinci sute de sticle de şampanie, la cinci guinee sticla, şi multe altele. În plus, prefera să vadă cum îşi cheltuie Edward cele cinci sute de lire primite anual. Nu vreau să se înţeleagă că Edward s-a plâns de asta. Nu era genul de om care săvârşeşte fapte de eroism şi, din punctul lui de vedere, îi era totuna dacă ar fi fost secerat de trăgătorii ascunşi pe dealurile frontierei de nord-vest sau dacă ar fi zăcut împuşcat pe fundul unui râuleţ de un bătrân domn cu joben. Cam aşa s-a exprimat el în legătură cu această problemă. De fapt, chiar s-a distins în lupte. În orice caz, a primit Ordinul Serviciul Credincios şi a fost înaintat la rangul de maior cu brevet. Pe de altă parte, Leonorei nu îi păsa mai deloc de armata lui. Nu suporta nici măcar actele sale de eroism. Unul dintre cele mai aprinse scandaluri care au izbucnit între ei s-a petrecut imediat după ce el a sărit pentru a doua oară în apele Mării Roşii ca să salveze un soldat simplu. Când se întîmplase prima oară, ea suportase ideea

şi chiar îl felicitase. Numai că Marea Roşie era îngrozitor de zbuciumată în timpul celei de-a doua călătorii, iar soldaţii erau cuprinşi parcă de o nebunie sinucigaşă. Pe Leonora o scotea din pepeni, şi şi-a închipuit că tot restul drumului Edward avea să sară în mare din zece în zece minute. Şi, oricum, chiar şi strigătul „Om la apă!“ este un lucru neplăcut, alarmant şi tulburător. În acel moment, nava se opreşte şi se aud tot felul de strigăte. Iar Edward nu şi-a dat cuvântul că nu va mai acţiona la fel, deşi, din fericire, când au intrat în Golful Persic, au avut o perioadă cu vreme ceva mai rece. Leonorei îi intrase în cap că Edward încerca să se sinucidă, de aceea cred că a fost îngrozitor când el nu i-a promis nimic. Nu ar fi trebuit să se afle şi ea pe vasul acela militar, însă cumva a reuşit să se îmbarce ca să mai facă un pic de economie.

Maiorul Basil a descoperit legătura dintre Edward şi soţia lui chiar înainte de a fi trimis la noul post. Nu ştiu dacă totul a fost dat în vileag de cine ştie ce şantajist viclean sau dacă a fost o întorsătură a sorţii. Poate că ştiuse tot timpul, sau poate că nu. În orice caz, în perioada aceea a pus mâna pe nişte scrisori şi pe alte câteva lucruri. Asta l-a costat pe Edward trei sute de lire pe loc. Habar n-am cum s-au înţeles: nici măcar nu îmi pot imagina cum îşi exprimă pretenţiile un şantajist. Bănuiesc că o fi existând vreun fel în care scapă faţă curată. Îmi închipui că maiorul i-a arătat lui Edward scrisorile, înjurând furios, după care a acceptat explicaţiile lui că acele scrisori sunt cât se poate de inocente, dar nu prea bine compuse. După care maiorul o fi zis ceva de genul: „Ei, bătrâne, mi-s al dracu’ de strâmtorat. Ce-ar fi să-mi împrumuţi şi mie vreo trei sutare?“ Mă gândesc că aşa s-au petrecut lucrurile. Şi în fiecare an mai venea câte o scrisoare de la maior, anunţându-l că e lefter şi cerându-i lui Edward să îi împrumute vreo trei sutare. Edward suferise o lovitură zdravănă când doamna Basil fusese nevoită să plece. Chiar ţinuse foarte mult la ea şi cred că a rămas mult timp credincios amintirii ei. Şi doamna Basil îl iubise enorm şi tot sperase că se vor reîntâlni cândva. În urmă cu trei zile, Leonora a primit din partea ei o scrisoare foarte cuviincioasă, însă plină de o tristeţe sfâşietoare, în care îi cerea amănunte despre moartea lui Edward. Citise necrologul într-un ziar indian. Cred că trebuie să fi fost o femeie foarte drăguţă...

După aceea, soţii Ashburnham au fost nevoiţi să se mute într-un loc sau un district numit Chitral. Nu prea cunosc geografia Imperiului Indian. Pe

vremea aceea, ajunseseră să dea impresia că sunt un cuplu model, însă nu îşi vorbeau niciodată în intimitate. Leonora renunţase să îi mai arate lui Edward registrele moşiei Ashburnham. El credea că o face din cauză că strânsese atâţia bani, încât nu mai voia să-i spună şi lui ce face cu ei. De fapt, după vreo cinci, şase ani, ei îi trecuse prin minte că era dureros pentru Edward să fie obligat să se uite la conturile proprietăţii lui şi să nu poată interveni deloc în conducerea acesteia. Aşa că de fapt ea încerca să fie bună cu el. Iar la Chitral şi-a făcut apariţia biata Maisie Maidan...

Aceasta a fost cea mai tulburătoare dintre toate aventurile lui Edward, cea care l-a făcut să se bănuiască de inconsecvenţă. A ajuns să considere că relaţia cu La Dolciquita fusese o scurtă criză de nebunie, ca atunci când te apucă hidrofobia. În idila cu doamna Basil nu detectase nici urmă de josnicie de ultimă speţă. Soţul acceptase tacit totul; ei chiar se iubiseră; soţia lui era foarte crudă cu el şi de mult nu îi mai era soţie decât cu numele. Pe doamna Basil o considerase sufletul său pereche, de care fusese despărţit de soarta potrivnică – sentimentalisme de acest soi.

Dar a descoperit că, deşi îi scria săptămânal scrisori lungi doamnei Basil, începea să fie cuprins de o nerăbdare nemaipomenită dacă nu o vedea o zi pe Maisie Maidan. Se surprindea ţintuind uşile, cuprins de nerăbdare. A descoperit că nu îl suporta pe tânărul ei soţ. Şi-a dat seama că se trezea la ore absolut anormale numai ca, la sfârşitul dimineţii, să poată face o plimbare cu Maisie Maidan. S-a surprins că începe să folosească unele cuvinte argotice care făceau parte din vocabularul ei şi că le acordă o valoare sentimentală. Înţelegi, a făcut atât de târziu aceste descoperiri, încât nu a avut ce face altceva decât să se lase dus de curent. Slăbea; ochii începuseră să i se afunde în orbite; uneori avea accese de febră. Era terminat, aşa cum s-a descris singur.

Iar într-o zi înnebunitor de toridă, s-a trezit deodată că o întreabă pe Leonora: „Ce zici, am putea să o luăm pe doamna Maidan în Europa cu noi şi să o ducem la Nauheim?“

Nu avusese nicidecum intenţia să îi spună Leonorei aşa ceva. Stătea în picioare, uitându-se pe un ziar ilustrat, în aşteptarea cinei. Aceasta întârziase cu douăzeci de minute, altfel cei doi soţi nu ar fi fost împreună. Iar el habar nu avea că va trânti o asemenea propoziţie. Pur şi simplu stătea acolo,

perpelindu-se de teamă, de dor, de arşiţă şi de febră. Se gândea că peste o lună se vor întoarce la Branshaw, în timp ce Maisie Maidan va rămâne în India şi va muri. Pe urmă, dintr-odată, cuvintele îi ţâşniseră din gură.

Iar Leonora i-a răspuns: „Da. I-am promis asta lui Charlie Maidan chiar astăzi după-amiază. I-am şi propus să-i plătesc eu cheltuielile.“

Exclamaţia „Dumnezeule!“ i-a murit lui Edward pe buze în ultima clipă. Cum să-ţi spun, habar n-avea ce anume ştia Leonora despre Maisie, despre doamna Basil, nici măcar despre La Dolciquita. Pentru el, totul era cufundat în mister. L-a izbit gândul că Leonora se ocupa de relaţiile lui amoroase tot aşa cum se ocupa şi de problemele lui băneşti, iar asta a făcut-o şi mai demnă de ură în ochii lui, dar şi mai demnă de respect.

În orice caz, Leonora se ocupase de banii lui cu un scop anume. Cu o săptămână în urmă i se adresase pentru prima oară după mulţi ani, vorbindu-i despre bani. Strânsese douăzeci şi două de mii de lire din exploatarea moşiei Branshaw şi şapte mii din închirierea conacului mobilat. Prin investiţii norocoase – la care o ajutase şi Edward – reuşise să mai strângă şase sau şapte mii, care se mai puteau înmulţi. Răscumpărase astfel toate ipotecile; prin urmare, cu excepţia celor două tablouri de van Dyke şi a argintăriei, erau la fel de bogaţi ca înainte de lăcomia Dolciquitei. Era marea realizare a Leonorei. Îi prezentase cifrele lui Edward, care se cufundase în muţenie.

„Îţi propun“, îi spusese ea, „să îţi dai demisia din armată şi să ne întoarcem la Branshaw. Suntem amândoi mult prea bolnavi ca să mai rămânem mult timp aici.“

Edward nu scotea niciun cuvânt.

„Aceasta“, continuase Leonora înflăcărată, „e cea mai măreaţă zi din viaţa mea.“

„Te-ai descurcat extraordinar“, îi spusese Edward. „Eşti o femeie minunată.“

Dar se gândea că, dacă se întorceau la Branshaw, avea să se despartă de Maisie Maidan, iar gândul acesta nu îi mai lăsa loc pentru nimic altceva. Fără îndoială că era necesar să se întoarcă la Branshaw; nu începea nici urmă de îndoială că Leonora era mult prea bolnavă ca să mai suporte mult şederea în India. Ea i-a zis: „Înţelegi că te vei ocupa din nou de administrarea domeniului şi de distribuirea cheltuielilor. Venitul va fi de cinci mii pe an.“

Credea că lui îi pasă foarte mult de cheltuielile unei proprietăţi de cinci mii pe an şi era convinsă că faptul de a fi făcut atât de multe pentru el trezise în soţul ei un pic de afecţiune pentru ea. Însă toate gândurile lui se îndreptau către Maisie Maidan, la mii de kilometri depărtare de el. Vedea cum între ei se ridică munţii, munţii albaştri, marea şi câmpiile însorite.

„E foarte generos din partea ta“, i-a răspuns, iar ea nu îşi dădea seama dacă vorbele lui erau o laudă sau o ironie.

Asta se întâmplase în urmă cu o săptămână. Şi toate zilele scurse din acel moment fuseseră pentru el o agonie tăcută la gândul că munţii aceia, marea şi câmpiile scăldate în soare aveau să îl despartă de Maisie Maidan. Gândul ăsta îl făcea să tremure în arşiţa nopţii; la gândul ăsta, în miezul fierbinte al zilei, când curgea sudoarea pe el, începea să tremure ca scuturat de friguri. Nu îşi mai găsea odihna nicio clipă; stomacul i se întorsese pe dos; avea mereu limba uscată ca iasca şi i se părea că răsuflarea lui răspândeşte un iz fetid.

Nu se gândea deloc la Leonora; şi-a trimis actele de demisie. Stabiliseră să plece peste o lună. El considera că e de datoria lui să părăsească acel loc şi să plece ca să o susţină pe Leonora. Aşa că îşi făcea datoria.

Lucrul absolut îngrozitor în relaţia lor din acea perioadă a fost că orice făcea Leonora era un prilej ca el să o urască şi mai tare. A urât-o când a auzit-o propunându-i să stăpânească din nou peste Branshaw – ca un stăpân de decor, împiedicat în haine prea largi. Şi-a închipuit că ea făcuse asta numai ca să îl despartă de Maisie Maidan. Noaptea, ura se strecura în dormitorul lui invadând toate colţurile odăii şi înăbuşindu-l. Prin urmare, când a auzit-o spunând că îi propusese tânărului Maidan să o ia pe soţia lui cu ei în Europa, ura l-a cuprins automat, pentru că ura tot ce făcea ea. La

vremea aceea i se părea că ea nu ar putea fi altfel decât crudă, chiar dacă, din întâmplare, mai făcea şi câte un lucru bun... Da, era o situaţie îngrozitoare.

Însă briza răcoroasă care bătea dinspre ocean a înlăturat ura, ca şi cum ar fi tras o cortină, părând să reînvie în el admiraţia şi respectul pentru ea. Încântarea exercitată de faptul că avea bani din belşug la dispoziţie, faptul că datorită banilor se putea bucura de compania lui Maisie Maidan, toate acestea l-au făcut să înţeleagă că soţia lui poate avusese dreptate să insiste să se înfometeze şi să economisească orice bănuţ. Acum se simţea în largul lui, ba chiar radia de fericire când îi ducea lui Maisie Maidan supele la clasa a doua, unde călătorea ea. Într-o noapte, pe când el şi Leonora stăteau pe scaune pe punte, i-a spus dintr-o dată: „Pe Jupiter, eşti cea mai bună femeie din lume. Aş vrea să fi fost prieteni mai buni.“

Ea s-a răsucit fără o vorbă şi s-a dus în cabina ei. Cu toate acestea, se simţea tot mai întremată.

Iar acum cred că trebuie să vă prezint lucrurile şi din punctul de vedere al Leonorei... E foarte dificil, pentru că, deşi aparent nimic nu o clintea, ea îşi schimba foarte des punctul de vedere. Tradiţia şi educaţia primită o învăţaseră să îşi ţină gura. Mi-a mărturisit însă că existaseră momente în care se aflase atât de aproape de a ceda ispitei de a vorbi, încât pe urmă se cutremura gândindu-se la vremurile acelea. Trebuie să înţelegi de aici că lucrul pe care îl dorea cel mai mult pe lume era să îşi ţină gura în faţa tuturor; în faţa lui Edward şi a femeilor pe care le iubea el. Dacă ar fi vorbit, s-ar fi dispreţuit pe sine.

Ea încetase să mai împartă patul cu Edward din momentul în care el o înşelase cu La Dolciquita. Nu ţinuse să-i refuze pe vecie drepturile lui de soţ. Cred că şi îndrumătorii ei spirituali i-o interziceau. Numai că şi-a spus că el trebuie să se întoarcă la ea într-un fel, poate simbolic. Nu era prea clar ce voia să spună cu asta; poate că nici ea nu ştia. Sau poate că da.

Erau clipe în care el părea că se întoarce la ea; erau clipe în care părea că doar un fir de păr o mai desparte de a ceda pasiunii fizice pe care o nutrea pentru el. În acelaşi fel, pe rând, aproape că ceda ispitei de a o denunţa pe doamna Basil soţului ei sau pe Maisie Maidan bărbatului ei. În astfel de

momente, îşi dorea să provoace ororile şi chinurile scandalurilor publice. Pentru că, tot urmărindu-l pe Edward cu atenţie şi cu o încordare mai mare decât a unei pisici care pândeşte o pasăre, ştia prea bine în ce punct se află pasiunea lui Edward pentru aceste femei. Îşi dădea seama după cum îşi întorcea el privirea către uşi şi porticuri: înţelegea, după cât era de liniştit, când fusese satisfăcut.

Uneori îşi închipuia că vede mai mult decât ceea ce se întâmplă cu adevărat. Îşi imagina că Edward pune la cale aventuri cu alte femei, cu două deodată sau poate chiar cu trei. Mult timp şi-a imaginat că e un monstru libertin şi nu îşi imagina că el are ceva împotriva ei. Îi acordase libertate; nu îşi îngăduia niciuna dintre bucuriile specifice femeilor – nici haine, nici bijuterii –, şi aproape că nu avea nici prieteni, de teamă că ar fi nevoită să cheltuiască bani cu ei.

Însă, în mod straniu, îşi dădea prea bine seama că atât doamna Basil, cât şi Maisie Maidan erau femei de treabă. Privirea curioasă şi desconsiderantă pe care o femeie i-o aruncă alteia nu o împiedica să îşi dea seama că doamna Basil era foarte bună cu Edward, iar doamna Maidan se potrivea foarte bine cu el. Asta i se părea a fi o lucrătură monstruoasă şi de neînţeles a sorţii. De neînţeles! De ce oare, se întreba neîncetat, de ce niciuna dintre faptele bune pe care le făcea pentru soţul ei nu era observată sau, dacă era luată în seamă, nu lua înfăţişarea unei fapte bune? Ce manie o împiedica să fie la fel de bună cu el pe cât era doamna Basil? La urma urmelor, ele două nu se deosebeau prea tare. Ce-i drept, cealaltă era înaltă, brunetă, avea un glas blând şi trist şi se purta cu o imensă bunătate cu toate creaturile, de la servitorii care vântură evantaiele şi până la florile din copaci. Nu era însă la fel de cultă ca Leonora, cel puţin nu citise cărţi serioase. Leonora nu putea suferi romanele. Însă, în ciuda acestor diferenţe, ei nu i se părea că doamna Basil ar fi mult prea deosebită de ea. Era o femeie sinceră, onestă, iar în rest, pur şi simplu o femeie. Leonora nutrea o vagă bănuială că, după trei săptămâni de convieţuire apropiată, toate femeile par la fel pentru un bărbat. Credea că bunătatea nu mai avea puterea să îl farmece, că glasul blând şi trist nu îl mai putea înfiora, că statura şi părul întunecat nu îi mai puteau da unui bărbat iluzia că se afundă în hăţişurile unei păduri virgine. Nu era în stare să priceapă cum de poate Edward să îi trăncănească în continuare verzi şi uscate doamnei Basil. Nu înţelegea de ce continua să îi trimită

scrisori lungi după ce se despărţiseră. Într-adevăr, după momentul acela, Leonora a trecut prin clipe foarte grele.

Pe atunci avea o teorie despre Edward, pe care aş numi-o „monstruoasă“. Îşi închipuia permanent că îi face ochi dulci oricărei femei care îi iese în cale. Anul acela nu s-a „retras“ la Simla, temându-se că el ar corupe camerista în absenţa ei. Îşi imagina că are aventuri cu băştinaşe ori cu eurasiatice. La baluri, era mereu cu ochii în patru.

Se convinsese singură că se poartă aşa deoarece are oroare de scandaluri. Edward era în stare să se încurce cu fiica vreunui bărbat care ar fi făcut zarvă, ori cu soţia vreunui bărbat important. Numai că de fapt, aşa cum a recunoscut apoi faţă de ea însăşi, spera că, din moment ce doamna Basil dispăruse din peisaj, era posibil ca Edward să se întoarcă la ea. În toată acea perioadă s-a zbătut între gelozie şi spaimă – spaima că Edward putea să devină cu adevărat un fustangiu.

Aşa încât, în chip ciudat, s-a bucurat când a apărut Maisie Maidan şi a înţeles că din acea clipă înainte nu are de ce să se mai teamă de soţi sau de scandaluri, din moment ce ea însăşi făcea tot posibilul să înlăture toate suspiciunile soţului. Dorea să pară că are atâta încredere în Edward, încât în mintea lui Maidan să nu încapă nicio umbră de bănuială. Poziţia ei era una îngrozitoare. Însă Edward era foarte bolnav, iar Leonora voia să îl vadă iar cu zâmbetul pe buze. În plus, se gândea că dacă ea ar fi cea care l-ar face să zâmbească din nou, poate că el s-ar întoarce la ea, din recunoştinţă şi împlinit în dragoste. Pe vremea aceea credea că iubirile lui Edward sunt doar foc de paie. Şi înţelegea pasiunea lui pentru Maisie, care era una dintre acele femei cărora până şi semenele lor le recunosc dreptul de a emana magnetism. Era foarte frumoasă, foarte tânără şi, cu toate că suferea de inimă, era sprinţară şi plină de veselie. Iar Leonora ţinea cu adevărat la Maisie, care răspundea aproape la fel ataşamentului ei. De fapt, Leonora crezuse că poate ţine foarte bine în frâu această relaţie. Nici nu îi trecea prin minte că Maisie ar putea fi împinsă către adulter; îşi închipuia că dacă ar putea să o ia şi pe ea cu ei la Nauheim, atunci Edward ar vedea-o pe săturate, astfel încât s-ar plictisi de trăncăneala ei simpatică, de felul drăgălaş în care îşi mişcă mâinile şi picioarele. Credea că poate avea încredere în Edward, căci nu avea nicio îndoială în privinţa iubirii pe care

Maisie o nutrea pentru el. Îl ridica neîncetat în slăvi în faţa Leonorei, care auzise despre fetele din şcoli îndrăgostite de profesorii lor de desen. Îl toca mereu la cap pe mult prea tânărul ei soţ, întrebându-l de ce nu poate şi el să se îmbrace, să călărească, să joace polo sau chiar să recite poeme siropoase, asemenea maiorului. La rândul lui, tânărul Maidan nutrea o admiraţie profundă pentru Edward şi îşi adora soţia, era fermecat şi se încredea în ea ca în sine însuşi. Avea şi el senzaţia că Edward îi este devotat Leonorei. Iar ea se gândea că atunci când Maisie se va însănătoşi, iar Edward se va sătura de ea, poate că se va întoarce la ea. Nutrea speranţa vagă, dar plină de patimă că, atunci când soţul ei va da gata femei de toate genurile care îi ieşeau în cale, va trebui să se întoarcă la ea. De ce nu ar avea şi femeile de genul ei un loc în inima lui? Îşi închipuia că începe să îl înţeleagă mai bine, că îi pricepe mai bine orgoliile şi că, făcându-l mai fericit, i-ar putea trezi din nou iubirea.

Florence i-a zădărnicit total planurile...

partea a IV-a

I

Îmi dau seama că până acum am scris într-un mod atât de haotic, încât cred că oricui i-ar fi greu să-şi croiască drum prin labirintul ăsta. Dar nu am ce face. Rămân la închipuirea pe care am zugrăvit-o, că mă aflu într-o căsuţă de ţară, împreună cu un prieten tăcut, care, printre vaietele vântului şi vuietul îndepărtat al mării, ascultă povestea pe măsură ce amintirea se deapănă. Şi, aşa cum se întâmplă când spui o poveste lungă şi tristă, te mai întorci la unele, mai sari peste altele. Îţi aminteşti unele lucruri pe care le-ai sărit şi te apuci să le explici cu atât mai amănunţit, cu cât îţi dai seama că ai uitat să vorbeşti despre ele atunci când trebuia şi, pentru că le-ai omis, poate că ai lăsat o altă impresie. Mă consolez însă cu gândul că asta e o poveste adevărată şi că, la urma urmelor, poveştile adevărate se spun cel mai bine aşa cum ar face-o orice povestitor. Aşa par cel mai autentice.

În orice caz, cred că am ajuns cu povestea la momentul morţii lui Maisie Maidan. Am explicat tot ce ce se întâmplase până atunci, din mai multe puncte de vedere care erau necesare – din punctul de vedere al Leonorei, al lui Edward şi, într-o oarecare măsură, din al meu. Ai acum la dispoziţie faptele, deşi e cam greu să le găseşti; ai punctele de vedere, atât cât am putut eu să le observ ori să le prezint. Acum mă voi întoarce la ziua în care a murit Maisie, sau mai degrabă la momentul în care Florence ne-a vorbit despre Protest, în vechiul castel din oraşul M. Să ne gândim acum ce părere avea Leonora despre Florence; sigur că nu îţi pot spune ce credea Edward despre ea, pentru că el nu mi-a vorbit niciodată despre legătura lui cu soţia mea. (În cele ce urmează, s-ar putea să par cam aspru faţă de Florence; nu uita însă că de şase luni încoace tot scriu la povestea asta şi mă gândesc din ce în ce mai mult la tot ce a fost.) Şi, cu cât mă gândesc mai mult, cu atât sunt mai sigur că Florence exercita o influenţă nefastă: îl deprima şi îl distrugea pe bietul Edward; a distrus-o iremediabil pe nefericita de Leonora. Fără îndoială, a alterat caracterul Leonorei. Dacă femeia asta avea vreo calitate deosebită, aceasta era mândria şi tăcerea. Numai că ele au cedat în ziua în care a avut acea izbucnire incredibilă, în încăperea plutind în umbre în care era expus Protestul şi pe micuţa terasă care dădea spre râu. Nu vreau să spun că făcea un lucru rău. Cu siguranţă a făcut bine încercând să mă

avertizeze că Florence îi face ochi dulci soţului ei. Însă chiar dacă a făcut ce trebuia, a făcut-o într-un mod greşit. Poate că ar fi trebuit să se gândească mai bine; dacă voia să vorbească, trebuia să o facă numai după o reflecţie îndelungată. Sau poate că ar fi fost mai bine dacă ar fi acţionat: dacă, de pildă, ar fi ţinut-o atât de bine sub observaţie pe Florence, încât orice conversaţie intimă între ea şi Edward ar fi devenit imposibilă. Ar fi trebuit să înceapă să tragă cu urechea; ar fi trebuit să ţină sub observaţie uşile dormitorului. Ştiu că sună odios, însă aşa se face în asemenea cazuri. Ar fi trebuit să îl ia pe Edward şi să plece imediat după moartea lui Maisie. Nu, Leonora a greşit... Şi totuşi, biata de ea, ce cădere am eu să o condang? Şi, în cele din urmă, chiar mai are vreo importanţă? Dacă nu ar fi fost Florence, ar fi apărut alta... Ce-i drept, poate că ar fi fost o femeie mai de calitate decât soţia mea, căci Florence era vulgară, o cochetă fără scrupule, care nu ar fi dat drumul prăzii pentru nimic în lume; ba mai şi trăncănea fără încetare. Nu aveai cum să o opreşti; nimic în lume nu ar fi făcut-o să înceteze cu vorba. Măcar Edward şi Leonora erau oameni foarte mândri şi rezervaţi. Mândria şi discreţia nu sunt singurele trăsături; poate că nici nu sunt cele mai bune. Însă, în cazul în care acestea sunt virtuțile tale cele mai importante, atunci, dacă renunți la ele, îți pierzi mințile. Iar Leonora a renunţat la ele. Le-a pierdut înainte ca bietul Edward să facă la fel. Gândeşte-te în ce situaţie se afla când a făcut criza aceea, pornind de la Protestul lui Luther... Prin ce chinuri o fi trecut...

Trebuie să reţii că marea ei pasiune era să îl facă pe Edward să se întoarcă la ea; până în acea clipă, nu îşi pierduse niciodată nădejdea că l-ar putea recâştiga. Poate că asta ţi se pare un lucru josnic, însă aminteşte-ţi că dacă l-ar fi recâştigat, nu ar fi fost numai victoria ei, ci victoria tuturor femeilor şi a Bisericii ei. Aşa vedea ea lucrurile. Toate astea sunt de nepătruns. Nu ştiu de ce revenirea lui Edward la ea ar fi trebuit să reprezinte o victorie pentru toate soţiile, pentru societate şi Biserica ei. Sau poate că pricep totuşi puţin din felul ei de a gândi. Pentru ea, viaţa era o înşiruire nesfârşită de hărţuieli între bărbaţii care tânjesc să calce strâmb şi soţiile acestora, care se străduiesc ca ei să se întoarcă la ele în cele din urmă. Aceasta era perspectiva ei tristă şi umilă despre căsătorie. Din punctul ei de vedere, bărbatul era un fel de brută care mai trebuie lăsată şi să o ia pe arătură, să facă şi excese, să iasă nopţile de unul singur din casă, să aibă – ca să o spun pe şleau – perioade în care e în călduri. Leonora citise prea puţine romane,

prin urmare, ideea că iubirea pură şi plină de credinţă ar putea supravieţui după ce se stinge glasul clopotelor de la biserică nu îi trecuse de prea multe ori prin minte. Plină de groază, se dusese la mănăstirea unde crescuse ca să îi povestească maicii stareţe despre cum o înşelase Edward cu dansatoarea spaniolă, iar femeia aceea, care pentru ea era nespus de înţeleaptă, de credincioasă, de pioasă, nu găsise altceva mai bun de făcut decât să clatine întristată din cap şi să îi spună: „Aşa sunt bărbaţii. Cu ajutorul lui Dumnezeu, până la urmă totul se va termina cu bine.“ Acesta era programul de viaţă pe care îndrumătorii ei spirituali i-l aşternuseră în faţa ochilor. Sau, în orice caz, aşa le-a perceput ea învăţătura; asta mi-a povestit că a reţinut de la ei. Nu am cum să ştiu exact ce anume au învăţat-o. Femeilor le e dat să rabde, să rabde şi să tot rabde – ad majorem Dei gloriam[17] –, până în ziua în care, dacă aşa va fi voia Domnului, îşi vor primi răsplata. Iar în cele din urmă, dacă reuşea să îl facă pe Edward să se întoarcă la ea, avea să îşi strunească bărbatul în limitele acceptabile pentru o soţie. I se spusese chiar că astfel de excese sunt normale şi scuzabile în cazul bărbaţilor, care sunt ca nişte copii.

Şi era esenţial ca niciun scandal să nu izbucnească în congregaţie. În consecinţă, se agăţase cu o îndârjire pătimaşă de ideea de a-l aduce înapoi pe Edward. Închisese ochii când el o înşelase; mintea ei era era preocupată de un singur gând, şi anume că, atunci când îl va aduce înapoi, el va veni la ea plin de bogăţie, stăpân peste pământurile lui şi integru. Iar ea avea să arate astfel că, într-o lume măcinată de infidelitate, o femeie catolică a reuşit să păstreze fidelitatea soţului ei. Crezuse că e aproape de a-şi îndeplini dorinţa.

Planul în legătură cu Maisie părea să funcţioneze perfect. Edward dădea semne că-şi mai pierduse din înflăcărarea pentru fată. La Nauheim nu mai tânjea să îşi petreacă toată ziua lângă patul în care stătea culcată biata copilă; se ducea la meciuri de polo, seara juca bridge, era vesel şi înfloritor. Leonora era sigură că nu încerca să o seducă pe Maisie şi începea să creadă că probabil nu avusese niciodată o asemenea intenţie. De fapt, Edward părea să se întoarcă la comportamentul pe care îl adoptase iniţial faţă de Maisie: cel al unui ofiţer superior plin de blândeţe, afecţiune şi atenţii galante faţă de o proaspătă mireasă. Flirtau cât se poate de deschis şi de nevinovat. Iar Maisie nu părea să se cufunde în disperare când el mergea în

excursii cu noi; era nevoită să rămână foarte mult timp culcată în pat în timpul după-amiezilor şi în acele clipe nu părea să tânjească după atenţia lui Edward. Iar el chiar dădea semne că i-ar face mici avansuri Leonorei. O dată sau de două ori, pe când erau singuri – căci în public spunea adesea asemenea lucruri –, o complimentase pentru cât de bine arăta sau pentru rochia frumoasă pe care o purta. Ea se dusese împreună cu Florence la Frankfurt, unde oamenii sunt la fel de cocheţi ca la Paris, şi îşi cumpărase vreo două rochii. De acum şi le putea permite, iar Florence era o sfătuitoare de primă clasă în chestiuni legate de modă. Leonora părea să fi găsit soluţia pentru situaţia în care se afla.

Da, Leonora chiar părea să fi găsit o soluţie. Începuse să înţeleagă că în trecut făcuse ceva greşeli. Nu ar fi trebuit să îl strunească atât de tare pe Edward în privinţa banilor. Se gândea că procedase bine lăsându-şi soţul să îşi vadă iar singur de afaceri, deşi făcuse acest pas plină de teamă şi măcinată de nehotărâre. Iar el chiar îi venise în întâmpinare, recunoscând că fusese corect ca ea să se ocupe atâţia ani de administrarea averii lor. Într-o zi îi spusese: „Ai făcut ce trebuia, fată dragă. Nimic nu îmi place mai mult pe lume decât să am ceva bani de cheltuială. Iar acum pot să cheltuiesc mulţumită ţie.“

A fost clipa cea mai fericită a vieţii ei, după cum mi-a mărturisit. Iar el, părând să-şi dea seama de sentimentele ei, a îndrăznit chiar să o bată uşor pe umăr. Pasămite, el venise să împrumute un ac de siguranţă de la Leonora. Iar după ce a pălmuit-o pe Maisie, ea a ajuns în sfârşit să creadă cu toată puterea că între Edward şi doamna Maidan nu era absolut nimic. Aşa încât s-a gândit că, din acea clipă încolo, nu îi mai rămânea nimic de făcut decât să se asigure că el are destui bani de cheltuială şi cât mai multe fete drăguţe cu care să se amuze. Era convinsă că el se întoarce la ea. Şi toată luna aceea nu i-a mai respins deloc avansurile timide, care nu ajungeau niciodată prea departe. Căci el chiar îi făcuse câteva avansuri timide. O bătea uşor pe umăr; îi şoptea la ureche glumiţe despre personajele bizare pe care le întâlneau la cazinou. Glumele nu erau cine ştie ce, însă faptul că i le şoptea la ureche era semnul unei intimităţi preţioase.

Şi pe urmă, dintr-odată, totul s-a prăbuşit. S-a dus pe apa sâmbetei în clipa în care Florence şi-a pus mâna peste încheietura lui Edward, care şi-o lăsase

sprijinită de vitrina de sticlă care apăra manuscrisul Protestului, în turnul înalt în care lumina se strecura prin deschizăturile obloanelor. Sau, mai degrabă, atunci când a observat expresia din ochii lui Edward, pe când el privea în ochii lui Florence. Leonora cunoştea prea bine privirea aceea.

Îşi dăduse seama încă din clipa în care s-au cunoscut, încă de când ne–am aşezat cu toţii împreună la masă, că Florence îi făcea ochi dulci lui Edward. Numai că văzuse sute de femei făcându-i ochi dulci lui Edward în trenuri, în hoteluri, pe pacheboturi, la colţurile străzilor. Şi ajunsese la concluzia că Edward nu aprecia femeile care îl curtau. Îşi făcuse o impresie – pe atunci destul de corectă – despre metodele şi motivele iubirilor lui Edward. Era sigură că până atunci nu existaseră decât patima trecătoare pentru La Dolciquita, iubirea adevărată pentru doamna Basil şi ceea ce i se părea a fi un flirt nevinovat cu Maisie Maidan. În plus, o dispreţuia atât de mult pe Florence, încât nici nu îi trecea prin minte că Edward ar putea fi atras de aceasta. Iar ea şi Maisie constituiau un fel de bastion în jurul lui. Pe lângă asta, voia să o supravegheze pe Florence, deoarece soţia mea ştia de palma dată lui Maisie, iar Leonora voia ca mariajul ei cu Edward să pară impecabil. Însă totul s-a destrămat...

Când a văzut că Edward răspunde privirii ochilor albaştri pe care Florence îi ridica spre el, şi-a dat seama că totul se dusese de râpă. Ştia ce înseamnă acea privire: cei doi avuseseră conversaţii îndelungate despre lucruri intime – despre ce le plăcea şi ce nu, despre caracterele lor, despre felul în care priveau căsătoria. Ştia ce înseamnă faptul că, atunci când ne plimbam cu toţii, ea şi cu mine eram mereu la zece metri în faţa lui Edward şi a lui Florence. Nu îşi închipuise că depăşiseră etapa discuţiilor despre ce le place şi ce nu le place, despre caracterul lor şi despre instituţia căsătoriei. Însă, pentru că toată viaţa Edward fusese obiectul ei de observaţie, a știut că atingerea mâinilor și privirile schimbate între ei înseamnă că legătura celor doi e de neevitat. Edward era un om foarte serios.

Era conştientă că orice încercare ar fi făcut ca să îi despartă ar fi fost sortită să trezească în Edward o patimă de nestăvilit; aşa cum ţi-am mai spus, el era astfel clădit, încât dacă seducea o femeie, îi conferea pe viaţă un ascendent asupra lui. Iar ea ştia prea bine că acea atingere a mâinilor înseamnă că femeia respectivă cere fără niciun dubiu să fie sedusă. În plus,

Leonora o dispreţuia atât de tare pe Florence, încât ar fi preferat până şi o servitoare în locul ei. Unele servitoare sunt foarte cuviincioase.

Pe urmă, deodată, a devenit convinsă că Maisie îl iubeşte cu adevărat pe Edward, că aventura lui o va face să sufere şi că ea, Leonora, va fi vinovată de asta. Vreme de o clipă, a turbat. Atunci m-a apucat pe mine de încheietură şi m-a târât pe scări în jos până în sala cavalerilor, mustind de ecouri, cu stâlpi înalţi, pictaţi şi cu un şemineu aşijderea. Aş zice că nu înnebunise destul.

Ar fi trebuit să îmi strige în faţă: „Nevastă-ta este o târfă care va fi amanta bărbatului meu...“

Asta m-ar fi trezit. Însă chiar şi în nebunia care pusese stăpânire pe ea, nu a avut curaj să meargă atât de departe. S-a temut că dacă ar fi făcut una ca asta, Edward şi Florence ar fi fugit împreună şi, dacă s-ar fi întâmplat una ca asta, ar fi pierdut pentru totdeauna ocazia ca el să se întoarcă până la urmă la ea. Dar s-a purtat foarte rău cu mine.

Ce-i drept, totuşi era o fiinţă chinuită, care punea interesele Bisericii ei deasupra celor ale unui quaker din Philadelphia. Nu-i nimic. Ba chiar aş zice şi eu că, dintre noi doi, Biserica Romano-Catolică e mai importantă.

La o săptămână după moartea lui Maisie Maidan, a înţeles că Florence devenise amanta lui Edward. A aşteptat în faţa uşii ei până când Edward a ieşit de acolo. Nu i-a adresat niciun cuvânt, iar el s-a mulţumit să mormăie ceva. Cred însă că Edward s-a simţit foarte prost.

Într-adevăr, Florence o distrugea psihic pe Leonora într-un mod incredibil; i-a călcat în picioare toată viaţa, toate şansele. În primul rând, a aruncat-o în braţele disperării, pentru că Leonora nu mai întrevedea nicio şansă ca Edward să se întoarcă la ea după o escapadă vulgară cu o femeie vulgară. Aventura lui cu doamna Basil, unicul lucru de care se simţea în stare să-l mai acuze, nu putea fi numită escapadă. Fusese o poveste de dragoste destul de pură în felul ei. Dar ceea ce se întîmpla cu Florence părea a fi ceva oribil, desfrâu pur, cu atât mai detestabil cu cât ea o ura atât de mult pe Florence. Iar Florence a mai şi vorbit...

Asta a fost partea cea mai îngrozitoare, căci Florence şi situaţia creată au obligat-o pe Leonora să renunţe la rezerva ei plină de mândrie. Se pare că Florence nu era hotărâtă dacă să mi se confeseze mie sau Leonorei, căci nu putea păstra tăcerea. În cele din urmă, a ales-o pe Leonora, pentru că dacă mi-ar fi vorbit mie, ar fi trebuit să mărturisească mult mai multe. Sau cel puţin aş fi ghicit mai multe despre „boala ei de inimă“ şi despre Jimmy. Aşa că într-o bună zi s-a dus la Leonora şi a început să facă insinuări peste insinuări, până când a umplut-o atât de tare de furie, încât ea i-a zis: „Vrei să-mi spui că eşti amanta lui Edward. N-ai decât. Eu nu am ce să fac cu el.“

Izbucnirea asta chiar a fost o calamitate pentru Leonora, căci odată începută discuţia, nu a mai putut-o opri. A încercat să se abţină, însă aşa ceva nu era cu putinţă. A descoperit că e necesar să îi transmită mesaje lui Edward prin intermediul lui Florence, fiindcă nu mai vorbea cu el. De pildă, i-a dat de înţeles că, dacă eu aflu vreodată ce se petrece, îl va distruge pe vecie. Iar faptul că la acea vreme Edward era puţin îndrăgostit de ea a complicat şi mai mult lucrurile. Se gândea că se purtase foarte rău cu soţia lui, care era atât de bună. Ea părea atât de tristă, încât trezise în el dorinţa să o consoleze, iar el se considera atât de nemernic, încât ar fi făcut orice ca să-şi răscumpere greşelile. Iar Florence i-a transmis Leonorei toate aceste informaţii.

Nu o condang nici cât negru sub unghie pe Leonora că a fost atât de aspră cu Florence, căreia, cred, i-a prins foarte bine o asemenea purtare. Însă o condang pentru că a dat frâu liber dorinţei care, în esenţă, era aceea de a comunica. Ştii, ceea ce s-a întîmplat a îndepărtat-o de Biserică. Nu voia să mărturisească ce făcea de teamă că îndrumătorii ei spirituali o vor mustra pentru că mă ţine pe mine în ignoranţă. Cred că mai degrabă ar fi preferat să fie pradă chinurilor veşnice decât să îmi frângă inima. Oricum am suferit. Nu ar fi trebuit să se deranjeze.

Numai că, din moment ce nu putea vorbi cu preoţii, trebuia să discute cu cineva şi, cum Florence se ţinea de capul ei ca să-i vorbească, i-a răspuns şi ea, în fraze scurte, explozive, ca cele de pe buzele osândiţilor. Exact ca cele ale osândiţilor. Dacă suferința chinurilor iadului aici pe pământ ar putea să-i mai uşureze puţin din caznele iadului adevărat, unde timpul nu există, cred că Leonora va scăpa de flăcările iadului.

Iată cum se desfăşurau conversaţiile cu Florence. Aceasta trecea pe la ea, în timp ce Leonora îşi aranja părul minunat, transmiţându-i o propunere din partea lui Edward, care se pare că pe atunci începuse să nutrească ideea naivă că ar putea deveni poligam. Cred că Florence i-o băgase în cap. În orice caz, nu sunt responsabil pentru ciudăţeniile psihologiei umane. Cu siguranţă că în acea perioadă Edward ţinea la soţia lui mai mult decât oricând. Iar dacă Leonora ar fi jucat cărţi şi ar fi ştiut să şi le joace bine, dacă ar fi fost lipsită de orice simţ al decenţei, l-ar fi putut împărţi pe Edward cu Florence până când ar fi venit vremea să-i facă vânt din cuib bietului cuc. Ei bine, Florence îi făcea Leonorei asemenea propuneri. Nu spun că i le trântea cu neobrăzare în faţă. A ţinut-o una şi bună că nu e amanta lui Edward, până când Leonora i-a spus că îşi văzuse soţul ieşind din camera acesteia la o oră târzie din noapte. Asta a făcut-o pe Florence să dea un pic înapoi, dar şi-a luat ca scuză „problemele ei cardiace“ şi a ţinut-o una şi bună că nu făcuse decât să stea un timp de vorbă cu el, încercând să-l înveselească. Normal că Florence a trebuit să ţină cu dinţii de minciuna asta, pentru că, dacă ar fi recunoscut că ei doi sunt amanţi, nici măcar ea nu ar fi avut tupeul de a o implora pe Leonora să-l primească înapoi pe Edward. Aşa ceva era imposibil. În acelaşi timp, pe Florence o mânca rău limba să discute despre ceva. Şi nu avea alt subiect la îndemână decât apropierea dintre cei doi soţi înstrăinaţi. Aşa că turuia ca o moară stricată, în timp ce Leonora continua să îşi perieze părul. Pe urmă, Leonora i-o trântea brusc: „M-aş simţi întinată dacă Edward m-ar atinge acum, după ce a fost cu tine.“

Asta o descuraja puţin pe Florence; însă după vreo săptămână, într-o altă dimineaţă, mai făcea o încercare.

Leonora se descompunea şi în alte privinţe. Îi promisese lui Edward că lasă pe mâna lui administrarea averii. Şi chiar avusese de gând să o facă. Sunt sigur că ar fi făcut-o, deşi bineînţeles că ar fi tras cu ochiul pe ascuns la conturile lui din bancă. Nu degeaba era romano-catolică. Însă infidelitatea lui Edward faţă de amintirea bietei Maisie i s-a părut o grozăvie atât de mare, încât orice urmă de încredere în el a pierit.

În consecinţă, la mai puţin de o lună de la întoarcerea la Branshaw, a început să îl sâcâie cu privire la cele mai mici cheltuieli pe care Edward le

făcea. Îi permitea să îşi onoreze singur cecurile, dar le verifica aproape pe toate – cu excepţia contului personal de cinci sute de lire pe an, pe care, în mod tacit, îi permisese să-l păstreze pentru cheltuielile cu amantele lui. El se ducea la Paris; trebuia să-i trimită telegrame cifrate foarte scumpe lui Florence de câte două ori pe săptămână. Însă ea îl sâcâia, verificând cât cheltuia pe vinurile, pe arborii fructiferi, pe harnaşamente, pe întreţinerea porţilor, cât îi plătea fierarului pentru o nouă scară de şa militară pe care el o inventase; Leonora a fost în culmea furiei când Edward a făcut cadou această invenţie Biroului pentru Invenţii şi Patente de Război. Era o scară extraordinar de bună.

Parcă ţi-am spus că Edward a pierdut mult timp şi bani – vreo două sute de lire – pe taxe legale ca să obţină achitarea unei biete fete, fiica unuia dintre grădinarii lui, acuzată că îşi omorâse bebeluşul. Acesta a fost ultimul act de generozitate pe care l-a făcut. S-a petrecut pe când Nancy Rufford era în drum spre India, pe când deasupra casei lor plutea o tristeţe înfiorătoare, iar Edward însuşi era pradă unor chinuri îngrozitoare şi se purta cât de frumos era în stare. Totuşi, până şi în clipele acelea Leonora i-a făcut o scenă teribilă pentru că aruncase pe fereastră atâţia bani şi pierduse atât de mult timp. În mintea ei se cuibărise o vagă idee că toate cele întâmplate cu fata, ca şi restul poveştii, ar fi trebuit să îl înveţe pe soţul ei lecţia economiei. L-a ameninţat chiar că îi retrage iar conturile bancare. Sunt destul de sigur că asta l-a făcut să îşi taie gâtul. Poate că lucrurile s-ar fi sfârşit altfel, însă gândul că o pierduse pe Nancy şi că nu îi mai rămăsese decât un şir nesfârşit de zile mohorâte în care nu mai putea fi de folos nimănui... Ei, asta l-a terminat.

În anii aceia Leonora a încercat să aibă o aventură cu un tip numit Bayham, un om de treabă, ba chiar foarte drăguţ. Numai că legătura lor nu a dus nicăieri. Ţi-am povestit deja despre asta...

17 „Întru marea glorie a Domnului“ (lat. în original).

II

Ei bine, aşa mă întorc la momentul în care am primit, la Waterbury, laconica telegramă de la Edward, rugându-mă să vin la Branshaw şi să avem o mică discuţie. În perioada aceea eram destul de ocupat şi a fost cât pe-aci să-i răspund că voi veni peste două săptămâni. Numai că mă pregăteam de o lungă întrevedere cu avocaţii bătrânului domn Hurlbird şi, imediat după aceea, urma să am o altă întrevedere lungă cu domnişoarele Hurlbird, aşa că am amânat să îi răspund la telegramă.

Mă aşteptasem ca domnişoarele Hurlbird să fie foarte bătrâne, în jur de nouăzeci de ani sau pe-aproape. Timpul se târâse atât de încet, încât aveam impresia că de treizeci de ani nu mai călcasem în Statele Unite. Însă nu trecuseră decât doisprezece ani. De fapt, domnişoara Hurlbird avea doar şaizeci şi unu de ani, iar domnişoara Florence Hurlbird nu avea decât cincizeci şi nouă, şi ambele se bucurau de o sănătate de fier, atât din punct de vedere fizic, cât şi mental. Ce-i drept, amândouă erau într-o sănătate mentală mult mai bună decât mi-ar fi convenit, căci scopul meu era să plec din State cât mai repede cu putinţă. Cei din familia Hurlbird erau exagerat de uniţi, mă rog, cu excepţia unui anumit aspect. Fiecare dintre cei trei avea un alt medic, în care se încredea total, la fel cum toţi aveau avocaţi diferiţi. Şi fiecare dintre ei se arăta neîncrezător în medicii şi avocaţii celorlalţi. Iar medici şi avocaţii, în mod absolut logic, îi puneau fără încetare în gardă unii împotriva celorlalţi. Nu îţi poţi închipui cât de complicate deveniseră toate pentru mine. Bineînţeles că şi eu aveam un avocat, recomandat de tânărul Carter, nepotul meu din Philadelphia.

Nu vreau să se înţeleagă cumva că m-am confruntat cu vreo neplăcere provocată de setea de avere. Problema era cu totul alta: o dilemă morală. Vezi tu, domnul Hurlbird îi lăsase toată averea lui Florence, cu singura condiţie de a construi în Waterbury, statul Illinois, un monument care să fie un fel de instituţie în amintirea lui, destinată persoanelor bolnave de inimă. Eu moştenisem toţi banii lui Florence şi, odată cu ei, pe ai domnului Hurlbird, care murise cu doar cinci zile înaintea ei.

Ei bine, eram gata să cheltuiesc un milion de dolari pentru uşurarea suferinţelor celor bolnavi de inimă. Bătrânul domn lăsase cam un milion şi jumătate; Florence avusese vreo opt sute de mii şi, după calculele mele, averea mea atingea şi ea în jur de un milion. Oricum, era o sumă considerabilă. Numai că, fireşte, am vrut să aflu şi care sunt dorinţele rudelor rămase în viaţă, iar atunci a început bătaia de cap. S-a descoperit că domnul Hurlbird nu fusese bolnav de inimă. Doar plămânii îi fuseseră cam sensibili toată viaţa şi murise din cauza unei bronşite. Pornind de aici, domnişoarei Florence Hurlbird îi venise ideea că, din moment ce fratele ei nu murise de inimă, ci de plămâni, banii lui ar fi trebuit donaţi bolnavilor de plămâni. Acelaşi lucru ar fi dorit şi fratele ei, zicea ea. Pe de altă parte, din cine ştie ce capriciu pe care atunci nu l-am putut pricepe, domnişoara Hurlbird insista ca eu să păstrez toţi banii. Zicea că nu doreşte să fie înălţat niciun monument în amintirea familiei Hurlbird. În momentul acela am crezut că refuzul ei se datora aversiunii pe care o nutresc locuitorii din New England faţă de orice fel de opulenţă funerară. Acum însă, când îmi amintesc de câte ori m-a întrebat cu insistenţă despre Edward Ashburnham, îmi închipui că în mintea ei se cuibărise o altă idee. Iar Leonora mi-a spus că pe măsuţa de toaletă a lui Florence, lângă cadavrul ei, se afla o scrisoare adresată domnişoarei Hurlbird, pe care ea o pusese la poştă fără ştirea mea. Nu ştiu cum de a avut soţia mea timp să îi mai scrie mătuşii ei; însă pot înţelege foarte bine că nu voia să părăsească lumea asta fără câteva comentarii. Prin urmare, cred că Florence i-a spus mătuşii ei destule despre Edward Ashburnham în cele câteva cuvinte pe care le-a mâzgălit, şi că de aceea bătrâna doamnă nu voia ca numele Hurlbird să fie dus mai departe. Poate s-a gândit şi că merit din plin banii familiei Hurlbird. Mă gândesc la controversele kilometrice pe care le-am avut cu doctorii, care mă puneau cu toţii în gardă, pe ascuns, unii împotriva celorlalţi, despre efectele nefaste pe care disputele le-ar fi putut avea asupra sănătăţii bătrânelor doamne, spunându-mi că, la urma urmelor, bătrânul domn Hurlbird ar fi putut muri de inimă, în ciuda diagnosticului dat de doctorul lui. În plus, fiecare dintre avocaţi avea o metodă diferită de investire, încredinţarea spre administrare şi transformare în obligaţiuni a banilor. Cât despre mine, eu voiam ca banii să fie investiţi astfel încât profitul rezultat să fie folosit pentru uşurarea suferinţelor celor bolnavi de inimă. Chiar dacă bătrânul domn Hurlbird nu murise într-adevăr de vreo boală cardiacă, atunci cu siguranţă crezuse că organul său era disfuncţional. Iar Florence cu siguranţă murise din cauza

inimii, aşa cum credeam pe atunci. Iar când domnişoara Florence Hurlbird insistase ca banii să meargă către cei care suferă de plămâni, m-am gândit că, în cazul acesta, ar trebui să existe şi o instituţie pentru bolnavii de plămâni, şi am mărit suma pe care voiam să o donez la un milion şi jumătate de dolari. Asta ar fi însemnat că pentru fiecare dintre cele două tipuri de boli erau alocate şapte sute cincizeci de mii de dolari. Nu ţineam deloc să fiu plin de bani. Singurul lucru pe care îl doream era să îi pot oferi lui Nancy Rufford o viaţă cât mai plăcută. Nu ştiam mare lucru despre cheltuielile gospodăreşti în Anglia, unde credeam că ea ar fi dorit să trăiască. Ştiam că, la vremea aceea, nevoile ei însemnau bomboane de ciocolată de calitate, un cal bun sau doi şi rochii simple şi drăguţe. Probabil că mai târziu ar fi început să îşi dorească şi altceva. Dar chiar dacă donam un milion şi jumătate acelor instituţii, tot mi-ar fi rămas echivalentul a vreo douăzeci de mii de lire pe an şi mă gândeam că Nancy s-ar fi distrat de minune cu banii ăştia, sau chiar cu mai puţin. În orice caz, am avut o serie de dispute aprinse la conacul Hurlbird, aflat pe o colină care străjuieşte oraşul. Tăcutul meu ascultător, dacă eşti european, poate că toate astea îţi vor părea foarte bizare, însă asemenea probleme morale şi donaţiile de milioane către instituţii sunt chestiuni de o însemnătate esenţială în ţara mea. Ele reprezintă subiectele principale de gândire printre clasele sociale avute. La noi nu există nobilime şi nici ascensiune pe scara socială de care să fim preocupaţi, după cum oamenii cu bună-cuviinţă nu se interesează de politică, nici vârstnicii de sport. Prin urmare, domnişoara Hurlbird şi domnişoara Florence au plâns cu adevărat înainte să părăsesc oraşul. Am plecat destul de precipitat. La patru ore după telegrama lui Edward a sosit alta, de la Leonora, care îmi spunea: „Chiar te rog să vii. Ne-ai putea fi de mare ajutor.“ I-am zis atunci avocatului meu că are la dispoziţie un milion şi jumătate pe care să îi investească aşa cum va crede de cuviinţă, în scopuri decise de domnişoarele Hurlbird. Oricum, toate disputele acelea mă cam sleiseră de puteri. Şi, cum încă nu am primit nicio veste de la domnişoarele Hurlbird, îmi vine să cred că, fie dezvăluind adevărul, fie cu ajutorul forţei sale morale, domnişoara Hurlbird a convins-o pe domnişoara Florence că în oraşul Waterbury din Connecticut nu trebuie ridicat niciun monument în cinstea familiei lor. Domnişoara Hurlbird a plâns amarnic aflând că urma să locuiesc la familia Ashburnham, însă nu a comentat nimic. Pe vremea aceea ştiam deja că nepoata lor fusese sedusă de individul acela, Jimmy, înainte să o iau eu de soţie, însă m-am străduit să-i las impresia că Florence fusese o

soţie model. Pe atunci încă mai credeam că, după ce se măritase cu mine, Florence fusese întruchiparea virtuţii. Nu mă gândea că putea fi atât de josnică încât să îşi continue aventurile cu insul acela chiar sub acoperişul meu. Da, am fost un prost. Însă în momentul acela nu prea mă gândeam la soţia mea. Eram cu gândul departe, la ce se întâmpla la Branshaw. Nu îmi puteam scoate din minte că telegramele aveau legătură cu Nancy. Mi-a trecut prin minte ideea că poate dădea semne că se ataşează de cine ştie ce individ dubios şi că Leonora voia să mă întorc şi să mă însor cu ea, ca să o ţin departe de primejdii. Şi nu mi-am mai putut scoate din cap ideea asta până la vreo zece zile după sosirea mea în acele locuri minunate. Nici Edward, nici Leonora nu îmi vorbiseră despre altceva decât despre vreme şi recolte. Cu toate astea, deşi prin împrejurimi existau mulţi tineri, nu am observat ca fata să-l fi preferat pe vreunul dintre ei. Negreşit, fata părea bolnavă şi nervoasă, cu excepţia momentelor în care pălăvrăgea vrute şi nevrute cu mine. Doamne, drăguţa de ea…

Mi-am închipuit, aşadar, că tânărul nedorit fusese probabil izgonit din casa lor, fapt care putea explica nervozitatea lui Nancy. Însă ceea ce se întâmplase fusese de fapt iadul pe pământ. Leonora îi vorbise lui Nancy; Nancy vorbise cu Edward; Edward vorbise cu Leonora, şi vorbiseră şi tot vorbiseră, la nesfârşit. Închipuie-ţi nişte scene cumplite, mohorâte, slab luminate, şi emoţii puternice care nu mai conteneau în nopţile tăcute – nopţi întregi. Imaginează-ţi-o pe frumoasa mea Nancy apărând brusc în faţa lui Edward, la picioarele patului său, cu părul lung căzându-i pe umeri ca un con de umbră, luminat de strălucirea unei lămpi. Închipuie-ţi-o: o siluetă tăcută, chinuită, fără îndoială, ca un spectru, care i se oferea lui Edward ca să îi salveze minţile. Imaginează-ţi refuzul lui înnebunit. Şi toate acele discuţii! Dumnezeule!

Cu toate acestea, mie, care trăiam cu ei în casă, învăluit în farmecul unei vieţi liniştite şi ordonate, înconjurat de servitorii tăcuţi şi pricepuţi, care făceau ca până şi pregătirea hainelor mele să pară un fel de mângâiere, mie, care îmi petreceam ceas de ceas acolo, mi se părea că ei sunt amabili, bine organizaţi, mereu zâmbitori, ştiind să dispară la momentul potrivit, plimbându-mă cu trăsura peste tot. Ce mai, oameni cu adevărat de condiţie bună! Cum naiba... cum naiba reuşesc oare?

Într-o seară, la cină, imediat după ce citise o telegramă, Leonora a anunţat: „Nancy pleacă mâine în India, se duce la tatăl ei.“

Nimeni nu a scos o vorbă. Nancy îşi ţinea ochii plecaţi în farfurie; Edward îşi mânca în continuare porţia de fazan. M-am simţit stânjenit; mi-am închipuit că mie îmi rămânea sarcina de a o cere pe Nancy de soţie în seara aceea. Mi s-a părut foarte bizar că ei nu mă avertizaseră dinainte despre plecarea lui Nancy, însă m-am gândit că aşa e de bun-simţ la englezi, că e un fel de delicateţe pe care eu nu reuşesc să o pricep. Adu-ţi aminte că pe vremea aceea eu aveam încredere în Edward şi Leonora, în Nancy Ruffrod, în liniştea vechilor oaze de pace, tot aşa cum credeam în iubirea mamei mele. Şi, în acea seară, Edward mi s-a confesat.

Iată ce se întâmplase între timp.

După ce se întorseseră de la Nauheim, Leonora se lăsase cu totul pradă disperării, pentru că ştia că poate avea încredere în Edward. Pare ciudat, dar, dacă ştii ceva despre căderile psihice, îţi poţi da seama că prin chinurile ingenioase pe care soarta ni le pregăteşte, asemenea tulburări apar de îndată ce omul iese dintr-o stare de încordare, şi atunci nu mai e nimic de făcut. O văduvă se afundă în depresie abia după moartea soţului care a suferit de o boală grea; un echipaj de canotori se prăbuşeşte peste vâsle abia la sfârşitul unui lung concurs de canotaj. La fel s-a întâmplat şi cu Leonora.

Din anumite intonaţii pe care le lua glasul lui Edward, din privirea lungă şi injectată cu care o ţintuise la hotelul din Nauheim, când se ridicase de la masă, ea şi-a dat seama că, în cazul bietei fete, scrupulele morale ale lui Edward, codul lui social sau ideea că prin faptele sale ar fi devenit mult prea abject o puneau pe Nancy la adăpost de el. Leonora era sigură că fata nu se afla în primejdie din partea soţului ei. Şi avea perfectă dreptate. Dar lovitura a venit tocmai din partea ei.

A lăsat deci garda jos, s-a prăbuşit; s-a lăsat târâtă în jos de mâna sorţii, la început repede, apoi cu o inerţie din ce în ce mai mare. S-ar putea spune că, din moment ce se eliberase de constrângerile religiei sale, pentru prima dată în viaţă a acţionat aşa cum îi dictau dorinţele instinctuale. Eu nu ştiu dacă să cred că în clipele acelea îşi ieşise din fire sau dacă, după ce se descotorosise de legăturile în care o ţinuseră încorsetată, de standardele, convenţiile şi

tradiţiile ei, Leonora era în sfârşit ea însăşi. Se simţea sfâşiată între iubirea profundă, maternă pentru fată şi gelozia arzătoare a femeii care îşi dă seama că bărbatul pe care îl iubeşte şi-a găsit ceea ce pare a fi iubirea din urmă a vieţii lui. Era sfâşiată între dezgustul profund faţă de slăbiciunea de care dădea dovadă Edward nutrind o asemenea pasiune, mila imensă pentru chinurile în care se zbătea el şi un sentiment la fel de intens, dar pe care îl ascundea de sine însăşi – un sentiment de respect faţă de hotărârea lui Edward de a ieşi nepătat din toată acea poveste.

Sufletul omului e de nepătruns. E imposibil să nu îţi spui că, prin felul în care acţionat, Leonora a dovedit că era plină de ură faţă de virtutea de care a dat dovadă Edward în final. Cred că îşi dorea să îl dispreţuiască. Îşi dădea seama că îl pierduse pentru totdeauna. Aşa că lasă-l să sufere, să se perpelească; lasă-l, dacă se poate, să cedeze şi să se ducă în iadul care este sălaşul hotărârilor încălcate. Leonora ar fi putut să procedeze şi altfel. Ar fi fost tare uşor să o trimită pe fată la nişte prieteni, sau să o îndepărteze chiar ea, sub cine ştie ce pretext. Asta nu ar fi rezolvat problemele, însă ar fi fost o linie de conduită decentă... Doar că, în momentul acela, biata Leonora nu mai era în stare să-şi asume nicio conduită.

Uneori simţea o milă sfâşietoare faţă de Edward, aşa că se purta ca atare; alteori îl ura din toată puterea, aşa că se purta cum îi dicta ura. Se sufoca, asemenea unui bolnav care se stinge de ftizie. Tânjea nebuneşte să stea de vorbă cu cineva. Iar persoana pe care a ales-o drept confesoare a fost chiar fata.

Poate că Nancy era singura fiinţă cu care putea vorbi. Din cauza reticenţei înnăscute, a felului rece de a fi, Leonora avea extrem de puţini prieteni. De fapt, nu avea nicio prietenă, cu excepţia doamnei colonel Whelen, cea care îi fusese sfătuitoare în povestea Dolciquitei, şi a vreo două călugăriţe care o călăuziseră prin viaţă. În perioada aceea, soţia colonelului se afla în Madeira, iar pe călugăriţe le evita. În registrul ei de vizite erau înscrise şapte sute de nume; însă nu putea vorbi cu niciuna dintre aceste persoane. Era doamna Ashburnham de la Branshaw Teleragh.

Era marea doamnă Ashburnham din Branshaw şi zăcea toată ziua în pat, în dormitorul ei minunat, luminos şi eteric, cu tapet colorat, plin de mobile în stil Chippendale şi de portretele Ashburnhamilor decedaţi, pictate de

Zoffany şi Zucchero. Când trebuia să meargă într-o vizită, se ridica din pat cu greu – dacă era nevoie să meargă cu trăsura – şi îl lăsa pe Edward să le ducă pe ea şi pe fată cu trăsura până la o răscruce sau până în faţa casei la care se duceau. La întoarcere, mâna ea singură caii, în timp ce Edward pleca împreună cu fata, călare. Leonora nu era în stare să călărească în perioada aceea; o durea capul mult prea tare. Fiecare pas pe care iapa ei îl făcea îi provoca o suferinţă de nedescris.

Mâna însă foarte bine şi cu atenţie; le zâmbea celor din familia Gimmers, sau Ffoulkes, sau Hedley Seatons. Le arunca fără greş bacşişul de câţiva penny băieţilor care îi deschideau porţile: stătea dreaptă pe capra docarului înalt; le făcea cu mâna lui Edward şi lui Nancy, care hoinăreau însoţiţi de ogari, iar glasul ei clar şi puternic se auzea de departe în aerul rece, urându-le: „Petrecere frumoasă!“

Oropsita de ea!...

Exista însă şi o umbră de consolare. Rodney Bayham din Bayham nu o pierdea nicio clipă din ochi. Trecuseră trei ani de când avusese acea aventură eşuată cu el. Cu toate astea, în dimineţile de iarnă, el călărea până la ea acasă doar ca să îi ureze o zi bună şi să se uite la ea cu ochi care nu implorau, ci păreau doar să îi spună: „Vezi, încă mai sunt, cum spun nemţii – „la dispoziţia ta.“

Era o mare consolare pentru ea, nu pentru că ar fi avut de gând să reia vreodată relaţia, ci pentru că asta îi demonstra că pe lume există măcar un bărbat cu suflet credincios şi că încă nu îşi pierduse frumuseţea.

Într-adevăr, nu îşi pierdea frumuseţea. Avea patruzeci de ani, însă arăta la fel de proaspătă ca în ziua în care plecase de la mănăstire; contururile feţei îi erau la fel de ferme, părul la fel de blond şi ochii la fel de albaştri. Aşa se vedea şi ea când se privea în oglindă, dar femeile se mai şi îndoiesc... Iar ochii lui Rodney Bayham înlăturau îndoielile.

E foarte ciudat că Leonora nu părea să fi îmbătrânit deloc. Mă gândesc că poate există unele tipuri de frumuseţe sau de tinereţe care sunt menite să fie înfrumuseţate de o suferinţă îndelungată. M-am exprimat prea complicat. Vreau să spun că dacă totul i-ar fi mers bine Leonorei, probabil că ar fi

devenit prea aspră, poate chiar prea poruncitoare. Însă, aşa cum stăteau lucrurile, felul ei de a fi se temperase, încât părea eficientă, dar plină de înţelegere. Combinaţia asta e extrem de rară, dar pot să jur că, în felul ei rezervat de a fi, Leonora dădea impresia unei fiinţe cum nu se poate mai înţelegătoare. Când te asculta, aveai senzaţia că în acelaşi timp e cu urechea ciulită la cine ştie ce sunete îndepărtate. Şi totuşi, chiar asculta ce îi spuneai şi îţi lua în serios poveştile, care de obicei erau triste, căci soarta oamenilor este una nenorocită.

Cred că o ajutase pe Nancy să depăşească multe coşmaruri ale nopţii şi să se lepede de multe locuri rele ziua. Iar asta ar fi explicat iubirea profundă pe care o nutrea fata pentru femeia mai vârstnică. Căci iubirea lui Nancy pentru Leonora era o admiraţie pe care catolicii o au faţă de Fecioara Maria şi unii sfinţi. E prea puţin spus că fata şi-ar fi aşternut viaţa la picioarele Leonorei. Ea i-ar fi închinat virtutea şi raţiunea. Acestea erau bunurile cu care plătea. Iar astăzi ar fi mult mai bine pentru Nancy Rufford să fi murit.

Poate că toate cugetările astea fac rău, numai că s-au strâns mult prea multe în mine. O să încerc să spun povestea în continuare.

Vezi tu, după ce s-au întors de la Nauheim, Leonora a început să sufere de migrene care durau zile întregi, în timpul cărora nu era în stare să scoată o vorbă, nici nu îndura vreun sunet. Iar în tot acel timp Nancy nu se dezlipea de la căpătâiul ei, rămânând ore întregi tăcută şi nemişcată, înmuind batiste în apă cu oţet şi gândindu-se la ale ei. Cred că asta i-a făcut foarte rău, iar mesele luate numai în compania lui Edward trebuie să-i fi făcut tot la fel de mult rău, ca să nu mai vorbesc de chinurile îngrozitoare prin care trecea el. Fără îndoială că purtarea lui era schimbătoare. Ce altceva ar fi putut face? Erau clipe în care stătea la masă tăcut şi abătut, fără să se atingă de mâncare. Dacă Nancy îi adresa vreo vorbă, îi răspundea monosilabic. În clipe ca acelea, era pur şi simplu îngrozit la gândul că fata s-ar putea îndrăgosti de el. Alteori bea puţin vin, îşi mai venea în fire şi încerca să facă glume cu Nancy despre vreun gard viu de care se speriase iapa ei ori îi vorbea despre obiceiurile băştinaşilor din Chitral. Aşa se purta atunci când se gândea că e foarte neplăcut pentru biata fată când el devine un companion posac. Îşi dădea seama că discuţia lor din parcul de la Nauheim nu îi făcuse niciun rău.

Însă tot ce se întâmpla acum îi făcea foarte rău lui Nancy. Înţelegea din ce în ce mai mult că Edward e un om care are şi momente proaste şi că nu e unchiul mereu vesel ca un căţel, ca un cal de nădejde sau ca o prietenă bună. Îl găsea uneori prăbuşit în fotoliul cu braţe din biroul lui, pe jumătate depozit pentru puşti, cuprins de o disperare înspăimântătoare. Prin uşa deschisă observa că, atunci când nu avea cu cine să discute, chipul lui lua aparenţa unui bătrân mort. Încetul cu încetul, observa că între cei doi oameni pe care îi considera unchiul şi mătuşa ei existau deosebiri profunde. Convingerea asta s-a închegat foarte lent.

A început să gândească astfel când Edward i-a dat un cal mai bătrâior unui tânăr numit Selmes. Tatăl lui Selmes fusese ruinat de un avocat escroc, iar familia fusese nevoită să îşi vândă caii de vânătoare. Cazul trezise o mare compasiune printre cei din comitat. Iar Edward, întâlnindu-se într-o zi cu tânărul care mergea pe jos şi observând că pare foarte nefericit, se oferise să îi dea un cal irlandez bătrân, scund şi robust, pe care călărea el. La drept vorbind, era un lucru prostesc din partea lui. Calul valora vreo treizeci, patruzeci de lire, iar Edward ar fi trebuit să îşi dea seama că acest dar avea să o supere pe soţia lui. Dar el nu voia decât să-l mai îmbuneze pe tânărul nefericit, pe al cărui tată îl cunoştea de-o viaţă. Iar ceea ce a înrăutăţit şi mai mult lucrurile a fost faptul că tânărul Selmes nici măcar nu îşi putea permite să întreţină calul. Edward şi-a dat seama de asta îndată ce i-a făcut propunerea şi a adăugat repede: „Bineînţeles, poţi lăsa calul în grajdurile de la Branshaw până când o să te aranjezi mai bine sau până când o să-l vinzi şi o să cumperi unul mai bun.“

Nancy s-a dus drept acasă şi i-a povestit totul Leonorei, care zăcea în pat. Fata considera gestul lui Edward un minunat exemplu al atenţiei de care el dădea dovadă faţă de sentimentele şi nevoile celor sărmani. Se gândise că aşa o va mai înveseli pe Leonora, pentru că era de părere că orice femeie s-ar bucura să ştie că are un soţ atât de minunat. Acesta a fost ultimul gând feciorelnic care i-a mai trecut vreodată prin minte, pentru că Leonora, care îşi mai revenise din migrenă, însă era sleită de puteri, s-a întors către ea şi a rostit câteva cuvinte care au năucit-o pe biata fată: „Dumnezeu mi-e martor“, i-a spus, „că mi-aş dori să fie soţul tău, nu al meu. O să ne ruinăm. O să ne ruinăm. Oare nu mi-e dat să am niciun dram de noroc pe lume?“

Şi, fără de veste, a izbucnit într-un potop de lacrimi. S-a ridicat într-un cot din perne şi a rămas aşa, plângând fără încetare, cu faţa îngropată în mâini şi cu lacrimile scurgându-i-se printre degete.

Fata s-a înroşit, s-a bâlbâit şi a început să scâncească, de parcă ar fi fost chiar ea cea insultată.

„Dar dacă unchiul Edward...“ a dat să spună.

„Omul ăsta“, a întrerupt-o Leonora, cu o nespusă amărăciune, „ar da oricui cămaşa de pe el, de pe mine sau de pe tine...“ şi n-a mai putut să continue.

În acea clipă începuse să nutrească o ură şi un dispreţ extraordinar faţă de soţul ei. Toată dimineaţa şi după-amiaza aceea zăcuse în pat, gândindu-se că Edward şi fata erau călare împreună pe câmp şi că aveau să se întoarcă la căderea nopţii. Îşi înfipsese unghiile ascuţite în palme.

Casa fusese foarte tăcută în acel început de iarnă. Pe urmă, după o veşnicie de chinuri, locul răsunase de sunetul uşilor deschise şi auzise vocea veselă a fetei, care zicea: „Ei, doar era sub vâsc.“

Pe urmă răsunase glasul mai gros al lui Edward, după care o auzise pe Nancy tropăind în sus pe scări şi apoi păşind în vârful picioarelor pe măsură ce se apropia de uşa deschisă a camerei Leonorei. Conacul Branshaw avea un hol imens, cu podele de stejar, acoperite cu piei de tigru. În jurul holului se afla galeria din care se intra în camera Leonorei. Iar ei îi plăcea ca uşa de la cameră să rămână deschisă chiar şi când era chinuită de cele mai puternice migrene; presupun că voia să audă apropiindu-se paşii ruinei şi ai dezastrului. Oricare ar fi fost explicaţia, nu putea suporta să stea într-o cameră cu uşa închisă.

În clipele acelea, Leonora îl ura pe Edward cu o ură infernală şi i-ar fi plăcut să croiască fata peste faţă cu cravaşa. Ce drept avea Nancy să fie tânără, zveltă şi brunetă, să fie când veselă, când tristă? Ce drept avea să fie exact genul de femeie care să-l facă fericit pe soţul ei? Îşi dădea prea bine seama că Nancy l-ar fi făcut fericit pe Edward.

Da, Leonora ar fi vrut să îşi abată cravaşa peste chipul tânăr al lui Nancy. Îşi închipuia ce plăcere ar fi simţit când lovitura s-ar fi abătut peste acele trăsături ciudate; visa la plăcerea de a o lovi cu mânerul peste faţă, ca să taie adânc în carne şi să îi lase o urmă de neşters.

Ei bine, chiar a lăsat o urmă de neşters, iar cuvintele ei au tăiat adânc în mintea fetei...

Niciuna dintre ele nu a mai vorbit vreodată despre acel subiect. Au urmat două săptămâni cu ploi grele de iarnă, care transformau câmpurile în mocirlă, împrăştiind duhori. Leonora părea că scăpase cu totul de migrene. S-a dus de vreo două ori la vânătoare, însoţită de Bayham, în timp ce Edward se ocupa de fată. Apoi, într-o seară, când nu erau decât ei trei la cină, Edward a spus, pe tonul ciudat, chibzuit şi aspru pe care îl adoptase în perioada aceea (îşi aţintise ochii asupra mesei): „Cred că Nancy ar trebui să facă mai multe pentru tatăl ei. Omul îmbătrâneşte. I-am scris colonelului Rufford, propunându-i să se ducă la el.“

Leonora a exclamat: „Cum îndrăzneşti? Cum îndrăzneşti?“

Iar fata şi-a dus mâna la inimă şi a strigat: „Vai, Mântuitorule, ajută-mă!“

Gândul ăsta ciudat i-a trecut prin minte, iar vorbele i-au ţâşnit cu de-a sila de pe buze. Edward nu a mai zis nimic.

Şi tot în acea seară, printr-un truc nemilos de soiul celor pe care ni le joacă diavolul care ne supraveghează infernul înăbuşitor, Nancy Rufford a primit o scrisoare de la mama ei. Leonora vorbea cu Edward atunci când a sosit scrisoarea, altfel ar fi pus mâna pe ea, aşa cum pusese mâna şi pe altele. Era o scrisoare uluitoare şi oribilă....

Nu îi cunosc conţinutul. Pot doar să presupun, după efectul pe care l-a avut asupra lui Nancy, că mama ei, care fugise cu un netrebnic oarecare, ajunsese, aşa cum se spune, „să se afunde tot mai mult“. Nu ştiu dacă ajunsese până la urmă în stradă, cred însă că trăia de azi pe mâine dintr-o mică sumă de bani pe care o primea lunar de la soţul ei. Cred că a spus asta în scrisoarea către Nancy, pe care o făcea cu ou şi cu oţet deoarece se lăfăia în lux în timp ce mama ei murea de foame. Şi probabil că tonul scrisorii

fusese îngrozitor, deoarece, în marea majoritate a timpului, doamna Rufford era de felul ei o femeie foarte crudă. Cred că bietei fete care deschisese scrisoarea în camera ei, ca să nu se mai gândească la celălalt necaz, i se păruse că vede rânjetul unui demon.

Nici măcar nu îndur să mă gândesc la ce se petrecea în clipele acelea în sufletul bietei mele fete...

În acest răstimp, Leonora se repezea ca o harpie la nefericitul de Edward. Sau poate că nu era chiar atât de nefericit; făcuse ceea ce ştia că e corect, aşa că putea fi considerat un om fericit. Tu vei hotărî ce să crezi. În orice caz, stătea în fotoliu când Leonora a intrat în camera lui pentru prima dată după nouă ani şi i-a zis: „Este lucrul cel mai mizerabil pe care l-ai făcut în viaţa ta mizerabilă."

El nu s-a clintit din loc, nici măcar nu a privit-o. Dumnezeu ştie ce-o fi fost cu adevărat în mintea ei.

Îmi place să cred că sentimentul care predomina era cel de îngrijorare şi groază la gândul că biata fată se întorcea la un tată a cărui voce o făcea să se trezească noaptea ţipând. Şi, fără îndoială, motivul acesta era foarte întemeiat pentru Leonora. Mai cred însă şi că voia să-l tortureze pe Edward în continuare, prin prezenţa bietei fete. La momentul acela era în stare de aşa ceva.

Edward stătea prăbuşit în fotoliu; camera era luminată de două lumânări, acoperite cu abajururi verzi de sticlă groasă. Umbrele verzui se reflectau în geamurile vitrinelor în care nu se aflau cărţi, ci puşti cu butoiaşe lucioase, maronii şi undiţe în huse verzi de aba. În penumbra aceea, pe poliţa de deasupra şemineului, încărcată de pinteni, potcoave şi statuete reprezentând cai de bronz, abia dacă se zărea tabloul în tonuri maronii al unui cal alb.

„Dacă tu crezi că nu-mi dau seama că eşti îndrăgostit de ea..." Începuse să vorbească plină de energie, dar ştia cum să termine fraza. Edward nu se mişcase. Nu scotea niciun cuvânt. Leonora a continuat: „Dacă vrei să divorţez, o s-o fac. Pe urmă te poţi însura cu ea. E îndrăgostită de tine."

Leonora mi-a povestit că el a gemut la auzul acestor vorbe. Apoi ea a ieşit din cameră.

Numai Dumnezeu ştie ce-a fost după aceea în sufletul Leonorei. Cu siguranţă că nici ea nu mai ştie acum. Poate că i-a spus lui Edward ceva mai mult decât am relatat, însă numai atât mi-a povestit mie şi nu o să mă apuc să inventez discursuri. Dacă e să urmez firul stării ei psihice din clipa aceea, trebuie să presupunem că l-a mai mustrat o vreme pentru lucrurile din trecut, iar în tot acest timp Edward a rămas zăvorât într-o tăcere absolută. Într-adevăr, după aceea, când am vorbit cu ea despre cele petrecute, mi-a repetat de câteva ori: „I-am spus mult mai multe decât aş fi vrut, tocmai pentru că nu scotea o vorbă."

De fapt, ea nu contenea cu vorba tocmai în încercarea de a scoate măcar un cuvânt de la el.

Probabil a spus atâtea, încât, tot punându-şi pe tapet plângerile, i s-a schimbat şi starea de spirit. A luat-o spre camera ei, prin galerie, dar s-a oprit acolo vreme îndelungată, pradă gândurilor. Şi s-a tot gândit până când a ajuns într-o dispoziţie cât se poate de altruistă şi plină de dispreţ faţă de sine. Şi-a spus că nu e bună de nimic, că eşuase în toate eforturile, în strădaniile de a-l face pe Edward să se întoarcă la ea, ca şi în eforturile de a-l face să se înfrâneze de la cheltuieli. Îşi închipuia că e sleită; îşi închipuia că e terminată. După care a fost cuprinsă de o spaimă înfiorătoare.

Îi trecuse prin minte ideea că, după tot ce i-a zis, Edward trebuie să se fi sinucis. A ieşit în galerie, cu urechea la pândă; în toată casa nu se auzea niciun sunet, în afară de bătăile regulate ale pendulei din hol. Dar chiar şi în halul în care se afla, nu era genul de om care să stea şi să aştepte, aşa că a acţionat. S-a dus drept în camera lui Edward, a deschis uşa şi s-a uitat înăuntru.

Soţul ei ungea cu ulei culata unei puşti. Era un gest neobişnuit pentru el, la ora aceea, îmbrăcat în haine de seară. Cu toate acestea, ei nu i-a dat deloc prin minte că el s-ar putea sinucide cu arma aceea. Leonora știa că el se ocupă de pușcă doar ca să își găsească ceva de făcut, ca să nu se gândească la nimic. Când a deschis uşa, el şi-a ridicat privirea, cu chipul luminat de

licărirea slabă pe care o proiectau deschizăturile rotunde din abajururile verzi ale lumânărilor.

Ea i-a zis: „Nu-mi închipuiam că o s-o găsesc aici pe Nancy.“

Se gândea că-i e datoare să îi spună asta.

„Nu credeam că ţi-ai închipui aşa ceva, i-a răspuns el.

Au fost singurele cuvinte pe care Edward le-a rostit în noaptea aceea. Înfrântă, ea s-a întors pe coridor; pe holul cufundat în întuneric, împiedicându-se în pieile de tigru atât de cunoscute. Abia îşi putea târî picioarele. Ajunsă în galerie, a văzut că uşa lui Nancy era pe jumătate deschisă, iar în cameră era lumină. În clipa aceea a cuprins-o brusc nebunia, dorinţa de a face ceva, dorinţa aprigă de a se justifica.

Toate camerele lor dădeau în galeria aceea; odaia Leonorei era spre răsărit; urma camera fetei, apoi cea a lui Edward. Vederea celor trei uşi deschise, una lângă alta, aşteptând să primească orice călător ivit din noapte, a cutremurat-o pe Leonora. A intrat în camera lui Nancy.

Fata stătea nemişcată într-un fotoliu, cu spatele foarte drept, aşa cum fusese învăţată la mănăstire. Părea foarte liniştită. Părul negru îi cădea pe umeri, învăluind-o ca un giulgiu. Focul de lângă ea ardea puternic; probabil că abia pusese nişte cărbuni. Purta un chimono alb de mătase, care o acoperea până la picioare. Hainele de care se dezbrăcase erau împăturite la dungă pe scaunele potrivite. Îşi sprijinea mâinile lungi pe braţele fotoliului tapetat cu un model alb cu roz.

Leonora e cea care mi-a povestit toate amănuntele astea. I se părea absolut extraordinar că fata îşi putuse împături hainele cu atât de multă grijă într-o asemenea noapte, când Edward o anunţase că o trimite la tatăl ei, şi când mai primise şi scrisoarea aceea de la mama ei. În mâna dreaptă ţinea scrisoarea pusă în plic.

La început, Leonora nici n-a văzut-o. A întrebat-o pe Nancy: „Ce faci la ora asta?“

„Mă gândesc“, i-a răspuns fata.

Amândouă păreau să gândească în şoaptă şi vorbeau aproape pe neauzite. Apoi ochii Leonorei s-au oprit asupra plicului şi a recunoscut scrisul doamnei Rufford.

Era unul dintre momentele acelea în care îţi îngheaţă mintea, aşa mi-a povestit ea. Se simţea de parcă ar fi fost bătută cu pietre din toate părţile, fără putinţa de a fugi. S-a auzit zicându-i: „Edward moare... din cauza ta. E pe moarte. E mai bun decât oricare dintre noi...“

Fata se uita dincolo de ea, privind lambriurile uşii pe jumătate deschise. „Bietul tata“, a exclamat ea, „bietul tata!“

„Trebuie să stai aici“, i-a zis Leonora cu înverşunare. „Trebuie să rămâi aici. Îţi spun că trebuie să rămâi aici.“

„Plec la Glasgow, a venit replica lui Nancy. Mâine dimineaţă plec la Glasgow. Mama mea este la Glasgow.“

Se pare că doamna Rufford îşi ducea traiul dezordonat la Glasgow. Alesese oraşul acela nu pentru că era mai ieftin, ci pentru că era locul natal al soţului ei, căruia voia să îi provoace cât mai multe chinuri cu putinţă.

„Trebuie să rămâi aici“, a început Leonora, „ca să-l salvezi pe Edward. Se stinge de iubire pentru tine.“

Fata şi-a întors privirea calmă către Leonora.

„Ştiu“, i-a răspuns. „Şi eu mă sting de iubire pentru el.“

Leonora a bâiguit un „A!“ care, în ciuda ei, a sunat mai degrabă ca un geamăt îngrozit şi plin de durere.

„Tocmai de asta“, a continuat fata, „mă duc la Glasgow, ca să o duc pe mama departe de acolo...“ Apoi a adăugat: „...la capătul pământului.“ În ciuda faptului că ultimele luni o tranformaseră într-o adevărată femeie, încă mai vorbea ca o şcolăriţă romantică. Era ca şi cum ar fi crescut atât de

repede, încât nu avusese timp să-şi prindă părul în coc. Apoi însă a mai spus: „Nu suntem bune de nimic, nici eu, nici mama.“

Leonora i-a replicat pe tonul ei înfiorător de liniştit: „Nu, nu e vorba de voi. Eu nu sunt bună de nimic. Nu poţi să-l laşi pe omul acela să se distrugă din iubire pentru tine. Trebuie să fii a lui.“

Mi-a povestit că fata i-a adresat atunci un zâmbet ciudat şi foarte pierdut, ca şi când ar fi avut o mie de ani, ca şi cum Leonora nu ar fi fost decât un copilaş.

„Ştiam că vei zice asta“, i-a răspuns, vorbind foarte rar. „Dar noi nu suntem demni; nici Edward, nici eu.“

III

De fapt, Nancy rămăsese pe gânduri încă de când Leonora făcuse acele comentarii despre calul oferit tânărului Selmes. Se tot gândise la asta, pentru că petrecuse zile întregi tăcând, la căpătâiul mătuşii ei. (O considerase întotdeauna mătuşă pe Leonora.) Şi fusese nevoită să suporte multe mese într-o muţenie totală, în compania lui Edward. Iar uneori el îşi ridica spre ea ochii înroşiţi şi îi adresa un zâmbet strâmb. Încetul cu încetul, Nancy înţelesese că Edward nu o iubeşte pe Leonora, şi că Leonora îl urăşte pe Edward. Se petrecuseră de altfel mai multe lucruri care o ajutaseră să îşi formeze această convingere şi să şi-o confirme. În perioada aceea, i se permisese să citească ziarele sau, mai degrabă, din moment ce Leonora nu se ridica din pat şi Edward lua singur micul dejun, plecând devreme la moşie, fusese lăsată singură cu ziarele. Iar într-o zi a văzut într-un ziar fotografia unei femei pe care o cunoştea foarte bine, iar sub ea era scris: „Onorabila doamnă Brand, reclamantă în faimosul caz de divorţ de la pagina 8.“ Nancy nu ştia prea bine ce înseamnă un divorţ. Fusese crescută foarte bine; în plus, romano-catolicii nu divorţează. Nu prea înţeleg cum procedase Leonora. Bănuiesc că îi repetase neîncetat lui Nancy că femeile bine-crescute nu citesc asemenea lucruri, iar asta ar fi fost îndeajuns ca să o facă pe Nancy să întoarcă pagina.

În orice caz, a citit relatarea divorţului Brand în principal pentru că voia să îi povestească Leonorei despre asta. Se gândea că, atunci când va scăpa de migrenă, Leonora va dori să afle ce se întâmplă cu doamna Brand, care locuia în Christchurch şi la care amândouă ţineau mult. Divorţul durase trei zile, iar relatarea citită de Nancy era din a treia zi. Însă Edward păstra metodic ziarele din aceeaşi săptămână într-unul dintre rafturile din camera în care îşi ţinea şi armele. Prin urmare, după ce a terminat cu masa de dimineaţă, Nancy s-a dus în acea cameră liniştită şi a citit pe săturate, aşa cum s-ar fi exprimat ea. Procesul i s-a părut foarte ciudat. Nu înţelegea de ce judecătorii voiau atât de mult să ştie tot ce făcuse domnul Brand într-o anumită zi; nu înţelegea de ce trebuia să fie prezentat în instanţă un desen al dormitorului de la Christchurch Old Hall. Nu pricepea nici măcar de ce voiau ei să ştie că, într-o anumită ocazie, uşa salonului fusese încuiată. Asta

o făcuse să râdă; i se părea că oamenii mari sunt lipsiţi de minte dacă îşi bat capul cu asemenea probleme. Totuşi, i se păruse foarte ciudat faptul că unul dintre avocaţi îl interogase pe domnul Brand în mod foarte insistent şi impertinent asupra sentimentelor sale faţă de domnişoara Lupton. Nancy o cunoştea foarte bine pe domnişoara Lupton de la Ringwood. Era o fată veselă, care călărea un cal cu două smocuri albe la copite. Domnul Brand o ţinea întruna că nu o iubeşte pe domnişoara Lupton... Ei, normal că nu o iubea pe domnişoara Lupton, doar era însurat. La fel de bine ai putea zice că unchiul Edward iubeşte... iubeşte pe oricine altcineva, dar nu pe Leonora. Când oamenii se căsătoresc, s-a zis cu dragostea. Cu siguranţă că existau şi oameni care se poartă urât – dar ăştia erau oameni săraci – sau unii care nu sunt ca aceia pe care îi cunoştea ea. Aşa înţelegea Nancy lucrurile pe atunci. Însă, citind mai departe, a descoperit că domnul Brand fusese obligat să mărturisească o „intimitate vinovată“ cu o persoană sau alta. Nancy şi-a închipuit că bărbatul divulgase cuiva secretele soţiei lui şi nu putea înţelege de ce una ca asta ar putea constitui o ofensă gravă. Evident că nu era o purtare prea demnă de un gentleman, iar asta a făcut-o să-şi piardă puţin din stima pe care o avea pentru domnul Brand. Dar, din moment ce a aflat că doamna Brand îl iertase pentru această jignire, şi-a imaginat că acesta nu divulgase cine ştie ce taine importante. După care, deodată, în mintea ei s-a format convingerea că domnul Brand – bunul domn Brand, cel pe care, înainte cu o lună sau două de plecarea lor la Nauheim îl văzuse jucând baba-oarba cu copiii lui şi sărutându-şi soţia când o prindea – şi soţia lui erau acum la cuţite. Aşa ceva era de neimaginat.

Şi totuşi, chiar aşa stăteau lucrurile – negru pe alb. Domnul Brand bea; la beţie, Brand o lovise pe doamna Brand, iar femeia căzuse la pământ. La sfârşitul multor coloane de ziar, erau câteva cuvinte referitoare la faptul că domnul Brand fusese găsit vinovat de cruzime faţă de soţie şi de adulter cu domnişoara Lupton. Ultimele cuvinte nu îi spuneau nimic lui Nancy; adică nimic concret. Ştia că una dintre porunci era să nu comiţi adulter, dar se întreba de ce ar face un om aşa ceva? Probabil că era ca pescuitul de somoni în afara sezonului, un lucru care nu se face. Bănuia doar că are legătură cu sărutatul sau cu ţinerea cuiva în braţe...

Cu toate acestea, lectura aceea a avut un efect misterios, înspăimântător şi malefic asupra lui Nancy. Pe măsură ce citea, se simţea cuprinsă de o stare

de rău care creştea din ce în ce mai mult. Inima i se zbătea dureros în piept; a început să plângă. L-a întrebat pe Dumnezeu cum de îngăduie să se întâmple aşa ceva. Şi era din ce în ce mai sigură că Edward nu o iubeşte pe Leonora şi că Leonora îl urăşte pe Edward. Atunci poate că şi Edward iubea pe altcineva. Era de negândit.

Iar dacă putea iubi pe altcineva decât pe Leonora, a vorbit deodată plină de patimă inima ei pe care nu şi-o cunoştea, atunci de ce nu ar fi iubit-o pe ea? Iar el nu o iubea...

Asta se întâmplase cam cu o lună înainte ca Nancy să primească acea scrisoare de la mama ei. Atunci lăsase apele să se liniştească, până când răul de care fusese cuprinsă a trecut; asta s-a petrecut cam după vreo două zile. Apoi, aflând că Leonora scăpase de migrene, a anunţat-o într-o zi, din senin, că doamna Brand a divorţat de soţul ei şi a întrebat-o ce înseamnă asta de fapt.

Leonora zăcea pe sofa, în hol; se simţea atât de slăbită, încât abia îşi putea găsi cuvintele. Nu a răspuns decât: „Înseamnă că domnul Brand va putea să se însoare din nou.“

„Dar... dar...“ a bâiguit Nancy. Apoi a zis: „Va putea să se însoare cu domnişoara Lupton.“

Leonora doar a dat din mână, în semn de aprobare. Ochii îi erau închişi.

„Atunci...“ a început Nancy.

În ochii ei albaştri se citea groaza; îşi încruntase sprâncenele, iar gura i se încreţise de durere. Se uita la holul mare, atât de cunoscut, şi totul i se părea schimbat. Suporturile de fier pentru lemne, ornate la capete cu flori de alamă, păreau ireale; buştenii din foc nu mai erau decât nişte buşteni care ardeau, nu simbolurile plăcute ale unui mod de viaţă indestructibil. Flăcările se zbăteau în spatele grilajului şemineului; câinele Saint Bernard a oftat în somn. Afară, ploaia de iarnă cădea fără oprire. Iar ei i-a trecut deodată prin minte gândul că Edward s-ar putea însura cu altcineva. Şi abia şi-a putut înăbuşi ţipătul.

Leonora, culcată pe o parte, cu capul sprijinit de perna neagră cu auriu de pe sofaua ce fusese trasă aproape de şemineul imens, a deschis ochii.

„Credeam“, a zis Nancy, „nu mi-am închipuit niciodată... Căsătoria nu e una dintre sfintele taine? Nu e indisolubilă? Am crezut că te măriţi... şi...“ Fata suspina. „Am crezut că eşti căsătorit sau necăsătorit, aşa cum eşti viu sau mort.“

„Asta“, i-a explicat Leonora, „este legea Bisericii. Nu şi legea lumii...“

„Aşa e,“ a răspuns Nancy, „soţii Brand sunt protestanţi.“

Dintr-odată, s-a simţit cuprinsă un sentiment de siguranţă şi, timp de o oră şi ceva, mintea i s-a liniştit. I s-a părut absolut prostesc că nu îşi amintise de Henric al VIII-lea şi de bazele pe care s-a clădit protestantismul. Mai că a început să râdă de sine.

După-amiaza lungă se târa cu greu spre seară; flăcările încă se mai înălţau când camerista a venit să aţâţe focul; câinele s-a trezit şi a s-a îndreptat legănat către bucătărie. Atunci Leonora a deschis ochii şi a întrebat-o, aproape cu răceală: „Şi tu? Crezi că te vei mărita?“

Întrebarea aceasta era atât de atipică pentru Leonora, încât, pentru moment, în întunericul care se lăsase, fata a fost cuprinsă de spaimă. Pe de altă parte, era o întrebare perfect normală.

„Nu ştiu“, a mărturisit. „Nu cunosc pe nimeni care să vrea să se însoare cu mine.“

„Mulţi vor să se însoare cu tine“, a venit replica Leonorei.

„Dar eu nu vreau să mă mărit“, a zis Nancy. „Aş vrea să trăiesc în continuare cu tine şi cu Edward. Nu cred că vă stau în drum sau că aş fi motiv de cheltuială prea mare. Dacă eu aş pleca, tu ai avea nevoie de o însoţitoare. Sau poate că ar trebui să trăiesc din munca mea...“

„Nu mă gândeam la asta“, a întrerupt-o Leonora pe acelaşi ton monoton. „Tatăl tău o să-ţi dea destui bani. Însă majoritatea oamenilor vor să se

căsătorească.“

Cred că a întrebat-o atunci dacă nu ar vrea să se mărite cu mine, iar ea i-a răspuns că s-ar mărita cu mine dacă aşa i s-ar cere, însă că voia să locuiască în continuare acolo. Şi a adăugat: „Dacă m-aş mărita cu cineva, mi-aş dori să semene cu Edward.“

Nancy s-a speriat de moarte. Leonora s-a zbătut pe canapea, strigând: „O, Doamne!“

Nancy a fugit după cameristă, să aducă aspirină şi batiste ude. Nici măcar nu i-a trecut prin minte că exclamaţia îngrozită a Leonorei ar avea altă cauză decât durerea fizică.

Aminteşte-ţi că toate acestea s-au întâmplat cu o lună înainte de noaptea în care Leonora s-a dus în camera fetei. M-am întors din nou, dar nu mă pot abţine. E tare greu să vorbeşti despre atâţia oameni. Îţi povestesc despre Leonora şi îi aduc povestea la zi; pe urmă vorbesc despre Edward, pe care l-am lăsat în urmă. Şi apoi rămâne fata mult prea înapoi. Aş dori să pot relata totul ca într-un jurnal. Prin urmare: în 1 septembrie s-au întors de la Nauheim. Leonora s-a îmbolnăvit de îndată. În 1 octombrie mergeau cu toţii împreună în vizite. Nancy observase deja de nenumărate ori că Edward se poartă ciudat. În 6 ale lunii, Edward i-a dăruit calul tânărului Selmes, întâmplare care a făcut-o pe Nancy să creadă că mătuşa nu îl iubeşte pe unchiul ei. În 20 octombrie, ea a citit relatarea procesului de divorţ, apărută în ziarele din 18 şi din următoarele două zile. În 23 a avut conversaţia din hol cu mătuşa ei, despre căsătorie în general şi despre posibilul ei măritiş, iar venirea mătuşii în dormitorul ei s-a petrecut abia în 12 noiembrie...

Astfel, a avut trei săptămâni la dispoziţie pentru introspecţie – pentru o introspecţie sub cerul mohorât, în casa veche care părea şi mai întunecată din pricină că se afla într-o văioagă mărginită de brazii care aruncau umbre negre. Nu era o situaţie prea bună pentru o fată. A început să se gândească la dragoste – ea, care o considerase mereu un sentiment mai degrabă amuzant, dacă nu chiar prostesc. Şi-a amintit de pasaje din cărţi citite la întâmplare – semne care nu o impresionaseră în niciun fel când le citise. Şi-a amintit de iubirea cine ştie cărui erou pentru prinţesa Badrulbadour: şi-a amintit că auzise că dragostea e o flacără, o arşiţă, o ofilire a organelor

vitale, deşi nu ştia ce sunt organele vitale. Îşi amintea vag că iubirea face ca ochii unui îndrăgostit fără speranţă să pară şi mai disperaţi; şi-a amintit de un personaj dintr-o carte, despre care se spunea că se apucase de băut din cauza iubirii; şi-a adus aminte că se spune că existenţa celor îndrăgostiţi e însoţită de suspine adânci. Într-o zi, s-a dus la un pian mic, care se afla într-un colţ al holului, şi a început să cânte. Era un instrument cam dezacordat, care scotea sunete metalice, pentru că nimeni din casă nu era pasionat de muzică. Nancy ştia câteva cântece simple şi s-a apucat să le cânte. Stătea pe scaunul aflat lângă fereastră, uitându-se la ziua care se stingea. Leonora plecase în vizită; Edward se ocupa de nişte răsaduri plantate într-o nouă dumbravă. Iar ea se trezise că începe să cânte la pianul cel vechi. Un cântecel inocent şi vesel începuse şovăielnic să îşi croiască drum spre ea în amurg; era un cântecel în care tonurile majore, cu insistenţa lor plină, veselă, pâlpâiau şi se schimbau în tonuri minore, la fel cum dincolo de pod luminile felinarelor se întrepătrund pe apele întunecate şi dispar în adâncimile smolite. Da, era un cântecel vechi şi prostesc...

Versurile lui sună cam aşa (cred că e vorba de o salcie): „Pentru tot ce-i amor pierdut, tu eşti/ O iarbă bună, tare credincioasă.“

Cam aşa sună. Cred că e pe muzică de Herrick, iar sunetele stridente, neregulate şi metalice se potriveau cu Herrick. Era în amurg; stâlpii ciopliţi, înalţi şi grei care susţineau galeria păreau nişte fiinţe îndoliate, focul aproape se stinsese, numai tăciunii mai licăreau în cenuşă... Locul, lumina şi ora târzie făceau ca totul să pară foarte sentimental...

Dintr-odată, Nancy şi-a dat seama că plânge. Plângea încetişor; a continuat să plângă cu suspine prelungi, convulsive. I se părea că toată veselia, tot farmecul, toată lumina, toată drăgălăşenia dispăruseră din viaţa ei. Nefericire, nefericire şi iar nefericire se întindea peste tot în jurul ei. I se părea că nu întâlnise vreodată o fiinţă fericită, iar ea se simţea pradă chinurilor...

Şi-a amintit că privirea din ochii lui Edward era lipsită de speranţă; era sigură că el bea prea mult. Din când în când, suspina din fundul sufletului. Edward avea înfăţişarea unui om mistuit de un foc lăuntric, al cărui suflet este însetat şi ale cărui forţe vitale se tot împuţinează. În acea clipă a fost cuprinsă de o siguranţă amară, care nu a mai slăbit-o, revenind mereu,

siguranţa că Edward e îndrăgostit de o altă femeie decât Leonora. Cu sectarismul ei mărginit şi pedagogic, şi-a amintit că aşa ceva nu se întâmplă printre catolici. Edward însă era protestant. Prin urmare, Edward era îndrăgostit de cineva...

Iar după ce gândul acesta a prins formă, şi din ochii ei a murit speranţa: a început să ofteze ca bătrânul Saint Bernard de lângă ea. La masă, simţea nevoia insuportabilă să bea un pahar de vin, după care încă unul şi încă unul. Pe urmă se înveselea... Dar peste o jumătate de oră veselia dispărea; se chinuia ca un om mistuit de un foc lăuntric; cu sufletul ars de o sete de nestins; pierzându-şi forţa vitală. Într-o seară, s-a dus în camera cu arme a lui Edward, care plecase la o întrunire a Comitetului Naţional al Rezerviştilor. Pe masa de lângă fotoliul lui se afla o carafă cu whisky. Ea şi-a umplut un pahar întreg şi a dat toată tăria pe gât. În clipa aceea, părea că flăcările îi cuprind cu adevărat trupul; picioarele i s-au umflat şi s-a înroşit la faţă. S-a târât cu greu până în camera ei şi a rămas acolo, zăcând în întuneric. Patul se legăna cu ea, iar Nancy îşi închipuia că e în braţele lui Edward, că el îi sărută chipul care arde, umerii în flăcări, gâtul care îi ia foc.

Niciodată după aceea nu s-a mai atins de alcool. Niciodată după aceea nu a mai avut asemenea gânduri. Au murit în mintea ei; i-au lăsat un sentiment de ruşine atât de insuportabil, încât creierul ei nu a putut să-l îndure şi gândurile au dispărut. S-a convins singură că spaima pe care o simţise la gândul că Edward ar putea fi îndrăgostit de altcineva izvora din pură compasiune pentru Leonora; s-a hotărât să-şi petreacă restul vieţii ca fată în casă a Leonorei, măturând, curăţând, brodând, precum cine ştie ce Deboră sau vreo altă sfântă medievală – din păcate, nu mă pricep mai deloc la hagiografia catolică. Ştiu însă că se închipuia ca o fiinţă cu chipul trist şi serios, cu buzele pecetluite, într-o cămăruţă albă şi curată, udând florile sau brodând la gherghef. În alte momente, ar fi vrut să plece împreună cu Edward în Africa şi să se arunce în faţa unui leu furios, pentru ca el să fie salvat de dragul Leonorei, cu preţul vieţii ei. Da, gândurile ei triste se împleteau cu cele copilăreşti. Nu ştia nimic, absolut nimic despre viaţă, cu excepţia faptului că tristeţea e crucea pe care trebuie să o poarte fiecare. Asta învăţase în ultima vreme. Căci iată ce se petrecuse cu ea în seara în care încasase dubla lovitură, când aflase că Edward vrea să o trimită la tatăl ei în India şi primise scrisoarea de la mama ei. În prima clipă, se rugase

Mântuitorului ei – se gândea la Domnul ca la Mântuitorul ei! – să împiedice cu tot dinadinsul călătoria spre India. Apoi, din comportamentul lui Edward, înţelesese că el e hotărât să o trimită în India. Atunci, înseamnă că asta şi trebuia să facă. Hotărârile lui Edward erau mereu drepte. Era Cidul. Era Lohengrin. era cavalerul Bayard[18].

Însă mintea ei s-a răzvrătit împotriva acestei hotărâri. Nu putea părăsi acea casă şi şi-a închipuit că el vrea să o izgonească, aşa încât Leonora să nu fie martoră la iubirea lui pentru altă fată. Ei bine, atunci îi va spune că poate suporta să îl vadă iubind o altă fată. Va rămâne acolo şi o va consola pe Leonora.

După care a avut parte de şocul oribil al scrisorii mamei sale. Dacă nu mă înşel, aceasta îi scrisese cam aşa: „N-ai niciun drept să-ţi duci viaţa în bunăstare şi respectabilitate. Ar trebui să trăieşti pe stradă, cu mine. De unde ştii că tu eşti copilul colonelului Rufford?“ Nancy nici măcar nu pricepea ce înseamnă asta. Îşi închipuia că mama ei doarme pe sub poduri, acoperită de ninsoarea care cade neîncetat. Asta înţelesese ea din expresia „în stradă“. Simţul platonic al datoriei o făcuse să creadă că trebuie să plece ca să îşi consoleze mama, cea care o adusese pe lume, deşi nu prea înţelegea ce înseamnă asta. Pe de altă parte, ştia că mama ei îi părăsise tatăl pentru un alt bărbat, de aceea îi era milă de el şi îi părea îngrozitor că vocea propriului părinte o face să tremure. Dacă mama ei era o asemenea femeie, nici nu se putea ca părintele ei să nu aibă accese de furie în timpul cărora să o lovească şi să o lase lată la pământ. Pe lângă asta, glasul conştiinţei îi spunea că prima ei datorie e faţă de părinţi. Iar faptul că se dezbrăcase cu mare grijă şi îşi împăturise cu meticulozitate hainele era rezultatul acestui nou simţ al datoriei care se trezise în ea, căci până atunci se mai întâmpla să îşi lase hainele în neorânduială prin toată camera.

Simţul acesta al datoriei pusese stăpânire pe ea în clipa în care Leonora, înaltă, pusă la punct, cu părul ei auriu, înveşmântată în negru din cap până în picioare, a apărut în uşa camerei ei şi i-a spus că Edward se stinge de iubire pentru ea. Iar la suprafaţa conştiinţei ei a răzbit atunci ceea ce ştia în sinea ei de luni întregi: Edward murea – murea în adevăratul sens al cuvântului – din iubire pentru ea. Şi i s-a părut că, timp de o secundă, spiritul ei a şoptit: Domine, nunc dimitis… „Acum slobozeşte-o, Doamne,

pe roaba Ta în pace“. Îşi închipuia că poate să se ducă plină de bucurie la Glasgow, ca să-şi salveze mama decăzută.

18 Pierre du Terrail, senior de Bayard, nobil născut în 1476. Viaţa lui stă la baza personajului „cavalerului fără de frică şi fără de prihană“, simbol al valorilor cavalerismului francez de la sfârşitul Evului Mediu.

IV

I s-a părut că lucrul cel mai potrivit cu starea în care se afla, cu ora şi cu femeia din faţa ei era să afirme că ştie că Edward se stinge de iubire pentru ea şi că, la rândul ei, ea se stinge de dragoste pentru el. Pentru că faptul acesta i se revelase deodată şi din acel moment devenise pentru ea cât se poate de real, precum urma rotundă pe care o lasă degetul mare când îl apeşi pe o bucată de cauciuc, la o masă de de whist.

Dintr-odată, a avut senzaţia că Leonora s-a schimbat şi că inclusiv atitudinea ei faţă de Nancy se schimbase. Era ca şi cum ar fi stat în continuare lângă foc, în chimonoul ei alb şi subţire de mătase, însă pe un tron. Era ca şi cum Leonora, în rochia de casă din dantelă neagră, strânsă pe lângă corp, cu umerii albi, strălucitori şi părul blond, cârlionţat, pe care fata îl considerase mereu cel mai frumos păr din lume, se chircea, se ofilea, se învineţea de frig, tremurând imploratoare. Cu toate acestea, Leonora îi poruncea ei. Însă nu avea niciun rost să îi poruncească lui Nancy. A doua zi avea să plece la mama ei, la Glasgow.

Leonora continua să îi spună că trebuie să rămână acolo ca să-l salveze pe Edward, care murea de iubire pentru ea, în timp ce Nancy, mândră şi fericită că Edward o iubeşte şi că şi ea e îndrăgostită de el, nici măcar nu o asculta. Avea impresia că datoria Leonorei este să salveze trupul soţului ei; ea, Nancy, era stăpână peste sufletul lui – un lucru preţios pe care avea să îl ocrotească şi să îl poarte în braţe –, de parcă Leonora ar fi fost un câine flămând care încerca să se repeadă la mielul pe care Nancy îl purta în braţe. Într-adevăr, avea senzaţia că iubirea lui Edward e ca un mieluşel foarte drag pe care ea îl ferea de o fiară crudă şi prădalnică. Leonora, numai ea, cu avariţia şi cruzimea ei, îl adusese pe Edward în pragul nebuniei. Trebuia să fie apărat cu ajutorul dragostei pe care i-o purta ei şi pe care ea i-o purta lui – dragostea ei de la mare depărtare, nemărturisită, avea să îl învăluie, să îl susţină, să îl întărească; glasul ei avea să răsune pentru el de la Glasgow, declarându-i că îl iubeşte, că îl adoră, că nu trece o clipă fără să tânjească după el, fără să îl iubească, fără să tremure cu gândul la el.

Leonora şi-a ridicat glasul, insistentă, pe un ton imperativ şi plin de amărăciune: „Trebuie să rămâi aici; trebuie să fii a lui Edward. Eu o să divorţez de el.“

„Biserica nu permite divorţul“, a venit replica fetei. „Eu nu pot fi a soţului tău. Mă duc la Glasgow s-o salvez pe mama.“

Uşa camerei, rămasă întredeschisă, s-a deschis fără zgomot. Edward stătea în cadrul ei. Ochii lui arzători, în care se citea osânda, sorbeau chipul fetei, iar umerii îi erau cocârjaţi. Fără îndoială, era pe jumătate beat; într-o mână ţinea carafa de whisky, iar în cealaltă o lumânare care se îndoise. I-a vorbit lui Nancy cu un glas plin de cruzime: „Îţi interzic să vorbeşti despre asemenea lucruri. O să rămâi aici până când o să am veşti de la tatăl tău, după care vei pleca la el.“

Cele două femei care se măsurau din priviri ca două fiare gata să se repeadă una la alta, aproape că nu s-au uitat la el. Edward s-a rezemat de canatul uşii şi a repetat: „Nancy, îţi interzic să vorbeşti despre asemenea lucruri. Eu sunt stăpânul casei.“

La sunetul vocii lui bărbăteşti, puternice şi profunde, născute adânc, în piept, în bezna din spatele lui, Nancy a simţit cum spiritul ei se înclină în faţa lui, cu mâinile împreunate. A simţit că va pleca în India, că doreşte să nu mai vorbească niciodată despre toate acestea.

Leonora a intervenit: „Doar vezi că datoria ta e să fii a lui. Nu trebuie să mai bea atât.“

Nancy nu a răspuns. Edward plecase; i-au auzit paşii şovăitori târşâindu-se pe parchetul de stejar lustruit al scărilor. Apoi, când s-a auzit zgomotul unui corp căzând, Nancy a început să ţipe. Leonora i-a zis: „Ce ţi-am spus?“

Sunetele veneau din hol, de la parter; flacăra lumânării lui Edward juca printre balustrăzile galeriei. Apoi i-au auzit vocea:

„Vreau legătura la Glasgow... Glasgow, în Scoţia... Vreau să ştiu numărul unui domn numit White, din Simrock Park, Glasgow... Edward White, Simrock Park, Glasgow... zece minute... la această oră din noapte...“ Glasul

îi era calm, normal şi răbdător. Alcoolul îi îngreuna picioarele, nu şi limba. „Pot să aştept. Da, ştiu că au telefon. Am mai vorbit şi înainte cu ei.“

„O va suna pe mama ta“, a spus Leonora. „O să rezolve tot pentru ea.“ Apoi s-a ridicat, a închis uşa, s-a îndreptat spre foc, adăugând plină de amărăciune: „Mereu poate să rezolve totul pentru toată lumea, dar nu şi pentru mine. Nu şi pentru mine!“

Fata nu a rostit niciun cuvânt. Stătea pe scaun, pierdută într-un vis sublim. Părea că îşi vede iubitul aşezat, aşa cum şedea mereu în holul întunecat, într-un scaun cu spătarul rotund, puţin aplecat în faţă, cu receptorul la ureche, vorbind cu glas blând, aproape şoptit, un glas pe care îl păstra doar pentru conversaţiile telefonice, şi salvând lumea, salvând-o pe ea, în întunericul negru ca de smoală. Nancy şi-a dus mâna la baza gâtului, care îi rămăsese dezgolită, ca să simtă căldura cărnii răspândindu-i-se în piept.

Nu a scos niciun cuvânt; în schimb, Leonora continua să vorbească...

Dumnezeu ştie ce-o fi zis. Repeta neîncetat că fata trebuie să fie a soţului ei. Apoi mi-a spus că folosise fraza asta pentru că, deşi ea ar fi obţinut divorţul sau chiar anularea căsătoriei de către Biserică, fata şi Edward tot ar fi comis adulter. Zicea însă că era absolut necesar; era preţul pe care fata trebuia să-l plătească pentru păcatul de a-l fi făcut pe Edward să se îndrăgostească de ea, pentru păcatul de a-l iubi pe soţul ei. A vorbit aşa la nesfârşit, aşezată lângă foc. Fata trebuia să devină o adulterină; îl dusese în păcat pe Edward pentru că era atât de frumoasă, de graţioasă şi de bună. Era un păcat să fii atât de bună. Trebuia să plătească acest preţ ca să-l salveze pe omul căruia îi făcuse rău.

Când Leonora se oprea o clipă din vorbit, fata auzea vocea lui Edward care vorbea pe un ton monoton şi neinteligibil, cu pauze intermitente, în care asculta răspunsurile care i se dădeau. Asta o făcea să strălucească de mândrie; omul pe care îl iubea făcea ceva pentru ea. Cel puţin el era hotărât, dădea dovadă de hotărâre bărbătească, ştia ce trebuie făcut. Leonora îi dădea înainte, sfredelind-o pe Nancy cu privirea. Fata aproape că nu se uita la ea şi aproape că nici nu o auzea. La mult timp după asta, după ce trecuseră câteva ore, Nancy a spus: „O să plec în India îndată ce Edward

primeşte veşti de la tatăl meu. Nu pot vorbi despre lucrurile astea, pentru că Edward nu doreşte asta.“

La auzul acestor cuvinte, Leonorei i-a scăpat un ţipăt şi s-a năpustit spre uşă. Nancy s-a pomenit că sare din scaun, cu braţele deschise. A strâns-o la piept pe cealaltă femeie, îngânând: „O, draga de tine, biata de tine!“

Şi au rămas aşa, strângându-se una pe alta în braţe şi plângând fără oprire; toată noaptea şi-au petrecut-o în acelaşi pat, vorbindu-şi fără contenire. Prin perete, Edward le-a auzit glasurile tot restul nopţii. Aşa s-a petrecut totul... Iar a doua zi, toţi trei s-au purtat ca şi cum nimic nu se întâmplase. Pe la ora unsprezece dimineaţa, Edward s-a dus la Nancy, care aranja nişte trandafiri de Crăciun într-un vas de argint, şi a aşezat o telegramă pe masa de lângă ea.

„Poţi să o decodezi singură“, i-a spus, adăugând în timp ce ieşea: „Poţi să o anunţi pe mătuşa ta că i-am telegrafiat domnului Dowell să vină aici. Datorită lui, lucrurile o să fie mai uşoare pentru tine până când vei pleca.“

Din câte îmi amintesc, în telegrama decodată scria: „O voi duce pe doamna Rufford în Italia. Fiţi sigur că aşa voi face. Sunt plin de devotament pentru doamna Rufford. Nu-i nevoie de ajutor financiar. Nu am ştiut că există o fiică şi vă sunt foarte recunoscător că mi-aţi arătat ce datorie am. White.“ Cam asta scria. Pe urmă, zilele şi-au reluat cursul normal până la venirea mea.

V

Această parte a istorisirii mele mă întristează cel mai tare, pentru că mă întreb necontenit, cu mintea prinsă într-o buclă de durere istovitoare şi încâlcită, ce ar fi trebuit să facă oamenii ăştia? Pentru numele lui Dumnezeu, ce ar fi trebuit ei oare să facă?

Sfârşitul se întrezărea cât se poate de clar pentru fiecare dintre ei. În clipa aceea era mai mult decât evident că, dacă aşa cum spunea Leonora, fata nu „va fi a lui Edward“, atunci Edward avea să moară, fata avea să îşi piardă minţile din pricina morţii lui, iar după un timp, Leonora, care era cea mai rece şi mai puternică dintre ei trei, avea să se consoleze măritându-se cu Rodney Bayham şi să ducă o viaţă liniştită şi confortabilă. În noaptea aceea, când Leonora stătea în dormitorul fetei, în timp ce Edward vorbea la telefon de la parter, sfârşitul acesta se vedea cât se poate de clar. Neîndoielnic, fata era deja pe jumătate nebună; Edward era pe jumătate mort; numai Leonora, activă, insistentă, pătrunsă de energia ei îngheţată, era cea care „acţiona“. Şi atunci, ce ar fi trebuit să facă ei? Totul a dus la dispariţia acestor două splendide fiinţe – căci şi Edward, şi fata erau nişte fiinţe splendide –, pentru ca o a treia fiinţă, ceva mai normală, să aibă parte, după o îndelungată perioadă de chinuri, de o viaţă liniştită şi confortabilă.

Trebuie să ştii că aştern toate astea pe hârtie la optsprezece luni bătute pe muchie de la vorbele cu care mi-am încheiat capitolul anterior. De când am aşternut pe hârtie cuvintele „până la venirea mea“, cu care văd că se termină paragraful acela, am revăzut în treacăt, din goana unui tren, Beaucaire-ul şi frumosul lui turn alb, Tarasconul şi castelul lui pătrat, Ronul maiestuos, câmpiile nesfârşite din Crau. Am străbătut în grabă toată Provenţa şi nu mai are niciun farmec pentru mine. Nu-mi voi mai găsi paradisul pe colinele ei acoperite de măslini, pentru că acolo nu e decât iadul...

Edward a murit; fata e pierdută; o, da, nebună de-a binelea; Leonora duce o viaţă excelentă cu Rodney Bayham, iar eu stau singur în Branshaw Teleragh. Am fost în Provenţa; am văzut Africa; am călătorit în Asia, în Ceylon, ca să o văd pe biata mea fată, într-o încăpere întunecată, stând

nemişcată, învăluită în părul ei lung, ridicând către mine ochi care nu mă vedeau şi spunând cu voce clară: Credo in unum Deum omnipotentem... Credo in unum Deum omnipotentem.[19] Sunt singurele cuvinte inteligibile pe care le-a rostit; se pare că sunt singurele cuvinte pe care le va mai rosti vreodată. Presupun că sunt vorbe pline de sens; probabil că au foarte mult sens pentru ea, dacă poate afirma că mai crede într-un Dumnezeu atotputernic. Ei bine, asta e. Sunt tare ostenit de toate astea...

Presupun că toate călătoriile astea par tare romantice, dar este istovitor, atât de istovitor să treci prin ele; să cumperi biletele, să prinzi trenurile, să alegi cabinele; să discuţi cu ofiţerul intendent şi cu stewarzii de pe vas despre cel mai indicat regim pentru pacienta liniştită care nu face altceva decât să-şi proclame credinţa într-un Dumnezeu atotputernic. Poate să ţi se pară romantic, dar e numai oboseală, pură oboseală.

Nu ştiu de ce trebuie să fiu mereu eu cel ales ca să fie de folos. Nu mă deranjează, dar nu am fost niciodată de vreun ajutor. Florence m-a ales ca să îşi ducă scopurile la îndeplinire, dar nu i-am fost de niciun folos; Edward m-a chemat să vin ca să stăm de vorbă, iar eu nu l-am putut împiedica să îşi taie gâtul.

Iar într-o zi, cu optsprezece luni în urmă, stăteam în camera mea scriind netulburat, când Leonora a venit la mine, aducându-mi o scrisoare. Era o epistolă foarte tristă de la colonelul Rufford, referitoare la Nancy. Colonelul se retrăsese din armată şi îşi găsise o slujbă la o plantaţie de ceai în Ceylon. Scrisoarea lui era tristă pentru că era prea scurtă, prea incoerentă, într-un stil prea sec. Se dusese la vas să îşi întâmpine fiica, dar descoperise că înnebunise. Se pare că la Aden, Nancy citise într-un ziar ştirea despre sinuciderea lui Edward. Iar când nava a intrat în Marea Roşie, ea înnebunise. Îi spusese doamnei colonel Luton, însoţitoarea ei, că ea crede într-un Dumnezeu atotputernic. Nu era deloc agitată; avea ochii uscaţi şi sticloşi. Chiar şi în nebunia ei, Nancy era cuviincioasă.

Colonelul Rufford scria că medicul nu e de părere că fiica lui îşi va mai reveni vreodată. Cu toate acestea, era posibil ca, dacă ar vedea o persoană cunoscută, de la Branshaw, să se mai liniştească şi să-i facă bine. Iar omul îi scria pur şi simplu Leonorei: „Vă rog să veniţi şi să vedeţi dacă puteţi face ceva.“

Am impresia că am pierdut orice noţiune despre ce înseamnă „trist“; cu toate acestea, cererea simplă şi incredibilă a colonelului mi se pare absolut tristă. Omul suferea din cauza temperamentului său îngrozitor, fusese blestemat să aibă o soţie pe jumătate nebună, alcoolică şi care bătea străzile. Fiica lui înnebunise cu totul, iar el încă mai credea în bunătatea naturii umane. Credea că Leonora o să se deranjeze să călătorească până la Ceylon ca să-i liniştească fiica. Ea însă n-a făcut-o. Nu voia să o vadă vreodată pe Nancy. Presupun că, date fiind împrejurările, era destul de normal. Pe de altă parte, a fost de acord, de ochii lumii, ca o persoană care poate să o liniştească să plece până la Ceylon. Ne-a trimis pe mine şi pe bătrâna ei doică, care avusese grijă de Nancy încă de pe când ea avea treisprezece ani şi venise pentru prima dată la Branshaw. Aşa că am plecat în goana mare, luând-o prin Provenţa, ca să prind vaporul de la Marsilia. Iar când am ajuns în Ceylon, nu am putut fi de niciun folos; nici doica nu a putut face nimic. Nimic nu a fost de folos. Doctorii din Kandy spuseseră că dacă Nancy ar putea fi adusă în Anglia, aerul mării, schimbarea de climă, călătoria, toate lucrurile astea ar putea s-o ajute să se însănătoşească. Evident că nu au avut niciun efect. În acest moment, ea stă pe un scaun în hol, la patruzeci de paşi de locul în care scriu. E îmbrăcată foarte frumos, e foarte liniştită; şi e foarte frumoasă. Bătrâna doică o îngrijeşte cum nu se poate mai bine.

Evident că ţie ţi se pare îngrozitor, însă în ce mă priveşte, totul e foarte banal. M-aş căsători cu Nancy dacă minţile i-ar reveni îndeajuns încât să înţeleagă semnificaţia slujbei anglicane de căsătorie. Probabil însă că nu îşi va mai reveni niciodată destul încât să înţeleagă semnificaţia slujbei religioase anglicane. De aceea nu mă pot însura cu ea, căci legea lumii nu îmi permite.

Prin urmare, m-am cam întors de unde am plecat în urmă cu treisprezece ani. Nu sunt soţul, ci însoţitorul unei fete frumoase, care nu îmi dă nicio atenţie. M-am înstrăinat de Leonora, care în absenţa mea s-a măritat cu Rodney Bayham şi locuieşte acum la Bayham. Ea nu prea mă mai suportă, pentru că i-a intrat în cap că nu sunt de acord cu căsătoria ei cu Rodney Bayham. Ei bine, da, nu-mi place că s-a recăsătorit. Probabil că sunt gelos. Ba nu, cu siguranţă sunt gelos. Am impresia că mă surprind luând-o pe urmele lui Edward Ashburnham, în felul meu. Cred că mi-ar plăcea cu adevărat să fiu poligam: cu Nancy, cu Leonora, cu Maisie Maidan şi poate

chiar şi cu Florence. Nici vorbă că sunt şi eu ca toţi bărbaţii; numai originea mea americană mă face să par ceva mai şters. În acelaşi timp, pot să să te asigur că sunt o persoană cât se poate de respectabilă. Nu am comis niciodată vreo faptă faţă de care cea mai sperioasă mamă de fată ori cel mai respectabil preot dintr-o catedrală să aibă ceva de obiectat. Doar i-am călcat un pic pe urme lui Edward Ashburnham, şi încă numai în dorinţele inconştiente. Ei bine, totul s-a terminat acum. Niciunul dintre noi nu a primit ceea ce şi-a dorit. Leonora îl voia pe Edward, dar s-a ales cu Rodney Bayham, un ins destul de simpatic. Florence voia să fie stăpână la Branshaw, dar eu sunt cel care a cumpărat moşia de la Leonora. Nici măcar nu o voiam cu adevărat; ceea ce doream cu adevărat era să nu mai fiu doar un îngrijitor de bolnavi. Ei bine, sunt iar un îngrijitor pentru o bolnavă. Edward o voia pe Nancy Rufford, dar eu sunt cel care s-a ales cu ea. Doar că nu mai e în toate minţile. Lumea asta e întortocheată şi bizară. De ce nu pot obţine oamenii ceea ce-şi doresc? Toate lucrurile care i-ar fi făcut fericiţi erau acolo; însă fiecare s-a ales cu altceva. Poate tu poţi găsi un sens în toate astea; pe mine mă depăşeşte.

Să existe oare pe undeva vreun paradis pământesc în care, în foşnetul frunzelor de măslin, oamenii să poată fi cu cine îşi doresc, să aibă parte de ce îşi doresc şi să stea liniştiţi la umbră, la răcoare? Sau existența tuturor se aseamănă cu a noastră, a oamenilor de bine – cu existența celor doi Ashburnham, a celor doi Dowell, a celor din familia Rufford –, distruse, tulburate, chinuite şi lipsite de romantism, presărate cu ţipete, imbecilităţi, morţi şi suferinţe? Cine naiba ştie?

Căci a existat în scenele finale din tragedia celor doi Ashburnham o mare doză de imbecilitate. Niciuna dintre cele două femei nu ştia ce vrea. Numai Edward s-a purtat consecvent, iar el era beat în cea mai mare parte a timpului. Numai că, beat sau treaz, a respectat convenţiile şi tradiţiile neamului său. Nancy Rufford trebuia trimisă în India, Nancy Rufford nu trebuia să audă niciun cuvânt de iubire de pe buzele lui. Aşa că a fost trimisă în India şi nu a auzit niciodată vreun cuvânt de dragoste din partea lui Edward Ashburnham.

Asta era linia tradiţională de conduită. Era în acord cu tradiţia familiei lui Edward. Cred că tradiţia asta a făcut foarte mult bine celor care au fost

politicieni. Presupun că tradiţiile şi convenţiile lucrează orbeşte, dar sigur pentru supravieţuirea indivizilor obişnuiţi şi înlăturarea celor mândri, dârji şi ieşiţi din comun.

Edward era obişnuit, dar avea o doză mult prea mare de sentimentalism, iar societatea nu are nevoie de prea mulţi indivizi sentimentali. Nancy era o fiinţă splendidă, însă închidea în ea un strop de nebunie. Societatea nu are nevoie de indivizi atinşi de aripa nebuniei. Aşa că Edward şi Nancy au fost aruncaţi pe fereastră, în timp ce Leonora, tipul perfect normal, trăieşte bine-mersi, măritată cu un bărbat care seamănă mai degrabă cu un iepure. Căci Rodney Bayham e ca un iepure şi am auzit că Leonora urmează să nască peste trei luni.

Aşa că aceste două fiinţe splendide şi zbuciumate, cu magnetismul şi pasiunile lor – cei doi pe care i-am iubit cu adevărat – nu mai sunt acum pe lume. Fără îndoială, aşa e cel mai bine pentru ei. Ce-ar fi făcut Nancy din Edward, dacă ar fi ajuns să își împartă viaţa cu el? Ce-ar fi făcut Edward din ea? O spun pentru că Nancy avea o oarecare doză de cruzime, o doză clară de cruzime care o făcea să-şi dorească să îi vadă pe ceilalţi suferind. Da, chiar şi-a dorit să îl vadă pe Edward suferind. Şi, pe Dumnezeul meu, l-a făcut să treacă prin chinurile iadului.

L-a făcut să treacă prin chinuri absolut inimaginabile. Femeile astea două l-au urmărit pe amărâtul ăla jupuindu-l mai rău decât dacă l-ar fi biciuit. Crede-mă că aproape se vedea cum îi sângerează mintea. Îmi pare că îl văd stând în picioare, gol până la brâu, apărându-şi ochii cu braţele, în timp ce bucăţile de carne atârnă pe el ca nişte zdrenţe. Crede-mă că nu-i nicio exagerare în ceea ce simt. Ai fi zis că Leonora şi Nancy se aliaseră ca, pentru binele omenirii, să îi dea lovitura de graţie unui om care se afla întru totul la mâna lor. Erau ca doi indieni sioux care au prins un apaş şi l-au legat la stâlpul torturii. Te rog să mă crezi când îţi spun că torturile pe care i le aplicau erau nesfârşite.

Noapte de noapte, el le auzea cum îşi vorbesc fără încetare; înnebunit, cu sudoarea curgându-i şiroaie, căutând uitarea în beţie, el zăcea pe pat, auzind vocile care nu mai conteneau. Şi, zi după zi, Leonora venea la el şi îi anunţa rezultatul deliberărilor lor.

Erau ca doi judecători dezbătând sentinţa pe care urmează să i-o dea unui criminal; ca nişte monştri alături de un cadavru neclintit, în mormânt. Nu cred că Leonora era mai vinovată decât fata, deşi ea era cea mai activă dintre ele două. După cum am spus, Leonora era o femeie absolut obişnuită. Vreau să zic că, în circumstanţe normale, dorinţele ei ar fi fost cele ale unei femei de care societatea are nevoie. Voia copii, decenţă, o casă; voia să evite risipa; dorea să păstreze aparenţele. Era cum nu se poate mai normală, chiar şi în frumuseţea ei de netăgăduit. Însă nu vreau să spun că în situaţia asta atât de anormală ea s-a purtat normal. Toată lumea o luase razna în jurul ei, iar ea însăşi, în culmea chinurilor, luase înfăţişarea unei nebune, a unei femei malefice, a personajului negativ. Cum să-ţi explic? Oţelul, de exemplu, este o substanţă normală, dură, fără cusur. Însă dacă e aruncat în foc, se face roşu, moale şi nu mai poate fi mânuit. Iar dacă focul devine şi mai puternic, atunci se topeşte cu totul. La fel era şi Leonora. Ea era făcută să trăiască în circumstanţe normale; era făcută pentru Rodney Bayham, care va avea la Portsmouth o locuinţă separată, secretă, şi din când în când se va duce la Paris şi Budapesta.

În momentul în care a apărut povestea dintre Edward şi fată, Leonora a cedat şi s-a sfâşiat în mii de bucăţi. Ajunsese să aibă gânduri neobişnuite şi, prin urmare, oribile şi cât se poate de necuviincioase. Într-un moment, nu dorea decât să se răzbune. După ce îi ţinea ore întregi predici fetei în timpul nopţii, se ducea la Edward, care nu scotea o vorbă, şi îi ţinea predici ore întregi în timpul zilei. Iar el nu a făcut decât o singură greşeală, numai că asta l-a distrus. Poate că în după-amiaza aceea băuse mult prea mult. Ea îl întreba fără încetare ce vrea. Ce voia el? Ce voia? Unicul lui răspuns era mereu „Ţi-am spus“. Prin asta, el îi dădea de înţeles că vrea ca fata să plece la tatăl ei, în India, imediat ce acesta avea să le trimită o telegramă care să confirme că poate să o ia la el. Şi doar o dată a făcut un pas greşit. La întrebările necontenite ale Leonorei, el a răspuns că vrea să se poată aduna şi să-şi reia ocupaţiile de zi cu zi, numai ca fata să îl iubească în continuare, de la opt mii de kilometri depărtare. Nu voia nimic mai mult, nu se ruga la Dumnezeu decât pentru atât. Ei, da, era un sentimental.

În clipa în care a auzit una ca asta, Leonora a hotărât că fata nu avea să plece la opt mii de kilometri distanţă şi că nu îl va mai iubi. Iată cum a procedat.

A continuat să îi spună fetei că trebuie să fie a lui Edward; că ea avea să obţină divorţul; că avea să primească de la Roma anularea căsătoriei. Considera însă că e de datoria ei să îi dezvăluie ce monstru era Edward. Aşa că i-a povestit despre La Dolciquita, despre doamna Basil, despre Maisie Maidan şi despre Florence. I-a vorbit despre chinurile pe care le-a îndurat toată viaţa cu omul acesta violent, poruncitor, trufaş, beţiv, arogant şi care se lăsa târât în chip monstruos de nevoile lui sexuale. Şi, tot ascultând prin ce chinuri trecuse mătuşa ei – căci Leonora devenise din nou o mătuşă pentru ea –, cu cruzimea grăbită a tinereţii şi cu solidaritatea care le uneşte pe femei, fata a luat propriile hotărâri. Mătuşa ei îi repeta fără încetare: „Trebuie să îl salvezi pe Edward, trebuie să îl scapi. Lui nu îi trebuie decât să fie un timp cu tine, ca să se liniştească. Pe urmă o să se plictisească de tine, ca şi de celelalte. Tu însă trebuie să-l salvezi.“

Şi în tot acest timp, datorită ciudatului instinct care îi uneşte pe cei ce trăiesc sub acelaşi acoperiş, sărmanul de el a ştiut perfect ce se petrece. Nu a făcut însă nimic; nu a mişcat un deget ca să-şi salveze pielea. Singurul lucru pe care îl cerea de la viaţă, ca să poată funcţiona în continuare ca un membru normal al societăţii, era ca fata, chiar şi la mii de kilometri depărtare, să continue să îl iubească. Iar ele i-au spulberat până şi această dorinţă.

Ţi-am spus că fata s-a dus într-o noapte în camera lui. Acela a fost cu adevărat iadul pentru el. Acea imagine nu i-a mai ieşit din minte: fata apărând din întuneric la picioarele patului său. Mi-a povestit că părea uşor verzuie, ca şi cum umbra stâlpilor înalţi ai patului care o încadrau ar fi fost verde. Ea l-a privit, cu ochi în care sticlea o cruzime neîndurătoare, şi i-a zis: „Sunt gata să fiu a ta, ca să-ţi salvez viaţa.“

El a răspuns: „Nu vreau, nu vreau, nu vreau.“

Mi-a zis că nu voia una ca asta, că s-ar fi urât de moarte, că era ceva de neconceput. Dar în tot timpul ăsta simţise imensa ispită de a face lucrul de negândit, nu dintr-o dorinţă fizică, ci datorită unei certitudini mentale. Era sigur că, dacă ea i-ar fi cedat, ar fi fost a lui pe veci. Ştia asta prea bine.

Ea se gândea la ceea ce îi spusese mătuşa ei: că Edward vrea ca ea să îl iubească de la opt mii de kilometri depărtare, aşa că i-a zis: „Nu te mai pot

iubi acum, când ştiu ce fel de om eşti. Voi fi a ta ca să-ţi salvez viaţa. Însă nu pot să te mai iubesc.“

A fost o cruzime de neînchipuit. Ea nici măcar nu avea habar ce înseamnă să fii a unui bărbat. Dar în clipa aceea Edward şi-a revenit. Şi-a regăsit tonul lui obişnuit, sever, aspru, poruncitor, ca şi cum i-ar fi vorbit unui servitor sau unui cal.

„Du-te în camera ta“, i-a zis. „Întoarce-te la tine în cameră şi treci la culcare. Totul e o mare prostie.“

Cele două femei au rămas uluite.

Şi atunci am intrat eu în scenă.

19 „Cred întru unul Dumnezeu atotputernic“ (lat. în original).

VI

Apariţia mea a liniştit lucrurile, fără îndoială, în cele două săptămâni care s-au scurs între venirea mea şi plecarea fetei. Asta nu înseamnă că discuţiile nesfârşite nu ar fi continuat noapte de noapte sau că Leonora nu mă trimitea la plimbare cu fata şi, în răstimpul acela, îi făcea lui Edward viaţa un iad. Din moment ce descoperise ce îşi dorea el – ca fata să îl iubească plină de credinţă de la o depărtare de mii şi mii de kilometri, ca eroii din romanele sentimentale –, era hotărâtă să îi zdrobească năzuinţa asta. Aşa că i-a repetat lui Edward pe toate tonurile cu putinţă că fata nu îl iubeşte, că îl detestă pentru brutalitatea lui, pentru aroganţa lui, pentru că bea. I-a subliniat că, în ochii fetei, el jurase deja de câteva ori credinţă. Îi jurase credinţă Leonorei înseşi, îi jurase doamnei Basil, precum şi amintirii lui Maisie Maidan şi celei a lui Florence. Edward nu a scos niciodată vreun cuvânt.

Oare fata îl iubea pe Edward sau nu? Habar n-am. Presupun că pe vremea aceea nu îl iubea, deşi cu siguranţă fusese îndrăgostită de el înainte ca Leonora să înceapă să-i terfelească reputaţia. Fără îndoială că îl iubise pentru ceea ce aş numi latura publică a existenţei lui – pentru că era un bun soldat, pentru vieţile pe care le salvase pe mare, pentru că era un moşier mărinimos şi un excelent sportiv. Era însă destul de probabil ca toate aceste lucruri să nu mai valoreze nimic în ochii ei în clipa în care a descoperit că nu e un soţ bun. Pentru că, aşa cum le văd eu, deşi femeile nu au mai deloc sentimente de responsabilitate faţă de ţinutul lor, faţă de patrie sau faţă de o carieră – şi cu toate că le poate lipsi orice urmă de solidaritate faţă de comunitate –, ele au totuşi un instinct foarte puternic care funcţionează automat, legându-le de interesele femeilor. Evident că se poate ca o femeie să rupă rândurile şi să îi răpească alteia soţul sau iubitul. Cred însă că ar acţiona astfel numai dacă ar avea motive să creadă că cealaltă femeie s-a purtat rău cu soţul ei. Sunt absolut sigur că dacă ea crede că soţul a fost o brută cu soţia lui, durerea instinctivă pe care o simte faţă de o tovarăşă în suferinţă o va face „să îi dea pace“ bărbatului, aşa cum se zice. Eu nu dau nicio importanţă specială generalizărilor mele. Poate că sunt corecte sau poate că nu; eu nu sunt decât un american care începe să îmbătrânească, fără o cunoaştere profundă a vieţii. Poţi să iei de bune generalizările mele

sau poţi să le dai deoparte. Sunt însă cât de poate de sigur că am dreptate în cazul lui Nancy Rufford, că ea a nutrit pentru el o iubire cât se poate de profundă şi plină de duioşie.

Nu are rost să ne agăţăm de faptul că i-a plătit-o cu vârf şi îndesat din clipa în care a aflat că el i-a fost necredincios Leonorei şi că donaţiile sale publice costaseră mai mult decât crezuse soţia lui că ar fi de cuviinţă. Nancy se simţise obligată să i-o plătească în clipa aceea. Îi era datoare opiniei publice feminine; probabil că ajunsese să acţioneze astfel şi datorită instinctului ei de autoconservare, deoarece îşi închipuia că dacă Edward le fusese necredincios Leonorei, doamnei Basil şi amintirii celorlalte două femei, atunci putea să o înşele şi pe ea. Şi nu încape nicio îndoială că şi ea poseda acel instinct al sexului slab care le face pe femei să fie înfiorător de crude cu persoana iubită. În orice caz, nu ştiu dacă în momentele acelea Nancy Rufford îl iubea pe Edward Ashburnham. Nu ştiu nici măcar dacă îl iubea la Aden, când a înnebunit după ce a aflat că el se sinucisese. Poate că asta s-a petrecut pentru binele Leonorei şi pentru binele lui Edward. Sau poate pentru binele amândurora. Nu ştiu. Nu ştiu nimic. Sunt tare ostenit. Leonora s-a agăţat cu îndârjire de teoria că fata nu îl iubea pe Edward. Voia cu disperare să creadă în ea. Pentru ea, teoria asta îi era la fel de necesară pe cât îi era credinţa în nemurirea sufletului. Mi-a spus că era imposibil ca Nancy să-l mai iubească pe Edward după ce îi dezvăluise părerea ei despre cariera şi caracterul lui. Pe de altă parte, el credea mod iraţional că atracţia pe care o emana o făcuse probabil pe fată să-l iubească mai departe, adică să continue să-l iubească în ciuda faptului că în mod oficial părea să-l urască. El credea că fata doar se preface că-l urăşte, ca să îşi salveze reputaţia, şi s-a gândit că telegrama de-a dreptul atroce pe care o trimisese de la Brindisi era tot o încercare în acest scop, o încercare de a dovedi că sentimentele ei sunt demne de cineva care luptă pentru binele obştesc al femeilor. Nu ştiu. Te las pe tine să judeci. Un alt aspect al acestei poveşti atât de triste îmi dă mie dureri de cap. Leonora susţine că Edward a fost un monstru de egoism nutrind acea dorinţă, ca fata să plece la opt mii de kilometri depărtare de el, şi totuşi să continue să-l iubească. Voia să distrugă o fiinţă tânără. Pe de altă parte, Edward mi-a explicat că nu avea cum să fie considerat egoist, din moment ce iubirea fetei îi era necesară ca să poată trăi şi el nu făcuse, nici nu spusese nimic ca să păstreze vie flacăra iubirii ei. În replică, Leonora a zis că asta demonstrează ce natură îngrozitor de egoistă

avea Edward, cu toate că acţiunile lui puteau fi cât se poate de corecte. Eu nu îmi dau seama care dintre ei are dreptate. Te las pe tine să decizi.

În orice caz, e absolut sigur că acţiunile lui Edward au fost nemaipomenit de corecte, monstruos şi crud de corecte. Stătea nemişcat pe scaun, lăsând-o pe Leonora să îl sfâşie în bucăţi, să îl azvârle în străfundurile iadului, şi nici măcar nu mişca un deget. Îmi vine să cred că era un prost; nu înţeleg ce scop urmărea, lăsând fata să gândească lucruri mult mai rele despre el decât ar fi fost nevoie. Şi totuşi, asta a făcut. E adevărat şi că, în faţa celorlalţi, cei trei lăsau impresia că sunt cei mai buni oameni de pe lume. Te asigur că în cele două săptămâni pe care le-am petrecut în casa aceea veche şi elegantă nu am observat nici măcar un singur lucru care să-mi poată afecta buna părere despre ei. Chiar şi acum, cunoscând circumstanţele, nu îmi aduc aminte ca vreunul dintre ei să fi spus ceva care să îi dea de gol. Până la cina în timpul căreia Leonora a citit acea telegramă cu voce tare, nu îmi pot aminti nimic; nici măcar zbaterea unei pleoape sau tremurul unei mâini. Era doar o familie plăcută, într-un conac de ţară.

Iar Leonora s-a prefăcut de minune – în ce mă priveşte, s-a petrecut până la opt zile după înmormântarea lui Edward. Imediat după ce s-a terminat cina aceea ciudată, în timpul căreia am fost anunţat că Nancy urma să plece a doua zi în India, i-am cerut Leonorei să discutăm. Ea m-a condus în salonaşul ei, unde i-am spus – fără să te mai încurc şi cu relatarea emoţiilor mele – că ea ştie că vreau să mă însor cu Nancy; că dăduse impresia că îmi încurajează această dorinţă şi că aveam senzaţia că e o pierdere de bani pe bilete, o pierdere de timp cu călătoria fetei până în India, dacă Leonora considera că am vreo şansă cât de mică să se mărite cu mine.

Şi pot să jur că Leonora s-a purtat întru totul ca o adevărată matroană britanică. Mi-a spus că era cât se poate de acord cu dorinţa mea; că nu şi-ar fi putut dori un soţ mai bun pentru fată, dar avea totuşi impresia că fata ar trebui să mai cunoască puţin viaţa înainte de a face un pas atât de important. Ei, da, Leonora chiar a folosit expresia „un pas atât de important“. S-a comportata absolut impecabil. De fapt, cred că ei chiar i-ar fi convenit să mă însor cu fata, însă eu plănuiam să cumpăr casa Kershaw, aflată la mai puţin de un kilometru de drumul spre Fordingbridge, şi să mă stabilesc acolo împreună cu fata. Iar asta nu îi convenea deloc Leonorei. Nu dorea ca

fata să locuiască tot restul vieţii la un kilometru distanţă de Edward. Totuşi, ar fi putut să îmi dea de înţeles, cât mai pe ocolite, că pot să mă însor cu fata, cu condiţia de a o duce la Philadelphia sau la Tombuctu. O iubeam enorm pe Nancy, iar Leonora ştia. Cu toate acestea, nu am forţat lucrurile. Am plecat, crezând că Nancy face o călătorie de probă în India. Mi se părea un aranjament cât se poate de rezonabil, iar eu sunt un individ rezonabil. Am mai adăugat doar că ar trebui să o urmez şi eu pe Nancy în India după vreo şase luni. Sau poate după un an. Ei da, da, după cum vezi, chiar am plecat după Nancy în India, după un an... Trebuie să mărturisesc că am fost cam supărat pe Leonora pentru că nu mă anunţase mai din timp că fata urma să plece. Dar m-am gândit că asta se numără printre metodele bizare şi cam încâlcite pe care le adoptă catolicii ca să se descurce în lume. Am crezut că Leonora fusese speriată că, dacă aş fi aflat mai din timp că fata urma să plece atât de curând, aş fi cerut-o în căsătorie sau, în orice caz, i-aş fi făcut avansuri mult mai serioase decât până atunci. Poate că avea dreptate; poate că toţi romano-catolicii au mereu dreptate, în ciuda metodelor lor ciudate şi sinuoase. Ei au de-a face cu acest lucru bizar şi încâlcit care este firea omenească. Pentru că, dacă aş fi ştiut că Nancy urma să plece atât de repede, e destul de posibil să fi început să îi fac curte. Iar faptul acesta ar fi dus la alte complicaţii. Poate că aşa s-ar fi întâmplat.

E tare straniu la ce acţiuni aberante recurg oamenii de bună-credinţă ca să-şi păstreze aparenţa de nepăsare. Căci Edward Ashburnham şi soţia lui m-au chemat din celălalt capăt al lumii doar ca să stau pe scaunul din spate al docarului în care Edward a dus-o pe fată la gara de unde avea să îşi înceapă călătoria spre India. Bagajele ei fuseseră deja făcute şi trimise dinainte. I se rezervase cabina pe vapor. Programaseră totul cu o precizie de ceasornic. Probabil doreau să aibă un martor la calmul cu care îndeplineau aceste lucruri. Ştiau la ce dată avea colonelul Rufford să primească scrisoarea lui Edward şi ştiuseră aproape până şi ora la care aveau să primească telegrama lui, în care cerea ca fiica lui să vină la el. Totul fusese aranjat admirabil şi absolut nemilos chiar de către Edward. Ca să-l îmboldească pe colonel să telegrafieze, îi aruncaseră pretextul că o anume doamnă colonel sau altcineva urma să călătorească pe aceeaşi navă şi că avea să fie o însoţitoare tocmai bună pentru fată. Lucrurile erau absolut uluitoare şi cred că ar fi fost mai bine în ochii Domnului dacă ar fi încercat pur şi simplu să-şi scoată unul altuia ochii cu cuţitele de bucătărie. Însă ei erau oameni „de condiţie

bună“. După ce am discutat cu Leonora, m-am dus din întâmplare în salonul cu arme al lui Edward. Nu ştiam unde e fata şi m-am gândit că poate o să dau de ea acolo. Cred că aveam de gând să o cer în căsătorie, în ciuda spuselor Leonorei. Asta mă face să presupun că nu sunt un om de condiţie la fel de bună ca familia Ashburnham. Edward era tolănit în fotoliu, fumând un trabuc, şi nu a scos o vorbă timp de vreo cinci minute. Lumânările licăreau în abajururile verzi, aruncând reflexii verzui în vitrinele bibliotecii care găzduia arme şi undiţe de pescuit. Deasupra poliţei şemineului se afla tabloul în tonuri de maroniu al calului alb. Au fost cele mai liniştite clipe pe care le-am cunoscut vreodată. După care, dintr-odată, Edward m-a privit în ochi şi a zis: „Ştii ce, bătrâne, aş vrea să mergi mâine la gară cu mine şi cu Nancy.“

I-am răspuns că voi merge negreşit cu ei la gară, a doua zi. A rămas apoi întins vreme destul de îndelungată, ţintuind cu privirea flăcările jucăuşe pe care le zărea pe deasupra genunchilor; pe urmă, deodată, cu o voce cum nu se poate mai liniştită şi fără măcar să-şi ridice ochii, a spus: „O iubesc pe Nancy Rufford cu atâta disperare, încât simt că mor din cauza asta.“

Bietul de el, vorbise fără să vrea. Cred însă că trebuia să-şi deschidă inima în faţa cuiva, iar eu eram pentru el mai degrabă o femeie sau un avocat. Mi-a vorbit toată noaptea.

Ei bine, s-a ţinut de programul lui până la ultima suflare.

Era o dimineaţă foarte senină de iarnă, dar îngheţată. Soarele strălucea puternic, iar drumul cu cotituri la tot pasul, străjuit de ferigi şi iarbă-neagră, era foarte dificil. Eu ocupam scaunul din spate al docarului; Nancy stătea lângă Edward. Vorbeau despre cum trage calul în ham; Edward a arătat cu cravaşa un grup de căprioare într-o râpă, la câteva zeci de metri depărtare. Am întâlnit o haită de ogari în locul în care drumul urca spre Fordingbridge, iar Edward a oprit docarul, pentru ca Nancy să îşi poată lua rămas-bun de la hăitaş şi să îi dea o liră pentru ultima dată. Fata vâna cu câinii aceia încă de la vârsta de treisprezece ani.

Trenul a avut o întârziere de cinci minute, iar ei s-au gândit că e din cauza zilei de târg la Swindon sau în alt oraş prin care trecea. Despre lucruri din astea au tot vorbit. Trenul a tras la linie; Edward i-a găsit un compartiment

de clasa I în care se afla o doamnă în vârstă. Fata s-a urcat în vagon, Edward a închis uşa, după care ea a scos mâna pe geam ca să mi-o strângă pe a mea. Expresia de pe feţele celor doi era absolut impenetrabilă. Semnalul că pleacă trenul era de un roşu foarte strălucitor; asta a fost declaraţia cea mai pasională pe care am putut-o observa în scena aceea. Ea nu arăta foarte bine; purta o capă de blană maronie care nu se potrivea prea bine cu părul ei. I-a zis lui Edward: „Cu bine!“

„Cu bine!“ i-a răspuns el.

Apoi s-a răsucit pe călcâie şi, masiv, adus de spate, cu un pas greoi, voit hotărât, a ieşit din gară. L-am urmat şi m-am urcat lângă el în docarul înalt. A fost cea mai îngrozitoare scenă pe care am văzut-o vreodată.

Iar după asta o pace îngerească, care depăşeşte orice înţelegere, precum pacea Domnului, s-a pogorât peste Branshaw Teleragh. Leonora îşi vedea de îndatoririle zilnice afişând un zâmbet triumfător – un zâmbet şters, dar vizibil triumfător. Bănuiesc că renunţase de atât de mult timp la ideea de a-şi vedea soţul întorcându-se la ea, încât îi era de ajuns că o scosese pe fată din casă şi că o vindecase de pasiunea ei nebună. Într-o zi, în hol, pe când Leonora ieşea din casă, Edward a şoptit ca pentru el, dar suficient de tare încât să-l aud: „Ai biruit, tu, pal galilean“[20]. Era tipic caracterului său sentimental să citeze din Swinburne. Era însă cum nu se poate mai iniştit şi încetase să mai bea. Singurul lucru pe care mi l-a mai spus după drumul acela până la gară a fost: „E foarte ciudat. Cred că ar trebui să-ţi mărturisesc, Dowell, că nu mai simt nimic pentru fată, acum că totul s-a sfârşit. Nu îţi face griji pentru mine. Mă simt foarte bine.“ Şi, după un lung moment de tăcere, a adăugat: „Cred că nu a fost decât un foc de paie.“

A început să se ocupe iar de treburile moşiei; s-a chinuit foarte mult ca să o scape pe fiica grădinarului, acuzată că îşi omorâse copilul. Dădea mâna zîmbitor cu toţi fermierii pe care îi întâlnea la târg. A luat cuvântul la două întruniri politice; a fost de două ori la vânătoare. Leonora i-a făcut o scenă îngrozitoare pentru cele două sute de lire cheltuite ca să obţină achitarea fiicei grădinarului. Totul se petrecea ca şi cum fata nici nu ar fi existat. A fost o perioadă foarte liniştită.

Ei bine, aici se sfârşeşte povestea. Iar când mă uit la ea, îmi pare că-i un final fericit, cu clopote de nuntă şi tot tacâmul. Personajele negative – căci, evident, Edward şi cu fata au fost personajele negative – au fost osândite să se sinucidă ori să înnebunească. Eroina – o fiinţă cum nu se poate mai normală, virtuoasă şi uşor înşelătoare – a devenit soţia fericită a unui soţ cum nu se poate mai normal, virtuos şi uşor înşelător. Iar în curând va deveni mama unui copil – băiat sau fată – normal, virtuos şi uşor înşelător. Un final fericit, la asta se reduce totul.

Nu îmi pot ascunde de mine însumi că acum nu o mai pot suporta pe Leonora. Fără nicio îndoială, sunt gelos pe Rodney Bayham. Însă nu îmi dau seama dacă gelozia mea izvorăşte din faptul că am vrut ca ea să fie a mea sau din acela că în numele ei au fost sacrificate cele două fiinţe pe care le-am iubit vreodată: Edward Ashburnham şi Nancy Rufford. Pentru ca ea să se instaleze într-o casă modernă, dotată cu tot confortul şi condusă de un stăpân cât se poate de respectabil şi foarte econom, a fost nevoie ca Edward şi Nancy Rufford să se preschimbe, cel puţin pentru mine, în biete umbre tragice.

Şi mi se năzare că îl văd pe bietul Edward gol, zăcând în tenebre, pe lespezi reci, ca unul dintre marii osândiţi ai Greciei antice, undeva în Tartar sau în alt loc asemănător.

Cât despre Nancy... Ei bine, ieri, la prânz, a spus deodată: „Fluturaşi de badminton!“

Şi a repetat asta de trei ori. Ştiu ce se petrece în mintea ei – asta dacă se mai poate spune că ar avea o minte –, căci Leonora mi-a povestit că biata fată spusese odată că se simte ca un fluture de badminton aruncat încoace şi-ncolo între Edward şi soţia lui, ambii fiinţe violente. Leonora încerca neîncetat să i-o ofere pe tavă lui Edward, în timp ce el, în mod tacit şi fără un cuvânt, o obliga să dea iar înapoi. Dar lucrul cel mai ciudat este că Edward însuşi avea senzaţia că cele două femei îl foloseau ca pe un fluture de badminton. De fapt, el a zis mai curând că îl trimit de la una la alta ca pe un colet jerpelit, pentru care nimeni nu vrea să plătească taxele de expediţie. Până şi Leonora îşi închipuia că Edward şi Nancy când o culegeau de jos, când o aruncau cât colo, după cum le dicta cheful lor schimbător. Iată un tablou foarte frumos. Să nu îţi închipui că predic împotriva moralei

acceptate. Nu pledez în favoarea amorului liber, nici în acest caz, nici în oricare altul. Societatea trebuie să meargă mai departe, aşa cred, iar societatea poate exista numai dacă indivizii normali, virtuoşi şi uşor înşelători înfloresc, în timp ce oamenii clocotind de patimi, încăpăţânaţii şi cei mult prea cinstiţi sunt condangaţi la sinucidere şi nebunie. Cred însă că până şi eu, cu felul meu şters de a fi, intru tot în categoria celor clocotind de patimi, a celor încăpăţânaţi şi mult prea cinstiţi. Căci nu pot să ascund de mine faptul că l-am iubit pe Eward Ashburnham, că îl iubesc pentru că era exact ca mine. Dacă aş fi avut curajul, bărbăţia şi poate fizicul lui Edward Ashburnham, îmi închipui că şi eu m-aş fi purtat la fel. Îl consider un frate mai mare şi mai puternic care m-a luat în câteva excursii şi a făcut multe lucruri îndrăzneţe, în timp ce eu îl priveam de la depărtare cum fură mere de prin livezi. Şi, vezi tu, sunt la fel de sentimental ca şi el...

Da, societatea trebuie să meargă mai departe; trebuie să se înmulţească, precum iepurii. De asta suntem pe lume. Însă mie nu îmi place prea mult societatea. Sunt o fiinţă absurdă, un milionar american care a cumpărat un conac vechi de dragul tihnei englezeşti. Stau aici zi de zi, în camera cu arme a lui Edward, într-o casă cufundată într-o tăcere totală. Nimeni nu mă vizitează, pentru că nici eu nu vizitez pe nimeni. Nu interesez pe nimeni, căci nu am interese. Peste vreo douăzeci de minute o să pornesc pe jos spre sat, pe sub stejarii mei, de-a lungul tufelor mele de grozamă, ca să îmi ridic corespondenţa americană. Arendaşii mei, băieţii din sat şi negustorii mă vor saluta ducându-şi degetele la pălărie. Aşa se scurge viaţa. Mă voi întoarce la cină şi Nancy va sta în faţa mea, iar doica va fi aşezată lângă ea. Enigmatică, tăcută, înfiorător de bine-crescută, în timp ce va mânui furculiţa şi cuţitul, Nancy va privi drept înainte, cu ochii ei albaştri străjuiţi de sprâncenele lungi şi drepte. O dată sau poate de două ori, în timpul mesei, cuţitul şi furculiţa îi vor rămâne suspendate în aer, ca şi cum ar încerca să îşi amintească un lucru uitat. După aceea îşi va declara credinţa în Dumnezeul cel atotputernic sau poate că va rosti „fluturaşi de badminton“. E îngrozitor să vezi roşeaţa sănătoasă din obrajii ei, să admiri luciul buclelor negre de păr, să vezi ce frumos îşi ţine capul, cât de graţioase îi sunt mâinile albe – şi să te gândeşti că asta nu înseamnă nimic, că este doar un tablou fără sens. Da, e foarte ciudat.

În orice caz, o avem pe Leonora care ne înveseleşte; nu vreau să te întristez. Soţul ei este un om econom, cu talie atât de normală, încât îşi poate cumpăra o grămadă de haine de-a gata. Aceasta este cea mai mare dorinţă în viaţă şi aici se termină povestea mea. Copilul lor va fi educat în spirit catolic.

Dintr-odată, îmi dau seama că am uitat să povestesc cum şi-a găsit sfârşitul Edward. Îţi aminteşti că pacea se coborâse asupra casei, că Leonora afişa un triumf tăcut şi că Edward mi-a spus că iubirea lui pentru fată fusese mai mult un foc de paie. Ei bine, într-o după-amiază eram împreună cu el la grajduri, uitându-se la un nou tip de podele pe care Edward îl încerca într-una dintre boxele mari. Vorbea destul de însufleţit despre nevoia de a ridica trupele de soldaţi din Hampshire la nivelul potrivit. Nu era deloc băut, era foarte liniştit. Pielea lui avea o culoare normală, părul blond îi era aranjat perfect, tenul său de un bronz cărămiziu nu avea nicio pată până la cutele pleoapelor; ochii de un albastru ca de porţelan mă priveau direct, cu francheţe. Chipul nu avea absolut nicio expresie; vocea îi era profundă şi aspră. Stătea cu picioarele bine înfipte în pământ şi îmi spunea: „Ar trebui să strângem până la două mii trei sute cincizeci.“

Un grăjdar i-a adus o telegramă, după care s-a îndepărtat. El a deschis-o neglijent, a citit-o fără să manifeste vreo emoţie, apoi, în tăcere deplină, mi-a întins-o. Am citit ce scria pe hârtia rozalie, cu un scris lăbărţat: „În siguranţă la Brindisi. Mă distrez de minune. Nancy.“

Ei, da, Edward era un gentleman englez, dar mai era şi un tip sentimental până în pânzele albe, a cărui minte era burduşită cu poezii şi romane. Şi-a ridicat privirea spre acoperişul grajdului, ca şi cum s-ar fi uitat la cer, şi a şoptit ceva ce nu am putut pricepe.

Pe urmă a scotocit cu două degete în buzunarul vestei costumului său de pânză gri şi a scos un frumos briceag micuţ, foarte micuţ. Mi-a zis: „Du-i telegrama Leonorei.“

Şi m-a pironit cu o privire directă, provocatoare, ridicând din sprâncene. Probabil a văzut în ochii mei că nu aveam intenţia să-l opresc. De ce l-aş fi oprit?

Nu credeam că lumea asta îl dorește; arendaşii lui uluiţi, camarazii lui de arme, beţivii lui, aduşi sau nu pe calea cea bună, n-au decât să-şi ducă viaţa cum le place. Toate sutele astea de indivizi, luaţi la un loc, nu meritau ca bietul de el să continue să sufere, numai de mila lor.

În clipa în care şi-a dat seama că nu aveam de gând să îi stau în cale, privirea i s-a îmblânzit, devenind aproape tandră. Şi mi-a zis: „Cu bine, bătrâne! Ştii, am nevoie să mă odihnesc un pic.“

Nu am ştiut ce să-i răspund. Voiam să-i zic „Dumnezeu să te binecuvânteze“, pentru că şi eu sunt un tip sentimental. M-am gândit însă că poate nu corespunde cu buna-creştere englezească, aşa că am plecat să îi duc telegrama Leonorei. Citind-o, a fost destul de încântată.

20 Citat dintr-un poem de A.Ch. Swinburne, Imn către Prosepina (1866).

Table of Contents

Partea I
Partea a II-a
Partea a III-a
Partea a IV-a